

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

19 квітня 2018 року

Київ, КНЕУ – 2018

- О17 Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку:**
зб. матеріалів IV Всеукраїнської студ. наук.-практ. конф.; 19 квітня 2018 р.
– К.: КНЕУ, 2018. – К.: КТ «Забеліна-Фільковська Т. С. і компанія Київська
нотна фабрика», – 232 с.

У збірнику подано тези доповідей учасників IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку». У матеріалах викладено низку питань, присвячених дослідженню стану, проблем та стратегічних напрямів розвитку обліку, аналізу, аудиту та оподаткування у світлі сучасних викликів.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори тез.

Редакційна колегія

Бондар М.І. – д.е.н., професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту;
Кіндрацька Л.М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу;
Коцупатрий М.М. – к.е.н., професор, декан факультету економіки АПК;
Кузьмінський Ю.А. – д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку;
Петрик О.А. – д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту;
Шигун М.М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування;
Олійник Я.В. – д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку.

*Автори опублікованих матеріалів є відповідальними за підбір,
точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних,
галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.*

РОЗДІЛ 1.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бабій О.Ю., Стрілець А.О.,
студентки ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О.Л. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

НЕДОЛІКИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Відповідно до сучасних тенденцій світової економіки, господарство України прагне йти в ногу з часом та активно розвивати інноваційні процеси на підприємствах за допомогою використання різного роду нововведень. Для того, щоб підтримувати належний рівень конкурентоспроможності на внутрішньому ринку, а також мати можливість вийти на світовий, необхідно мати не лише високий рівень якості продукції, а й ефективну систему управління, яка б гарантувала інформаційне забезпечення інноваційної діяльності. Інформаційні системи управлінського, бухгалтерського та податкового обліку, а також економічного аналізу мають створити необхідні умови для розширення, прискорення й підвищення ефективності процесів створення та реалізації різних видів інновацій, націлених на створення конкурентоспроможної продукції на рівні міжнародних стандартів.

Питома вага інноваційно-активних підприємств (витрачали кошти на інноваційну діяльність та реалізовували інноваційну продукцію протягом 2014-2016 років) в Україні у 2014 р. становить 16,1 %, 2015 р. – 17,36 %, 2016 р. – 18,9%, до загальної кількості підприємств України. Питома вага промислових підприємств в Україні, що впроваджували інновації, становила в 2014 р. - 12,1%, в 2015 – 15,2% і в 2016 – 16,6%. Впроваджено нових технологічних процесів: у 2014 р. – 1743, у 2015 – 1217, у 2016 – 3489; освоєно виробництво нових видів продукції: у 2014 р. – 3661, у 2015 р. – 3136, у 2016 р. – 4139 найменувань. Загальна сума інноваційних витрат у 2014 р. – 7695,9 млн. грн., 2015 – 13813,7 у 2016 р. – 23229,5 млн. грн. На основі цих статистичних даних, можна зробити висновок, що інноваційні процеси з кожним роком охоплюють все більшу частку підприємств нашої країни.

Аналіз літературних джерел дає змогу констатувати, що в процесі дослідження актуальних питань обліку витрат на інновації нами виділено низку проблем теоретичного, практичного та методичного характеру.

На сьогодні досить гостро постає питання відображення в обліку інформації на інновації в систематизованому вигляді, адже не існує окремих аналітичних рахунків, відповідно відсутня структура і зміст аналітичного обліку. Як наслідок, існує велика перепона на шляху до ефективного аналізу

інноваційних процесів та доцільності їх впровадження у певний сегмент підприємства. Недоліком також є і те, що на законодавчому рівні облік інновацій не розроблений. Це зумовлює незручність та трудомісткість формування показників звітності про інноваційну діяльність підприємства, оскільки потребує додаткових розрахунків та не забезпечує повної і цілісної картини про інноваційні процеси на підприємстві.

Втілення науково-технічного прогресу, інноваційних заходів та їхнього групування в обліку на вітчизняних підприємствах відбувається за двома напрямками:

- через формування витрат на здійснення науково-дослідних робіт з подальшою капіталізацією на рахунках нематеріальних активів;
- через формування витрат щодо дослідно-конструкторських і технологічних робіт на рахунку витрат майбутніх періодів з поступовим списанням цих сум на поточні витрати підприємства.

Отже, всі витрати, що пов'язані з інноваційною діяльністю відображають на рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів”, а після завершення проекту списують нагромаджену суму витрат на рахунок 15 “Капітальні інвестиції” (у разі одержання позитивного результату), або на субрахунок 941 “Витрати на дослідження і розробки” (якщо результат – негативний).

Інший варіант – всі витрати на дослідження та частина витрат на розроблення, що не витримують суворих умов їх визнання, списуються на витрати періоду, решту витрат на розроблення – капіталізуються. Відсутність методичних рекомендацій з обліку витрат на інноваційні процеси призвела до розпорошення витрат на різних рахунках витрат, що ускладнює визначення собівартості кожного етапу робіт і формування загальної суми цих витрат. Можемо додати, що облік інноваційних витрат підприємства доцільно вести відповідно до проведення заходів науково-технічного характеру з виокремленням: 1) витрат на підготовку, виготовлення та освоєння нової техніки; 2) витрат на впровадження науково-технічних досліджень у практичну діяльність.

Отже, на даному етапі розвитку економіки вітчизняні підприємства зіткнулися з такими проблемами, як: відсутність класифікації витрат на інновації; недостатнє удосконалення обліку витрат на інновації; несформованість нормативно-правового забезпечення; складність проведення оцінки ефективності витрат на інновації. Ці проблеми є досить актуальні на сьогодні і потребують негайного вирішення, адже від цього залежить те, як швидко Україна зможе повністю перейти до ринкової економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002, зі змінами.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Мініфіну України від 30.11.99 р. №291, зі змінами.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].
4. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Мініфіну від 18.10.99 р. № 242.

Гижко С.А., Мартиненко В.В.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Коршикова Р.С.– к.е.н,
доцент кафедри обліку і оподаткування

АВС- КАЛЬКУЛЮВАННЯ

На сьогоднішній день в ринкових умовах господарювання головною умовою ефективного управління виробничим підприємством є повнота, достовірність та оперативність інформації про витрати, які формують собівартість виготовленої продукції. Таку інформацію надає облік витрат виробництва, який є центральною підсистемою в інформаційній системі бухгалтерського обліку. Належна організація обліку витрат і калькулювання собівартості продукції суттєво впливає на рівень економічного управління підприємством, результати діяльності окремих підрозділів, обґрунтованість планування якісних і кількісних показників та оптимальне ціноутворення.

Ефективність виробництва, в свою чергу, значною мірою залежить від зниження витрат на одиницю продукції за умови збереження та підвищення її якості. Накопичення та оцінювання витрат відбувається за допомогою методів калькулювання, кількість яких, враховуючи напрацювання зарубіжних фахівців, наблизилась до десяти. Але впровадження у практичну діяльність вітчизняних підприємств зарубіжного досвіду вимагає визначення доцільності застосування зарубіжних систем калькулювання, оскільки неточно розрахована собівартість може спричинити хибні управлінські рішення, зокрема, наприклад, зняття з виробництва рентабельної продукції.

Одним з інструментів удосконалення калькуляційних систем та методів управлінського обліку є метод калькулювання на основі діяльності (Activity Based Costing або ABC), який набув поширення на європейських і американських підприємствах різного профілю. Дослідивши літературні джерела, ми дійшли до висновку, що даний метод має великі переваги над традиційними методами калькулювання собівартості. Так, він дозволяє приймати аргументовані рішення щодо цінової політики, оскільки забезпечує більш точне віднесення витрат на об'єкти калькуляції, тим самим визначаючи нижню межу цін, що дозволяє підприємству залишатися в зоні прибутку. Крім того, коректно розрахована собівартість є основою товарно-асортиментної політики. Розглянемо процес розрахунку собівартості виробленої продукції (послуг) із застосуванням АВС-методу більш докладно.

За методом ABC калькуляція собівартості продукту відбувається у кілька етапів.

На першому етапі вартість накладних витрат переноситься на вартість ресурсів. При цьому визначається повна поточна вартість володіння одиницею ресурсу: вартість посадки, вартість устаткування тощо.

Другим етапом є зіставлення вартості ресурсів на операції: вартість ресурсів, розрахована на першому етапі, переноситься на операції, які споживають відповідні одиниці ресурсів, пропорційно так званим драйверам, тобто показникам, що відображають ступінь використання даного ресурсу у відповідній операції. Таким драйвером може виступати кількість часу, який був використаний ресурсом на ту чи іншу операцію.

На третьому етапі є розподіл вартості обслуговуючих операцій на ресурси, що ними обслуговуються.

Четвертим етапом є розподіл вартості управляючих операцій на основні та обслуговуючі операції, оскільки при ABC- калькулюванні об'єктами управління слід визнавати не ресурси, а види діяльності (операції) об'єктів управління.

П'ятим етапом є перенесення вартості основних операцій на об'єкти витрат. Результат попередніх етапів - розрахована вартість виконання основних операцій є фінальним і формує пошукову собівартість об'єктів витрат. Драйверами операцій на цьому кроці зазвичай є кількісні характеристики об'єктів витрат, пропорційно яким основні операції переносять на них свою вартість. Тому стає очевидним, що операційно-орієнтований підхід системи ABC, хоча і є складнішим за традиційний, але набагато краще відображає причинно-наслідкові зв'язки всередині організаційної системи. Фактори розподілу непрямих витрат, які використовуються в традиційному методі, в ABC-методі піддаються більш глибокій деталізації та використовуються на різних етапах перенесення витрат у вигляді драйверів витрат, драйверів ресурсів та драйверів операцій.

Незважаючи на переваги, ABC калькулювання також має певні недоліки, зокрема, це висока трудомісткість та значні витрати на впровадження методу ABC на підприємстві. Ці показники взаємозалежні: як правило, при зменшенні витрат на впровадження трудомісткість процесу підвищується, і навпаки. Впровадження ABC- методу без автоматизації є фактично неможливе, процес вимагає відповідного, достатньо коштовного програмного забезпечення.

Таким чином, виходячи з вищевикладеного, можна стверджувати, що методи і системи калькулювання потребують постійного вдосконалення. Одним із можливих рішень на цьому шляху може стати застосування ABC- методу, оскільки він дозволяє краще відслідковувати та здійснювати управління непрямыми витратами, передусім загальновиробничими та витратами на збут продукції. Прогрес у галузі інформаційних технологій дозволяє прискорити удосконалення систем калькулювання та їхнє практичне впровадження.

Список використаних джерел

1. Скрипник М.І. АВС-калькулювання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://er.knuid.edu.ua/bitstream/123456789/3079/1/38.pdf>.
2. Суть АВС методу, його роль в удосконаленні калькулювання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://stibouv.wordpress.com/2014/11/24/суть-авс-методу-його-роль-в-удосконаленні-амр/>
3. Гринюк О., Корчовна М. Технологія АВС-методу розподілу витрат на основі видів діяльності // Ефективна економіка.- 2014. - № 3 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2837>

Гордієнко О.С.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Лахтіонова Л. А. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ТА АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Кожне підприємство незалежно від форм власності та господарювання здійснює свою господарську діяльність і вступає в фінансово-економічні зв'язки з постачальниками, покупцями, іншими дебіторами, кредиторами, фінансовими кредитними установами. Все це формує складну систему грошових відносин і розрахунків.

Від побудови обліку грошових коштів залежить платоспроможність підприємства. Тому важливо ретельно проводити аналіз руху грошових коштів, слідкувати за правильністю їх документального оформлення та використання.

Метою дослідження є дослідження механізму документального оформлення розрахункових операцій, основних проблемних питань стосовно аналізу руху грошових коштів підприємства та розкриття шляхів можливого їх вирішення.

НП(С)БО № 1 регламентується відображення надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду у Звіті про рух грошових коштів [1]. Суб'єкт господарювання може самостійно обирати один з двох методів складання звіту – прямий чи непрямий.

Перевагами прямого методу є те, що він дозволяє безпосередньо пов'язати дані поточної та річної звітності про рух грошових коштів, не потребуючи обліку негрошових операцій. Недоліки прямого методу – його трудомісткість не надання змоги виявити причини відхилення суми грошових коштів від прибутку не врахування взаємозаліків, прямого обміну продукцією, оплати векселями тощо.

Перевагами непрямого методу є те, що він не потребує обліку кожної операції, пов'язаної з рухом грошових коштів, дає змогу виявити причини відхилення суми грошових коштів від прибутку, враховує взаємозаліки, прямий

обмін продукцією, оплату векселями тощо. Недоліками непрямого методу є те, що він вимагає складних розрахунків та коригувань при складанні, є складнішим для перевірки з точки зору контролю та не дає змоги виявити, як саме підприємство одержало грошові кошти.

До недоліків змісту та побудови Звіту про рух грошових коштів слід віднести:

- відсутність поділу грошових коштів на власні та залучені;
- відсутність інформації про фінансові ресурси, відмінні від грошових коштів;
- залежність Звіту від інших форм звітності;
- складність методики складання та коригувань Звіту [2].

Система аналізу Звіту про рух грошових коштів, що застосовується в Україні, охоплює такі етапи, як структурно-динамічний аналіз руху грошових коштів, коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів та факторний аналіз показників руху грошових коштів.

Структурний аналіз грошових потоків забезпечує їх вивчення за видами господарської діяльності, об'єктами діяльності, структурними підрозділами, що покаже внесок кожного підрозділу у формування грошових потоків, джерелами надходження, напрямками використання.

Результати аналізу структури і динаміки грошових коштів служать базою для проведення факторного аналізу формування грошових потоків.

Коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів дозволяє визначити якість грошового обороту підприємства за допомогою показників ритмічності, синхронності надходження, витрачання та ефективності грошових потоків.

Факторний аналіз показує вплив кількісного і цінового факторів на зміну позитивного і негативного грошових потоків.

Таким чином, пропонуються наступні шляхи удосконалення змісту та методики складання та аналізу Звіту про рух грошових коштів:

1. Розкрити інформацію стосовно поділу грошових коштів на власні та залучені у Звіті.

2. При використанні прямого методу додати у Звіт статті, що відображали б зміну у складі активів і пасивів в результаті прямого обміну продукцією, оплати векселями тощо.

3. Систематизувати організацію аналізу Звіту про рух грошових коштів у такі три етапи: структурно-динамічний аналіз руху грошових коштів, коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів та факторний аналіз показників руху грошових коштів.

Інформація, подана у Звіті про рух грошових коштів, дає важливі вихідні дані про платоспроможність компанії, що дозволяє аналітикам прогнозувати майбутні грошові потоки суб'єктів господарювання, на основі якого вони можуть приймати управлінські рішення. Запропоновані зміни допоможуть спростити механізм складання та аналізу Звіту про рух грошових коштів.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 28 лютого 2013 року № 336/22868 / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page>.
2. Cash Flow Statement: Classification, Format, Advantages, Disadvantages & more [Електронний ресурс] // EduPristine. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.edupristine.com/blog/cash-flow-statement-in-detail>.

Гордієнко У.С.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Лахтіонова Л. А. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

На сьогоднішній день існує ряд проблем в обліку та аналізі основних засобів. Їх можна поділити на три групи: організаційна, яка полягає у процесі упровадження МСБО та оптимізації аналізу основних засобів; технологічна, яка полягає у поліпшенні первинного обліку та документальна, яка полягає у оптимізації форм первинної документації [1].

Для вирішення наявних проблем необхідно:

По-перше, ґрунтовне розуміння обліковцями Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та можливість отримання консультацій на початковому етапі впровадження МСБО.

По-друге, ретельніше підходити до вибору методу амортизації основних засобів задля здійснення оптимальної амортизаційної політики, створити на законодавчому рівні загальноприйняті рекомендації щодо наявних та рекомендованих методів для різних груп основних засобів.

По-третє, розробити централізовані норми усереднених відсотків ліквідаційної вартості основних засобів по групах для усіх підприємств, в результаті чого визначення вартості, що амортизується, матиме більш об'єктивний характер, зникнуть розбіжності у сумі ліквідаційної вартості одних і тих самих активів, спроститься порядок її визначення, що приведе до підвищення якості облікової інформації.

По-четверте, в розрізі переоцінки основних засобів необхідним є встановлення законодавчо визначеного терміну переоцінки основних засобів, оскільки ні П(с)БО України, ні МСБО не надають чіткого його тлумачення. В Податковому ж Кодексі використовується поняття індексації вартості основних засобів, що не є тотожним терміну «переоцінка». Крім того, нині не існує єдиного, чітко окресленого критерію суттєвості. Також слід зазначити, що існує думка недоцільності відображення результатів переоцінки основних засобів у складі доходів та витрат звітного періоду підприємства, натомість пропонується відображати операції дооцінки та уцінки основних засобів на рахунках додаткового капіталу: дооцінку можна відображати як його

збільшення, відповідно уцінку – як його зменшення. Також існує можливість ввести в нормативну базу України другий метод переоцінки зносу, що є аналогічним зарубіжній практиці, відповідно до якого накопичений знос об'єкту повністю списується [2].

В сьогоднішніх умовах застосування невідповідної методики оцінки стану основних засобів є проблемним питанням аналізу. Засоби праці в процесі їх використання фізично та морально зношуються, і для забезпечення економічного обґрунтованого планування їх відтворення необхідно правильно оцінити рівень кожного виду зносу. Сьогодні фізичний знос найчастіше оцінюється на основі результатів розрахунку коефіцієнта зносу, де сума зносу визначається як накопичена амортизація, тобто поняття «фізичний знос» і «амортизація» розглядаються як тотожні, що є помилковим.

Помилковість вартісного підходу оцінки фізичного зносу основних засобів полягає в тому, що при використанні різних методів нарахування амортизації коефіцієнти зносу суттєво різнитимуться і відрізнятимуться від коефіцієнта фізичного зносу, значення якого розраховується на основі строків експлуатації основних засобів. Тобто фізичний знос устаткування буде різним, і його рівень визначатиметься не умовами експлуатації засобів праці, а обраним методом їх амортизації.

На сьогоднішній день найбільш доцільною є пропозиція розраховувати коефіцієнт фізичного зносу основних засобів як відношення їхнього фактичного строку служби до нормативного (корисного).

Крім того, увага повинна приділятися технічному аналізу кожного об'єкта, адже саме на його даних базується наступна оцінка об'єктів основних засобів. Тільки виконуючи комплексний аналіз та використовуючи методи експертних оцінок можна об'єктивно оцінити реальний фізичний знос основних засобів. При цьому обов'язково необхідно враховувати їхні галузеві особливості.

Проблемним також є оцінка досягнутого рівня морального зносу основних засобів. Через інфляцію та падіння курсу національної валюти вартість нового обладнання набагато вище первісної вартості аналогічного експлуатованого устаткування, в результаті чого визначення коефіцієнта морального зносу першого роду за існуючою формулою даватиме від'ємний результат, а значить, не матиме економічного сенсу. Рішенням такої проблеми може стати додавання в формулу коефіцієнта, який враховуватиме інфляцію, що допоможе вирівняти вартості і зробити їх порівнюваними.

Отже, основним напрямом подальшого дослідження та вдосконалення обліку та аналізу основних засобів є максимальне пристосування теоретичних засад до практичних потреб суб'єктів підприємницької діяльності.

Список використаних джерел

1. Радіонова Н.Й. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів / Н.Й. Радіонова, Л.М. Ременюк // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Грищенко Ю.С., Шинкар Ю.С.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6.030509 "Облік і аудит",
ДВНЗ "КНЕУ імені Вадима Гетьмана",
Науковий керівник - Коршикова Р. С. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ ОБМЕЖЕНЬ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Перед сучасним бізнесом часто постає питання, як посилити слабкі ланки своєї компанії, колективу або проекту. Вирішити цю проблему можна за допомогою теорії обмежень (Theory of Constraints), засновником якої є Еліяху Голдратт. Науковець започаткував цю теорію ще в 1980-х роках, але вона користується чималою популярністю і сьогодні.

Головне завдання теорії обмежень (надалі - ТОС) полягає у виявленні та керуванні ключовими обмеженнями системи, що дозволить прискорити отримання прибутку. Обмеженнями системи вважаються будь-які фактори, що заважають збільшувати виробництво на теперішній час. Це стосується і людей, і ресурсів, і процесів. У будь-якому виробничому ланцюзі існує якесь "обмеження", що стопорить весь процес. Таким чином, міцність всього ланцюга визначається, образно кажучи, міцністю її слабкої ланки. За словами Андрія Колотова, керівника ТОС-Практики Apple Consulting, теорія Голдратта - це комплексний підхід до управління бізнесом, заснований на розумінні того, що кожна організація має конкретну мету і декілька "обмежень", що визначають "пропускну здатність" всієї організації. Іншими словами, можливість бізнес-організації заробляти більше грошей визначається характером перешкод, що існують всередині самої організації. Усе досить просто: потрібно знайти це "обмеження", вирішити, як його використовувати максимально, підлаштувати всі інші процеси згідно з ухваленим рішенням, і тільки потім переходити до усунення "обмеження".

Відповідно до Е. Голдратта розрізняють три види обмежень системи:

- 1) обмеження в ресурсах (наприклад, людських);
 - 2) обмеження в матеріалах;
 - 3) обмеження в політиці підприємства (наприклад, мотивація працівників).
- Застосування теорії обмежень передбачає п'ять етапів фокусування:

1. Виявити обмеження системи.
2. Вирішити, як використовувати обмеження системи та які покращення необхідні.
3. Спрямувати зусилля інших елементів системи на те, щоб обмеження системи перетворити в її максимально ефективний елемент за принципом "барабан - буфер - мотузка".
4. Усунути обмеження системи, тобто перетворити обмежувальний ресурс на необмежувальний.
5. Виявити наступні обмеження системи і повторити цикл спочатку.

Для того, щоб знайти обмеження системи, з якими потрібно працювати в даний момент, і зняти його, потрібно використовувати спеціальні логічні інструменти теорії обмежень. Вони дозволяють зрозуміти, яке протиріччя викликає це обмеження, і знайти рішення, що задовольнить усі сторони процесу. Обмеження виявляють за допомогою різних логічних побудов, основними критеріями яких мають бути ясність, наявність твердження, наявність причинно-наслідкових відношень, достатність наведеної причини, перевірка наявності альтернативних причин, пошук перевірного (побічного) наслідку, відсутність тавтології.

Важливим є те, як працювати з теорією обмежень на практиці. У свій час компанія «Ford Motors», як і багато інших підприємств, втратила лідируючі позиції на авторинку в зв'язку з появою на ньому потужних і конкурентоспроможних японських автомобілів «Toyota». Причиною стрімкого завоювання ринку японцями був своєрідний інноваційний підхід японських менеджерів до організації всіх бізнес-процесів компанії, починаючи від виробничих і закінчуючи фінансовими, який отримав назву концепція «саме вчасно». Американці також спробували піти таким шляхом, проте результат виявився не настільки успішним. На «Toyota» автомобіль збирали протягом п'яти днів, а «Ford Motors» зміг здійснити процес тільки за вісім з половиною днів. Після аналізу причин відставання з'ясувалося, що стримуючим фактором були не запаси, а час. Навчившись управляти часом (своїм "обмеженням"), американська компанія досягла вражаючих результатів. При цьому найголовніша відмінність ТОС від концепції «саме вчасно» полягає в тому, що в теорії обмеження системи весь виробничий потік контролюється за допомогою управління робочим часом на найбільш слабкій ділянці виробництва.

В управлінському обліку теорія обмежень реалізується у формуванні оптимальної виробничої програми або під час прийняття поточного управлінського рішення щодо асортименту продукції в умовах лімітуючого фактору. При цьому визначається так звана пропускна здатність відповідного продукту, яка співвідноситься з кількістю ресурсу, який виступає обмеженням. Під пропускну здатністю розуміють різницю між ціною реалізації продукту та його прямими матеріальними витратами. Решта витрат, у тому числі виробничого характеру, розглядаються як витрати періоду і фактично за сутністю прирівнюються до операційних витрат. Далі отримані результати ранжуються, і приймається рішення, у якій послідовності буде відбуватися розподіл недостатнього ресурсу (обмеження) між продуктами, щоб максимізувати прибуток компанії. Розглянутий підхід схожий на методику, яка традиційно використовується для прийняття зазначеного типу рішення на основі маржинального доходу (прибутку) на одиницю обмеження. Проте його принципова відмінність в тому, що він передбачає розрахунок коефіцієнта пропускної здатності, високе значення якого дозволяє ідентифікувати компанію як прибутковий бізнес.

ПЕРЕОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ПРОВОДИТИ ЧИ НІ?

Особливості організації обліку переоцінки об'єктів основних засобів є актуальною проблемою у бухгалтерському обліку, адже відповідно до положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» метою ведення бухгалтерського обліку є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [1]. Саме процедура переоцінки дозволить забезпечити правдиве відображення реальної ринкової вартості активів будь-якого підприємства (частину з яких становлять основні засоби).

Питання переоцінки об'єктів основних засобів досліджували у своїх наукових працях такі відомі вчені-економісти, як К.І. Безверхий, О.С. Гавриловський, І.В. Супронова, І.І. Демко та багато інших. Хоча цій проблемі присвячено багато робіт, але на сьогоднішній день виникає безліч питань та проблем при проведенні процедури переоцінки на підприємствах.

Періодичність здійснення переоцінки на підприємстві відбувається у разі необхідності, при порівнянні двох величин: залишкової та справедливої вартості на дату балансу. Якщо результат відображатиме суттєву різницю між залишковою та справедливою вартістю, а саме на 10 %, підприємству рекомендовано виконати переоцінку своїх активів. Існують рекомендації, що переоцінку треба здійснювати у кінці кожного календарного року, але, на мою думку, цю процедуру слід здійснювати щоквартально для меншого спотворення показників фінансової звітності.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» процедура переоцінки первісної вартості відбувається у декілька етапів:

- 1) визначення первинних даних, а саме первісну вартість, залишкову вартість, справедливую вартість об'єктів та знос (амортизацію) основних засобів, що підлягають переоцінці;
- 2) розраховується індекс переоцінки, як відношення величини справедливої вартості до залишкової вартості об'єктів;
- 3) проведення переоцінки первісної вартості основних засобів, помноживши первісну вартість на раніше знайдений індекс переоцінки;
- 4) визначення результату переоцінки: дооцінки чи уцінки, шляхом віднімання первісної вартості від переоціненої первісної вартості. Результат може бути наступним: якщо величина переоцінки менше нуля, то відбулася уцінка, якщо більше нуля, то – дооцінка об'єктів;
- 5) відображення в обліку визначених результатів [3].

Якщо внаслідок переоцінки, було виявлено збільшення вартості основних засобів, іншими словами дооцінка, то величина відображатиметься за кредитом

рахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» і входить в склад власного капіталу підприємства. Якщо виявиться уцінка вартості об'єктів, то сума об'єктів буде визначатися у складі витрат підприємства та відображатися за дебетом рахунку 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій».

Процедура переоцінки є причиною багатьох дискусій між економістами. Одні вчені виступають за те, щоб кожне підприємство проводило переоцінку об'єктів якомога частіше, інші – навпаки проти цієї процедури, адже це дуже трудомісткий і затратний процес.

До так званих «плюсів» переоцінки відносять те, що існує варіант, що після процедури буде збільшена первісна та залишкова вартості об'єктів, іншими словами буде збільшуватися капітал в дооцінках, який є складовою власного капіталу. Якщо в результаті переоцінки буде виявлено зменшення залишкової вартості об'єктів, це добре відобразиться на економічному стані підприємства, адже зменшилася і база нарахування податку на додану вартість під час продаж.

Але існують і аргументи «проти», що є дійсно суттєвими при виборі: проводити переоцінку чи ні. Не можна переоцінювати лише один об'єкт основних засобів, якщо було прийнято рішення про його переоцінку, то разом з ним будуть переоцінені всі об'єкти групи основних засобів. Оцінку може проводити тільки професійний суб'єкт, що займається оцінною діяльністю. Як правило, підприємство не може провести переоцінку власноруч, тому кожна процедура вимагає додаткових витрат [4].

Отже, процедура переоцінки об'єктів проводиться без сурової регламентації: підприємство саме вирішує коли і яким чином її проводити, зважаючи на всі «за» і «проти». Причиною для проведення переоцінки є суттєва різниця між економічними показниками – залишковою та справедливою вартістю. Під час переоцінки підприємства запрошують професійних суб'єктів, що проводять процедуру, забезпечуючи користувачам достовірну і не викривлену інформацію.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 10.07.1999 р. № 996-XIV, зі змінами.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р.
3. Демко І. І. Модель переоцінки основних засобів на виробничих підприємствах / І. І. Демко // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2015. - Вип. 2. - С. 74-76.
4. Фатенок-Ткачук А.О. Особливості переоцінки основних засобів та наслідки її проведення: прикладні аспекти / А.О. Фатенок-Ткачук, А.В. Губей // Економіка та суспільство. - 2017. - № 10. - С. 811-814.

Давидкова К.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О. Л. – к. е. н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕКОНОМІКА ЗМІНЮЄТЬСЯ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЗАЛИШАЄТЬСЯ

Важливим кроком у становленні підприємства є аналіз динаміки економічного розвитку та формування капіталу, що суттєво впливає на досягнення стратегічних цілей. Капітал є однією з головних домінант функціонування та розвитку економічної системи. У сучасному нестабільному та ризикованому економічному просторі інтелектуальний капітал відіграє важливу роль. Саме нематеріальні активи можуть забезпечити міцну перевагу над конкурентами, збільшити вірогідність зайняти провідну позицію на ринку, а це, в свою чергу, завжди залишається актуальним питанням. Отримання прибутку за рахунок фінансового менеджменту та інвестицій в матеріальні активи в умовах нової економіки значно ускладнюються, і провідне значення в управлінні підприємством займають невідчутні активи, зокрема, результати інтелектуальної діяльності – інтелектуальний капітал. Це і визначає важливість управління інтелектуальним капіталом, його відображення в бухгалтерському обліку.

Метою дослідження є визначення ролі інтелектуального капіталу на підприємстві в умовах швидкозмінної економіки, а також визначення особливостей бухгалтерського відображення інтелектуального капіталу.

Звісно економіка трансформується, змінюється, виходить на нові етапи, але капітал під впливом різних факторів залишається, він лише модифікується та удосконалюється. Таким прикладом є виникнення у 1990-х рр. поняття «інтелектуального капіталу», на який вплинули поява єдиного інформаційного простору та наростання інтеграційних тенденцій. У той час економіка країн вийшла на новий етап розвитку – з'явилася нова економіка. Остання базується не на екстенсивному споживанні вичерпних природних ресурсів, а на знаннях, ідеях, досвіді.

За функціональним підходом інтелектуальний капітал – це сукупність знань, які є на підприємстві й можуть використовуватись для одержання різних переваг перед конкурентами. За термінологічним - це нематеріальні активи, без яких не може існувати підприємство.

Накопичення інформації у бухгалтерському обліку про нематеріальні активи як єдину стандартно-облікову частину інтелектуального капіталу та відображення даних про них у фінансовій звітності визначені П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи» [1, с. 77]. Як вважають експерти, 90-100% нематеріальних активів не відображаються в обліку та звітності, а частка облікованих нематеріальних активів на Україні не перевищує 1% ,однак в США цей показник становить 13% [3, с. 206].

Відображення інтелектуального капіталу у фінансовій звітності має важливе значення для вартості підприємства та поступово стає одним із найважливіших критеріїв оцінки ефективності роботи суб'єкта господарювання, що впливає на прийняття рішень зовнішніми користувачами.

На сьогодні основним підходом до оцінки вартості інтелектуальних активів є дохідний. В рамках цього підходу використовуються такі методи, як пряма капіталізація доходу, метод роялті, дисконтування грошових потоків, звільнення від надлишкового прибутку. Не всі методи дозволяють оцінити динаміку інтелектуального капіталу та майбутні фінансові потоки, які створюються ним.

Інтелектуальний капітал складається із трьох компонентів:

1. Людський капітал (комплекс навиків, знань, завдань компанії).
2. Організаційний капітал, або структурний (програмне забезпечення, товарні знаки).
3. Клієнтський капітал (здатність задовольняти майбутні потреби споживачів).

В обліку постає проблема, пов'язана з оцінкою об'єктів нематеріальних активів. Унікальні об'єкти і загалом компонента інтелектуального капіталу, така як людський капітал, часто не враховуються у балансі, або їх облікова вартість значно нижча від ринкової [2, с. 520]. Це призводить до заниження майнового стану підприємства. Причиною такої ситуації є відсутність стандартів оцінки вартості нематеріальних активів, що є важливим методологічним питанням.

Отже, інтелектуальний капітал відіграє значну роль у новій економіці, оскільки він є дієвим засобом виміру, конкретизації та відображення справжньої вартості активів підприємства. Якщо раніше визначальними факторами розвитку були матеріально-речовинний і фінансовий капітали, то у сучасному світі інтелектуальний капітал набуває все більшого значення. Інтелектуальний капітал є стратегічним фактором економічного розвитку. Економіка змінюється, але інтелектуальний капітал залишається. Бухгалтерський облік, який ґрунтується на інтелектуальному капіталі, дає унікальну можливість комплексного використання всього того, без чого не може ефективно працювати сучасна економіка. Наші знання, ідеї, інтелект модернізуються, набувають нових форм, освоюють три-вимірний простір, що в свою чергу доповнює, підвищує рівень «колективного мозку» як на окремому підприємстві так і у країні загалом.

Список використаних джерел

1. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 5-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
3. Брукінг Е. Інтелектуальний капітал / Брукінг Е. – СПб., 2009. – 288 с.
4. Проскуріна Н.М., Іванова А.П. Проблемні питання обліку інтелектуального капітал та шляхи їх вирішення. – Електронний ресурс. – Режим доступу http://www.rusnauka.com/6NITSHB_2011/Economics/7_79645.doc.htm.

РЕЗЕРВ СУМНІВНИХ БОРГІВ: ВИБІР НАЙКРАЩОГО МЕТОДУ НАРАХУВАННЯ

На даний час в нашій країні прослідковується досить нестабільна економічна ситуація: коливання валютного курсу, інфляція. Не дивно, що існує велика можливість несплати покупців за своїми зобов'язаннями. В такій ситуації підприємства мусять визнати свою дебіторську заборгованість безнадійною списувати її з балансу за рахунок резерву сумнівних боргів (підхід за чистою реалізаційною вартістю) або ж на інші операційні витрати за рахунок прибутку (метод прямого списання). Безперечно, питання резерву сумнівних боргів є дуже важливим і потребує детального вивчення.

За словами Н. М. Проскуріної, резерв сумнівних боргів виступає в ролі інструмента коригування оцінки дебіторської заборгованості [2, с. 195]. Згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», створення резерву сумнівних боргів є обов'язковим [1].

Ватро зазначити, що створення резерву сумнівних боргів не тільки зменшує ризик несплати покупцями, а й дає можливість співпрацювати з великою кількістю покупців, навіть з тими з якими немає довготривалих відносин та довіри. Проте, на жаль, в Україні простежується тенденція до того, що велика кількість підприємств не хочуть створювати резерв сумнівних боргів. Це спровоковане тим, що вони не хочуть вилучати з обороту кошти, які могли б направити в різні сфери діяльності. Особливо неохоче створюють резерв сумнівних боргів підприємства, які тільки починають функціонувати. На початку своєї діяльності вони хочуть вкладати свої кошти в розвиток та розширення.

Планом рахунків для обліку резерву сумнівних боргів передбачено балансовий рахунок 38 «Резерви сумнівних боргів». Рахунок пасивний, тобто залишок на ньому може бути лише кредитовим. Також потрібно враховувати, що залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату. За кредитом рахунку відображається створення (тобто нарахування) резерву, за дебетом – списання сумнівної заборгованості за рахунок резерву. Нарухування резерву відображається у складі інших операційних витрат підприємства. Підприємства, що ведуть облік витрат із застосуванням рахунків класу 9, відносять суму нарахованого резерву на субрахунок 944 «Сумнівні та безнадійні борги», із застосуванням рахунків класу 8 – на субрахунок 84 «Інші операційні витрати».

Згідно з п.8 П(С)БО 10 [1] величину резерву сумнівних боргів можна визначити за одним із методів: а) застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; б) застосування коефіцієнта сумнівності: – визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; – класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення; – визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років.

Оскільки, підприємство самостійно вибирає мате розрахунку резерву, то даний вибір повинен бути зазначеним у наказі про облікову політику підприємства. Слід розглянути ці методи детальніше.

Перший метод – метод абсолютної суми сумнівної заборгованості – розраховує резерв шляхом оцінки платоспроможності окремих дебіторів тобто підприємство визначає суму сумнівних боргів шляхом аналізування поточної дебіторської заборгованості, а тоді на визначену суму сумнівної заборгованості створює і відображає резерв в обліку. Даний метод найкраще підходить невеликому підприємству, який має невелику кількість дебіторів. Перевагою цього методу є легкість і простота нарахування і не вимагає додаткових розрахунків. Недоліком слід вважати, що даний метод можуть використовувати лише невеликі підприємства.

Другий метод – метод застосування коефіцієнта сумнівності – розраховується шляхом добутку суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду і коефіцієнта сумнівності. В свою чергу, коефіцієнт сумнівності розраховується за наступною формулою:

$$K_c = \left(\frac{\sum \frac{B_{zn}}{D_{zn}}}{i} \right) : i \quad (1)$$

Де B_{zn} – фактично списана безнадійна дебіторська заборгованість відповідної групи за n -ний місяць обраного дня спостереження періоду; D_{zn} – дебіторська заборгованість відповідної групи на кінець n -ного місяця обраного для спостереження періоду; i – кількість місяців в обраному для спостереження періоді [1]. Перевагою даного методу є доцільність використання на великих підприємствах. Однозначно його недоліком є трудомісткий і довгий процес розрахунку.

Отже, кожен із методів має свої переваги та недоліки. Вибір найбільш зручного методу залежить, яким є підприємство, на чому воно спеціалізується, стільки має дебіторів. Підприємство враховує переваги та недоліки, і тоді вибирає потрібний метод.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.99 р. №237, зі змінами . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Проскуріна Н.М. Резерв сумнівних боргів: удосконалення методики розрахунку / Н.М. Проскуріна // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол.: І.Д. Пасічник, О.І. Дем'янчук. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 195-199.

Заїчко А.С.,

студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О.Л. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ У ВІТЧИЗНЯНУ НАУКУ І ПРАКТИКУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

В сучасних умовах розвитку економічних відносин гостро стоїть питання пошуку нових методів щодо забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання на ринку збуту. Таким чином ефективна організація бухгалтерського обліку витрат діяльності може дозволити задовольняти інформаційні потреби користувачів, а також знаходити шляхи оптимізації. Таким чином доцільно переймати досвід в тих чи інших питаннях обліку витрат у країнах, де цей механізм успішно працює.

Методику обліку витрат, на яку спирається міжнародний досвід, досліджено у працях таких вчених як: О.С. Бородкін, П.П. Борщевський, В.А. Бунімовича, Ф.Ф. Бутинець, О.А. Герасименко, К. Друрі, В.Б. Івашкевича, Я.Д. Крупка, В.Г. Линника, В.Б. Мосаковського, С.О. Ніколаєвої, В.В. Сопко, Н.В. Тарасенко, С.Ф. Фолова, І.С. Чупака.

Метою даного дослідження є аналіз та оцінка моделей і методів обліку витрат у міжнародній науці та практиці та прогноз щодо можливості їх впровадження у вітчизняну систему бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік є важливим компонентом у раціональній роботі кожного суб'єкта господарювання. Проте система обліку суттєво відрізняється в кожній країні, залежно від середовища, яке склалося протягом тривалого економічного становлення. Ось чому виділяють різні підходи до побудови обліку витрат та обліку в цілому.

Виділяють дві основні моделі бухгалтерського обліку – континентальну та англо-саксонську. В основі останньої лежить облік за функціональними ознаками. Застосовують для цього рахунки «Виробництво», «Виробничі накладні витрати», «Витрати на збут», «Загальні адміністративні витрати». За континентальної моделі обліку витрат виділяють дві автономні системи для фінансового та управлінського обліку. За першою системою витрати групуються за елементами (зарплата, матеріали, амортизація тощо), за другою – відбувається калькулювання собівартості продукції та облік витрат за центрами відповідальності. Між собою ці дві автономні системи не кореспондують, а взаємозв'язок досягається за допомогою відображаючих рахунків («Відображені запаси», «Відображені закупки» і т.д.). На ці рахунки переносяться дані з фінансового обліку й групуються для цілей управлінського обліку. Проте більшість країн використовують таку систему обліку витрат, де групують інформацію, що є необхідна підприємству [1].

Сьогодні вітчизняний облік застосовує різноманітні методи калькулювання собівартості для контролювання витрат, спрямованих на виробництво продукції. До таких методів можна віднести нормативний, попроцесний, попередільний, позамовний. Ці методи застосовуються і зарубіжними країнами, проте в більш прогресивних версіях.

Також зарубіжна практика обліку витрат включає такі методи калькулювання, як «стандарт-костинг», «таргет-костинг», «кайзер-костинг», «директ-костинг», ABC-метод, «абзорбшен-костинг».

Найбільшого визнання отримали два методи – «таргет-костинг» та «кайзен-костинг». Сутність першого полягає в тому, що розрахунок собівартості відбувається ще на стадії проектування й відбувається за рахунок проведення маркетингових досліджень. Це метод дозволяє оптимізувати рівень витрат, зробити їх структуру більш адаптованою до реалій, підвищити прозорість щодо використання ресурсів та зробити кращими якісні характеристики виробленої продукції. Саме той факт, що ми можемо завчасно оптимізувати наші витрати, ще навіть коли наш продукт на стадії розробки дозволяє нам прозоро визначити прибуток, який ми можемо отримати.

«Кайзен-костинг» - це система витрат, що спрямовуються для збільшення ефективності наших виробничих процесів і приводить до запланованих раніше результатів. Ця система також підтримує стратегію оптимізації витрат виробництва. Цей метод застосовується разом з «таргет-костингом», адже якщо перший метод має на меті досягнути цільову собівартість під час проектування нового продукту, то другий – коли цей продукт виготовляється.

Метод ABC (Activity Based Costing) – метод калькулювання, що має на меті групування накладних витрат за видами діяльності та їх розподіл між видами продукції, залежно від того, які види діяльності необхідні, щоб виготовити дану продукцію. Різниця традиційних методів від цього методу в тому, що перший стверджує, що виготовляючи продукцію ми використовуємо певні ресурси, а метод ABC – виготовляючи продукцію ми застосовуємо певні виробничі процеси, а вже вони споживають певні ресурси [2].

Отже, якщо порівнювати зарубіжні та вітчизняні методи обліку витрат та калькулювання собівартості можна дійти до висновку, що вітчизняна система обліку має певні елементи зарубіжних систем, проте останні є більш різноманітними, адже чим розвинутіша країна, тим ширше перелік нових методів обліку витрат, які будуть ефективнішими та економічно вигіднішими. Ось чому варто запозичати позитивний досвід інших країн, які застосували інші методи й вони вдало функціонують. Не варто вважати, що якщо підприємство працює стабільно й проблем з системою обліку немає, то не потрібно нічого змінювати, адже це може призвести до загального регресу вітчизняної системи.

Список використаних джерел

1. Півнюк О. Міжнародний досвід обліку витрат на підприємствах у сучасних умовах господарювання // Економічний аналіз. – Випуск 6. – Луцьк. – 2010 р. – с.298-300.

2. Онищенко О.В. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.В. Онищенко, О.О. Куренна, А.С. Крикуненко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – Вип. №25. – Ч. 2. – Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2017. – С.153–157.

Мельничук В.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Через нестабільну ситуацію в країні більшість українських підприємств перебувають на межі фінансової кризи. Однією з найсуттєвіших проблем є криза взаємонеplateжів, яка пов'язана з великою сумою заборгованості, що існує між українськими підприємствами. У нестабільних ринкових умовах дуже важливо забезпечити високий рівень збуту продукції і її вчасну оплату покупцями. Несплата покупців призводить до виникнення дебіторської заборгованості. Її збільшення або зменшення має великий вплив на оборотність капіталу, вложеного в поточні активи, а, відповідно і на фінансовий результат. Значну негативну роль для підприємства відіграє дебіторська заборгованість за існуючих умов нестабільності цінової політики і через інфляцію. Також необхідно враховувати, що в сучасних умовах появилася тенденція зростання відсотка неповернення заборгованості покупцями. Тому назріла потреба в удосконаленні обліку дебіторської заборгованості оскільки це підтверджується збільшенням її частки в складі активів підприємств.

Найбільш вагомі дослідження питань регулювання організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та його удосконалення здійснили вітчизняні вчені: С.Ф. Голов, О.М. Горбачева, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Бондар, В.М. Добровський, В.М. Костюченко, Г.О. Москалюк, Г.С. П'ятигорець, К.В. Ніколайчук та інші.

У чинному законодавстві України операція з продажу (реалізації) продукції, товарів, робіт, послуг жорстко *не прив'язана до реальної оплати її вартості, до строків платежу*: вона розглядається як господарська операція з передачі права власності на продукцію в обмін на еквівалентну суму коштів або боргових зобов'язань. Тому обсяг реалізованої продукції і сума реальної виручки *не збігаються в часі*. Обсяг реалізованої продукції визначається продажною вартістю реалізованої продукції (товарів, виконаних робіт, наданих послуг), зазначеною в оформлених для сплати розрахункових документах, *і не залежать від фактичного надходження грошової виручки*. Якщо продаж і

отримання оплати відбуваються одночасно, в обліку підприємства-продавця не відображається заборгованість покупців. Наприклад, це характерно для підприємств роздрібно торгівлі, коли покупці придбавають товари за готівку – вносять в касу готівку і за фактом оплати одразу отримують товар. У такому разі дебіторська заборгованість не виникає, а тому і проблем у її обліку немає. Виникнення дебіторської заборгованості в певних межах є нормальною ознакою діяльності підприємства, але не в тих випадках, коли відбувається її безконтрольне зростання й систематичне несвоєчасне погашення.

Теоретичні і практичні дослідження фахівців з обліку свідчать про те, що питанням організації обліку дебіторської заборгованості приділяється недостатня увага. Платіжно-розрахункові відносини із суб'єктами господарювання потребують ефективної системи обліку на підприємстві. Саме вона забезпечує керівництво достовірною та своєчасною інформацією про стан дебіторської заборгованості, наявність «слабких» місць і можливі шляхи їх усунення [3]. Рекомендована науковцями питома вага дебіторської заборгованості у вартості оборотних активів близько 40%. Але аналіз дебіторської заборгованості науковцями свідчить про те, що ця цифра досягає від 58,8 до 64%. Отже, відбувається значне вилучення коштів з обороту підприємств, з одного боку, за рахунок збільшення заборгованості покупців та замовників, а з іншого – за рахунок необхідності погашення зобов'язань перед бюджетом за нарахованими податками в той час, як безпосередній розрахунок з дебіторами ще не відбувся [4].

Бухгалтерський облік дебіторської заборгованості в Україні регулюється такими законодавчими актами: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1], П(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти». Але в сучасних умовах господарювання необхідні суттєві поправки до законодавчих актів, удосконалення методичного підходу до обліку дебіторської заборгованості. Крім того, велике значення має організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості на самому підприємстві. Підприємству, яке залучає контрагента до співпраці слід попереджати про необхідність здійснення перевірки; вимагати для ознайомлення та копіювання наступних документів: реєстраційне свідоцтво, свідоцтво про постановку на облік в податковому органі, статут, установчий договір, останній баланс, документ, що підтверджує правомочність представника.

З метою найшвидшого повернення дебіторської заборгованості підприємству необхідно здійснювати профілактичні, стимулюючі та заходи рефінансування заборгованості. Ці заходи передбачають проведення постійного контролю за ходом погашення заборгованості окремими дебіторами, оперативне інформування дебіторів про порушення термінів розрахунків. Ця робота повинна проводитися тактично, поєднуватися з рекламними заходами, сприяти тіснішому співробітництву та взаєморозумінню.

Список використаних джерел

1. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Затв. Наказом МФУ від 08.10.1999р. №237.
2. Бухгалтерський фінансовий облік в Україні: навч. посіб. для студент. вищ. навч. заклад / В.М. Добровський (Бондар М.І., Свідерський Є.І.[та ін.]); за ред. В.М. Добровського. – К.: А.С.К., 2009. – 976 с.
3. Москалюк Г.О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення / Г.О. Москалюк // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». - 2012.- №721 – С.173-178.
4. П'ятигорець Г.С., Ніколайчук К.В. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс] – Режим доступу: pte.diit.edu.ua/article/viewFile/107617/104646

Несен О.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 6.030509 «Облік та аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гордієнко Л.П. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ПОРІВНЯЛЬНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТУРОПЕРАТОРА І ТУРАГЕНТА

У сучасних умовах соціально-економічного стану в Україні туризм є ключовою галуззю, яка з року в рік без залучення державних дотацій стабільно нарощує свої обсяги. Тому суттєве значення для розвитку та стабільності економіки на сучасному етапі в Україні повинно мати зростання доходів від туристичної діяльності. Різноманіття і складність невирішених проблем в організації обліку доходів туроператорів і турагентів обумовлюють підвищений інтерес до проведення дослідження з метою пошуку ефективних методик.

Актуальність дослідження полягає в тому, що туристична діяльність в Україні стрімко розвивається у зв'язку з інтеграцією до світового співтовариства, тому зростає попит на туристичні послуги, з'являються нові туристичні агентства та оператори — все це зумовлює необхідність раціональної організації обліку доходів господарюючих суб'єктів.

Проблемним питанням обліку доходів в туристичній діяльності приділяють значну увагу відомі науковці, серед яких слід відмітити: Бондар В.В. [1], Момонт Т.В. [4], Пилипенко С.М. [6], Швець В.Г. [1]. Проте більш глибокого дослідження потребує питання визначення особливостей та відмінностей обліку доходів туроператора і турагента.

Організуючи туристичну діяльність в Україні, господарюючі суб'єкти переслідують основну мету туризму – нарощування доходів, що можна досягнути шляхом правильної організації бухгалтерського обліку діяльності туристичної фірми.

Облік доходів у туристичних фірмах ведеться згідно ст. 1 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", відповідно до якої "доходи — збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)" [2].

Також, згідно ст. 5 Закону України "Про туризм" туроператор і турагент є "суб'єктами, що здійснюють та забезпечують туристичну діяльність" [3]. Турагент займається просуванням сформованих туроператором турів – купує їх у туроператора на підставі укладеного між ними договору і реалізує за певну винагороду споживачу [6].

Під час організації обліку доходів туристичні фірми користуються положеннями П(С)БО 15 "Дохід", відповідно до п. 5 якого "дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена" [5].

В обліку визнання доходу від реалізації туристичних послуг, наданих туроператором і турагентом, умовно можна поділити на два способи. В першому — дохід від наданих послуг можна відобразити на дату надходження коштів на поточний рахунок або до каси туристичної фірми. Другий — визнати дохід відповідно до терміну закінчення туру, що є безумовно раціональніше.

Слід відмітити те, що існують розбіжності, щодо умов визнання доходу туроператора і турагента. В туроператора дохід визнається, відповідно до ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо результат цієї операції може бути достовірно оцінено. На противагу цьому, в турагента немає потреби визначати ступінь завершеності, адже його послуги відносять до посередницьких, а тому надаються відразу в повному обсязі.

Варто звернути увагу, на те, що для аналітичного обліку доходів від реалізації туристичних послуг туроператора і турагента використовують субрахунки 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг", де облік ведеться за видами послуг або іншими напрямками, які визначені фірмою. Але при цьому для обліку доходів, на відміну від туроператора, який застосовує субрахунок другого порядку 7031 "Дохід від реалізації туристичних послуг", турагент використовує субрахунок 7032 "Дохід від реалізації турагентських послуг" та інші.

З огляду на вищесказане, під час обліку доходів туристичної діяльності слід враховувати: вид діяльності суб'єкта господарювання (туроператор чи турагент), момент визнання доходу (на дату надходження коштів або за датою закінчення туру), а також те, що процес надання послуги співпадає з моментом її споживання туристом.

Список використаних джерел

1. Бондар В.В., Швець В.Г. Організація бухгалтерського обліку діяльності підприємств туристичного бізнесу // Молодий вчений. – 2017. – № 11 (51). – С. 1104–1107.

2. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р., № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

3. Закон України "Про туризм" Закон від 15.09.1995 р., № 324/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95>.

4. Момонт Т.В. Особливості організації бухгалтерського обліку підприємствами туристичної сфери / Т.В. Момонт // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Сер.: Економічні науки. – Житомир: Вид-во ЖДТУ. – 2014. – № 1(67). – С. 34-40. – 2015. – С. 70-72.

5. П(С)БО 15 "Дохід": Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р., № 290. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99>.

6. Пилипенко С.М. Організація бухгалтерського обліку діяльності туроператора і турагента // Науковий вісник НЛТУ України – 2016. – № 26.2. – С. 224–230.

Прокопенко А.О.,

студентка ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н.,

професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Облікова політика має містити в собі усі важливі питання організації обліку на підприємстві. Розкриття інформації стосовно формування та використання забезпечень майбутніх витрат і платежів за значущістю не поступається іншим важливим ділянкам обліку. Тому таким питанням як оцінка, визнання, облік забезпечень необхідно приділяти значну увагу.

Вивченням проблеми відображення умовних зобов'язань в обліковій політиці займалися багато дослідників, серед них Омецька І.Я., Дергільова Г.С., Терещенко В.С., Верига Ю.А., Орищенко М.М., Демська Ю.В., Пилипенко Л.М. та інші.

Одним з недоліків, що ускладнює можливість правильної організації обліку забезпечень є те, що в законодавстві не встановлено чітко як визначати суму резервів відповідно до їх видів та виходячи з яких міркувань взагалі приймати рішення про створення забезпечень на підприємстві.

На відміну від міжнародних стандартів, у національних не визначено, яким саме чином будувати такі прогнози, що при цьому враховувати. Згідно п. 38 МСБО 37 "Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи" [1] спрогнозувати можливі витрати на підприємстві допоможуть висновки незалежних експертів, думка керівників підприємства, досвід подібних операцій тощо. Необхідно намагатися найбільш точно оцінити суму, яку підприємство може сплатити при виникненні імовірних зобов'язань.

Омецька І.Я. зазначає, що для достовірної оцінки забезпечень необхідно враховувати вплив усіх можливих ризиків та майбутніх подій, якщо є об'єктивні причини вважати, що такі події відбудуться; зміну вартості грошей у

часі (з огляду на це забезпечення довготермінових зобов'язань відповідно до п. 16 П(С)БО 11 “Зобов'язання” [2] потрібно відображати у балансі за їхньою теперішньою вартістю); можливі зміни у законодавстві [3, с. 286].

У своєму дослідженні Терещенко В.С. пропонує межі кількісної оцінки ймовірності погашення підприємством передбачуваного зобов'язання, при дотриманні яких визнається забезпечення майбутніх витрат і платежів (табл. 1).

Таким чином, забезпечення слід формувати тільки тоді, коли виконання передбачуваного зобов'язання ймовірно призведе до зменшення активів підприємства, а ймовірність повинна бути не меншою 5% [4, с. 157].

Механізм формування забезпечень в обліку розкривається Терещенком В.С. з акцентом на його елементи як частота здійснення відрахувань до резерву, велична нормативу відрахувань, який множиться на фактичну базу для розрахунку величини всього резерву, і період нарахування резерву. При цьому механізм формування резерву може бути різний [5, с. 51].

Таблиця 1

Межі кількісної оцінки ймовірності погашення підприємством передбачуваного зобов'язання

Рівень ризику	Доцільність формування резерву
дуже високий (95-100%)	в обов'язковому порядку
високий (50-95%)	носить рекомендаційний характер
середній (5-50%)	керівництво підприємства і головний бухгалтер самостійно приймають рішення
низький (1-5%)	не потрібно, але показати за балансом
менше 1%	не відображається в бухгалтерському обліку

Варте уваги дослідження сукупності елементів, що становлять методику складання облікової політики щодо формування забезпечень майбутніх витрат і платежів, проведене Дергільовою Г.С. Такими елементами є: умови формування забезпечень, їх первісну оцінку, механізм нарахування, що включає в себе частоту відрахувань, період нарахування, методи розрахунку сум відрахувань, документальне оформлення та порядок відображення резервів на бухгалтерських рахунках [6, с.74].

Інші автори звертають увагу на систему нормативно-правового регулювання щодо створення та використання резервів. Наприклад, у монографії Вериги Ю.А. та Орищенко М.М. пропонується поділ такої системи на три рівні: нормативно-правові акти загального використання, нормативно-правові акти облікового спрямування, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності та внутрішні документи (положення) підприємства та інструкції, що регулюють порядок створення, використання та відображення резервів в обліку та внутрішній звітності підприємства [7, с. 59].

Не менш важливе значення мають проблеми відображення в бухгалтерському обліку резервів, зокрема проблема ідентифікації (визначення періоду для операції, що потребує формування чи списання резерву), проблема оцінки (умовність резервів) та проблема класифікації (неоднозначність визначення об'єкта обліку згідно з економічною сутністю резервів). На них

зосереджують свою увагу Демська Ю.В. і Пилипенко Л.М. [8, с. 160].

Який би метод не використовувався при оцінці та розрахунку суми резервів, важливо врахувати всі фактори, що впливають на конкретний вид забезпечення, як найточніше визначити майбутні витрати, що підприємство понесе, щоб погасити заборгованість та відобразити методи обчислення, формування та списання резервів у обліковій політиці підприємства.

Дослідження наукових праць, вивчення практики, дослідження нормативних актів дозволяє виокремити наступні проблемні питання, які потребують вирішення:

- потреба розкриття у нормативних актах інформації про умови формування забезпечень;
- неузгодженість та різноманіття поглядів щодо способів розрахунку резервів;
- непорівнянність інформації по підприємствах стосовно резервів, виходячи з попередньої проблеми;
- відсутність методів обчислення деяких видів забезпечень;
- потреба у документальному забезпеченні обліку резервів та інші.

Таким чином, необхідно вирішувати проблему з використанням на підприємствах забезпечень майбутніх витрат і платежів шляхом створення державою чітких керівництв по формуванню, обліку та розрахунку резервів, оскільки, правильна організація облікової політики з обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів відіграє надзвичайно важливу роль у нівелюванні ризиків підприємства. Вирішення наявних проблем дозволить підвищити рівень достовірності інформації у частині забезпечень майбутніх витрат і платежів та підвищити ефективність від використання резервування на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» від 1 січня 2012 р. // IASB – П. 38 / Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_051
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» від 18 березня 2014 р. – П. 16 / Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
3. Омеціньська І.Я. Сутність забезпечень, порядок їх визнання та оцінки / І.Я. Омеціньська [зб. наук. праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету]. – Вип. 6. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – С. 285–288.
4. Терещенко В.С. Бухгалтерський облік забезпечень майбутніх витрат і платежів: теорія та методика: дис. канд. наук: 08.00.09 / В.С. Терещенко – К., 2008. – 166 с.
5. Терещенко В.С. Забезпечення майбутніх витрат і платежів: критерії визнання і механізми формування в обліку // Матеріали Другої всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Соціум. Наука. Культура» 29 - 31 січня 2007 року. - К.: ТОВ "ТК Меганом", 2007. - Ч. 1. - С. 50-53 (0,23 друк. арк.).
6. Дергільова Г. С. Удосконалення обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів / Г.С. Дергільова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2010. - Вип. 2. - С. 71-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2010_2_12.
7. Верига Ю.А. Резервування капіталу: облік, аудит та звітність: монографія / Ю.А. Верига, М.М. Орищенко. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 177 с.
8. Демська Ю.В. Первинний облік резервів на підприємствах / Ю.В. Демська,

Сазонова М.Г.,

студентка, ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ходзицька В. В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

КОНЦЕПЦІЯ «КАЙДЗЕН» - СУЧАСНА ПРАКТИКА В СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

У сучасних умовах трансформації України прагнення вітчизняних підприємств досягнути найвищих показників за умов високої конкуренції з боку не лише національних, а й іноземних підприємств змушує компанії постійно вдосконалювати методи управління. Українські компанії не поспішають впроваджувати системи управління типу «кайдзен». Однією з причин цього є відсутність теоретичної та практичної бази.

Висвітленню особливостей застосування кайдзен-костингу присвятили свої праці такі зарубіжні та вітчизняні вчені: Масаакі Імаїа, Ясухіро Монден, М.Г. Чумаченко, О.С. Віханський, І.Г. Смирнов. Проте дослідження окермих аспектів кайдзен все ще лишається актуальним.

Кайдзен – це особлива філософія управління, що передбачає безперервне удосконалення процесів розробки, виробництва, управління та інших бізнес-процесів. Кайдзен – це довгострокова стратегія, яка включає постійні поліпшення. Суть методу полягає в тому, що покращення здійснюються безперервно, маленькими кроками та без значних витрат на їх реалізацію.

Підхід до управління кайдзен ґрунтується на наступних основних ідеях:

- 1) скорочення витрат досягається за рахунок постійного підвищення ефективності праці;
- 2) основною метою організації роботи є створення максимального порядку на робочому місці, що забезпечує оптимальну продуктивність кожного співробітника;
- 3) стандартизація та безперервне підвищення кваліфікації працівників дозволяє підтримувати високий рівень виробничих та організаційних процесів, а також якість продукції;
- 4) контроль якості в масштабі всієї компанії забезпечує високу якість продукції та праці;

Кайдзен-костинг – це цілісна система управління витратами, що підтримує стратегію оптимізації витрат, направлена на підвищення ефективності виробничих процесів і забезпечує досягнення запланованих результатів. Він

використовується в японській моделі стратегічного управління витратами поряд з таргет-костингом: таргет-костинг – на етапі проектування нового продукту, а кайдзен-костинг – на етапі її виготовлення.

У своїй роботі Ясухіро Монден [5] описав два типи кайдзен-костингу:

- перший тип передбачає безперервні кроки, що спрямовані на зменшення різниці між очікуваним та цільовим прибутком;
- другий тип включає дії, спрямовані на покращення виконуваної роботи.

В системі кайдзен аналіз відхилень передбачає співставлення цільового скорочення витрат з фактичними сумами їх економії. Як стверджує у своїй роботі Качалай В. В. у випадку зменшення фактичних знижень витрат, базою вважається фактична собівартість продукції за попередній період, а нормою цільового зменшення затрат – відношення запланованої суми зменшення до їх бази [3].

Проданчук М.А. у своїй статті наголошує [6], що діяльність кайдзен на рівні окремих заводів чи цехів передбачає широке використання систем виробництва «якраз вчасно» (just-in-time) та системи, що забезпечує автономне функціонування верстатів та виробничих ліній.

Яскравими прикладами імплементації кайдзен-костингу можуть слугувати японський автогігант «Тойота Мотор Корпорейшн» та «Кока-Кола Беверіджис Україна», що займає лідируючі позиції в своєму сегменті на українському ринку.

Таким чином, кайдзен – це філософія поступового удосконалення якості продукції та бізнес-процесів, а кайдзен-костинг – це інструмент зниження витрат, який використовують менеджери для забезпечення прибутковості. Кайдзен-костинг пропонує більш широку сферу застосування в порівнянні з традиційним управлінням витратами, яке спрямоване на формування нормативних показників витрат, аналіз відхилень та впровадження дій для корегування відхилень. Тому для отримання українськими підприємствами конкурентних переваг на світовому ринку товарів і послуг, необхідно застосовувати ефективні методики калькулювання собівартості продукції, одним з яких може слугувати кайдзен-костинг.

Список використаних джерел

1. Галицкий С.В., Ворошко И.А. Роль модели "Кайдзен-костинг" в системе управления затратами / *Фундаментальные исследования*, – 2016. – №10 (часть 1) – с. 199-123 - электронный ресурс [режим доступа]: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=40819>
2. Каверина О.Д. *Управленческий учет: теория и практика: учебник для бакалавров* / О.Д. Каверина. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2016. - 488 с.
3. Качалай В.В. Кайдзен-костинг: досвід і перспективи впровадження на промислових підприємствах України / *БізнесІнформ*, - 2013. - №8 - электронный ресурс [режим доступа]: http://www.business-inform.net/pdf/2013/8_0/273_277.pdf
4. Масааки И. Кайдзен. Ключ к успеху японских компаний / Пер. с англ. - М.: "Альпина Бизнес Букс", 2017. – 274 с.
5. Монден Я. Система менеджмента Тойоты / Перед. с англ. М.: Институт комплексных стратегических исследований, 2007. – 216 с.

6. Проданчук М.А. Таргет-костінг та Кайзен-костінг як інструменти оптимізації витрат у системі стратегічного управління / Збірник наукових праць ВНАУ, - 2012. - №3 (69) Том 2 - електронний ресурс [режим доступу]: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/768.pdf>

7. Редченко К. Маленькими шагами к большому успеху: кайзер-костинг - електронний ресурс [режим доступу]: https://www.cfin.ru/ias/kaizen_costing.shtml

Цірук К.А.,

студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 6.030509 «Облік та аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гордієнко Л.П. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ДОХОДІВ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ

У сучасних економічних умовах важливим показником діяльності підприємства є його дохід. Саме він безпосередньо впливає на формування фінансових результатів під час складання фінансової звітності, що є джерелом інформації про реальні справи суб'єкта господарювання.

Актуальність дослідження обліково-аналітичного забезпечення визначення доходів підприємств роздрібною торгівлю є вкрай важливою в умовах реформування системи бухгалтерського обліку в Україні під впливом євроінтеграції. Даному питанню приділено суттєву увагу такими науковцями, як Багрій К.Л., Блонська В.І., Ілюхіна Н.П. [5], Коломієць В.М. [6], Фоміна О.В., Ярошенко А.С. Проте, визначення особливостей обліку доходів підприємства роздрібною торгівлю потребує більш глибокого дослідження.

Важливо зауважити, що дохід – це економічні надходження у грошовому вимірі за певний період до суб'єкта торгівлі, що характеризуються збільшенням активу.

Роздрібна торгівля – це сфера підприємницької діяльності з продажу товарів або послуг на основі усного чи письмового договорів купівлі-продажу безпосередньо кінцевим споживачам для їх власного некомерційного використання [4].

Для узагальнення подальшої інформації про доходи, згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків, використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Синтетичний облік провадиться на рахунку 70 «Доходи від реалізації», що призначений для пооб'єктного обліку за окремими групами. Для цього у роздрібній торгівлі використовують субрахунки 702 «Дохід від реалізації товарів», 704 «Вирахування з доходу» та інші.

На субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» організації узагальнюють інформацію про доходи від реалізації товарів, відображаючи по кредиту його збільшення, а по дебету – належну суму непрямих податків [1].

На субрахунку 704 «Вирахування з доходу» за дебетом відображаються суми надходжень за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами, сума наданих після дати реалізації знижок покупцям, вартість повернутих покупцем продукції та товарів та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу. За кредитом відображається списання дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати» [1].

Особливістю обліку в роздрібній торгівлі на вже згаданих рахунках є те, що вони тимчасові, тобто в кінці звітного періоду вони закриваються й залишки на них не залишається, а накопичена за місяць інформація дає змогу скласти проміжну звітність.

Досліджуючи стан обліку на підприємствах роздрібної торгівлі, постає проблемне питання: облік операцій щодо продажу товарів потребує значного впорядкування, що змогло б надати можливість організації та контролю прийняття обґрунтованих стратегічних управлінських рішень, а користувачам інформації – змогу дізнатися результати діяльності підприємства. Для цього рекомендується здійснювати деталізацію рахунків, максимально відображаючи інформаційну систему управління роздрібними продажами товарів.

Аналізуючи думки різних науковців, узагальнити їх пропозиції щодо впровадження аналітичних рахунків можна наступним чином [5, 6]. Для субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» слід застосовувати більш аналітичні рахунки: 7021 «Дохід від реалізації товарів»; 7022 «Дохід від реалізації товарів за дисконтними картками»; 7023 «Дохід від реалізації товарів зі знижками»; 7024 «Дохід від реалізації товарів у період розпродажу»; 7025 «Дохід від реалізації товарів за іншими заходами впливу на обсяги продажу».

Для субрахунку 704 «Вирахування з доходу» варто застосовувати наступні деталізовані аналітичні рахунки: 7041 «Вирахування з доходу за товари, повернені покупцям»; 7042 «Сума знижок, наданих покупцям»; 7043 «Інші вирахування з доходу».

Втілення у життя зазначених пропозицій дало б змогу торговельним підприємствам отримати можливість виділяти дохід за методами активізації збільшення збуту, а це у свою чергу яскраво показало б ефективність застосування конкретного маркетингового інструменту.

Таким чином, для обліку у роздрібній торгівлі бажано використовувати специфічні субрахунки 702 «Дохід від реалізації товарів» та 704 «Вирахування з доходу». Хоч ще і залишається багато особливостей, які варто удосконалювати в бухгалтерському обліку підприємств роздрібної торгівлі, проте узагальнені пропозиції щодо організації аналітичного обліку дадуть змогу отримувати краще розуміння джерел доходів для їх оперативного контролю.

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій // Наказ МФУ № 291 від 30.11.1999.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» // Наказ МФУ № 336 від 28.02.2013.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» // Наказ МФУ № 290 від 29.11.1999.
4. Щодо тлумачення термінів «оптова торгівля» та «роздрібна торгівля» // Лист Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України №56-38/87 від 25.02.2002.
5. Люхіна Н.П. Шляхи вдосконалення обліку доходів та витрат на торговельних підприємствах / Н.П. Люхіна // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – №2 (53). – С. 61–64.
6. Коломієць В.М. Облік доходів від роздрібної торгівлі / В.М. Коломієць. – 2017. – С. 61–64.

Швейбиш К.Ю.,

студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н.,
професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування

РОЗВИТОК ОБЛІКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

*«Джерелом всякого доходу може бути
лише тільки людська праця, що
виробляє різноманітні продукти»
(М. І. Туган-Барановський)*

В історії економічної думки останніх десятиріч однією з найвизначніших подій стало створення теорії людського капіталу. Значний вплив цієї теорії на весь подальший розвиток економічної науки інколи порівнюють з революцією в економічній думці.

Внаслідок третьої науково-технічної революції та переходу від індустріального до постіндустріального суспільства в 60-х рр. XX ст. набула поширення теорія людського капіталу. Найбільший внесок у її розвиток зробили лауреати Нобелівської премії 1979 р. Т. Шульц та 1992 р. Г. Беккер, а також їх послідовники, відомі американські та англійські економісти: Дж. Мінцер, Л. Туроу, М. Фішер, Й. Бен-Порет, Ц. Гріліхес, М. Блауг, Е. Денісон, М. Вудхол, Дж. Кендрик, Б. Чизвік, Ф. Уелч, Р. Лукас, Дж. Псахаропулос, В.І. Макконелл, С.Л. Брю, Е.Дж. Долан, Дж. Коулмен, Р. Лейард, К.Б. Малліган, Х.С. Мартін, Ш. Доу, Т. Лоусон, Дж. Ходжсон та інші, які ввели людський фактор у систему економічних понять [3, с. 36].

У кожній країні людський капітал займає одну із провідних ролей в економічному розвитку і може містити такі складові як природні задатки та здібності, знання, культура, професійна освіта, мотивація [1, с. 51].

Людський капітал як об'єкт бухгалтерського обліку – це втілені в людях активи у формі їхньої освіти, кваліфікації, професійних знань, досвіду, які забезпечують отримання економічних вигід у майбутньому. Специфічність людського капіталу як об'єкта бухгалтерського обліку потребує такого застосування таких методів бухгалтерського обліку, які б забезпечували його якісну ідентифікацію, реєстрацію, що сприяло б ефективному управлінню ним на рівні підприємства.

Дослідники особливостей бухгалтерського обліку людського капіталу вважають відображення людських ресурсів у складі активів його невід'ємним елементом. Однак такий підхід викликає ряд проблем, пов'язаних з визнанням та оцінкою такого активу.

В останні роки залишається невирішеною проблема оцінки людського капіталу, незважаючи на те, що розроблено досить багато відповідних методик (дохідні, затратні, ринкові). Більшість учених (як зарубіжних, так і вітчизняних) надають перевагу затратному методу оцінки вартості людського капіталу. Разом з тим, ці методики не набули широкого поширення і застосування в середовищі бухгалтерського обліку. Така позиція є виправданою, оскільки передбачає застосування точних даних (адже кожен господарюючий суб'єкт цілком точно може навести інформацію, яка характеризує витрати на персонал). Дохідний метод, що передбачає оцінку вартості людського капіталу з позицій отримуваних працівником доходів, які відображають віддачу на засоби, вкладені у відповідний освітній і кваліфікаційний рівні, є недостатньо точним, оскільки не завжди можна прогнозувати точну вартість одержаних доходів.

У світовій практиці існують принципові підходи до обліку людських ресурсів – так звані моделі активів (витратні моделі) і моделі корисності. Перші засновані на обліку витрат на людський капітал (за аналогією з основним капіталом) і його амортизацію. За допомогою других моделей безпосередньо оцінюються ефект тих або інших кадрових інвестицій [2, с. 91].

У наш час економічне зростання та конкурентоспроможність країн повністю залежить від людського капіталу та правильності його обліку. Основним показником, що вимірює якість людського капіталу, є індекс людського капіталу. Цей показник є порівняльним і включає в себе грамотність, рівень освіти, зайнятість, навички та багато інших критеріїв. Він розраховується за допомогою численних показників (ВВП на душу населення, відсоток працездатного населення, рівень безробіття та інші). Першими у рейтингу є країни з високим рівнем доходу: Норвегія, Фінляндія, Швейцарія, США, Данія. Далі розглянемо місце України у цьому рейтингу [4] (рис. 1).

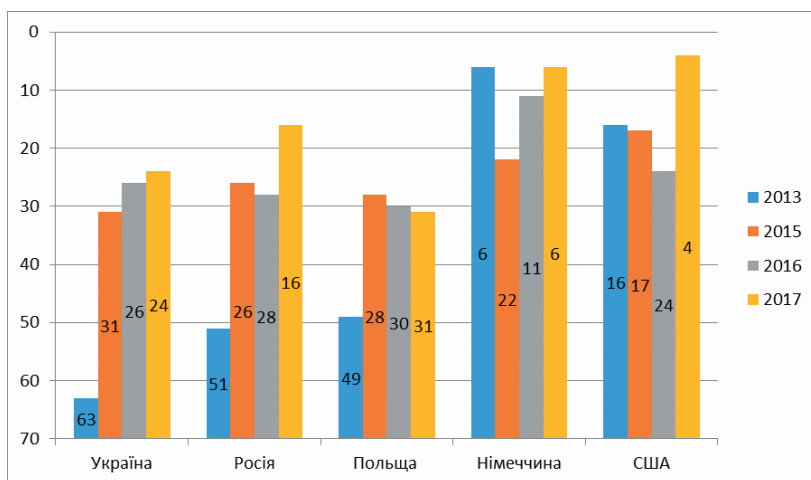

Рис. 1. Рейтинг країн світу за індексом людського капіталу

Як засвідчує графік, у 2013 році Україна була на 63 місці і лише за 4 роки у 2017 році наша країна піднялася на 24-ту сходинку в рейтингу людського капіталу. Тенденція позитивна, але маємо перешкоди, які заважають розвиткові, а отже й досягненню найвищих позицій рейтингу.

Сучасний бухгалтерський облік перебуває на тому етапі, коли об'єктивно виникла потреба у формуванні нової методології обліку. Вона повинна містити інструменти, що дозволяють об'єктивно оцінити та врахувати всі ресурси підприємства, які можуть бути використані з метою отримання прибутку. Відмова від такого обліку створює загрозу ефективному управлінню суб'єктом господарювання та позбавляють як менеджмент підприємства, так і потенційних інвесторів повноцінної інформації про діяльність підприємства, що може призвести до прийняття помилкових рішень. У цьому контексті основними напрямками подальших досліджень можуть бути: конкретизація облікових принципів і процедур обліку людського капіталу, уточнення понятійно-категоріального апарату за цим напрямом та формування єдності методологічних і методичних підходів відповідно до потреб національних підприємств та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [3, с. 23].

Таким чином, основними шляхами розвитку бухгалтерського обліку людського капіталу в Україні: створення окремого класу рахунків для обліку людського капіталу на підприємствах та визначення спеціальних субрахунків; формування методики обліку людського капіталу на балансових та позабалансових рахунках; удосконалення системи обліку людського капіталу залежно від його специфіки на підприємствах різних секторів економіки. Успішне застосування зарубіжного досвіду і напрацювань вітчизняних вчених у сфері інформаційного забезпечення управління людським капіталом підприємств буде створювати надійну основу для підкорення Україною вершин світових економічних рейтингів.

Список використаних джерел

1. Костюнік О.В. Питання управління людським капіталом підприємства / О.В. Костюнік // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 3. – с. 51-54.
2. Притуляк Н.М. Оцінка рівня розвитку національного людського капіталу в Україні / Н.М. Притуляк // Економіка України. – 2017. – № 11. – с. 85-99.
3. Ядранський Д.М. Облік людського капіталу: відповідь на виклики сучасності / Д.М. Ядранський // Економічна теорія та історія економічної думки. – 2012. - № 1-2. – с. 21-23.
4. В мире высоко оценили человеческий капитал Украины (инфографика) [електронний ресурс] / Capital&cLaw. – Київ, 2017. – Режим доступу: <http://ks-cl.com.ua/v-mire-vysoko-otsenili-chelovecheskij-kapital-ukrainy-infografika/>. – Назва з екрану.

РОЗДІЛ 2.

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Бабчанік Ю.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Супрович Г.О. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПРАВЛЯННЯ ПДВ В УКРАЇНІ

Податок на додану вартість є одним із загальнодержавних податків, який забезпечує стабільність грошових надходжень до державного бюджету. Це зумовлено тим, що він є частиною ціни товарів (робіт, послуг) і відшкодовується виробнику покупцем. Податок на додану вартість в Україні було запроваджено у 1992 році, однак донині ПДВ залишається одним із найбільш проблемних податків. Саме з ПДВ пов'язана більшість спорів з контролюючими органами.

У 2017 році частка сукупних надходжень Податку на додану вартість до Зведеного бюджету України зросла до 77% (на +34 млрд. грн), порівняно з 81 млрд. грн у 2016 р.

На думку вітчизняного науковця О. Юрченка, податок на додану вартість – один із найбільш проблемних податків у податковій системі України. Це пов'язано, перш за все, із методикою його нарахування і сплати, яка дозволяє державі з одного боку наповнювати дохідну частину свого бюджету, але водночас мати корупційну складову в частині бюджетної заборгованості перед платниками податку, ухилення останніх від сплати, у тому числі за рахунок неузгодженості нормативно-правових актів, роз'яснень контролюючих та судових органів, численних змін та непослідовної податкової політики держави в частині адміністрування ПДВ і недосконалого податкового обліку платників податку [6, с. 18].

Щоб достеменно підтвердити явище ПДВ як основного бюджетоутворюючого податку з високою фіскальною ефективністю та оглянути сучасний стан адміністрування потрібно розглянути сутність податку.

Податковим кодексом України (р. V ПКУ, пп. 14.1.178 п. 14.1 ст. 14) представлено доволі лаконічне визначення податку на додану вартість, як непрямого податку, який нараховується та сплачується відповідно до встановлених норм [1]. На думку вітчизняних вчених М. Бондаря, Л. Ловінської, Н. Лисенка податок на додану вартість є загальнодержавним непрямим податком на споживну вартість, що справляється з юридичних та фізичних осіб і є основним джерелом наповнення Державного бюджету України [3, с. 218].

За даними Державної фіскальної служби України, платникам податку за 2016 року було відшкодовано 94.4 млрд. грн. ПДВ [7].

Основними нагальними питаннями обліку податку на додану вартість, що потребують законодавчого врегулювання є: документування, блокування, проблема відшкодування та оскарження податковими органами дій платників.

Однією з основних причин, вищезазначених проблем є складність визначення законодавством механізму обчислення ПДВ. Так, за Марксом, доданою вартістю є частина вартості виробленого товару [5]. Проте в українській обліковій практиці трактування вартості виробленого товару є досить складним через:

- неточність механізму обчислення собівартості та вартості товарів;
- різноманіття підходів до визначення моменту визнання податку на додану вартість.

Існуючий нині механізм адміністрування податку на додану вартість доводить те, що ПДВ не є податком саме на додану вартість. Звідси робимо висновок, що фактично це є податок на загальну вартість товару. Це доводить і розділ V Податкового кодексу України «Податок на додану вартість», де відсутнє поняття «доданої вартості». Фактично, функціонуючий нині податок є не податком на додану вартість, а податком з продажу, адже відповідно до чинного податкового законодавства він нараховується на загальну вартість товару, яка підлягає реалізації.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Податок на додану вартість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Податок_на_додану_вартість.
3. Облік і звітність підприємств у системі оподаткування: навч. посіб. [Електронний ресурс] / М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, Н.М. Лисенко та ін.; за заг. ред. М.І. Бондаря та Н.М. Лисенко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: ДННУ «акад. фін. управління», 2014. – 585 с. – Режим доступу: http://afu.minfin.gov.ua/getfile.php?page_id=158&num=12&PHPSESSID=610cba7e1a0ebdda7bcb081e07f6a1d3.
4. Подолянчук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку/ О.А. Подолянчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – № 1. – 2017.
5. Семенко Т.М. Податок на додану вартість як економічна категорія [Електронний ресурс] / Т.М. Семенко // Ефективна економіка. – 2011. – №4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
6. Юрченко О. Податок на додану вартість: аналіз податкової реформи 2016 року / О. Юрченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – №12. – С. 18-25.
7. https://uk.wikipedia.org/wiki/Податок_на_додану_вартість
8. <http://www.fin.org.ua/news/1228288>

Бриль І.О.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Остап'юк Н.А. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

Акцизний податок – це один із непрямих податків, що накладається на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Кодексом як підакцизні, та включається до їх ціни.

В Україні багато платників акцизного податку, станом на 01.01.2018 р. лише пов'язаних з реалізацією пального зареєстровано 5,9 тис.

Згідно Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» доходи Державного бюджету України визначено у сумі 771.266.617,6 тис. гривень, у тому числі доходи загального фонду Державного бюджету України у сумі 702.024.121,8 тис. гривень та доходи спеціального фонду Державного бюджету України - у сумі 69.242.495,8 тис. гривень.

Аналіз Звіту про виконання плану роботи ДФС за 2017 рік, показує, що протягом 2017 року завдяки акцизному податку до державного бюджету надійшло 100,4 млрд. грн. Таким чином більше десятої частини усього доходу державного бюджету припадає лише на цей податок. Тобто, можна зробити висновок, що акцизний податок є одним із головних джерел його наповнення, відповідно його адміністрування потребує підвищеної уваги.

З нагальних проблем облікового забезпечення акцизного податку можна виділити наступні:

1. Плинність ставок. Сума акцизного податку розраховується залежно від товару (продукції), що саме по собі не зовсім зручно, однак головним недоліком є необхідність постійної перевірки їх актуальності. Якщо подивитися ПКУ, можна побачити, що останні зміни ставок відбулися зовсім недавно – 07.12.2016р., перед цим вони відбувалися 20.12.2016р. та 24.12.2015р. Тобто, можемо зробити висновок, про періодичність приблизно раз на рік.

2. Адміністрування процедур, пов'язаних з розрахунком і сплатою податків. Згідно постанові КМУ «Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів» підприємства - виробники та імпортери алкогольних напоїв і тютюнових виробів (далі - покупці марок) подають в електронній формі щомісяця до 10 числа територіальному органіві ДФС (далі - продавець марок) для задоволення через два місяці потреби в марках акцизного податку попередню заявку-розрахунок про потребу в марках за їх видами, копію платіжного документа на перерахування плати за марки з відміткою банку про дату виконання платіжного доручення та звіт про використання марок, придбаних у попередньому місяці.

3. Велика кількість документації та штрафи. Акцизний податок вимагає великої кількості документації. При реалізації пального, для кожної операції

слід скласти та зареєструвати акцизну накладну, це стосується також і внутрішнього використання. До того ж, закон досить суворо ставиться до порушень вимог законодавства платниками цього податку. Порушення термінів реєстрації акцизної накладної призводить до штрафів, залежно від строку, від 2 до 40% від суми акцизного податку з відповідних обсягів пального зазначених у вказаній накладній.

Підсумовуючи усе вищесказане, можна дійти висновку, що в даний момент головною проблемою акцизного податку є саме його адміністрування бухгалтерами. Однак ці питання мають вирішуватися на законодавчому рівні.

Слід також звернути увагу на наступні проблеми:

Органи місцевого самоврядування відповідно до їх часток продажів щоденно повинні отримувати з державного бюджету 13,44% акцизного податку з виробництва та імпорту нафтопродуктів але, починаючи з липня, не отримують з цього джерела жодних коштів. Через відсутність цих надходжень (які в окремих бюджетах складають до 45% загального фонду бюджету) органи місцевого самоврядування не мають змоги профінансувати першочергові потреби та захищені статті видатків. Невдоволення зростає, а в бюджетах збільшується заборгованість за розрахунками по захищених статтях видатків.

В даний момент розглядають Законопроект, сутність якого полягає в щорічному підвищенні акцизу на сигарети на 20%, для того, щоб витягнути його на рівень, визначений в директиві Ради ЄС. Дана міра обумовлена виконанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, однак, по прогнозам, в кінці це призведе до збільшення податку майже у п'ять разів. Крім того, планується, що з 1 січня 2025 року частка акцизу у середній роздрібній ціні на сигарети буде складати як мінімум 60%. Якщо дивитися в розрізі підакцизних товарів у 2017 році порівняно з 2016 найбільше надходження зросли по тютюнових виробках (7,5 млрд. грн.) за рахунок збільшення ставок акцизного податку на 40% з 01.01.2017р. При цьому обсяги реалізації тютюнових виробів скоротилися на 10,6%.

Якщо даний законопроект приймуть, то податкове навантаження на платників цього податку значно зросте, що в свою чергу змусить їх шукати спосіб його зменшення (ухилення від сплати або обхід, тощо). Як результат, це призведе до нового витку проблем. Однак це буде в майбутньому.

Список використаних джерел

1. АМУ звернулася до Прем'єр-міністра щодо врегулювання проблеми відсутності надходжень до місцевих бюджетів акцизного податку з нафтопродуктів/ Місцеві фінанси [Електронний ресурс]. - Електронні дані.
2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік».
3. Звіт про виконання плану роботи ДФС.
4. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів».

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Податок на доходи фізичних осіб застосовується у всіх країнах світу і стосується всіх працюючих громадян, відіграючи тим самим важливу роль в забезпеченні держави необхідними фінансовими ресурсами і сприяючи вирішенню соціально-економічних проблем в суспільстві.

У багатьох розвинутих країнах одним з найбільш значущих податків за сумами надходжень до бюджету є податок на доходи фізичних осіб. В Україні питома вага надходжень податку на доходи фізичних осіб у доходах Державного бюджету станом на 1 вересня 2017 року склала 21,07% (47 308,3 млн. грн.). Загальна сума донарахувань за актами планових та позапланових перевірок в частині правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати податку на доходи фізичних осіб, яка підлягає погашенню склала 0,92% надходжень даного податку. Це свідчить про значні порушення в розрахунку та сплаті податку на доходи фізичних осіб національних підприємств. Основними причинами порушення податкового законодавства при сплаті податку на доходи фізичних осіб є наявність працівників, які працюють без трудових угод; здійснення підприємницької діяльності без державної реєстрації; виплата заробітної плати за рахунок не облікованих коштів; виплата заробітної плати у вигляді позик, матеріальної допомоги. Отже, можна зробити висновок, що наявна податкова система не досконала і тому не ефективно відбувається наповнення державного бюджету.

Податок на доходи фізичних осіб займає одне з головних місць в системі податків, що стягуються з фізичних осіб. На сучасному етапі порядок розрахунку і сплати податку на доходи фізичних осіб регулюється Розділом IV Податкового кодексу України, що набув чинності в 2011 році.

На сучасному етапі реформування податкової системи необхідна розробка концепції оподаткування доходів громадян, яка повинна враховувати як світовий досвід, так і специфічні особливості державної системи України. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб має відповідати наступним принципам:

- кожен громадянин повинен брати участь частиною свого доходу в формуванні бюджету, який потім буде витрачений на загальнодержавні цілі;
- податкове навантаження повинне розподілятися між окремими особами пропорційно до отриманих ними доходів;
- не можуть оподатковуватися особи, доходи яких не перевищують прожитковий мінімум;

- рівень вилучених доходів повинен відповідати оптимальному;
- податкове законодавство повинно бути зрозумілим для платників, в максимальній мірі повинен бути врахований принцип зручності;
- адміністративні витрати по контролю за сплатою податку на доходи фізичних осіб повинні бути мінімальні.

В процесі реформування система оподаткування населення в розвинених країнах забезпечує баланс цілей економічної і соціальної політики держави. Ставка податку на доходи фізичних осіб не доцільна для структури нашого суспільства, де середній клас становить близько 10-15% населення, і порушує їх соціальну справедливість оподаткування. На практиці ставка податку на доходи забезпечених громадян набуває регресійний характер, оскільки вони мають більші можливості для зменшення оподатковуваної бази за рахунок вирахування витрат на благодійність, освіту, лікування. Далеко не завжди єдина ставка оподаткування доходів фізичних осіб дійсно формує стимул для чесного декларування громадянами своїх доходів.

Після прийняття Державного бюджету 2017 року збільшилися такі соціальні показники як мінімальний розмір заробітної плати та прожитковий мінімум. Така політика мала б свідчити про захист громадян, створення необхідних умов для працевлаштування населення і підвищення рівня життя. Але якщо проаналізувати розмір мінімальної заробітної плати та межу застосування податкової соціальної пільги, то маємо законодавчу неузгодженість. При розмірі прожиткового мінімуму для працездатної особи з 01.01.2017 р. у сумі 1600 грн. у 2017 році граничний дохід для застосування ПСП становитиме: $1600 \times 1,4 = 2240$ грн. Водночас при розмірі мінімальної заробітної плати з 01.01.2017 р. у 3200 грн., ПСП не застосуватиметься переважної більшості працівників, тому що розмір їх заробітної плати буде вищим за граничний дохід для ПСП. Отже, можна зробити висновок, що неузгодженість між мінімальною заробітною платою і розміром граничного доходу призвела до того, що в 2017 році більшість працівників позбавлені права на використання податкової соціальної пільги і сплачують податки в повному обсязі. У 2018 році дана проблема так і не була вирішена. Це свідчить про порушення принципу соціального гарантування працюючих і недосконалість законодавства.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що однозначно оцінити процес вдосконалення податку на доходи фізичних осіб досить складно. Незважаючи на велику кількість внесених редакцій щодо врегулювання питань оподаткування доходів фізичних осіб, законодавство в цій частині залишається далеким від досконалості. Є істотні недоліки в самому механізмі оподаткування, які викликані насамперед недосконалістю методології визначення оподатковуваних доходів і порушенні принципів оподаткування. Це обумовлює соціальні дисонанси та необхідність перегляду окремих норм ПКУ для забезпечення принципу справедливості.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України, Верховна Рада України; від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 10.09.2017).
2. Бойко С.В., Драган О.О. Податок на доходи фізичних осіб у формуванні фінансових ресурсів розширеного уряду / Економіка та управління національною економікою, 2016 р. — С. 35-38.

Мороз Р.М.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Федорченко О.Є - к.е.н,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ

Вибір системи оподаткування для вітчизняних підприємств завжди є актуальним, оскільки її правильний вибір дає можливість заощаджувати та раціонально використовувати обігові кошти підприємства.

Дана тема є актуальною, бо спрощену систему оподаткування, зазвичай, обирають суб'єкти малої підприємницької діяльності. Як ми знаємо, малий бізнес є невід'ємною складовою ринкової економіки, що надає йому гнучкості, мобілізує фінансові й виробничі ресурси, прискорює темпи науково-технічного прогресу, вирішує проблему зайнятості населення.

Серед робіт вітчизняних науковців вирішенню питань щодо оподаткування платників єдиного податку присвячено праці В. Андрущенко, А. Ібатулліної, О. Кириленко, А. Крисоватого, М. Крупки, І. Луніної, В. Опаріна, В. Письменного, І. Руденко, А. Соколовської, М. Тарасюка та ін. Зазвичай ці вчені аналізують сучасний стан розвитку спрощеної системи оподаткування в Україні, досліджують переваги, недоліки та нові законодавчі зміни, а також пропонують свої практичні підходи до удосконалення спрощеної системи оподаткування.

Існує 4 групи оподаткування спрощеної системи.

Перша група – це фізичні особи-підприємці, які займаються роздрібним продажем на ринках та/або займаються наданням побутових послуг населенню. Ставка єдиного податку даної групи - не більше 10% прожиткового мінімуму (на 01 січня 2018 р. – 176,20 грн). Фізичні особи-підприємці першої групи не мають права мати найманих працівників. Максимальний допустимий обсяг доходу за календарний рік становить не більше 300 000 грн за рік. Оплата єдиного податку відбувається раз на місяць, авансом, не пізніше 20-го числа (включно) поточного місяця. Оплата повинна

здійснюватись навіть коли немає доходу від діяльності. Декларація ЄП подається раз на рік, протягом 60 кал. днів наступного за звітним роком.

Друга група – це фізичні особи-підприємці, які займаються наданням послуг, у т.ч. побутових. Вони можуть надавати послуги тільки платникам ЄП та/або населенню, займатись виробництвом та/або продажем товарів, займатись діяльністю у сфері ресторанного господарства. Ставка єдиного податку - не більше 20% мінімальної заробітної плати (на 01 січня 2018 р. – 744,60 грн). Наявність та кількість найманих працівників для другої групи становить від нуля до десяти чоловік. Максимальний допустимий обсяг доходу за календарний рік становить не більше 1 500 000 грн за рік. Оплата єдиного податку відбувається раз на місяць, авансом, не пізніше 20-го числа (включно) поточного місяця. Оплата повинна здійснюватись навіть коли немає доходу від діяльності. Декларація ЄП подається раз на рік, протягом 60 кал. днів наступного за звітним роком. Ставки ЄП першої та другої групи установлюють місцеві ради залежно від виду господарської діяльності.

Третя група – фізичні особи-підприємці та юридичні особи, які можуть займатись усіма видами діяльності, крім заборонених п. 291.5 ПКУ. Наявність та кількість найманих працівників для третьої групи необмежена. Ставка єдиного податку для даної групи - 3% з доходу – для платників ПДВ; 5% з доходу – для неплатників ПДВ. Максимальний допустимий обсяг доходу за календарний рік становить не більше 5 000 000 грн за рік. Оплата єдиного податку відбувається раз у квартал протягом 50 кал. днів після кінця кварталу. Декларація ЄП подається раз на квартал протягом 40 календарних днів після кінця кварталу.

Четверта група – юридичні особи, сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка с/г товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Наявність та кількість найманих працівників для четвертої групи необмежена. Ставка єдиного податку стягується з 1 га с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування. У відсотках бази він становить: 1. для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) розмір ставок податку з одного гектара буде встановлено на рівні 0,95; 2. для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,57; 3. для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,57; 4. для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,19; 5. для земель водного фонду ставка залишиться на рівні 2,43; 6. для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди – 6,33. Оплата єдиного податку відбувається раз у квартал протягом 30 кал. днів наступного за кварталом. Розмір податку на кожен квартал є різним, а саме: 1 квартал – 10%, 2 квартал -10%, 3 квартал – 50%,

4 квартал – 30% від річного доходу. Декларація ЄП подається раз на рік, до 20-го лютого, наступного за звітним роком.

Крім ЄП, фізичні особи-підприємці та юридичні особи мають сплачувати ЄСВ. Для всіх чотирьох груп мінімальний розмір ЄСВ становить 22% від мінімальної заробітної плати – 819,06 грн. (МЗП на 01 січня 2018 р. – 3723 грн). Максимальний розмір ЄСВ становить - $15 \times \text{мінімальна зарплата за місяць} \times 0,22$: – 12285,90 грн (55845 грн $\times$ 22%). Чим більший ЄСВ буде платити ФОП, тим більша буде його пенсія.

Оплата ЄСВ для першої, другої та третьої групи ФОП відбувається раз в квартал, до 20 числа місяця, що настає за звітним або щомісяця у вигляді авансового платежу до 20 числа кожного місяця поточного кварталу (для 3-ї групи – у випадку заборгованості по заробітній платі, до 20 числа місяця після нарахування заробітної плати). Звіт ЄСВ для даних груп подається до 10 лютого року, наступного за звітним.

Також для юридичних осіб третьої та четвертої групи оплата ЄСВ відбувається одночасно з виплатою заробітної плати або до 20 числа наступного місяця. А звітування щомісяця, до 20 числа. У випадку, якщо грошові кошти для виплати заробітної плати працівникам відсутні, ЄСВ все одно має бути сплачений в строк.

Отже, податкові режими, які використовують більшість суб'єктів малого бізнесу, зазнали суттєвих змін. Так, для платників єдиного податку першої групи ставка – 10% від прожиткового мінімуму (176,2 грн/міс), ЄСВ – 22% мінімального заробітної плати (819,06 грн). Тобто в порівнянні з попереднім 2017 роком податкове навантаження збільшилось на 5%. Для платників другої групи перспектива є ще менш оптимістичною. В порівнянні з попереднім 2017 роком податкове навантаження збільшилось на 16,3%. При цьому граничний обсяг річного доходу як для платників першої, так і для платників другої групи залишається без змін. Для платників третьої групи суттєвих змін не сталося, проте це поки, бо вже існує законопроект про ліквідування даної групи взагалі.

На нашу думку, зазначені тенденції не сприяють розвитку малого бізнесу, а швидше навпаки: демонструють зниження обсягів економічної діяльності у сфері малого бізнесу, кількість діючих підприємств та зайнятість найманих працівників у цьому секторі. Наслідком цього є суттєве скорочення економічної активності у сфері малого підприємництва.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями.
2. Грановська І.В. Вплив оподаткування на економічну діяльність підприємств / І.В. Грановська // Молодий вчений. – 2017. - №1(41). – С. 568-571.
3. Волохова І.С. Механізм оподаткування сільськогосподарських виробників: Напрями покращення / І.С. Волохова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. - №56. – С. 20-23.

Мукалов М.С.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Остап'юк Н. А. – д.е.н.,

професор кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розкрито суть інвестиційної діяльності, висвітлено основні проблеми облікового забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності, запропоновано напрямки удосконалення обліку інвестицій.

Фінансові інвестиції на сьогоднішній день відіграють надзвичайно важливу роль в економічній системі розвинених країн світу. Зокрема в Україні обсяг прямих іноземних інвестицій за 2017 рік склав майже 1,9 млрд. доларів США. При цьому, обсяги відтоку інвестиційних коштів з України склав 6576 млн. доларів США. Такі статистичні дані зумовлюють необхідність забезпечення ефективного управління інвестиційними процесами. Основою такого управління на рівні підприємства є своєчасна та достовірна інформація щодо фінансових інвестицій, яка формується в системі бухгалтерського обліку. Очевидно, що існує необхідність та доцільність досліджень ефективності існуючої практики відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій здійснення капітальних витрат на придбання, створення та поліпшення об'єктів необоротних активів, раціональності здійснення фінансових вкладень, визначення шляхів їх вдосконалення. Не менш важливим є питання організації і методології бухгалтерського обліку фінансових інструментів, а також фінансових активів, використання яких забезпечує гнучкість та оперативність.

Різні аспекти позначеної проблеми широко освітлені в економічній літературі. Питання вдосконалення обліку, аналізу, планування й управління інвестиційними процесами досліджені як у роботах західних учених І.В. Бернера, С. Брю, Л.Дж. Гитмана, М.Д. Джонка, Ж.-К. Колі, Н.Д. Кондратьєва, К. Макконнелла, А. Маршалла, П. Массе, так і вітчизняних економістів М.Г. Гайдай, Ф.Ф. Бутинця, М.Т. Білухи, В.А. Дерія, О.Г. Задніпровського, А.Я. Кізими, М.Ф. Огійчука, В.Я. Плаксієнка, В.С. Рудницького, В.Я. Савченко, Г.В. Уманців, Б.Ф. Усача тощо.

Інвестиційну діяльність як об'єкт обліку регулюють ряд стандартів. Стандарти обліку інвестиційних операцій є міжнародно-уніфікованими. Однак потрібно враховувати той факт, що трактування міжнародних стандартів значною мірою відрізняється у різних країнах з перехідною економікою.

Причинами цього є відмінності політичного і економічного середовища в якому здійснюється господарська діяльність, різні традиції бухгалтерського обліку, інвестиційна діяльність відбувається в умовах невизначеності. Крім того, гострими є проблеми неузгодженості або відсутності законодавчої і

нормативно-правової бази; відсутності активного ринку багатьох фінансових інструментів; узгодження бухгалтерського обліку, що ґрунтується на МСФЗ, і податкової звітності, обумовлену фіскальною політикою держави.

На практиці, міжнародна інвестиційна діяльність втілюється в сукупності господарських операцій, які підлягають відображенню в бухгалтерському обліку. Варто зауважити, що з метою відображення операцій з міжнародної інвестиційної діяльності в бухгалтерському обліку, слід враховувати обидва напрямки руху інвестицій, як вкладення українських коштів в активи іноземних компаній, так і отримання інвестиційних коштів господарюючими суб'єктами України. Доцільним також є питання вдосконалення та поліпшення методології обліку суміжних об'єктів міжнародної інвестиційної діяльності, які безпосередньо пов'язані з нею, і є окремою ділянкою обліку – курсових різниць. Розглядаючи особливості обліку інвестицій, нагальним є також і питання методології та недоліків обліку не тільки інвестиційної діяльності а й інших фінансових інструментів. Зокрема розглянути проблематику обліку та розрахунку ставок дисконтування та дисконтування загалом, як окрему ділянку бухгалтерського обліку.

Безумовно, приведення національних систем обліку і звітності до вимог міжнародних стандартів сприяє розвитку фінансових ринків через надання користувачам зрозумілої фінансової інформації; розвитку інформаційних технологій для забезпечення обліку нових фінансових інструментів; гармонізації та інтернаціоналізації обліку. Україна залишається одним з важливих гравців на міжнародному інвестиційному ринку, і питання вдосконалення та адаптації методології обліку інвестицій як в Україну так і з України до інших країн буде набувати все більшої важливості та актуальності. Це обумовлює актуальність даного питання і в Україні, а саме в аспекті гармонізації та більшої ефективності інвестиційного менеджменту тих підприємств, що ведуть облік згідно НП(с)БО.

Список використаних джерел

1. Ричаківська В. Досвід впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності в банківській системі України // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2005. – №8-9 – С. 37-44.
2. Лук'яненко Л.І., Небильцова О.В., Коршикова Р.С. *Облік фінансових інвестицій: методологія та проблеми міжнародної уніфікації: Монографія*. – К.: КНЕУ, 2005. – 172 с.

Мухомор Г.В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О.Л. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Податки, як відомо, мають надто велике значення для суспільства та функціонування державного апарату. Тому значна увага приділяється ефективній організації системи оподаткування, щоб мінімізувати шахрайство та відповідати принципам оподаткування: зручності, економії, рівності, визначеності. Важливим податком є ПДВ. На даний момент питання про відшкодування ПДВ стоїть досить гостро. Постійно вдосконалюється законодавство, щоб унеможливити суб'єктивний підхід до відшкодування даного податку, але проблема для підприємств щодо відшкодування ПДВ, висвітлення в інформації щодо його обліку та звітності залишається актуальною.

Облік ПДВ, який підприємства нараховують та сплачують відповідно до чинного законодавства, ведуть на окремому субрахунку 641 «Розрахунки за податками» активно-пасивного рахунка 64 «Розрахунки за податками й платежами» [4]. Сальдо рахунка показує або дебіторську (в разі виникнення бюджетного відшкодування чи переплати за цим податком), або кредиторську (в разі виникнення зобов'язання зі сплати ПДВ до бюджету) заборгованість, які при первісному визнанні відображаються в балансі у складі оборотних активів або поточних зобов'язань.

Проте періодично у суб'єктів господарювання оборот за дебетом субрахунка 641/ПДВ може перевищувати оборот за кредитом цього самого субрахунка. Це особливо характерно для підприємств-експортерів, у яких взагалі може не бути кредитового обороту за цим субрахунком. Така ситуація зумовлює відображення в балансі розрахунків з бюджетом з ПДВ виключно як дебіторської заборгованості. Згідно з нормами ПКУ, якщо за підсумками звітного періоду виникло податкове відшкодування, то за рішенням підприємства його можна зарахувати у зменшення податкових зобов'язань наступних звітних періодів або повернути його суму зарахуванням на поточний рахунок у банку (якщо податковий кредит перевищує податкове зобов'язання не менш як два періоди поспіль). При цьому ставиться позначка у відповідних рядках Декларації з податку на додану вартість та необхідно написати заяву, після чого включення даної суми до Єдиного реєстру, а відшкодування ПДВ відбувається в хронологічному порядку надходження заяв. Важливим моментом виступає правильне оформлення податкової накладної постачальником, адже вона може бути заблокована, після чого сума податкового кредиту взагалі буде під сумнівом.

При виборі другої альтернативи, у разі відсутності зауважень з боку податкових органів, термін отримання грошових коштів, як правило, не перевищує 90 днів. Однак, зважаючи на ситуацію, яка склалася на практиці з бюджетним відшкодуванням з ПДВ, дебетові залишки за субрахунком 641 в частині розрахунків з ПДВ не тільки не зменшуються, а можуть зростати з періоду в період. Отже, відносити таку заборгованість до оборотних активів не цілком коректно, оскільки вона не відповідає ознакам таких об'єктів, установлених НП(С)БО 1 [2].

У разі відмови в отриманні бюджетного відшкодування за результатами перевірки податковими органами суб'єкт господарювання має право розпочати процедуру адміністративного або судового оскарження такого рішення. Накопичена при цьому в оборотних активах сума бюджетного відшкодування потребує подальшого аналізу щодо відповідності її критеріям визнання елементом фінансової звітності [2].

На погляд А. Озеран, вирішення цього питання може мати чотири варіанти:

1) продовжувати враховувати суму бюджетного відшкодування в складі оборотних активів підприємства з одночасним формуванням резерву (забезпечення) в складі зобов'язань;

2) продовжувати обліковувати суму бюджетного відшкодування в складі оборотних активів підприємства з одночасним формуванням резерву на покриття збитків від знецінення;

3) припинити визнання суми бюджетного відшкодування активом підприємства і включити її до складу витрат звітного періоду;

4) перекласифікувати суму бюджетного відшкодування з відображенням її у складі необоротних активів [3].

Перші два із запропонованих варіантів призведуть до зменшення робочого капіталу та погіршення показника загальної ліквідності суб'єкта господарювання, особливо в тому разі, якщо він складав звіт про фінансовий стан (баланс) згідно з вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Однак, незважаючи на зовнішню схожість цих варіантів, слід зазначити їх принципову відмінність. Відповідно до першого варіанта валюта балансу не змінюється, але відбувається структурна зміна в його пасиві: частка зобов'язань збільшується, а власного капіталу – зменшується.

Другий варіант призведе до зменшення валюти балансу і до «очищення» його активу від сумнівних з погляду отримання відшкодування об'єктів. Цей варіант забезпечить більш достовірне подання інформації про ресурси підприємства без створення додаткових, досить суб'єктивних зобов'язань у вигляді забезпечень.

Застосування третього варіанта з точки зору формування фінансової звітності забезпечить результат, аналогічний другому. Однак методика бухгалтерського обліку буде іншою: замість використання контрактивного рахунку для обліку резерву сумнівних боргів відбувається пряме списання дебіторської заборгованості бюджету з ПДВ на витрати звітного періоду.

В основу четвертого варіанта покладено припущення про традиційну тривалість будь-якого судового процесу, в тому числі з питань господарювання, та невизначеність його кінцевих результатів. Тому виходячи з професійного судження, якщо підприємство не впевнене у закінченні процесу та отриманні суми відшкодування з ПДВ протягом наступного звітного року, то. Аналогічна ситуація може виникнути і в тому разі, якщо навіть рішення суду для підприємства є позитивним, але остаточний термін зарахування грошей на поточний рахунок не є достовірно встановленим [4].

Крім того, варто звернутися до даних статистики судових рішень від 22.03.2018р. Практика досить неоднозначна. Адже через блокування податкових накладних страждають покупці, а постачальники по більшості договорів повинні займатися відновленням накладної. Проте покупку неможливо проконтролювати процес вчасного та повного надання ним інформації. Судове рішення про компенсацію постачальником податкового кредиту буде задоволене лише тоді, коли покупець згідно ПКУ зробив усе необхідне для отримання даних коштів та процедура й відповідальність були прописані в договорі. Тому сам процес відшкодування ПДВ може бути досить довгим, що ставить взагалі під сумнів дані суми.

Отже, у процесі складання балансу та інших форм фінансової звітності підприємства мають чітко дотримуватися встановленої НП(С)БО 1 методики формування відповідних статей. Однак таке жорстке обмеження дій суб'єктів господарювання інколи суперечить окремим якісним характеристикам і принципам підготовки фінансової звітності, а також визначенню та критеріям визнання елементів фінансової звітності. Для усунення цих невідповідностей необхідно зменшити ступінь державної регламентації та надати підприємствам більшої свободи в інтерпретації даних, накопичених на рахунках бухгалтерського обліку, в тому числі за розрахунками з ПДВ, що могло б стати елементом їх облікової політики.

Осміслене наповнення форм фінансової звітності підвищить як рівень її корисності для зацікавлених в діяльності підприємства осіб, так і сприятиме подальшій гармонізації положень НП(С)БО 1 та міжнародних стандартів фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.
2. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Озеран А. Проблеми відображення розрахунків із ПДВ при побудові фінансової звітності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
4. Чалый И. Бухучет для взрослых. МСФО: трансформация. Управление прибылью. Налоги. – Х.: Фактор, 2011. – 400 с.
5. Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М. Звітність підприємства: Підручник. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. - 570 с.

Халізева О.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Остап'юк Н. А. - д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

СУЧАСНИЙ СТАН СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Сучасний стан економіки свідчить про те, що Україна потребує негайних реформ. Яскравим прикладом виступає спрощена система оподаткування, адже стабільний розвиток економічного становища країни забезпечують не тільки великі корпорації, але й малі підприємства. На мою думку, саме цей сектор економіки має ключову роль у розвитку ринкових відносин країни, а отже потребує підтримки та реформ, направлених на забезпечення сприятливих умов для ведення бізнесу.

За даними станом на 01.01.2017 року структура підприємств Київської області за їх розмірами наступна: частка малих підприємств у загальній кількості становила 94,5% (по Україні – 95,5%), середніх – 5,3% (по Україні – 4,4%), великих – 0,2% (по Україні – 0,1%). В нашій країні малий та середній бізнес забезпечує 79% робочих місць. Однак більшість цих підприємств може бути ефективними лише за умов існування спрощеної системи оподаткування. Зважаючи на зростання мінімальної заробітної плати до 3723 гривень, спостерігається зменшення платників єдиного податку, оскільки ставка нараховується у відсотках до розміру мінімальної заробітної плати.

За роки свого існування ця система практично не вдосконалювалася, хоча за цей час обросла численними проблемами, що знизили її ефективність, деформували цілі та завдання її запровадження.

До ключових проблемам, що погіршують ефективність спрощеної системи оподаткування належать:

- зловживання спрощеною системою та ухиляння від оподаткування (продаж товарів через "спрощенців" із заниженням задекларованого річного доходу, використання спрощеної системи юридичними особами для переведення коштів у готівку, оформлення відносин з ФОП цивільно-правовими договорами замість оформлення офісних робітників);

- обмеження обсягів доходу єдиноплатників;
- низька фіскальна ефективність;
- обмеження щодо кількості працівників, яких може залучити до своєї діяльності платник податку (для I та II груп);
- не врахування витрат платника, а лише доходу (для III групи);
- фіксована сплата податку, не залежно від факту отримання доходу;
- залежність від конкретних місцевих органів влади при призначенні ставки податку (для I та II груп).

На думку вітчизняних дослідників, ліквідувати спрощену систему було б шкідливо, бо вона дає захист мільйонам малих підприємств і дозволяє їм забезпечувати діяльність з мінімальними бюрократичними процедурами.

В Україні дуже мало підприємців. Їх досі менше, ніж бюджетників. Саме тому на старті підприємцям потрібно надавати найбільш сприятливі умови для ведення бізнесу.

Враховуючі ці фактори, слід розуміти, що фактично скасування спрощеної системи призведе або до масового закриття підприємств, або до переведення їх діяльності в «тінь», з одночасним зменшенням доходів місцевих та державного бюджетів, загальнодержавних фондів соціального страхування та збільшення безробіття, криміналізації бізнесу та галопуючої корупції.

Запланована реформа спрощеної системи оподаткування виявилася невідповідною до можливостей сучасного бізнесу, тому при збереженні даного податкового режиму, уряд створив обмеження, які роблять його недоступним і нецікавим для підприємців, що займаються середнім бізнесом. Очевидно, що уряд в умовах кризи керувався, передусім, фіскальним пріоритетом. З метою перекриття схем мінімізації оподаткування представлено наступні заходи:

1. Звужено сферу застосування спрощеної системи оподаткування.

2. Запроваджено „випробувальний” термін для новостворених суб’єктів підприємницької діяльності, які мають намір перейти на спрощену систему оподаткування.

3. Виключено зі сфери застосування спрощеної системи діяльність, пов’язану з організацією торгівлі, наданням послуг щодо створення належних умов для здійснення торгівлі іншими фізичними або юридичними особами та орендою торгових місць на ринках та/або у торговельних об’єктах. Це дозволить ліквідувати одну з найпоширеніших схем мінімізації оподаткування.

4. Обмежено право на реєстрацію платником ПДВ.

Однак, позитивним є те, що запропоновано ряд змін з метою реформування спрощеної системи оподаткування:

- запропоновано відмінити граничний обсяг дозволеного доходу в розмірі 5 млн. грн. для платників єдиного податку III групи (підприємців та юридичних осіб), що, створить правовий механізм регулювання сплати податків суб’єктами господарювання та доступ до спрощеної системи оподаткування ширшому колу суб’єктів господарювання.

- пропонується зобов’язати платників єдиного податку другої та третьої груп здійснювати оприбуткування та облік отриманих (придбаних) товарів на підставі первинних документів, шляхом відображення інформації в Книзі обліку доходів і витрат, та зберігати первинні документи, що підтверджують отримання (придбання) ними товарів впродовж 1095 днів з дати їх відображення в Книзі обліку доходів і витрат.

- пропонується повне скасування третьої групи для платників податків за спрощеною системою, внесення змін в умови 2 групи. Таким чином передбачається зупинка махінацій з уникнення сплати податків, а також виведення бізнесу України з «тіні».

Ці законопроекти показують, що держава готова до змін у спрощеній системі оподаткування, але поки що не має певного плану дій.

Сучасний стан спрощеної системи оподаткування потребує реформ. Можливо, Україні слід звернути увагу на зарубіжний досвід. У ході

дослідження було виявлено, що у даній системі є багато проблем і суперечностей. Запроваджуються як позитивні, так і негативні реформи, але вони повинні мати чітку мету і не суперечити один одному.

Список використаних джерел

1. Молдован О.О. Щодо реформування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. / Молдован О.О. /Аналітична записка // [Електронний ресурс: <http://www.niss.gov.ua/articles/217>].

2. Черепанин М.І. Оподаткування суб'єктів малого бізнесу: сучасний стан та напрямки реформування // [Електронний ресурс: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/235.pdf>].

3. Спрощена система оподаткування у 2018 році. [Електронний ресурс: http://ck.sfs.gov.ua/data/material/000/244/323391/Tablichki_2018_sproshchena_sistema_opodatku_vannya_.pdf].

РОЗДІЛ 3. СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ АУДИТУ

Бадьїна А.В., Галата А.О.,
студентки ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Петрик О.А. – д.е.н.,
професор, завідувач кафедри аудиту

ЗОВНІШНІЙ ТА ВНУТРІШНЬОФІРМОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ РОБОТИ АУДИТОРІВ : ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Проблема контролю якості роботи незалежних аудиторів є однією з ключових в організації аудиторської діяльності. Нині в Україні контроль якості роботи аудиторів набуває особливого значення. Якість аудиту визначається відповідністю результатів перевірки наведених у аудиторському звіті реальному стану діяльності підприємства, на якому проводився аудит. Проте, протиріччя інтересів між власниками підприємства, його керівництвом та зовнішніми користувачами – державними органами, кредиторами, інвесторами є суттєвим викликом для підготовки достовірного аудиторського звіту. Разом з тим, недостатній рівень розвитку в Україні фінансового ринку, неналежний контроль з боку держави за станом економічної інформації, що подається зовнішнім групам користувачів, залежність українських аудиторів від оплати їх послуг зумовлюють можливість впливу керівника підприємства-клієнта, на формулювання аудиторської думки. Все це актуалізує дослідження проблем удосконалення організації контролю якості аудиторських послуг в Україні.

Перш за все, розглянемо тлумачення самого поняття контролю якості аудиту. **Контроль якості роботи аудитора** — це система заходів, політика та процедури контролю, спрямовані на забезпечення виконання всіх аудиторських перевірок та надання супутніх аудиту послуг відповідно до встановлених стандартів аудиту та іншого чинного законодавства, які здійснюються шляхом зовнішніх і внутрішніх контрольних дій [1, с. 84].

Процес, види та процедури контролю якості роботи аудиторів (аудиторських фірм) регламентуються міжнародними стандартами [2], згідно яких він може бути як зовнішнім, що здійснюється відповідними державними або професійними організаціями, так і внутрішнім, що реалізується керівництвом та персоналом самої аудиторської фірми.

Внутрішній контроль якості передбачає: контроль основного аудитора за роботою своїх асистентів, контроль за роботою аудитора з боку адміністрації, контроль адміністрації фірми за кваліфікаційним рівнем персоналу та дотриманням ним етичних норм.

Залежно від стадії перевірки внутрішній контроль якості аудиторських послуг поділяють на: попередній — на стадії розподілу роботи і підготовки програми; поточний — у процесі проведення аудиту й управління роботою

підлеглих членів бригади (керівник аудиторської групи); наступний — вивчення й аналіз виконаної роботи по суті та з оформленням результатів.

Джерелами інформації для контролю якості є аудиторський звіт, робочі документи аудитора, документація клієнтів та інша доказова інформація.

Зовнішній контроль якості, являє собою систему контролю якості аудиторських послуг в Україні, яку формує АПУ і включає: регулярну звітність суб'єктів аудиторської діяльності за затвердженою АПУ формою, моніторинг з питань якості аудиторських послуг, періодичні перевірки якості аудиторських послуг, додаткові процедури забезпечення контролю якості та дисциплінарні заходи за наслідками контролю, інформування суспільства про функціонування системи контролю якості аудиторських послуг в Україні.

У грудні 2017 року прийнято Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність", положеннями якого приводяться у відповідність норми національного законодавства у сфері аудиторської діяльності з законодавством ЄС. Посилено контроль за здійсненням аудиторської діяльності. Тепер два органи будуть контролювати здійснення аудиту фінансової звітності і надання аудиторських послуг суб'єктами аудиторської діяльності та аудиторами. Крім Аудиторської палати України, такий контроль буде здійснювати і спеціально створений Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Такий орган буде складатися з Ради нагляду над аудиторською діяльністю та Інспекції із забезпечення якості. Остання буде перш за все здійснювати контроль за якістю аудиторських послуг, які надаються підприємствам, що становлять суспільний інтерес [3].

Фінансувати діяльність цих двох органів контролю за аудиторською діяльністю будуть суб'єкти аудиторської діяльності шляхом сплати внесків з кожного складеного аудиторського звіту та відсотків з кожного договору з надання аудиторських послуг. Актуальною є проблема розробки регламентів та методичного забезпечення нових органів контролю за якістю аудиторської діяльності в Україні [4].

Висновки. Регулярні перевірки є засобом гарантування високої якості обов'язкових аудиторських перевірок, а особливо щодо суб'єктів господарювання, які становлять суспільний інтерес. Отже, до аудиторів та аудиторських фірм має застосовуватися система забезпечення якості, організована так, щоб забезпечити її незалежність від аудиторів і аудиторських фірм, які контролюються. Має бути забезпечена прозорість діяльності контролюючих органів шляхом розмежування функцій нагляду, сертифікації і контролю якості послуг аудиторів. Також необхідне підвищення прозорості бізнес-середовища для збільшення обсягів залучених у національну економіку як зовнішніх, так і внутрішніх капіталовкладень.

Список використаних джерел:

1. *Аудит підручник* / [О. А. Петрик, В. О. Зотов, А 93 Б. В. Кудрицький та ін.] ; за заг. ред. проф. О. А. Петрик. — К. : КНЕУ, 2015. — 498 с.
2. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2015 року) Частина 1 – Режим доступу:* http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf

3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

4. Книжник Л.Ю. *Якість аудиторських послуг в Україні: Реалії та перспективи// Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток».* – 2017. - №11. -Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1147>.

Білашук Ю. Л.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Битківська А.В. – к.е.н.,
старший викладач кафедри аудиту

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН У 2017 РОЦІ

Реалії сьогодення засвідчують факт масштабного поширення практики штучного створення фінансових потоків між пов'язаними суб'єктами господарювання. Розроблена система трансфертного ціноутворення спрямована на боротьбу з мінімізацією в оподаткуванні, що давно склалася в Україні [3].

Для вирішення зазначеної проблеми були внесені зміни до Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Незважаючи на те, що норми щодо трансфертного ціноутворення, розроблені з урахуванням методології Організації економічного співробітництва і розвитку (далі – ОЕСР), є досить новими для України (набули чинності у вересні 2013 року), вони вже неодноразово зазнавали змін.

У 2017 році норми трансфертного ціноутворення вкотре були змінені, зокрема з 1 січня вступили в силу нові вимоги до контрольованих операцій. Були встановлені нові розміри вартісних критеріїв: господарські операції, передбачені пп. 39.2.1.1, 39.2.1.5 ПКУ, визнаються контрольованими, якщо річний дохід платника податків від будь-якої діяльності, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 150 млн. грн. (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік та обсяг таких господарських операцій платника податків з кожним контрагентом, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 10 млн. грн. (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік [1]. Для порівняння, у 2016 році зазначені показники становили 50 млн. грн. та 10 млн. грн. відповідно. Вищевказані зміни полегшили життя багатьом суб'єктам господарювання, які за попередніми значеннями критеріїв потрапляли під контроль трансфертного ціноутворення. Проте, звіт про контрольовані операції за 2016 рік їм все ж потрібно було подавати з урахування критеріїв, що й діяли у цьому році.

Податковий аудит трансфертного ціноутворення є системою заходів, що вживаються підрозділами податкового аудиту з метою коригування податкових зобов'язань платників податків до рівня податкових зобов'язань, розрахованих

за умов відповідності комерційних і фінансових умов контрольованої операції умовам, котрі існували під час здійснення зіставних господарських операцій, сторони яких не є пов'язаними особами [3, с. 89].

Податковий аудит трансфертного ціноутворення в Україні ґрунтується на міжнародному стандарті – принципі «втягнутої руки» (Arm's length principle). Він використовується з метою встановлення трансфертних цін для податкових потреб і погоджений ОЕСР. Цей принцип передбачає збільшення податкових зобов'язань пов'язаних осіб до аналогічного рівня непов'язаних осіб за відповідності умов [3, с. 89].

Наголошуємо на тому, що під час аудиту контрольованих операцій можуть бути перевірені контрольовані господарські операції з урахуванням строку позовної давності – 3 роки.

Варто також зазначити, що на початку вересня 2016 року Кабінет міністрів України затвердив Постанову № 616 «Про затвердження переліку товарів, що мають біржове котирування, та світових товарних бірж для встановлення відповідності умов контрольованих операцій принципу «втягнутої руки» [2], якою встановлено перелік товарів, що мають біржові котирування, і список світових товарних бірж для цілей трансфертного ціноутворення. До переліку включено основні сировинні товари, які імпортуються в Україну і експортуються з неї. Платники податків повинні порівнювати договірні ціни на ці товари з біржовими котируваннями основних міжнародних бірж, також перерахованих в переліку. Однак, це створило низку проблем, зокрема український експортний ринок є «фізичним» і значно відрізняється від біржового. Торги на товарних світових біржах зазвичай являють собою спекулятивний ринок деривативів. Також, на наш погляд, біржових котирувань, доступних у відкритих джерелах, що визначають в основному тільки ціну попиту і пропозиції, максимальну і мінімальну ціну угод за день недостатньо для розрахунку інтерквартильного діапазону, як цього вимагає ПКУ. Інформацію про ціни всіх укладених угод на біржах доведеться отримувати в індивідуальному порядку і на платній основі.

Отже, вже сьогодні ми можемо ретроспективно оцінити, наскільки динамічним та актуальним є питання трансфертного ціноутворення в Україні загалом та його податкового аудиту зокрема. З 2013 року Уряд наполегливо й послідовно розвиває даний напрям аудиту шляхом вдосконалення законодавства, навчання співробітників, проведення конференцій та семінарів.

Безсумнівно, у майбутньому це сприятиме прозорості у трансфертному ціноутворенні суб'єктів господарювання, правильному визначенню об'єкта оподаткування та податку на прибуток зокрема. Тому можемо припустити, що випадки, коли компанії, не чекаючи початку аудиту, самостійно коригуватимуть трансфертні ціни та збільшуватимуть податкові зобов'язання за наслідками контрольованих операцій стануть регулярним явищем.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку товарів, що мають біржове котирування, та світових товарних бірж для встановлення відповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої руки» від 08.09.2016 р. № 616 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/616-2016-%D0%BF>.
3. Дмитренко Є. Податковий аудит трансфертного ціноутворення / Є. Дмитренко // Незалежний аудитор. – 2014. – №2 (25). – С. 88-93. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ap-center.com/wp-content/uploads/2016/08/na.pdf>.

Демко Р.О.,

студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Мариніч І.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

МОНОПОЛІЗАЦІЯ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Дослідження конкуренції на ринку аудиторських послуг є предметом уваги регуляторів з усього світу з огляду на беззаперечну важливість якісного аудиту фінансової звітності системно значущих компаній та фінансових установ в інтересах користувачів цієї звітності та актуалізацію ролі аудиторських фірм у підтриманні прозорості та стійкості економічних систем у посткризовий період. Так Європейська комісія випустила “Зелену книгу” (*EC Green Paper, 2010*), у якій питання «системного ризику», асоційованого з концентрацією пропозиції аудиторських послуг у сегменті компаній Big 4 та можливого перетворення четвірки найбільших компаній на трійку, посідають значне місце. У 2014 році питання конкуренції на ринку аудиторських послуг отримали законодавче закріплення в нормах Директиви 2014/56/ЄС та Регламенту (16.04.2014), яка доповнює вимоги Директиви 2006/43/ЄС [1, с. 29].

Отже, важливість конкуренції на ринках аудиторських послуг в інтересах ключових груп стейкхолдерів жваво обговорюється регуляторами як в окремих країнах, так і на наднаціональному рівні. Проте на рівні регуляторів немає єдиної думки щодо можливості досягнення вільної конкуренції на цьому ринку та впливу наявної ринкової концентрації на ключові параметри аудиторських послуг. У своїх нормативних актах Європейська комісія ще в 2011 році вказувала на ще більші ризики олігополізації ринку аудиту. Малі та середні аудиторські фірми все більше відходять від аудиту підприємств, які орієнтовані на ринки капіталу, що негативно впливає на конкуренцію і призводить до все більшої олігополізації аудиторського ринку. Однак, висновок Європейської Комісії про те, що висока концентрація аудиторського ринку обов'язково

пов'язана зі зниженням конкуренції, часто не знаходить підтвердження на практиці.

Глобалізація, необхідність існування єдиного підходу до складання і розуміння фінансової звітності, а також до «спілкування» бізнесу між собою зумовили той факт, що підприємства, орієнтовані на міжнародні ринки капіталу, користуються послугами саме найбільших аудиторських фірм. Наявність дочірніх компаній великих міжнародних підприємств по всьому світу і необхідність їх якісного аудиту, не залишає для материнських компаній вибору, окрім як міжнародних аудиторських фірм.

Вибір підприємством одного з великих аудиторів асоціюється в бізнес-спільноті з покращеною якістю аудиту, та позитивним образом клієнта в очах зовнішніх користувачів. Іншими причинами монополізації аудиторського ринку є вихід менших гравців з ринку аудиторських послуг, злиття аудиторських фірм, диференціація послуг в домінуючих аудиторських фірмах, що перетворює їх з аудиторів, на фінансових консультантів, які супроводжують діяльність бізнесу на всіх стадіях (професійне удосконалення, ведення бухгалтерського обліку, супроводження угод тощо); бажання підприємств побудувати репутацію, користуючись послугами «лідерів»; а також наявність високих вимог при аудиті з боку регулюючих органів.

Ринок аудиторських послуг є високо монополізованим (олігополізованим) в більшості Європейських країн, що характеризується концентрацією на ринку фірм так званої «Великої четвірки» - KPMG, Deloitte, EY та PwC. Це призводить до фактичного витіснення з ринку малих та середніх суб'єктів аудиторської діяльності. Така концентрація призводить до ряду негативних наслідків [2, с. 361].

Ринок аудиторських послуг в Україні не є виключенням з-поміж інших країн та переживає загальносвітові тенденції концентрації лівової частки аудиторських послуг в руках найбільших гравців ринку. Серед аудиторських фірм в Україні також беззаперечними лідерами є компанії Великої четвірки, бельгійська BDO та Baker Tilly. Значна увага в останні кілька років приділяється саме питанням вибору аудиторів державних підприємств.

Серед аудиторів державних підприємств України лише 4% припадає на категорію «Інші». Це означає, що частка вітчизняних фірм які долучаються до аудиту державних підприємств критично мала. Така ситуація є загрозливою як для майбутнього вітчизняного ринку, так і з огляду на те, що зарубіжні аудиторські фірми мають доступ до чутливої фінансової інформації. Причини, які призвели до такої ситуації, можна розподілити на дві категорії: природні та штучні. До природних причин належить той факт, що, дійсно вищезгадані фірм виграли конкуренцію на аудиторському ринку. Справді, їх послуги є якісними, їх бренди користуються довірою у всьому світі, що є насправді важливим фактором, з огляду на те, що Україна прагне створити привабливий інвестиційний клімат. Іншою категорією причин є штучні. Вже не перший рік уряд України звинувачують в «підігруванні» компаніям Великої Четвірки. Одним з суперечливих документів стала Постанова Кабінету Міністрів України № 390 «Деякі питання проведення аудиту суб'єктів господарювання

державного сектору економіки», яка встановлює критерії для аудиторських фірм, що можуть перевіряти державні підприємства.

Отже, крім загальносвітових процесів, які відбуваються на глобальному ринку аудиторських послуг, український ринок потерпає ще й від обмеження конкуренції з боку уряду, що, на мою думку, є неприпустимим і вже через кілька років призведе до катастрофічних наслідків.

Список використаних джерел

1. Макаренко Інна, Пластун Олексій. *Квазіконкурентність ринку аудиторських послуг України: Євроінтеграційний аспект*. – Київ: Вісник Національного банку України, 2016.
2. Yaslam Aljaaidi, Khaled Slamen, and Shamhrir Bin Abidin. "Auditor Industry Specialization and Concentration: Evidence from Kingdom of Saudi Arabia." *College of Business, University Utara Malaysia*, 2014, pp. 347–482.

Захарова Г.Е.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Мариніч І.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА АУДИТОРІВ: СУТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ В УКРАЇНІ

Професійна етика – кодекс правил, що визначає поведінку спеціаліста під час виконання службових завдань, норм, які відповідають чинним законам та іншим нормативним документам, професійним знанням, відносинам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків. Завдання професійної етики полягає в тому, щоб вивчити складний процес віддзеркалення професійних відносин у площині моральної свідомості. Відсутність етичної поведінки у спілкуванні між зацікавленими сторонами, недотримання або ігнорування етичних правил призводить до виникнення та процвітання корупції.

Визначальною характеристикою професії аудитора є прийняття на себе відповідальності діяти в інтересах громадськості. Саме тому професійний аудитор відповідає не лише за задоволення потреб окремого клієнта чи роботодавця [1, с.12].

Діючи в інтересах громадськості, професійний аудитор та бухгалтер повинні дотримуватись етичних вимог, викладених в Кодексі етики професійних бухгалтерів.

Цілі та фундаментальні принципи Кодексу етики професійних бухгалтерів (за винятком конкретно визначених обмежень) є однаково чинними для всіх професійних бухгалтерів і аудиторів, незалежно від того, чи займаються вони

громадською практикою, чи працюють у промисловості, торгівлі, державному секторі або в освіті чи іншій галузі.

На практиці аудиторами найчастіше порушуються принципи чесності та об'єктивності. Це обумовлено тим, що досить часто під час проведення аудиторської перевірки даних фінансової звітності замовника аудитор виявляє помилки, проте на прохання цього ж замовника не відображає їх в аудиторському висновку або ж допомагає їх виправити та надає позитивний висновок. Таких випадків у практичній діяльності аудиторів зустрічається досить багато. Це свідчить про те, що необхідно вживати заходи, які б перешкождали вчиненню аудиторами зазначених вище дій.

Дотримання вимог Кодексу професійної етики контролюється Аудиторською палатою України в межах її компетенції. У разі недотримання вимог професійної етики Аудиторська палата України має право позбавити аудитора (аудиторську фірму) права займатися аудиторською діяльністю на визначений нею термін. Аудитор має право оскаржити в суді рішення Аудиторської палати України про припинення права займатися аудиторською діяльністю.

У сучасних умовах бізнесового середовища України (не виважена фінансова політика держави, низький рівень податкової культури, нерозвинений фондовий ринок, соціальні проблеми, зокрема надмірна диференціація доходів населення та розшарування суспільства, поряд з тенденціями глобалізації облікових норм та процедур) посилюється різноспрямованість інтересів членів суспільства – зокрема і користувачів облікової інформації, суттєво зростає необхідність відпрацювання та формалізації норм професійної етики.

Численні проблеми, що виникають у зв'язку з недотриманням аудиторами принципів професійної етики, зумовлюють виникнення сумнівів щодо достовірності оприлюднених висновків і в підсумку призводять до глобальної недовіри користувачів фінансової звітності до аудиторської професії. Це перешкоджає забезпеченню прозорості механізмів розкриття та верифікації інформації підприємствами, що не сприяє формуванню належного інвестиційного клімату.

Є певна суперечливість в нормах професійної етики та вимог етики міжособистих стосунків, що є актуальним для співвідношення професійної етики бухгалтера та менталітету міжособистих стосунків населення пострадянського простору. Таким чином, своєчасним та доцільним є той факт, що 30 червня 2006 року набрав чинності Кодекс Етики Професійних Бухгалтерів, але само по собі прийняття Кодексу не стало рішенням проблеми. В умовах правового нігілізму, низької культури бізнесу, підготовка бухгалтерів високої кваліфікації потребує прищеплення норм професійної етики на всіх етапах навчання.

Більшість фахівців, що досліджують дану проблематику визначають необхідність впровадження до програм підготовки фахівців з «Обліку та аудиту» вищої кваліфікації компоненти «Професійна етика». Так, доцільним є включення до Освітньої Кваліфікаційної Характеристики Магістра

відповідного розділу, а до навчальних планів - курсу «Професійна та прикладна етика»; включати проблематику, пов'язану з професійною етикою в завдання на курсові та дипломні роботи з фахових дисциплін з метою підготовки майбутніх фахівців до рішення етичних проблем в професійному житті, культивування ідей та цінностей професійної прикладної етики бухгалтера та аудитора [2, с. 353].

Список використаних джерел

1. *Кодекс етики професійних бухгалтерів // Редакція 2012 р. – К., 2014. – 172 с.*
2. *Савченко В.М., Кононенко Л.В., Бегун А.П. Проблеми формування та дотримання норм професійної етики бухгалтера [Текст]/ Савченко В.М., // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, вип. 20, ч. I С. 350-354*

Михайлова А. М.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Битківська А.В. – к.е.н.,
старший викладач кафедри аудиту

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ

В сучасних умовах інтеграційні процеси нерозривно пов'язані з концентрацією власності, що, як наслідок, призводить до утворення корпорацій, які характеризуються складною організаційною структурою, чітким розмежування функцій володіння та управління, а також розривом між власником та його власністю. Це, в свою чергу, створює необхідність існування системи контролю за діяльністю топ-менеджерів корпорацій.

Для ефективної діяльності корпорації власникам та управлінцям необхідно не лише уникати всіх ризиків, але й уміти їх передбачати та своєчасно знижати до мінімуму. Тому виникає потреба у створенні інструменту, за допомогою якого можливо було б результативно виконувати такі функції.

Система управління та система внутрішнього контролю утворюють єдину нерозривну систему, яка не тільки забезпечує ефективну діяльність корпорації, а й виявляє можливі ризики. Важливим елементом системи внутрішнього контролю є проведення внутрішнього аудиту корпорації, який забезпечить власників та менеджерів необхідною інформацією щодо діяльності усіх підрозділів у економічних, правових та бухгалтерських аспектах.

Розгляду даного питання присвятили свої праці такі науковці як: Т. О. Каменська, Д. М. Хома, О. В. Філозоф. Окремі аспекти внутрішнього аудиту висвітлили у наукових працях вітчизняні дослідники: М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, З. В. Гуцайлюк, Г. М. Давидов, Н. І. Дорош,

З. В. Задорожний, С. Я. Зубілевич, Л. М. Кіндрацька, М. В. Кужельний, Л. П. Кулаковська, Я. Д. Крупка, І. І. Пилипенко та інші.

Відповідно до визначення Інституту Внутрішніх Аудиторів України, внутрішній аудит – це незалежна, об’єктивна діяльність з надання впевненості та консультативних послуг, що має приносити користь організації та покращувати її діяльність. Внутрішній аудит допомагає організації досягати поставлених цілей за допомогою системного, упорядкованого підходу до оцінки і підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю, і корпоративного управління [3].

Цілі та завдання внутрішнього аудиту зазвичай формуються залежно від стану системи внутрішнього контролю, а також системи управління, яка існує на підприємстві. Але головна мета проведення внутрішнього аудиту направлена на знаходження шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Рішення про проведення внутрішнього аудиту корпорації приймається власниками та менеджерами, оскільки через розмір та складну організаційну структуру вони зазвичай не в змозі в повному обсязі контролювати операції, які відбуваються в усіх структурних підрозділах.

Варто зазначити, що потребу у проведенні внутрішнього аудиту мають як власники, так і управлінський персонал. Як правило, управлінський персонал не має недостатньо часу та навичок для збору потрібної інформації для отримання чіткого уявлення про всі процеси, які відбуваються у корпорації. В свою чергу, внутрішній аудит має доступ до широкого кола джерел інформації та володіє необхідними інструментами для її обробки.

Після прийняття рішення про проведення внутрішнього аудиту корпорації відбувається створення служби внутрішнього аудиту. Цей процес можна поділити на такі етапи:

- визначення мети створення та завдань служби внутрішнього аудиту;
- визначення основних функцій служби внутрішнього аудиту;
- формування особового складу служби внутрішнього аудиту;
- визначення організаційного статусу служби внутрішнього аудиту та основних моментів взаємовідносин служби внутрішнього аудиту та підрозділів підприємства;
- розробка внутрішніх нормативних документів для регулювання процесу внутрішнього аудиту [2, с. 121, 122].

При формуванні служби внутрішнього аудиту важливо приділити увагу набору кадрів, оскільки на вітчизняних підприємствах існує проблема з недостатньою кваліфікованістю аудиторів, що пояснюється невеликим періодом функціонування такого виду контролю.

Ефективність проведення внутрішнього аудиту корпорацій багато у чому залежить від методичного забезпечення. Зазвичай, у внутрішньому аудиті використовуються міжнародні, національні стандарти та внутрішні стандарти корпорації. При розробці внутрішніх стандартів необхідно враховувати особливості діяльності корпорації. Стандарти повинні розроблятися для окремих об’єктів внутрішнього аудиту та охоплювати й об’єкти операційного

аудиту, а саме технічні, технологічні процеси створення продукту, функції цих процесів, витрати живої та уречешленої праці на створення кінцевої продукції.

Отже, ефективний внутрішній аудит є невід'ємною складовою успішного розвитку корпорацій. Його проведення залежить від таких факторів, як розмір підприємства, стан системи внутрішнього контролю та системи управління. Тому виникає необхідність у створенні окремої служби внутрішнього аудиту в корпораціях, яка забезпечить власників та менеджерів необхідною інформацією для прийняття ними обґрунтованих та ефективних рішень.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (редакція 2017 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iaa.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>.

2. Назаренко Т. П. Служба внутрішнього аудиту: особливості організації / Т. П. Назаренко // Економічний аналіз. – 2016. – Т. 23. – № 2. – С. 119-125.

3. Офіційний веб-сайт Інституту Внутрішніх Аудиторів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iaa.org.ua/>

Шевчук Г.В.

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гойло Н.В. – к.е.н.
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Для сучасної української держави стратегічним напрямом економічної політики є формування конкурентоспроможної економіки з розвинутим приватним сектором. Однією з важливих умов ефективних ринкових перетворень та реалізації програми економічного зростання є розвиток малого бізнесу в країні.

Для того, щоб покращити становище, збільшити прибутковість та підтримувати конкурентоспроможність вітчизняного малого бізнесу, необхідним є наявність інформації та незалежної думки щодо достовірності показників фінансової звітності, чого можна досягнути шляхом проведення аудиту на малих підприємствах. Оскільки саме під час аудиту досліджуються всі ланки фінансово-господарської діяльності підприємства, що перевіряється, і висловлення незалежної думки аудитора про достовірність і якість фінансової звітності, що складена підприємством та надання рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку та прийняття ефективних та дієвих управлінських рішень.

Під час проведення аудиту необхідно керуватись такими документами: Законом України «Про аудиторську діяльність», Міжнародними стандартами аудиту (МСА) з урахуванням особливостей підприємств малого бізнесу,

П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», Міжнародними стандартами фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) тощо.

Відповідно до ГКУ малими підприємствами визнаються фізичні та юридичні особи, в яких середньооблікова чисельність працівників за звітний (календарний) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ [1].

Згідно із законодавством підприємства малого бізнесу не є суб'єктами обов'язкового аудиту, але, якщо не проводити такого виду перевірки, то це може призвести до зниження якості інформації про підприємство та складеної звітності, а також до неефективного управління.

Аудит звітності малих підприємств характеризується підвищеним ступенем ризику для аудитора через ряд об'єктивних причин. Однією з яких є відсутність чи недосконалість системи внутрішнього контролю, оскільки домінування однієї особи в управлінні може призвести до нехтування заходами контролю управлінським персоналом [2]. А відсутність контролю унеможливує отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів. Також у малих підприємствах часто не передбачено процесів оцінки та огляду фінансових результатів, у зв'язку з цим може мати місце підвищений ризик того, що викривлення не будуть виявлені й виправлені.

Відповідно до МСА 520 «Аналітичні процедури» на стадії планування аудиту аудитор застосовує аналітичні процедури [2]. Ці процедури на стадії планування аудиту фінансової звітності суб'єкта малого бізнесу можуть обмежуватися за характером і обсягом у зв'язку з обмеженими строками обробки даних про господарські операції і відсутністю надійної фінансової інформації на момент планування.

Згідно з МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» «деякі малі підприємства можуть не мати проміжної або місячної фінансової інформації, яка може використовуватися для аналітичних процедур. За таких обставин, незважаючи на те, що аудитор може бути здатний виконати обмежені аналітичні процедури або отримання певної інформації через подання запитів, аудитору може бути необхідно спланувати виконання аналітичних процедур для ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення, якщо доступним є попередній проект фінансової звітності суб'єкта господарювання [2].

Проте суб'єкти малого бізнесу часто пропонують невеликий асортимент товарів чи послуг та здійснюють свою діяльність в обмеженій кількості напрямів, що допомагає аудитору краще розібратися в специфіці діяльності суб'єкта й відобразити її в документах. Також сукупність даних бухгалтерського обліку часто буває незначною, тому її легше проаналізувати. За допомогою аналітичних процедур можна отримати прийнятні докази, які дозволяють в окремих випадках скоротити потребу у здійсненні інших процедур перевірки по суті. Відповідно й аудиторська документація для аудиту

малого підприємства, як правило, не така широка, як для аудиту великого підприємства.

Отже, аудит звітності малого підприємства суттєво відрізняється від аудиту звітності великого підприємства тим, що облікова документація суб'єкта малого бізнесу спрощена й аудит не такий складний та потребує невеликої кількості працівників аудиторської компанії. Майже у кожному МСА є параграф, що стосується аудиту на малих підприємствах, але було б більш доцільно всю інформацію стосовно аудиту фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва зосередити в окремому стандарті, а також розширити її, що значно полегшило б роботу аудиторів. Також необхідно розробити способи оцінки ризиків суттєвих викривлень саме при аудиті малих підприємств і створити бланки робочих документів аудитора.

Список використаних джерел

1. *Господарський кодекс України: за станом на 16 січня 2003 р. 436-IV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.*
2. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.apu.com.ua.*

РОЗДІЛ 4.

ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ ТЕОРЕТИЧНИХ І ПРАКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОБЛІКУ В КРЕДИТНИХ І БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Каландирець О., Прилуцька А.,
студентки факультету ОПМ, 4 курс,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Цятковська О.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Модернізація системи бухгалтерського обліку в державному секторі України пришвидшила свій рух у 2017 році. Зміни були важливими та знаковими для всіх бюджетних установ без виключення. Починаючи з 1 січня 2017 року бюджетні установи ведуть бухгалтерський облік та складають фінансову звітність відповідно до нових нормативних документів, які ґрунтовно змінили основні особливості ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Доцільно виокремити такі нові нормативно-правові документи: План рахунків бухгалтерського обліку у державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203; Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджені наказом МФУ від 29.12.2015 р. № 1219; Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Слід зазначити, що План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі три роки чекав свого часу. Із 1 січня 2017 року він діє лише для бюджетних установ і державних цільових фондів, а для Казначейства його введення відстрочили ще на рік, а потім ще на рік. Особливістю нового Плану рахунків є те, що вперше введено 4-значні коди рахунків замість 3-значних. Основною відмінністю нового Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі є те, що він призначений для обліку діяльності всіх суб'єктів господарювання державного сектору: бюджетних установ, державних цільових фондів і органів Казначейства України з питань виконання бюджетів.

Ключовим аспектом переходу на новий План рахунків є те, що не усі старі рахунки повністю відповідають новим. Так, деякі рахунки укрупнюються шляхом об'єднання декількох старих рахунків в один новий, а є зворотна ситуація, коли старий субрахунок ділиться на декілька нових субрахунків. Такі суттєві зміни зроблені для того, щоб: уніфікувати фінансову інформацію про окремих розпорядників бюджетних коштів та бюджети різних рівнів як єдиний

фінансовий організм України; ведення двох класів позабалансових рахунків зумовлено тим, що один клас позабалансових рахунків відображає операції, що здійснюються Державною казначейською службою України, а інший - операції, що здійснюються розпорядниками бюджетних коштів.

Кожна бюджетна установа для ведення бухгалтерського обліку із 1 січня 2017 року має використовувати власний Робочий план рахунків. Пункт 2 Плану рахунків дозволяє суб'єктам державного сектору вводити аналітичні рахунки до субрахунків цього Плану рахунків. Доцільно відзначити, що це є життєво необхідним, адже новий План рахунків не має окремих синтетичних рахунків для обліку операцій з коштами загального та спеціального фонду. Тож, аби забезпечити складання фінансової та бюджетної звітності у розрізі цих фондів і кодів класифікації бюджету, установи повинні вводити до субрахунків окремі аналітичні рахунки. Критичний аналіз положень Плану рахунків свідчить про наступні його особливості: по-перше, План рахунків застосовуватимуть усі суб'єкти державного сектору; по-друге, синтетичні рахунки Плану рахунків не розмежовуються за коштами загального та спеціального фондів бюджету; по-третє, План рахунків гармонізовано з економічною класифікацією видатків на рівні синтетичних рахунків.

Облікова система в бюджетній сфері перебуває у перехідному стані і не повною мірою відповідає сучасним потребам щодо прозорості інформації про державні фінанси для зовнішніх користувачів та щодо забезпечення процесів прийняття рішень в системі державного управління та місцевого самоврядування. Серед недоліків також варто відзначити існування двох методів ведення бухгалтерського обліку — касового, під час виконання бюджетів і модифікованого методу нарахувань, під час виконання кошторисів бюджетних установ; звітність про виконання бюджетів консолідується у вертикалі Казначейства і вертикалі головних розпорядників бюджетних коштів; відсутня єдина методика відображення в бухгалтерському обліку операцій державних цільових фондів.

Для забезпечення обміну інформацією між Міністерством фінансів України, органами Казначейства і розпорядниками бюджетних коштів та у зв'язку з наявністю різних організаційних структур бухгалтерських служб, правил документообігу, використанням різного програмного забезпечення, а в окремих випадках відсутністю такого програмного забезпечення виникає необхідність в удосконаленні та модернізації організації системи бухгалтерського обліку, а саме у створенні уніфікованого програмного продукту з ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів та цільовими фондами з інтеграцією з обліковою системою Казначейства і системою подачі фінансової звітності в електронному форматі.

Продовження процесу модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі сприятиме удосконаленню: управління державними фінансами; системи стратегічного бюджетного планування на середньостроковий та довгостроковий періоди [1]; порядку складення та виконання бюджету на основі програмно-цільового методу в бюджетному процесі; системи контролю

за процесом виконання бюджету [2]; інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами; якості та достовірності фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Акімова О. В., Гаврилюк Л. О. Проблеми бухгалтерського обліку в державному секторі в умовах модернізації / О. В. Акімова, Л. О. Гаврилюк // Научный вестник ДГМА. – 2017. – № 2 (23Е). – С.127-132

2. Китайчук Т.Г. Модернізація бухгалтерського обліку в державному секторі: проблеми перехідного періоду / Т.Г. Китайчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 7. – С.106-117.

Насильська І.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Цятковська О.В.- к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

Нинішній стан економічного та соціального розвитку України характеризується динамізмом та багатовекторністю процесів розвитку та реформ у всіх сферах суспільного життя загалом та державного управління зокрема, що обумовлено інтеграційними процесами на шляху до європейського співтовариства. З іншого боку спостерігається складний процес реалізації загальнонаціональних завдань і цілей у всіх сферах суспільного життя.

Треба зазначити, що бюджетний контроль є важливою складовою частиною управлінської функції держави, яка забезпечує фінансову дисципліну, своєчасне та повне наповнення державних фондів, місцевих бюджетів тощо. Про це відзначають ряд науковців [2, 3, 4]. У зв'язку із цим вагоме значення має належне теоретичне підґрунтя питань бюджетного контролю, розроблення та аналіз ключових правових категорій, що використовуються у регулюванні відносин бюджетного контролю. Й основне місце в понятійному апараті, що використовується для регулювання даної групи правовідносин, посідає саме поняття бюджетного контролю, визначення якого може бути сформульовано через аналіз його особливостей.

У Бюджетному кодексі України використовується термін «контроль за дотриманням бюджетного законодавства», який спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами та здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками відповідно до Бюджетного Кодексу України та іншого законодавства [1]. Бюджетний контроль – це різновид державного фінансового контролю, який являє собою

діяльність уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, що врегульована нормами права. Ця діяльність закріплена на нормативно-правовому рівні процедурою перевірки дотримання суб'єктами бюджетних правовідносин вимог бюджетного законодавства під час розроблення, затвердження і виконання відповідних бюджетів, а також прийнятих на їх виконання актів індивідуальної дії. Із вказаного визначення бюджетного контролю можна виділити такі особливості даного виду державного фінансового контролю.

По-перше, бюджетний контроль здійснюється щодо коштів Державного бюджету України, а також місцевих бюджетів, прийнятих у встановленому чинним законодавством України порядку. По-друге, бюджетний контроль реалізується учасниками бюджетного процесу. По-третє, бюджетний контроль здійснюється відповідно до бюджетного законодавства України. По-четверте, бюджетний контроль реалізується на всіх стадіях бюджетного процесу.

Основною метою бюджетного контролю є забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами, а також забезпечення дотримання всіма учасниками бюджетних відносин вимог бюджетного законодавства.

Важливо зазначити, що сучасні тенденції розвитку вимагають постійного вдосконалення. Справжнім проривом в цьому напрямку було впровадження автоматизованої системи обліку виконання бюджетів - АС «Є-Казна», яка стала ефективним інструментом обслуговування дохідної і видаткової частини бюджетів та управління бюджетними коштами. На сьогодні створено сучасну апаратну платформу казначейства на базі інтернет-мережі, систему телекомунікацій на рівнях «місто - область», «область - центр», багаторівневу систему захисту інформації, яка забезпечить казначейське обслуговування коштів бюджетів та інших клієнтів з урахуванням сучасних інформаційних технологій, особливостей економічного розвитку України та міжнародних вимог і стандартів.

Крім того, розроблено проект Основних напрямів бюджетної політики на 2018-2020 роки, в якому вперше у практичному ключі закладаються засади середньострокової бюджетної політики в Україні. Але можна зазначити, що за своєю суттю він є неоднозначним документом. З одного боку – він відрізняється набагато кращою структурованістю та постановкою цільових завдань за напрямками державної політики. З іншого боку, це документ, який формує додаткові ризики для іміджу влади та вимагає кроків щодо їх недопущення, що включають: політичний виклик щодо можливості взагалі забезпечити прийняття документу; спроможність коректно прогнозувати доходи й видатки на три роки в умовах нестабільної макроекономічної ситуації. Нереалістичність прогнозу може звести нанівець потуги щодо формування документу та визначення напрямів і кількісних показників видатків. Крім того, законодавчо не регламентовано ані строки, ні процедуру розгляду цього документу, ні відповідальність розпорядників бюджетних коштів щодо наслідків недотримання встановлених показників чи контроль ефективності реалізації положень документу; залишається невпевненість щодо готовності головних розпорядників ефективно організувати середньострокове планування, тим

більш, що Основними напрямками не передбачено етапність реалізації більшості завдань, і лише в окремих сферах регламентовано, які заходи політик здійснюватимуться в окремі роки.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади : монографія / О. Ф. Андрійко. – К. : Наукова думка, 2004. – 299 с.
3. Мех Ю. В. Контроль органів виконавчої влади за дотриманням бюджетного законодавства України : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю. В. Мех; Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – Харків, 2011. – 20 с.
4. Гетманець О. П. Бюджетний контроль: організаційно-правові засади: монографія / О. П. Гетманець. – Харків : Екограф, 2008. – 308 с.

РОЗДІЛ 5.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Буравченко А.М.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С. В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТОМ

Однією з найважливіших передумов забезпечення конкурентоспроможності підприємства є ефективне управління товарним асортиментом. Швидка зміна ситуації на ринку і потреб покупців вимагає ретельного і безперервного аналізу товарного асортименту. При створенні нових асортиментних ліній, розширенні товарного асортименту через вдосконалення вже існуючих виробів, товарів, конструкцій, технологій, доводиться аналізувати безліч параметрів, які відображають технічну, економічну, експлуатаційну та багато інших характеристики, які часто йдуть в протиріччя один одному. Наприклад, при поліпшенні такого економічного параметра як вартість виробу, можуть постраждати технічні характеристики. Для усунення подібних протиріч, необхідний комплексний, всебічний техніко-економічний аналіз, який розглядає і оцінює всі можливі варіанти проектного рішення, переваги і недоліки нововведень і багато інших аспектів за участю як економістів, так і розробників.

Техніко-економічний аналіз необхідний для підвищення економічної ефективності досліджуваного об'єкта при збереженні або поліпшенні його якості. Одним з таких методів є функціонально-вартісний метод (ФВА). В даний час існують різні думки з приводу застосування ФВА. Одна група користувачів вважає даний метод простим і відомим, але для них незрозуміла технологія його застосування, як в методологічному плані, так і в плані використання програмних засобів його підтримки. Інша частина вважають його складним для розуміння і застосування. А треті не бачать можливості його використання. Незважаючи на різні підходи, функціонально-вартісний аналіз є важливим інструментом вирішення безпосередніх завдань управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та товарним асортиментом.

Отже, функціонально-вартісний аналіз - це метод системного дослідження функцій об'єкта (виробу, продукції), спрямований на мінімізацію витрат в сферах проектування, виробництва і експлуатації об'єкта при збереженні (підвищенні) його якості та корисності. ФВА принципово відрізняється від

інших методів зниження витрат на проектування, виробництво і експлуатацію, так як в його основі лежить функціональний підхід. Тобто, розгляд об'єкта проходить не в його конкретній формі, а як сукупність функцій, які в ФВА-аналізі трактуються як зовнішній прояв властивостей якого-небудь об'єкта в даній системі, проявів у вигляді дій або станів.

Використання ФВА дозволяє вирішити такі завдання: досягнення оптимального співвідношення між споживчою вартістю об'єкта і витратами на його створення; зниження собівартості продукції, підвищення її якості; зменшення експлуатаційних і транспортних витрат; зниження матеріаломісткості, трудомісткості, фондомісткості, енергоємності об'єкта; підвищення продуктивності праці; заміна дефіцитних, дорогих та імпортованих матеріалів; скорочення або ліквідація браку на виробництві.

Результатом ФВА є групування об'єктів за ступенем впливу на загальний результат. Незважаючи на наявний теоретичний та практичний досвід, нині цей метод не часто використовується вітчизняними компаніями. До основних причин можна віднести: недостатню зацікавленість керівників в даному методі, оскільки досить часто керівництво розглядає ФВА як «непотрібну» примху фінансового менеджменту; недостатність фінансових ресурсів на проведення даного аналізу; величезна трудомісткість робіт по проведенню ФВА; відсутність на підприємствах маркетингових служб; модель функцій часом виходить занадто деталізованою, що є складністю для підтримки як з боку програмних засобів, так і персоналу.

Таким чином, щоб асортимент продукції, що випускається, задовольняв потреби споживача при мінімумі витрат на виготовлення і експлуатацію, а також відповідав рівню науково-технічного прогресу, необхідно проводити не тільки інженерний аналіз на стадіях науково-дослідних, дослідно-конструкторських, підготовчих робіт, але і техніко-економічний аналіз із застосуванням методу функціонально-вартісного аналізу. Це в першу чергу, необхідно для визначення оптимального співвідношення між технічними і економічними характеристиками продукції. Сьогодні у всіх розвинених країнах, практично кожна велика організація використовує методологію функціонально-вартісного аналізу як важливу практичну частину менеджменту якості. За даними американської статистики, кожен долар, вкладений в функціонально-вартісний аналіз, може принести від 7 до 20 доларів економії за рахунок зниження собівартості продукції [1]. Тому, на завершення хотілося б відзначити, що вітчизняним керівникам варто замислитися про активне його використання.

Список використаних джерел

1. Бузун А.В. ФСА - технология совершенствования [Електронний ресурс] // Молодежь и наука: сборник материалов IX Всероссийской научно-технической конференции. — Красноярск: Сибирский федеральный ун-т, 2013. — Режим доступа: <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2013/section005.html>.

Невінська А.В., Воротникова А.С.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В – к.е.н,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗУМІННЯ СЕРЕДОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Аналіз середовища зазвичай вважають вихідним процесом стратегічного управління, оскільки він забезпечує як базу для визначення місії й цілей підприємства, так і вироблення стратегії поведінки, що дає змогу підприємству здійснити свою місію й досягти своїх цілей. Аналіз середовища припускає вивчення трьох його складових: макрооточення, зовнішнього середовища, внутрішнього середовища. Для бізнесу важливо аналізувати всі ситуації, можливості і стратегії дуже пильно, щоб не наробити помилок і щоб все працювало. Один з інструментів, який в цьому допоможе – SWOT-аналіз. Професори Гарвардського університету у 1965 році – Lerner, Christensen, Andrews, Guth запропонували технологію використання SWOT-моделі для розробки стратегії поведінки фірми [1]. Проблема використання методу SWOT-аналізу та побудови матриці рішень займалося багато вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як Дж.Вествуд, С.Дибб, П.Дойль, Н.В.Куденко, Г.В.Завгородня, В.М.Терещенко, Л.В.Балабанова.

SWOT-аналіз компанії розділяє фактори впливу на компанію на чотири категорії, що допомагає оцінити її з усіх боків, це: *S-strengths* (сильні сторони) - продаж товарів безпосередньо покупцеві, прибуток більше, ніж у конкурентів, клієнт-сервіс – кращий на ринку; *W-weaknesses* (слабкі сторони) – недостатньо партнерів, неефективна реклама, маленька цільова аудиторія; *O-opportunities* (можливості) – потенційні клієнти дізнаються все, що їм потрібно про ваш товар з Інтернету, покупки відбуваються цілодобово, не залежно від того, працюєте ви чи ні; *T-threats* (загрози) – бренд ваших конкурентів більш відомий на ринку, якість товарів, які пропонують конкуренти вище.

SWOT-аналіз – це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для підприємства можливостями, загрозами, сильними сторонами, слабкостями, результати якого в подальшому можуть бути використані для формування вибору стратегій підприємства. Порівняльний SWOT-аналіз проводиться у процесі пошуку відповідей на такі запитання: як пов'язані основні проблеми організації з її сильними та слабкими сторонами, а також зі сприятливими факторами та загрозами зовнішнього середовища; як найефективніше використати сильні сторони фірми та сприятливі зовнішні фактори для вирішення основних проблем організації; як усунути або максимально зменшити вплив слабких сторін та зовнішніх загроз на бізнес організації.

В процесі SWOT- аналізу досліджуються також попарні сполучення усіх складових SWOT- аналізу з метою: пошуку позитивної синергії: сильні сторони / сприятливі зовнішні фактори; усунення негативної синергії: слабкі сторони / зовнішні загрози. Необхідно підкреслити, що SWOT-аналіз потребує не лише визначення переліку сильних і слабких сторін в діяльності підприємства, потенційних зовнішніх загроз і сприятливих можливостей, але й їх оцінку в балах відносно середньогалузових показників або по відношенню до стратегічно важливих конкурентів. При цьому, при формуванні розуміння середовища суб'єкта господарювання потрібно передбачати, що можливості (O) і загрози (T) можуть переходити в свою протилежність. Так, невикористана можливість може стати загрозою, якщо її використає конкурент. Або навпаки, вдало відвернена загроза може відкрити перед організацією додаткові можливості в тому випадку, якщо конкуренти не змогли усунути цю ж загрозу. Отже, для аналізу необхідно застосовувати тільки парні чинники можливостей та загроз. Для кожного з включених у перелік факторів зовнішнього середовища надається певна оцінка в балах за шкалою (як правило 10-бальною), якою вимірюється важливість можливості (Oj) або загрози (Tj), та формується пара з протилежним значенням. Для кожної пари визначаються ймовірності настання можливостей (P_{Oj}) і загроз (P_{Tj}) таким чином, щоб P_{Oj} + P_{Tj} = 1. Загальна оцінка можливостей та загроз розраховується за формулами:

$$O = \sum O_j \times P_{Oj}; T = \sum T_j \times P_{Tj}.$$

В результаті отримуємо матрицю мультиплікативної взаємодії для кожної з чотирьох груп сполучень (SO, WO, ST, WT) через перебір всіх можливих комбінацій між факторами, оцінених у балах: 1) поле «сила і можливості» (група сполучень SO): $S_i \times O_j = K^{SO}_{ij}$; 2) поле «слабкість і можливості» (група сполучень WO): $W_i \times O_j = K^{WO}_{ij}$; 3) поле «сила і загрози» (група сполучень ST): $S_i \times T_j = K^{ST}_{ij}$; 4) поле «слабкість і загрози» (група сполучень WT): $W_i \times T_j = K^{WT}_{ij}$. Вона допомагає зробити правильні висновки з проведеного аналізу та знайти правильні стратегії для зростання бізнесу.

Для здійснення SWOT-аналізу на підприємстві повинно бути відповідне інформаційне забезпечення, яке повинно включати: базу даних; методи та моделі, необхідні для SWOT-аналізу; набір організаційних і методичних прийомів, необхідних для підвищення надійності інформаційного забезпечення. Отже, SWOT-аналіз – проста і всеохоплююча стратегія розуміння середовища суб'єкта господарювання, яка допомагає виявити не тільки слабкі сторони і загрози, а й сильні сторони і можливості. Якщо поєднувати цей аналітичний інструмент з іншими моделями аналізу, то мислення в цих рамках дасть вам правильний напрямок для прийняття рішень. SWOT-аналіз допомагає вирішити велику кількість питань та зрозуміти середовище суб'єкта господарювання. Але його проведення без попереднього знання цілей, показників і стратегій проведення змін на підприємстві буде неефективним і помилковим.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л.В. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005.–301 с.

Якимчук А.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Головною метою аналізу господарської діяльності є своєчасна ідентифікація та усунення проблем на підприємстві: створення резервів, зміцнення фінансового стану та оцінка платоспроможності. Важливою умовою здійснення аналізу господарської діяльності є створення інформаційних технологій для групування та аналізу великих об'ємів інформації. Тому, в сучасних умовах актуальним є дослідження сучасних зарубіжних та вітчизняних програмних продуктів для комп'ютеризації аналізу господарської діяльності підприємств. Методика проведення аналізу господарської діяльності на основі використання сучасних інформаційних технологій повинна відповідати наступним вимогам: комплексності, системності, оперативності, прогресивності, динамічності, точності пізнання досліджуваного об'єкта, тенденцій і закономірностей його зміни та розвитку.

Більшість досліджень зарубіжного та вітчизняного ринків показали, що розробники програмного забезпечення орієнтуються на створення універсальних комплексних корпоративних систем, де значна увага приділяється аналітичним процедурам. Зарубіжні програми, які використовуються для аналізу господарської діяльності, мають універсальний характер і є досить конкурентними на ринку, що дає їм змогу постійно оновлювати технології, в яких зацікавлені споживачі. Основними серед них є такі програмні продукти – Oros Analytics, Alcar Strategic Financial Planning System, Advanced Financial Statement Analysis, iDecide 2000. Така різнобічна система програм дає їм змогу пристосовуватись до різних сфер господарювання.

Основною умовою створення інформаційних комп'ютерних програм є забезпечення зв'язку з системою бухгалтерського обліку. Така умова базується на тому, що дані бухгалтерського обліку є основою інформаційної бази аналізу господарської діяльності. Ринок інформаційних технологій для підприємств постійно збільшує пропозицію програм, що допомагають бізнесу здійснювати ефективне управління. В Україні протягом останнього десятиріччя основними програмними продуктами для аналізу господарської діяльності є: продукція компаній «ЛАНІТ», «Про-Інвест» та «ІНЕК», спільною рисою яких є вирішення проблем економічного аналізу.

Основні програмні продукти аналізу господарського стану підприємства на сьогодні представлені на ринку в таких основних видах: «Фінансовий аналіз: проф», «Фінансовий аналіз 3.1», «Інеко-Аналітик», «Інеко-Інвестор»,

«Audit Expert», «ФінЕксперт». Перелічені продукти надають можливість комплексного здійснення як прогнозного, так і ретроспективного економічного аналізу.

На сьогоднішній день більшість суб'єктів підприємництва, котрі накопичують під час своєї діяльності величезні обсяги даних, прагнуть отримати на основі них не тільки історичну, але й корисну інформацію. Для вирішення цих проблем призначені новітні технології інтелектуального аналізу даних (Data Mining - дейтамайнінгу). На сучасному ринку програмних продуктів пропонуються десятки готових до використання систем дейтамайнінгу, причому деякі з них орієнтовані на широке охоплення технологічних засобів інтелектуального аналізу даних, а інші ґрунтуються на специфічних методах (статистичних пакетах, нейромережах, деревах рішень, візуалізації даних), але основними серед них є такі програмні продукти — PolyAnalyst, MineSet, KnowlenceSTUDIO [2].

Комп'ютеризація аналізу господарської діяльності за допомогою сучасних програм або стандартної програми Excel дасть змогу аналітикам отримати широке коло можливостей, а саме: презентування інформації щодо фінансових результатів діяльності підприємства у табличній і графічній формах; коригування методики розрахунків і методів відображення кінцевого результату; підвищення системності аналізу, що зумовлено необхідністю точного визначення і формалізації аналітичних завдань під час їх вирішення у автоматичному режимі [1].

В сучасних умовах розвитку індустрії інформаційних технологій розробники програмного забезпечення створюють та удосконалюють такі аналітичні програми, що підтримують дані бухгалтерських програм. В свою чергу, це дає змогу проводити аналіз на підставі даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Оскільки господарський аналіз полягає не тільки в оцінці фінансової звітності та даних бухгалтерського обліку, а й в оцінці управлінських показників діяльності, доцільним є створення сучасних модифікованих програм, що дадуть змогу глибоко та різносторонньо оцінити стан підприємству на певному етапі. Такий аналіз господарської діяльності значно покращить рішення менеджменту та власників бізнесу. Аналітичні дані зручно та легко проаналізувати в порівнянні з минулими роками, оцінити зміни, виявити «спади» та спрогнозувати майбутні показники.

Список використаних джерел

1. Заросило А. П. Сучасні інформаційні технології для аналізу господарської діяльності підприємств / А. П. Заросило // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2016. - Вип. 4(2). - С. 82-86.
2. Калабухова С.В. Використання нових інформаційних технологій в аналітичних дослідженнях бізнес-середовища суб'єктів підприємництва / С.В.Калабухова // Інформаційні технології у змісті освіти та практичній діяльності фахівців з обліку і аудиту: проблеми методології та організації: тези доп.наук.-практ.конф.18 лютого 2010 р. / К.:KHEU, 2010. – с.113 – 116.

РОЗДІЛ 6.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ АДЖЕНДИ УКРАЇНИ

Алістратова М. С.,

студентка факультету ОАФ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОБЛІК ЗАПАСІВ ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДИДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ

Цифрова революція, яка зараз розгортається на наших очах, змінила саму суть роботи для бухгалтерів, аудиторів, дослідників та практиків, щоб боротися з безліччю нових загроз та можливостей, що стоять перед цими професіями.

Бухгалтерський облік сьогодні повинен мати справу з широким колом питань в системі «людина-комп'ютер», обробки інформації та прийняття рішень, які не існували ще два десятиліття тому [3].

Протягом багатьох років основний інструмент управління запасами – інвентаризація – здійснювався шляхом ведення великого обсягу електронних таблиць та інших ручних практик, які дуже часто призводять до неточного відображення інформації та значного відставання у побудові звітності. З оперативними стратегіями, спрямованими на досягнення сталого розвитку, вдосконалення основних показників ефективності (KPI), лідери ринку приймають рішення впроваджувати революційно нові технології, щоб більш точно та ефективно керувати своїми ресурсами. Багато компаній в Україні все ще здійснюють управління інвентаризацією за допомогою електронних таблиць, паперових записів та інших ручних методів [1].

Директорам з інформаційних технологій великого корпоративного бізнесу (CIOs), зокрема, слід звернути увагу на цю нову тенденцію та втілювати на практиці перехід до управління інвентаризацією, використовуючи інтегровані системи IT / OT; де ERP системи використовують дані в режимі реального часу з виробничих ділянок. Переваги, зумовлені таким переходом до автоматизованого обліку продукції та управління запасами, включають:

- зниження матеріальних збитків;
- поліпшення управління матеріалами та відновлення коштів;
- поліпшення спеціального аналізу та діагностики процесу;
- покращена пропускна здатність;
- покращення процесу прийняття рішень;
- покращені ініціативи щодо вдосконалення бізнесу.

Хоча електронні таблиці досить дешеві в експлуатації вони також мають ряд своїх недоліків.

Наприклад, розповсюдження електронних таблиць призводить до людських помилок та невідповідності між відділами, що здійснюють їх заповнення в процесі узгодження інформації. Зі зростанням підприємства електронні таблиці стають дедалі складнішими, а на великих підприємствах, особливо гірничо-добувної та металевій галузі, де запасають відіграють визначальне місце в діяльності компаній – взагалі некерованими. Ці тонкощі призводять до того, що електронні таблиці дуже залежать від однієї людини, стають надто великими і кожен департамент часто має свою власну електронну таблицю або їх сукупність, щоб задовольнити власні внутрішні інформаційні вимоги. Тому, коли дані узгоджуються, це призводить до виникнення суперечливих цифр та плутанини щодо того, який аркуш точніший. Неможливо прийти до якогось спільного знаменника під час збору інформації для проведення інвентаризації [2].

Майбутнє ефективного управління запасами представляється у формі пакетів програмного забезпечення для управління бухгалтерським обліком та інвентаризацією, таких як, наприклад, Ampla від Шнайдер-Електрик. Замінюючи традиційні електронні таблиці, ця програмна система об'єднує операційні дані з базами даних з управлінськими цифрами (ERP) для доставки контекстної інформації про рівень запасів по всьому ланцюжку створення доданої вартості. Така автоматизація збору даних – це перший крок до трансформаційної подорожі до сучасного управління запасами. Вона забезпечує не тільки доступ до інформації в режимі реального часу, але також допомагає забезпечити цілісність даних у мережі ділянок підприємства.

Реальна вартість цих програм забезпечується накладанням бізнес-інформації на операційну структуру через систему управління виробничими операціями (MOM або Manufacturing operating management). Керуючись стандартами ISA-95 або IEC 62264 – стандартами якості для розробки програмного забезпечення для управлінських програм, ці пакети допомагають користувачам не лише визначати матеріальні збитки, але й також, причини виникнення таких втрат, і в кінцевому рахунку, шляхи їх мінімізації. Наприклад, системи обліку виробництва та системи управління запасами забезпечують видимість районів, де збір даних може бути проблемою; наприклад, викривлення в вагових мірах або відсутність датчиків виміру. Різко скорочуючи процес врегулювання невідповідностей, ці питання можна ідентифікувати та вирішити набагато швидше, ніж це було раніше [2].

Успішне втілення таких програмних продуктів забезпечує низку переваг, а саме: зниження матеріальних втрат, поліпшення управління матеріалами та надання точнішої картини про стан та склад запасів на заданий момент і в будь-якій точці виробничого ланцюжка; поліпшення спеціального аналізу та діагностики виробничого процесу; покращення ініціатив щодо прийняття рішень та вдосконалення бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Мишин Ю.А. Формирование учетной управленческой информации в системе рационального и эффективного управления запасами. - [Электронный ресурс].- Режим доступа: formirovanie-uchetnoy-upravlencheskoy-informatsii-v-sisteme-ratsionalnogo-i-effektivnogo-upravleniya-zapasami.pdf
2. John MacDonald Production Accounting & Inventory Management: a digital transformation approach in mining operations [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://software.schneider-electric.com/pdf/white-paper/digital-production-and-inventory-accounting/>.
3. Inventory Management & Accounting Software Blue Link ERP: Wholesale Distribution Softwar – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.bluelinkerp.com/accounting-inventory-software/>.

Амезиан Н.М., Чайка Г.А.,
студенты ф-та УНМ, 5 курса,
спец. 071 «Учет и налогообложение»,
ГВУЗ «КНЭУ имени Вадима Гетьмана»,
Научный руководитель – Матиенко-Зубенко И.И. –
к.э.н., доцент кафедры аудита

ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ИТ-ТЕХНОЛОГИЙ НА ВЕДЕНИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА

Множество средних и крупных предприятий сегодня используют более 20 различных информационных систем. Применение информационных технологий в пределах финансового и управленческого учета очень часто принадлежит к сферам, которые могут быть формализованы.

Формализация, как правило, присутствует в оперативном планировании. В пределах стратегического планирования по поддержке информационных технологий можно осуществлять сценарии будущего развития предприятия. Следовательно, обычно компьютерная поддержка используется в оперативном планировании. В то же время в системе управленческого учета особую роль выполняет бюджетирование, основой которого есть планирование результата на краткосрочную перспективу.

Принимая во внимание многочисленные расчеты-сравнения и консолидированные расчеты с большим объемом данных, которые частично заимствуются с других информационно-технологических систем, необходимо подробно продумать возможности применения методов компьютерной обработки информации в пределах бюджетирования. Кроме того, благодаря экономии времени на рутинной работе осуществляется оценка возможных результатов от различных вариантов сочетаний ситуаций и воздействия этих результатов на дальнейшее развитие предприятия.

Корпоративные информационные системы (КИС) современного поколения – это системы класса ERP (Enterprise Resource Planning), что охватывают практически все материальные и финансовые ресурсы предприятия [5, с. 115].

Однако сегодня недостаточно учитывать только эти ресурсы, необходимо управлять лояльностью клиентов, компетентностью работников, ролью стейкхолдеров, качеством бизнес-процессов. Большинство таких объектов учета не имеют финансовой оценки, что определяется в системе ведения учета, однако формируют реальную стоимость предприятия. В этом контексте увеличивается значение нематериальных и нефинансовых факторов для формирования стоимости бизнеса, его развития.

В результате существующие модули ERP системы (управление запасами, управление поставками, управление сбытом, управление производством, планирование, управление сервисным обслуживанием, управление цепочкой поставок, управление финансами) дополняют и другие функциональные модули, что, в общем, даст возможность эффективно управлять деятельностью предприятия и формировать его добавленную стоимость.

Рассмотрим основные направления развития поддержки ИТ-ведения управленческого учета:

1) меняется роль ERP-системы в деятельности предприятия. Если ранее КИС должна была обеспечивать автоматизацию внутренних бизнес-процессов предприятия, то сегодня автоматизация предусматривает свободное взаимодействие предприятия с контрагентами (заказчиками, поставщиками, банками и т.д.).

2) расширяется сфера применения ERP-систем. Основными пользователями ERP-систем были предприятия производственной и торговой деятельности, однако с тем требованием, что пользователи систем ERP-II должны включать всех участников секторов рынка.

3) увеличиваются функциональные возможности ERP-систем. Кроме традиционных функций по автоматизации производства, торговли и дистрибуции новые системы должны будут поддерживать автоматизацию всех функций бизнеса: управления персоналом, управления работой с клиентами, стейкхолдерами, управления центрами ответственности и тому подобное.

4) меняется характер процессов, возникающих в ERP-системе. Большинство внутренней, закрытой и секретной информации становится внешней и открытой (отчетность предприятия, кадровый каталог и т.д.). Многие КИС широко используют связь через Интернет как средство информационного обмена между пользователями. С одной стороны, это приведет к росту эффективности бизнеса, а с другой - тайна корпоративной информации исчезнет как понятие. Несмотря на шифрование и другие способы защиты от коммерческого шпионажа, на сегодняшний день существует множество способов сломать защиту КИС – вирусы, намеренная хакерская атака и пр.

5) вследствие этого существенно меняется архитектура ERP-систем. Закрытая и монолитная платформа традиционных ERP-систем с довольно ограниченным выходом в Интернет уступит место открытым, web-ориентированным приложениям, построенным по принципу компонентной модели.

Таким образом, данные, что ранее генерировались и потреблялись на

предприятия, в будущем станут доступными для всех членов бизнес-сообщества. Открытость информации, ее прозрачность и достоверность являются определяющим требованием международных стандартов финансовой отчетности и станут основным приоритетным направлением развития и преимуществом в конкурентной борьбе. В то же время управленческая информация, выставленная на всеобщее обозрение, либо же похищенная конкурентами при помощи различных способов взлома КИС, может негативно отразиться на деятельности компании.

Список использованных источников:

1. Аверчев И. В. *Управленческий учет и отчетность, постановка и внедрение* / И. В. Аверчев. – М.: Рид групп, 2011. – 416 с.
2. Гаврилов Л. П. *Информационные технологии в коммерции: учеб. пособие* / Л. П. Гаврилов. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 238 с.
3. *Информационные технологии в управлении [Текст]: Учебное пособие* / Под общ. ред. Ю.М. Черкасова. – М.: ИНФРА-М, 2015. – 216 с.
4. *Информационные технологии в управлении [Текст]: Учебное пособие* / Под общ. ред. Г.А. Титоренко. – 2-е изд., доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. – 439 с.
5. Селищев Н. В. *1С: Предприятие 8.2. Управление торговлей*. – СПб.: Питер, 2017. – 400 с.: ил. – (Серия «1Специалист»).
6. *Электронный ресурс [ТОП-10 программ для ведения бухгалтерии]: <http://www.livebusiness.ru/tools/accounting/>*.
7. *Управленческий учет и бюджетирование в условиях перехода российской отчетности на МСФО [Текст]: монография* / И. М. Дмитриева, Г. Е. Машинистова, А. А. Соболев, Ю. К. Харакоз. - Москва: Аудитор, 2017. – 179 с.

Безбах Д. В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПЕРЕВАГИ ТА ЗАГРОЗИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні інформаційні технології вносять свої корективи в усі сфери життєдіяльності людини. Це стосується, в першу чергу, Індустрії 4.0, однією із технологій якої є створення і використання штучного інтелекту. Історично склалося, що темпи зростання економіки безперервно збільшувались. Фахівці вважають, якщо такі темпи зростання, залишаться незмінними, то населення планети до 2050 року стане багатшим у 4,8 рази. А до 2100 року - в 34 рази. У разі ривка, який пророкують деякі експерти і який можна порівняти з двома попередніми промисловими революціями, економіка почне подвоювати темпи свого зростання кожні два тижні. Така ситуація може бути пов'язана з вибухоподібним розвитком інтелекту і появою штучного надрозуму [1].

Зрозуміло, що наднові технології не обійдуть стороною діяльність підприємств, установ, зокрема в частині обліку, аналізу та аудиту, де штучний інтелект сприятиме зростанню ефективності управління.

Дослідженню впливу інформаційних технологій на розвиток суспільства присвячено багато праць як зарубіжних, та к вітчизняних науковців. Серед них саме проблемами використання штучного інтелекту опікувалися у своїх працях С. Хокінг, А. Н'юел, Г. Саймон, М. Мінський, Д. Маккарті, Е. Маск, Е. Мак Нік Бостром, Т. Прескотт, Х. Прайс, Д. Клан, К. Олав Елесфен, Ж.-Батист Муре та інші; до вітчизняних вчених О.С. Онищенко, В.І. Попик, В.М. Горовий.

Основну небезпеку використання штучного інтелекту фізик-теоретик, космолог Стівен Хокінг вбачав у можливому виході з-під контролю людини. Деякі вчені занепокоєні тим, що в результаті розвитку технологій виникнуть нові ризики, які поставлять під загрозу існування людського виду у цілому. До таких небезпек окрім штучного інтелекту, відносять біотехнології і нанотехнології.

Принципова відмінність передбачуваного штучного інтелекту від людського полягає в тому, що усі цінності, такі, як “любов, щастя і навіть виживання”, важливі лише для нас, оскільки у нас є певна еволюційна історія. Не варто сподіватися на те, що машини розділятимуть їх з нами. За словами Х. Прайса, машини, можливо, будуть просто байдужі до нас, що спричинить катастрофічні наслідки. Один з найбільш відомих на сьогоднішній момент футурологів Рей Курцвейл передбачає, що до 2029 року комп'ютер зможе пройти тест Т'юринга, що, на його думку, доведитиме у нього наявність розуму [2].

Окрім прогнозів, коли буде створено надрозум, і як буде проходити цей процес, цікавим також є і те, яку владу він матиме. Можна припустити: «якщо з'явиться інтелект, що перевищує людський, то він отримає практично необмежені можливості та, напевно, зможе створити нову технологічну цивілізацію». На думку багатьох учених людство робить помилку, приписуючи надрозуму людські властивості, психічні особливості та мотивації. Вважають, що штучний мозок буде скоріше нагадувати зарозумілого зануду – таку собі істоту з енциклопедичними знаннями, але соціально незрілу; послідовну в діях, але обділену інтуїцією та творчим началом. Однак насправді такий опис, можливо, міг би підійти зародку штучного інтелекту (ШІ), але вже точно не надрозуму.

Наділяти ШІ антропоморфними рисами – не тільки неправильно, але й небезпечно. Адже в цьому випадку ми ризикуємо недооцінити надрозум і просто не помітити, наскільки він перевищує наш інтелект. У людей існує дві полярності: «розумний» і «дурний», і ми оцінюємо всіх, у тому числі ШІ, за цією шкалою. Але насправді цей діапазон нікчемний у порівнянні з дистанцією між людським інтелектом і надрозумом.

Виникненню надрозуму сприяють такі передумови:

1. *безпрецедентний обсяг інформації*. За останні кілька років було створено 90% світових даних. Кожні два роки протягом останніх трьох десятиліть обсяг даних у світі збільшується приблизно в 10 разів (дослідження корпорації IBM).

2. машини з нейронними мережами здатні відтворювати спосіб роботи людського мозку і формувати складні асоціації.

3. зростання обчислювальних потужностей, і здатність обробляти гігантські об'єми даних.

Інвестуючи розвиток штучного інтелекту, людство побоюється, що врешті машини позбавлять людей роботи. На це є певні підстави. Цифрові підприємства передбачають використання роботів у якості «невимогливих» працівників, які не потребують відпочинку, лікарняних, перерви у роботі тощо. Людство повинне буде відшукувати свою «творчу» нішу у цьому процесі, і навіть у творчих сферах штучний інтелект конкуруватиме з людиною. Багато хто стверджує, що ШІ стане поштовхом для розвитку нових, більш цікавих професій. Інші прогнозують масове економічне відродження, за рахунок збільшення продуктивності праці до 40% до 2035 року.

Ілон Маск – винахідник із США, вважає, що розвиток ШІ має контролюватися на державному рівні, і закликав американський уряд до швидкого втручання в процес розвитку технології. Він вважає, що ШІ – це фундаментальна загроза існуванню людства. Вона незрівнянна з аваріями на дорогах, падіннями літаків, неякісними ліками і поганою їжею [3].

На сьогодні, кроки у напрямку розбудови ШТ привели до таких важливих досягнень, як створення міцної статистичної та інформаційно-теоретичної бази для машинного навчання і маси комерційно успішних програм у різних сферах діяльності. Сподіваємося, що в майбутньому буде створений «сильний ШІ», тобто машинний розум, який можна порівняти з нашим, або навіть з'явиться й істинний надрозум – машина, яка перевершить людину. Імовірність надзвичайно сильного впливу – позитивного або негативного – на людство набагато вища, ніж вірогідність нейтрального впливу.

Список використаних джерел

1. Штучний інтелект: етапи, загрози та стратегії (23.06.2017 р.) — Режим доступу: <http://open.knbs.ua/ua/articles/op-manage/19925/shtuchnij-intelekt-etapi-zagrozi-ta-strategiji>.
2. Потенційна небезпека штучного інтелекту. - Режим доступу: http://ippi.org.ua/sites/default/files/boypnsi_14_2_2015.pdf.
3. Штучний інтелект. Побоювання Маска і Гокінга - Режим доступу: <https://ua.korrespondent.net/tech/science/3870170-shtuchnyi-intelekt-pobouivannia-maski-hokinha>.

Буравченко А.М., Мілевська А.Ю.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ Е-БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Цифрова економіка вносить корективи в діяльність світових бізнес-структур. ІТ-галузь пропонує користувачам удосконалені та нові технології, які відповідають високим очікуванням клієнтів. У відповідь бізнес має можливість автоматизувати існуючі бізнес-процеси та розвивати нові.

Подальшого розвитку набуває бізнес в глобальних інформаційних мережах, який забезпечує широкі можливості для заробітку при відносно малих витратах на просування товарів, послуг, «розкручуванню» чужих сайтів, груп у соціальних мережах, форумів, порталів. Цифровізація суспільства вносить істотні зміни у використання мережі Інтернет, надаючи нові можливості для організації та управління електронним бізнесом, зміцнюючи його конкурентоспроможність.

Існують різні види бізнесу в Інтернеті, але об'єднує їх те, що це бізнес-процеси, які орієнтовані на інтеграцію виробників товару / послуг та їх реалізаторів, споживачів і постачальників у всесвітню мережу Інтернет. Розвиток отримали і електронні банківські послуги, які в реальному часі уможливають розрахункові операції без втручання працівників банків. Користувачі використовують веб-гаманці для оплати товарів чи послуг.

За 2017 рік український ринок e-commerce виріс на 30% і становить приблизно 50 млрд. грн, за даними EVO. Обсяг ринку в 2018 році зросте до 65 млрд. грн. Обсяг e-commerce тільки в fashion-сегменті фахівці оцінюють у \$ 200-250 млн. Розвитку ринку електронної комерції України сприяє логістика. Наприклад, «Нова Пошта» в минулому році доставила близько 33 млн. посилок для e-commerce, що на 30% більше, ніж в 2016-м (загальна кількість доставлених посилок склала 145,8 млн. одиниць). Близько 20% українців роблять покупки через Інтернет. Згідно з результатами дослідження GfK, 60% жителів країни користуються Інтернетом, але лише 34% з них роблять покупки в Інтернеті [1].

Вітчизняні споживачі впевнено долучаються до світової мережі Інтернет-магазинів. Приваблює, в першу чергу, вища якість послуг та товарів, широкий асортимент товарів, кращі умови здійснення покупок.

Уміле використання зарубіжного досвіду ведення бізнесу забезпечує вітчизняний e-бізнес новими ринками збуту, можливістю виступати посередниками між іноземними виробниками та вітчизняними споживачами, забезпечуючи високий рівень задоволення потреб населення у товарах вжитку.

Цифровізація виробничої діяльності також залежить від постійних змін технологій, що в результаті призводить до появи нових бізнес-моделей. Цей

процес сприяє гнучкому реагуванню на зміни ринкових умов та кроки конкурентів.

Це далеко не всі чинники, які мають вплив на бізнес-процеси в сучасній цифровій економіці. Головне полягає в тому, цифрові технології вносять корективи і в процес управління економічними суб'єктами взагалі, та в обліковий, аналітичний, зокрема. Це обов'язково має враховуватися також у підготовці майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Ярова М. 10 цифр про український e-commerce по итогам 2017 года. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ain.ua/2018/01/22/10-cifr-pro-ukrainskij-e-commerce>.
2. Федюшин І.Б. Електронний бізнес та електронна комерція. Конспект лекцій. - Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2016. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2253270/>.
3. Шеремет А.Д. Форми електронної комерції та її склад в системі цифрової економіки. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 9176-13600-1-PB.pdf.
4. Яким бізнесом вигідно займатись в Україні під час кризи? - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://homebiznes.in.ua/yakym-biznesom-vyhidno-zajmatys-v-ukrajini-pid-chas-kryzy/>
5. Женова Н.А. Электронная коммерция: цифры и факты // Информационное общество: состояние, проблемы, перспективы Материалы III-ой ежегодной всероссийской научно-практической интернет-конференции.- 2016. С. 75-78.
6. Мировой рынок электронной коммерции вырастет по итогам 2017 года на 17%. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.retail-loyalty.org/news/mirovoy-rynok-elektronnoy-kommertsii-vyrastet-po-itogam-2017-goda-na-17/?id=270047>.

Власенко І.А., Васик М.С.,
студентки МЕіМ, 3 курсу, спец. 6503 «Міжнародна економіка»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н., доцент

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СИСТЕМ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ОПОДАТКУВАННЯМ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації і розвитку інформаційних технологій, ефективність діяльності Державної фіскальної служби України залежить від рівня розвитку інформатизації податкових органів та від застосування ІТ під час прийняття рішень у ході інформаційно-аналітичного супроводу адміністрування податків. Саме тому, питання впровадження передових інформаційних технологій у державному управлінні оподаткуванням є надзвичайно актуальним. Адже, перехід на електронний формат взаємодії платників податків і податкових органів – це один з ключових факторів, який допомагає нашій державі поступово крокувати у напрямку модернізації національної економіки.

На разі, одним із пріоритетних напрямків державної політики є впровадження новітніх інформаційних систем у діяльність органів влади. Проте, існує головна перешкода – це невідповідність загальної системи управління вимогам часу. Окрім цього, обмін оперативною та аналітичною інформацією між органами управління відбувається не на належному рівні. Досить поширеним явищем нині є – дублювання інформації на всіх рівнях виконавчої влади. Для того, щоб працівники органів податкової служби могли виконувати свої функціональні обов'язки на найвищому рівні, необхідна повна і своєчасна інформація. З метою виконання цих завдань, на базі ІТ проводяться роботи зі створення інформаційно-аналітичної системи Державної податкової служби (ДПС). У 2013 р., у промислову експлуатацію впровадили інтегровану інформаційну автоматизовану систему «Податковий блок», яка стала основою для розвитку сучасної інформаційної інфраструктури податкового відомства [1].

Інформаційна система «Податковий блок» створена за принципом обробки і систематизації даних та призначена для забезпечення автоматизації процесів. Вона поділена на підсистеми відповідно до функцій, які виконують податкові органи. Усього їх чотири: реєстрація платників податків, обробка податкової звітності та платежів, облік платежів, податковий аудит. Адміністрування системи – це окрема підсистема, що забезпечує налаштування їхньої роботи у частині адміністрування користувачів безпеки [2].

Слід взяти до уваги, що «Реєстрація платників податків» забезпечує податковий облік осіб, які зобов'язані сплачувати податки і збори. «Обробка податкової звітності та платежів» відповідає за приймання, реєстрацію, обробку та перевірку податкової звітності, а також за підготовку інформації, що надходить від Державного казначейства України. Використовуючи інформаційні ресурси підсистеми «Обробка податкової звітності та платежів», органи ДПС поступово вводять електронне адміністрування ПДВ. Це відбувається досить успішно, адже вже реалізовано сервіс «Електронний кабінет платника податків», який дає можливість платникам податків взаємодіяти з органами ДПС в режимі реального часу, використовуючи при цьому електронний цифровий підпис. Підсистема «Облік платежів» призначена для здійснення систематичного обліку та відображення даних в картках особових рахунків платників, що відображають стан розрахунків платників податків з бюджетом за різними видами податків. «Податковий аудит» є інструментом використання підрозділів, які забезпечують формування результатів контрольно-перевірної роботи.

Задля спрощення та модернізації формування документів для фіскальної служби, було створено та запущено програму «Управління документами», спільну для всіх фіскальних органів. Система створена для управління вхідного, вихідного та внутрішнього документообігом. Ця система дає цілу низку можливостей: покращити та розширити функції робітників ДПС; спростити процеси, пов'язані з документообігом; підвищити рівень роботи органів ДПС; забезпечити автоматичне виконання перевірки та контролю за

документами; зменшити витрати на час переміщення документів в середині ДПС; зменшити ризики втрат документів.

Отже, з моменту запровадження інформаційних технологій в податковій службі, було досягнуто значних результатів: усунення копіювання та дублювання інформації, принцип разового введення даних та подальшого їх автоматичного підхоплення, вдосконалення функції збереження даних, безпека ведення та передачі документів. Впровадження ІС «Податковий блок» насамперед дало змогу всім органам ДПС на різних рівнях контролювати надання інформації та виконувати свої обов'язки. Задля того, щоб ще більше покращити роботу програми, на нашу думку, їм потрібно рухатися в такому напрямку: оптимізація зовнішніх каналів співпраці ДФС в електронному форматі з іншими державними органами; розширення спектру електронних послуг, наприклад, для платників податків у режимі онлайн; впровадження електронного аудиту для суб'єктів господарської діяльності через методи використання внутрішніх інформаційних ресурсів.

Можна зробити висновок, що оптимізація та осучаснення податкового обліку у службах ДФС дає гарну та сучасну картину всього документообігу. Ця система значно спростила процес, який здійснює фіскальний орган, позитивно впливає на якість їх роботи, а також на час виконання. До того ж, часові обмеження та регламенти стали не такі страшні.

Список використаних джерел

1. Матвейчук Л. О. Автоматичне відшкодування ПДВ на Україні / Л. О. Матвейчук– 2013. – № 1 (9).
2. Державна фіскальна служба України. Офіційний портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/proekt-modernizatsiya-derj/podatkovui-blok/>
3. Воронкова О. М. Результати та перспективи модернізації Державної податкової служби України/ О. М. Воронкова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/239/237>

Дядюк К. С.,
студентка 3-го курсу ННІ фінансів, банківської справи
Університет Державної Фіскальної Служби України
Науковий керівник – Свириденко В. Ю. –
ст. викладач кафедри інформаційних систем та технологій

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій так само швидко змінює життя людей, їх звички, спосіб виконання всебічних робіт та завдань, впливаючи на розвиток нових банківських послуг. Пластикові картки, мобільний та інтернет-банкінг, системи дистанційного обслуговування, різні

хмарні технології, CRS-система автоматичного обміну на сьогодні є стандартом для більшості банківських установ. Важко уявити собі більш благодатний ґрунт для впровадження нових комп'ютерних технологій, ніж банківська діяльність.

У банківській сфері для споживачів з кожним роком все більше застосовуються інноваційні технології. Зокрема, так звані «хмарні» технічні рішення в сфері автоматизації багатьох фінансових процесів викликають великий інтерес у представників цілої низки вітчизняних банків. Такі технології здатні зробити роботу кредитних установ ще більш ефективною. На думку експертів, хмарні технології здатні істотно зменшити витрати, які потрібні зазвичай для складання та подальшої передачі фінансової звітності та стати основою для пропозиції клієнтам нових фінансових продуктів. Крім того, хмарні технології можуть сприяти ще більшому розвитку сервісних можливостей вітчизняних банків [2].

На сьогоднішній день використовують три основні методи надання хмарних сервісів:

1. Infrastructure as a Service (інфраструктура як сервіс, IaaS). Сервіс надає «порожній» віртуальний сервер з унікальною IP-адресою або сукупністю інтернет-адрес і частина системи сховища інформації.

2. Software as a Service (програмне забезпечення як сервіс). Концепція SaaS забезпечує можливість користуватися програмним додатком як послугою віддалено через Інтернет.

3. Platform as a Service (платформа як сервіс, PaaS). В даному сервісі користувачеві надається в розпорядження віртуальна платформа, що складається з одного або декількох віртуальних серверів з встановленими заздалегідь операційними системами і спеціалізованими додатками [1].

Але також існують і негативні сторони хмарних технологій. Високі вимоги до захищеності інформації обмежують банківських фахівців в застосуванні хмарних технологій. Тобто проблема використання хмарних технологій найчастіше полягає у дисбалансі між очікуваннями банківських структур і реальними можливостями цих технологій.

Хмарні технології стають все більш затребуваними серед представників великих і середніх банків. Учасники ринку припускають різні домисли щодо перспектив даної технології. Зустрічаються як захоплені відгуки і прогнози динамічного зростання, так і відверто негативні оцінки [3].

У банківській системі багатьох країн велику роль почала відігравати така система автоматичного обігу як CRS (Common Reporting Standard – єдиний стандарт звітності). Єдиний стандарт звітності має на увазі обмін фінансовою інформацією між фіскальними службами в автоматичному режимі і на основі взаємності. Збирати і передавати інформацію для міжнародного обміну будуть всі фінансові організації країн-учасників CRS: банки, інвестиційні компанії, депозитарії, брокери і страхові компанії.

До системи CRS вже приєдналися близько 100 країн світу. Але станом на сьогодні законопроект про імплементацію положень CRS не зареєстрований у Верховній Раді України, а функціонування такої системи потребує добре продуманого правового регулювання. Приєднання України до CRS

передбачатиме те, що українські банки збиратимуть і передаватимуть дані про своїх клієнтів до фіскальних органів, які, в свою чергу, автоматично обмінюватимуться інформацією з колегами з інших країн і отримуватимуть від них дані про наших співгромадян. Насамперед під пильну увагу потраплять ті українці, які мають рахунки за кордоном.

Приєднання України до міжнародної системи обміну фінансовою інформацією CRS передбачається в 2020 році. Це допоможе підвищити прозорість українського бізнесу, оперативно отримувати інформацію про фактичних власників компаній і підвищити обсяг сплати податків.

Дані про всі фінансові операції за кордоном, включаючи реалізацію майна або продаж корпоративних прав або інших цінних паперів за межами України, стануть відомі фіскальним органам. Після початку автоматичного обміну інформацією, приховати інформацію про проведені за кордоном транзакції стане значно складніше.

Таким чином, в українців, які приховують свої «секрети» за кордоном, залишилося не так багато часу, щоб підготуватися до наступу нової реальності, коли фіскальні органи отримають всю інформацію про закордонні рахунки, операції і активи. У такій ситуації ті, хто мають незадекларовані доходи ризикують зіткнутися не тільки з нарахуванням податків, а й зі штрафними санкціями [5].

Список використаних джерел

1. *Excash24.com - Сервис обмена титульных знаков* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://excash24.com/privat24-internet-banking-ot-privatbank/>
2. *Uteka - надежные решения по бухгалтеру, налогам и праву* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/V-ES-otmenili-bankovskuyu-tajnu-Kakie-posledstviya-dlya-Ukrainy?from=balance.ua>
3. *Асланов Ш.С., Шавишина С.А. ОБЛАЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В БАНКОВСКОЙ СФЕРЕ // Научное сообщество студентов XXI столетия. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://sibac.info/archive/economy/4\(31\).pdf](http://sibac.info/archive/economy/4(31).pdf)
4. *Об'єднаний Кредитний Банк // Перспективи використання хмарних технологій в банківській сфері* // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oaoobk.ru/articles/perspektivy-ispolzovaniya-oblachnyh-tehnologiy-v-bankovskoy-sfere>
5. *Страхарчук А.Я. Інформаційні системи і технології в банках : навч. посібн. / А.Я. Страхарчук, В.П. Страхарчук. – К.: Вид-во УБС НБУ, 2015. – 512с.*

Коцюбинська К. В.,
студентка 3-го курсу ННІ фінансів, банківської справи
Університет Державної Фіскальної Служби України
Науковий керівник – Свириденко В. Ю –
ст. викладач кафедри інформаційних систем та технологій

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЦИФРОВОЇ РЕКЛАМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МАРКЕТИНГУ

Сучасні інформаційні технології значною мірою видозмінюють управлінську діяльність економічних суб'єктів. Поступово зникає межа між управлінськими функціями різних структурних підрозділів, а єдиний інформаційний простір дозволяє ефективніше використовувати економічну інформацію, зокрема і для просування товарів, робіт чи послуг на ринку.

Реклама – це не тільки продаж за допомогою засобів масової інформації, але й переконання за допомогою засобів масової інформації. Ціль реклами - переконати споживача купити товар. Головне це завжди потрібно пам'ятати при формулюванні ідеї реклами [1]. Ескіз – найважливіша частина в процесі створення реклами. Ескіз являє собою малюнок, що відбиває розташування заголовків, тексту, фотографій, картинок і головне контенту. Він дає загальний вид майбутньої реклами. Ескіз – це матеріальне втілення задумів конструктора або, як тепер говорять, дизайнера реклами [2].

Процес рекламного дизайну полягає в безперервному пошуку нових засобів, які могли б привернути увагу читача й зацікавити його в предметі реклами. Дизайн – процес творчий.

Починаючи роботу над рекламою, дизайнерові доводиться вирішувати цілий ряд завдань. Насамперед він усвідомлює, що повинна пропонувати реклама: продукт, послугу або ідею. Він повинен мати чіткі відповіді на наступні питання:

- Чи хоче рекламодавець удержати покупців або розширити їхнє коло?
- Чи переслідує він найближчу або далеку ціль?
- Чи буде реклама єдиної або частиною цілої серії реклами?
- Яка її тема?
- Які мотиви?
- Для якої аудиторії призначається реклама? і т.д.

Тому на сьогодні дизайн нерозривно пов'язаний з інформаційними технологіями, їхнім розвитком та становленням на сьогодні. Говорячи про дизайн реклами сьогодні, в першу чергу розуміють цифровий дизайн, зокрема реклама через Internet-сайти [2]. Коли користувач потрапляє вперше на сайт, перше враження у нього формується протягом перших секунд. Деякі навіть говорять що протягом сотих секунд. Але це не так важливо, головне справити хороше перше враження і заручитися симпатією з боку відвідувача. Також не потрібно забувати, що кращий спосіб зіпсувати враження про сайт – розмістити масу реклами. Тут має значення і кількість реклами, і її зовнішній вигляд і її розмір. Якщо мета вашого сайту не заробіток з реклами, то розміщуйте рекламу

так, щоб вона не заважала користувачам переглядати інформацію на сайті. Останнім часом найбільше дратує Роріц реклама, при натисканні на закриття якої відкривається рекламований сайт. Тобто фактично неможливо позбавитися від неї.

Часто спроби створити хороший оффер провалюються, тому що маркетологи і підприємці не розуміють, що саме мотивує їх цільову аудиторію до дії і оцінюють такий параметр як, скажімо, дизайн реклами тільки з точки зору "красиво" або "некрасиво". Існує таке поняття як «маркетингова стратегія», власне, за допомогою якої і формується ефективність контенту. Маркетингова стратегія - це сукупність довгострокових рішень щодо способів задоволення потреб існуючих і потенційних клієнтів компанії за рахунок використання її внутрішніх ресурсів і зовнішніх можливостей. Розробці маркетингової стратегії передують встановлення ринкових цілей компанії. Цілі мають бути (SMART-принцип): конкретними – Specific; досяжними – Measurable; узгодженими (між собою) – Agreeable, Accordant; вимірними – Realistic; ув'язаними в часі – Timebounded.

Усі прояви інтерактивного Інтернет-маркетингу сьогодні іменують словом «digital», що не має прямого аналога в українській мові. Digital – це насамперед та реклама, що безпосередньо взаємодіє зі своїм споживачем. Це банер, який дозволяє негайно купити товар, лише клікнувши для входу на сайт продавця. Це цікавий рекламний ролик, який самі глядачі добровільно рекомендують один одному. Це просування будь-якого продукту в соціальних мережах [3].

У сфері digital існує багато цікавих інструментів для продажу товару, починаючи з простого акаунту в соцмережі та закінчуючи складним програмним забезпеченням з елементами штучного інтелекту. Реклама в соціальних мережах впливає на процес покупки 45% респондентів. Відеореклама – один із найкращих способів запросити клієнта «на свій поріг». Та, ясна річ, розробка якісного й ефективного відеопродукту обходиться дорого, бо за цим стоїть непроста робота великої команди [4].

Отже, якщо хочете, щоб ваша маркетингова кампанія була по-справжньому успішною, недостатньо просто знайти ефективний спосіб зв'язку зі споживачами. Найбільше враження справляє реклама, заснована на ситуаціях з реального життя, а також та, в якій задіяні добре знайомі споживачам теми. Щоб домогтися успіху в рекламі (незалежно від типу медіа), необхідно знайти свою аудиторію, донести до неї ідею і домогтися потрібної реакції. Цифрова стратегія може принести компанії великий успіх, але її необхідно застосовувати з розумом, тому виокремимо декілька ключових моментів: 1. Не намагайтеся просто доопрацювати існуючу офлайн-стратегію. У цифровому середовищі автори мають набагато більше творчих можливостей, ніж у світі прямолінійної телевізійної реклами; 2. Створюйте цілеспрямовані кампанії. Одна з головних переваг цифрової реклами в тому, що ви можете підібрати до неї цільову аудиторію за майже будь-якими характеристиками. Накопичивши достатньо інформації про своїх споживачів, ви навіть можете створювати спеціальні моделі для пошуку схожої (і тому перспективної) аудиторії в онлайні; 3. Отримайте гарантії, що реклама дійде до цільової аудиторії; 4. Правильно

підбирайте ключові показники ефективності. Якщо ви намагаєтеся залучити нових покупців, то вивчайте, наскільки зросли продажі в цьому сегменті, а не серед покупців у цілому. Навіть найпродуманіший медіа план може постраждати, якщо ви помилитеся при виборі показників ефективності; 5. Оптимізуйте кампанію на ходу. Оцініть зростання популярності бренду чи обсягу продажів під час кампанії і коректуйте, якщо треба.

У сфері digital існує багато цікавих інструментів для продажу товару, починаючи з простого акаунту в соцмережі та закінчуючи складним програмним забезпеченням з елементами штучного інтелекту. Переважній більшості доступні тільки прості рішення: недорогі сайти з мінімумом функціоналу, спам у соцмережах, середній рівень SMM (у більшості випадків тільки Facebook, ВК, та Instagram), майданчики типу prom.ua та olx, посередня контекстна реклама з неефективним витрачанням бюджету від Google та Yandex, e-mail-маркетинг зазвичай без використання найновіших технологій. Який вихід? Починати з малого, вчитися робити все правильно і достойно. Та не сподіватися, що хтось зробить усе за вас.

Список використаних джерел:

1. *Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні: Указ Президента України № 928/2000 від 31 липня 2000 року.*
2. *Олешко І.П., Складенко Н.В. Рекламний перформанс як концептуальний підхід у креативній рекламі // Студентський науковий вісник. Серія «Природничі та технічні науки». Науковий збірник за матеріалами I Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів «Традиції та новачі в дизайні», 20-21 листопада 2013 р., м. Луцьк, РВВ Луцького НТУ, 2013. – Випуск 10 (частина 2). – С.83-86.*
3. *Основания интерактивного дизайна [Електронний ресурс].– Режим доступа: <http://websoft.ru/db/wb/b1a04995d82ee861c32573830029b1a3/doc.html>*
4. *Сайт та журнал місто – Якім рекламі довіряють? // стаття: автор: редактор, від 10.02.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступа: <https://mi100.info/2017/02/10/yakij-reklami-doviryayut/>*

Макашева Н. А.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний розвиток економіки вимагає постійного контролю витрат на підприємствах, в той же час активне використання інформаційних систем в

обліку і аудиту потребує детальнішого розгляду напрямків удосконалення процесу аудиторської перевірки витрат виробництва з використанням інформаційних систем і технологій.

На сьогодні питання автоматизації аудиторської діяльності широко висвітлені в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема, особливостям використання інформаційних технологій в аудиторській перевірці витрат виробництва присвячені праці Кукоби О., Ніконович М.О., Сиротюк Г.В., Череп А.В. та інших вчених [1-4].

Метою аудиту виробничих витрат є підтвердження достовірності формування витрат, виходу продукції та правильності відображення їх в обліку. При проведенні аудиту витрат виробництва вивчаються процеси і явища, відображені документально і пов'язані з виробничою діяльністю підприємства. Якість аудиту залежить від того, наскільки ретельно проведена робота до початку аудиторської перевірки: увага до підбору клієнта, отримання інформації про клієнта, встановлення і прийняття умов і зобов'язань підприємства і аудиторської фірми, планування аудиту [3].

Оскільки технологічним процесом на промислових підприємствах передбачається виникнення побічної продукції та відходів, які можуть реалізовуватись самостійно, дуже важливими є питання, які виникають у ході проведення аудиту щодо вивчення існуючої на підприємстві системи оцінки та обліку і побічної продукції, виявлення її недоліків та визначення шляхів щодо її вдосконалення. Практика показує, що проведення аудиту собівартості сприяє функціонуванню високоєфективної системи бухгалтерського обліку; запобігає виникненню порушень; сприяє мінімізації витрат виробничих запасів, грошових коштів; надає керівництву інформацію про фінансово-господарську діяльність для ефективного управління витратами. А для цього необхідно проведення аудиторської перевірки фахівцями високої кваліфікації, що нині в Україні є одною з основних проблем аудит [4].

На ринку інформаційних продуктів пропонуються багато аудиторських програмних рішень: IT Аудит: Аудитор; Експрес Аудит: ПРОФ; Audit System / 2tm Deloitte and Touch Tho-matsu; Audit Expert; Аудит-Майстер «ДАСО» «Аудит-Інформ»; Audit NET; SAP AG TER 10. А програмні рішення CaseWare вже стали вибором для багатьох провідних компаній по всьому світу в якості надійного інструменту для організації процесу аудиту. Автоматизовані рішення і регламенти вже закладені згідно з Міжнародними стандартами аудиту, можливість формування індивідуальних бібліотек, індексовані робочі документи, простота формування звіту про ризики. CaseWare може пристосуватися до навіть найскладнішим аудиторським і бухгалтерським завданням. Більш того, хмарні рішення, відкривають можливість ефективної і безпечної спільної роботи в режимі он-лайн. Члени аудиторської групи можуть працювати і переглядати документи в реальному часі з усіма даними, які синхронізуються автоматично [5].

Головними напрямками удосконалення процесу аудиторської перевірки витрат виробництва в умовах комп'ютерної обробки є: перевірка інформаційної складової обліку витрат виробництва; узгодження планів виробництва з

фактичними даними витрат виробництва в аудиторській програмі; прогнозування наслідків виробництва та ефективності діяльності в аудиторській інформаційній програмі; сценарне планування витрат виробництва в аудиторській інформаційній системі. В організаційному плані використання інформаційних технологій може спрямовуватися для системи внутрішнього контролю витрат виробництва з урахуванням територіальних та галузевих особливостей функціонування базового підприємства. Також автоматизація аудиту витрат виробництва дозволить значно скоротити витрати часу на аудит даної ділянки обліку, а отже, підвищить його результативність та спростить контрольні процедури в області витрат підприємства.

В результаті слід зазначити, що автоматизація процесу аудиторської перевірки витрат виробництва сприяє систематизації мети і завдань аудиту і їх узгодження з базовими напрямками діяльності підприємства в рамках прийняття керівництвом відповідних релевантних фінансових рішень.

Список використаних джерел:

1. Кукоба О. В. Новітні підходи аудиту витрат на реорганізацію підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Кукоба // *Фінанси, облік і аудит*. - 2012. - Вип. 19. - С. 312-318.
2. Ніконович М. О. Інформаційне забезпечення аудиту витрат виробництва [Електронний ресурс] / М. О. Ніконович // *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Економічна*. - 2014. - № 1096, вип. 87. - С. 125-130.
3. Сиротюк Г. В. Методичні аспекти проведення аудиту витрат виробництва [Електронний ресурс] / Г. В. Сиротюк, К. С. Сиротюк // *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. - 2013. - № 2(2). - С. 251-259.
4. Череп А. В. Удосконалення методики аудиту витрат виробництва на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] / А. В. Череп, В. В. Ярмош // *Економіка харчової промисловості*. - 2010. - № 3. - С. 53-59.
5. Решения CaseWare для аудиторской компании [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://caseware.com.ua/practice/>

Мартиненко В.В., Гижко С.А.,
студенти ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Для сучасної світової економіки характерна так звана цифровізація діяльності не тільки підприємств, а взагалі усіх сфер життєдіяльності людини. Бурхливий розвиток Інтернету і цифрового простору вивів на порядок денний

нове поняття digital-маркетинг. Як з'ясувалося, 70% клієнтів з якими стикаються маркетингологи, хочуть Digital-маркетинг, але абсолютно не розуміють, що це таке [4, 6].

Digital маркетинг - це використання всього комплексу цифрових каналів, через які просувається бренд / компанія / продукт або залучається увазі аудиторії. Найчастіше поняття digital маркетингу плутають з інтернет маркетингом. Це нерозуміння навіть логічно, так як в «Діджитал» входить весь інструментарій звичайного інтернет маркетингу. Але важлива різниця полягає в тому, що digital виходить за рамки інтернет-реклами і використовує цифрові канали, які не завжди мають відношення до інтернету, банально: ТВ реклама (тільки цифрові канали); додатки; SMS розсилка; «Другий екран». Отже, Digital це не просто «весь маркетинг», а лише цифрові канали. Фундаментальну різницю можна побачити на прикладі реклами традиційної і цифрової. А саме, цифрові канали дозволяють зібрати чіткі, об'єктивні та актуальні дані, що в сучасних реаліях можливість «давати клієнту зрозумілі і чіткі цифри» життєво необхідна компаніям, які надають послуги.

Диджиталізація маркетингу передбачає розкрутку сайтів, брендів, продуктів на цифрових каналах, соціальних медіа та мобільних додатках, банерну рекламу та інтерактивні презентації, за допомогою контекстної реклами, email-маркетингу, PR-компаній і крауд-маркетингу тощо. Одночасно digital-маркетинг створює відповідні «незручності». Це пов'язано з розширенням цифрових каналів, з тим, що користувачі можуть використовувати кілька цифрових каналів та різних пристроїв за різними протоколами, з різними специфікаціями і інтерфейсами, з різною взаємодією цих пристроїв та для різною метою.

Оскільки користувачі залишають величезну кількість інформаційних «слідів» в цифрових каналах, на допомогу повинні прийти так звані Big Data, які швидко знаходять необхідні дані в величезних масивах, аналізують (аналітика Big Data) і навчають приймати швидкі і ефективні рішення. Крім того, одночасно посилюється конкуренція за рахунок того, що цифрові канали є відносно дешевими в порівнянні з традиційними ЗМІ, доступні будь-кому і будь-де. Стає набагато складніше привернути увагу споживачів.

Значною мірою успіх в цифровому маркетингу залежить від уміння відповідати і ініціювати динамічні взаємодії з клієнтами, аналізувати терабайти даних тощо. В умовах постійної трансформації економіки, щоб залишатися на плаву, потрібно своєчасно запроваджувати нові інструменти цифрового маркетингу.

До дієвих інструментів оцифрованої маркетингової діяльності слід віднести:

- *збільшення ролі відео-контенту*, оскільки більшість людей – візували, за рахунок рекламних роликів на ТВ та Інтернеті;
- *індивідуальний підхід* – стимулювання постійних і потенційних клієнтів за допомогою різних розсилок;
- *використання природньої (нативної) реклами*, оскільки люди втомилися від нав'язливої реклами брендів;

- адаптація контенту до використання різних видів гаджетів;
- презентація нової продукції за допомогою прямих трансляцій, що сприяє обміну досвідом та залученню нових клієнтів;
- чат-боти, які привертають увагу користувачів і швидко налагоджують з ними зворотний зв'язок.

Отже, цифровий маркетинг сприятиме не тільки розробці, просуванню на ринок та реалізації нових видів продукції, робіт, послуг, а й фактично є однією з основних компонентою якісного процесу управління.

Список використаних джерел

1. Карпіщенко О. О., Логінова Ю. Е. Цифровий маркетинг як інноваційний інструмент комунікацій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/biistream/123456789/28771/1/Karpishenko.%20Lohinova.pdf>
2. Грищенко О.Ф., Нєшева А.Д. Соціальний медіа маркетинг як інструмент просування продукту підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2013_4_86_98.pdf
3. Окландер М.А., Романенко О.О. Специфічні відмінності цифрового маркетингу від інтернет-маркетингу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/download/45715/41936>
4. Яцюк Д. В. Цифровий маркетинг: майбутнє маркетингових комунікацій в брендингу – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2015/16.pdf
5. Златова І. О. Європейські тенденції у сфері управління цифровим маркетингом. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5380>
6. Клыков В. «Digital маркетинг - что это такое, и с чем его едят?». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ikraine.net/digital-marketing-cto-eto-takoe-i-s-chem-ego-edyat/#.WwJSgNSLQ_4

Міхновець В.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОЦЕС ДІАГНОСТИКИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

В умовах жорсткої конкуренції кожне підприємство повинне володіти інформацією про стан та перспективи власного розвитку, наявні та потенційні проблеми. Зростають вимоги до якості інформації для забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень розробки стратегічних програм розвитку. Для вітчизняної економіки характерне масове банкрутство підприємств, тому неплатоспроможність пов'язана не лише з окремими підприємствами, але й поширюється на регіони та країну в цілому. Це пояснюється, в першу чергу, тривалим періодом функціонування підприємств у середовищі адміністративної економіки, великою питомою вагою в економіці підприємств – гігантів,

високим відсотком морального і фізичного зносу основних фондів на підприємствах [1]. В таких умовах особливого значення діагностика ймовірності банкрутства підприємства. Оскільки цифровій економіці характерне використання для аналізу великих даних, можна говорити про якісні зміни не тільки в управлінській діяльності взагалі, а й, зокрема, у веденні обліку, аналізу та аудиту. Тому актуально говорити про автоматизацію діагностики ймовірності банкрутства підприємства, що значно скоротить витрати часу на проведення такого аналізу [2].

Вирішення проблеми банкрутства в Україні регулюється такими основними нормативно-правовими документами: Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», Закон України «Про банкрутство», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення досудової санації державних підприємств», Наказ Міністерства Економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства.

Під діагностикою банкрутства розуміють використання сукупності методів фінансового аналізу для своєчасного розпізнавання симптомів фінансової кризи на підприємстві й оперативного реагування на неї на початкових стадіях з метою зменшення ймовірності повної фінансової неспроможності суб'єктів господарювання. Основними джерела інформації для діагностики ймовірності банкрутства є фінансова звітність підприємства, а найпоширенішим методом є моделі дискримінантного аналізу [1,2].

Основними етапами діагностики ймовірності банкрутства підприємства є: вибір та систематизація джерел інформації; визначення методики діагностики; проведення діагностики за різними моделями оцінювання ймовірності банкрутства, що розроблені в світовій та вітчизняній практиці; формування висновків за результатами оцінювання ймовірності банкрутства за кожною моделлю; формування узагальнюючого висновку та прийняття управлінських рішень, щодо проведення санації підприємства.

У [1] запропонований проект, що автоматизує визначення ймовірності банкрутства підприємств, реалізований в середовищі Visual Basic і складається з 4-х форм. Етап проектування ескізу екранних форм та розробки сценарію діалогу користувача з ПК має творчий характер. На цьому етапі здійснюється вибір елементів керування і розташування їх на формах так, щоб досягнути наочності та зручності застосування цих елементів для користувача програми. Кількість об'єктів форми залежить від потреб користувача і може доповнюватися розрахунками за іншими моделями. Відповідно легко коригується і кількість форм, що реалізують ці алгоритми. Після вибору моделі, здійснюється розрахунок ймовірності банкрутства підприємства.

Сучасна економіка України потребує створення загального алгоритму прогнозування банкрутства підприємства з урахуванням як вітчизняного, так і закордонного досвіду. Особлива увага має приділятися проблемі створення українських моделей діагностики банкрутства і пропонування моделі, здатної

враховувати реалії нашої економіки, а економічним суб'єктам - своєчасно і правильно розробляти і впроваджувати ряд заходів з попередження банкрутства [3].

Отже використання сучасних інформаційних технологій підвищить якість результатів оцінки ймовірності банкрутства підприємства за рахунок швидкого, якісного та всебічного аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства, виявлення тенденцій його розвитку, визначення причини зміни стану підприємства та важелів його оптимізації.

Список використаних джерел:

1. Савич В. О., Білан Б. С. Автоматизована система розрахунку моделей прогнозування ймовірності банкрутства підприємств. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/72.pdf>
2. Пиріг С.О., Олександренко І.В. Автоматизація діагностики ймовірності банкрутства підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ecfor_2015_2_38.pdf
3. Повстенюк Н.Г. Методи діагностики банкрутства підприємств у сучасних умовах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

Moseichuk A.L., Kobzieva A.R.,

“International Economics and Management”, 3rd year students, 6503

KNEU named after Vadym Hetman

Academic advisor – Bondar T. A.

Dr sc. oec., Associate Professor, Accounting Department

MOVING WEST: CAN MS DYNAMICS APPEAR AT THE UKRAINIAN MARKET?

On 15th May 2017, a decision was made by the National Security and Defense Council of Ukraine to impose sanctions on more than 1,000 Russian individuals and 400 companies. Legal entities like IC Company are one of them. Thereby the selling and distribution activities somehow related to the Russian businesses are hindered, though not fully blocked. Nevertheless, there is a real chance for western companies to overtake IC superiority, and Microsoft Dynamics is a possible rival. There is no doubt as to the relevance of the posed topic, since the Ukrainian businessmen are the primary customers to consider alternatives to the IC:Enterprise.

In this paper we study the problem of replacing IC with the Western analogue and attempt to analyze the advantages and disadvantages of its proliferation in the domestic market and adoption by the local companies. Microsoft Dynamics has already proved itself abroad, since it covers not only accounting and tax accounting at the enterprise, but also sales, purchases, logistics, production, marketing and management accounting of any complexity. So the question we pose is: Is there a possible way to abandon IC and is Microsoft Dynamics a suitable replacement for Ukrainian enterprises?

There are clearly certain disadvantages that can prevent the MS Dynamics usage in Ukraine. Microsoft Dynamics system can be successfully used for accounting

according to the standards of Ukrainian legislation, but for full use, it is necessary to make some efforts to configure and refine the system. Microsoft Dynamics is a world-famous system designed for a wide variety of companies and countries. This fact makes it practically impossible to create a ready-made “box” solution, suitable for any country and every standard. In turn, 1C is a much more local solution, created in Russia and used only in the CIS countries. Secondly, in Microsoft Dynamics if you run a document, you cannot change it anymore and to cancel the action you will need to create a new document canceling the previous one. In 1C there is the undo function. In addition, there is the issue of the qualified employees required to run this program. These must complete the training course and master the skills of working with Microsoft Dynamic products and knowledge of English is necessary. Finally, there is a significant price difference. 1C is much cheaper. The 1C price is about 250\$ paid once per user and Microsoft Dynamics price is about 200\$ per user/month.

From another perspective, there is a strong evidence of the MS Dynamics and its business solutions set value and quality. Due to the add-ons it offers, some entrepreneurs find it more convenient to replace the massive and solid 1C software with several modules and monthly subscription. Each module provides substantial range of tools to suit any company. Apart from its core functions (Sales), MS Dynamics also provides Marketing and Customer Service modules. Marketing module helps to manage contacts and campaigns including client segmentation, campaign planning and performance. Thanks to the analytical reports, the highest efficiency level is achieved. Additionally, Customer Service module offers substantial customer service management. It helps to supervise the customer loyalty rate. Hence, each module includes only important features and is deprived of other meaningless parts. Microsoft Dynamics is also known for its compatibility. It integrates with almost all Microsoft services, such as Office 365, Outlook, Windows Server, Skype. Furthermore, there is a flexible architecture possible to be customized for specific business needs.

Overall, in a view of the fact that our country strives to approach the west in all spheres, business is not an exception. For the development of business in this direction, it is necessary to improve some elements, and some even change at all. In the field of accounting at enterprises, due to limitations in the use of the 1C program, we have all chances not to lag behind. Microsoft Dynamics is a good solution for this problem. The quality of Microsoft Dynamics is not only the name of the developer's company, but also many years of its usage by large companies both abroad and in Ukraine. The advantages of this product include broad functionality that meets the needs of large and medium-sized businesses, the ability to adapt to specific needs of the enterprise, the high level of security of all data and operations, easy monitoring of all changes that are made to documents, multitasking.

References:

1. Snyder, Mike. *Working with Microsoft Dynamics CRM 4.0* / Mike Snyder, Jim Steger. - Microsoft Press, Redmond Washington., 2008. — 640 p.
2. Bridgwater, Adrian. *Microsoft Dynamics 365, An ERP CRM Cloud Workflow Combo*. Forbes. July 2016 [Electronic source]. - Available at// <https://>

/www.forbes.com/sites/adrianbridgwater/2016/07/11/microsoft-dynamics-365-an-erp-crm-cloud-workflow-combo/#154b1355213d (Accessed 2018-04-18).

3. Joel Scott. *Microsoft Dynamics CRM 4 for Dummies* / Joel Scott, David Lee, Scott Weiss. - Vilyams, 2009. - 432 p.
4. Studebaker, David. *Programming Microsoft Dynamics NAV*. PACKT publishing. November 2009. - 579 p.
5. *The official website of Microsoft Dynamics 365 [Electronic resource]*. - Available at// <https://dynamics.microsoft.com/ru-ru/> (Accessed 2018-04-18).

Пацьора А.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

ТЕНДЕНЦІЙ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних ринкових умовах розвиток, підтримка конкурентоспроможності і ефективне ведення обліку витрат в Україні стає неможливим без впровадження сучасних інформаційних технологій, які забезпечують інтеграцію і зв'язок підприємств із зовнішнім середовищем, покращують якість послуг, передачу великого обсягу інформації, збільшення швидкості обслуговування і ефективність діяльності, можливість враховувати потреби кожного індивідуального клієнта. Діджиталізація в даний час веде до глобалізації. Таким чином, досягнення конкурентних переваг на світовий цифровий арені стало ключовим пріоритетом для урядів, підприємств і громадян.

Цифрова економіка продукує цифрові тренди, серед яких: BioTech, NanoTech, BlockChain, RetailTech, FinTech, LegalTech, InsurTech, GovTech, Digital-marketing, Grid-технології, GovTech, e-ID, CRM&BPM, Digital-страхування, ePrescription, TeleHealth, які докорінно видозмінюють діяльність економічних суб'єктів.

Так, облік витрат підприємства ефективно реалізується в ERP-системах нового покоління, які базуються на технології SMAC при розробці ERP-платформ. Це забезпечуватиме адаптацію продукції до персональних потреб конкретних споживачів. Серед користувачів полярністю користуються такі ERP-системи: OneBox, MS Dynamics ERP, IT-Enterprise, Парус-Предприятие, BAS ERP, DeloPro, HansaWorld, Галактика ERP, Tend ERP та інші.

Особливого значення набуває використання Великих даних, які відкривають нові можливості для ведення обліку витрат, залучення нових клієнтів, освоєння нових ринків. В суспільстві під впливом диджитал-

технологій змінюються вимоги до професійних якостей фахівців різного рівня. Бухгалтер поступово трансформується у фінансового фахівця, здатного аналізувати та інтерпретувати дані за допомогою відповідних диджитал-інструментів, тим самим покращуючи якість фінансової інформації, відображеної у фінансовій звітності компаній.

Найближчим часом бухгалтерську сферу очікують значні зміни [2,3,4,5] Їхнім ключовим каталізатором стануть технології блокчейну та штучного інтелекту. В першу чергу, блокчейн – це не що інше, як база даних, що від початку створена для проведення фінансових операцій. Для збереження інформації вона використовує одразу багато різних серверів, що унеможливорює нелегальне, не помічене системою вилучення чи спотворення інформації. При цьому інформація зберігається у спеціально структурованих блоках. Блокчейн – по суті, це і є ідеальний бухгалтерський облік. Експерти Міжнародної Федерації бухгалтерів (IFAC) вже попереджають, що спеціалісти, здатні складати звітність через систему блокчейн, незабаром будуть цінуватися вище, ніж бухгалтери, що працюють з традиційними програмами бухгалтерії.

Штучний інтелект поки що використовуються для вирішення вузького кола завдань, але спектр їхніх можливостей з кожним роком розширюється. Певні напрацювання є у найбільших аудиторських та фінансових компаній, які вже взяли на «озброєння» системи ШІ. Зокрема це про різні програми та мобільні додатки, які використовують штучний інтелект та когнітивні технології для певних розрахунків та аналізу даних.

Проте, незважаючи на те, що діджиталізація позитивно вплине на якість прийняття управлінських рішень взагалі та ведення обліку витрат, зокрема, можуть виникнути глобальні проблеми, пов'язані з вивільненням людських ресурсів. Чим більше буде впроваджуватись штучний інтелект в роботу підприємства, тим менш буде потрібна людська праця, оскільки машина буде виконувати всю роботу, починаючи від простого ведення бухгалтерії закінчуючи виробництвом продукції.

Як зазначається в [1] «Комп'ютер та Інтернет — це найважливіші винаходи нашої ери, але мало кому відомо, хто їх створив. Вони не були склепані на горищі чи в гаражі винахідниками-одинаками, чиї окремі портрети можна було б помістити на обкладинки журналів чи в пантеон поруч із Едісоном, Беллом та Морзе. Натомість більшість інновацій цифрової епохи були результатом колективної праці. До їхнього створення було залучено багато чудових людей: дехто був винахідником, а кілька — навіть геніями». Сподіваємося, що завдяки тісній співпраці фахівців з економіки та ІТ-технологій відбудуться грандіозні зміни в економічній діяльності як людей, так і економічних суб'єктів та розроблені адженти, які забезпечать комфортне існування людям.

Список використаних джерел:

1. Айзексон В. *Іноватори: як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію.* – Київ. – Видавництво “Наш формат”. – 2017. – 488 с.

2. Цифрова адженда України – 2020 (“Цифровий порядок денний” – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти “цифровізації” України до 2020 року. [Електронний ресурс] / НІТЕСН office. – грудень 2016. – 90 с. – Режим доступу: <https://uccf.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22.11.2017.

3. Норец Н. К. Цифровая экономика : состояние и перспективы развития / Н. К. Норец, А. А. Станкевич // Инновационные кластеры в цифровой экономике: теория и практика: труды научно-практической конференции с международным участием 17–22 мая 2017 года / под ред. д-ра экон. наук, проф. А. В. Бабкина. – СПб. : Изд-во Политехн. ун-та, 2017. – 592 с. <http://inecprom.spbstu.ru/files/inprom-2017/inprom-2017.pdf>. – С. 173–179.

4. Криворучко О. С. Імперативи формування та домінанти розвитку цифрової економіки у сучасному парадигмальному контексті / О. С. Криворучко, Н. М. Краус // Парадигмальні зрушення в економічній теорії XIX ст.: зб. наук. пр. за матеріалами III Міжнар. наук.-практ. конф., 2–3 лист. 2017 р. – Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. – С. 681–685.

5. Блокчейн, штучний інтелект і бухгалтерія. (5.12.2017). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kreston-gcg.com/ua/blokchain-shtuchniy-intelekt-i-bukhhalteria/>

Сеник К.С.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,

доцент кафедри аудиту

ТЕХНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Інформаційні технології посідають важливе місце на сучасному етапі розвитку суспільства. Вони активно впливають на політичну, економічну та соціальну сфери. Однією із багатофункціональних і багаторівневих інформаційних технологій є блокчейн, яка призначена для надійного обліку різного виду активів. У свідомості багатьох людей технологія блокчейн пов'язана з криптовалютами, але насправді блокчейн дає можливість створити будь-який інший сервіс. Дана технологія може використовуватись в різних сферах, таких як: фінансова сфера, ідентифікація особистості, авторські права, голосування, управління та юриспруденція, музика, благодійність, нерухомість, торгівля.

Незважаючи на зростаючу роль в економіці та актуальність технології блокчейн у світі, слід звернути увагу на слабку наукову розробленість даної теми вітчизняними вченими. Зокрема, це питання досліджували такі вчені: Архірейська Н.В., Волосович С.В., Данильчук Р.К., Жураковська О.С. та Яцків Н.Г.

Блокчейн являє собою розподілену базу даних, яка формується як безперервно зростаючий ланцюжок блоків з записами про всі попередні транзакції. Головною перевагою даної технології є відкритість та надійність. Так, розподілений характер бази даних робить її стійкою до впливу хакерських атак та спроб злому. Інформацію в базі даних дуже складно змінити, видалити

або підробити. По суті блокчейн – це універсальна база даних, в якій можна зберігати і враховувати найрізноманітніші відомості [6]. Отож, блокчейн – це фундаментально нова парадигма, що дозволяє організовувати діяльність з мінімальними зусиллями, більш ефективно та масштабно. Вона полегшує координацію всіх видів людської діяльності та допомагає ефективно організувати спільну роботу. Усі сфери життя суспільства можна якоюсь мірою координувати або перебудувати з використанням концепції блокчейн [1].

Вже багато країн на сучасному етапі оцінили широкі можливості цієї технології. Масштаби поширення технології блокчейн зростають і все більше країн, в тому числі і Україна, починають її впроваджувати. Так, у 2017 році був підписаний меморандум про співпрацю між Державним агентством з питань електронного урядування України та американською компанією Bitfury. Такий крок дозволяє залучити досвід американської компанії до створення ефективної екосистеми для розвитку блокчейн в Україні. За словами прем'єр-міністра Володимира Гройсмана це є реальним шансом для України ввійти в число інноваційних лідерів у Європі [7].

Сьогодні ми можемо бачити реальні приклади застосування технології блокчейн в Україні. Наприклад, українське держпідприємство «Система електронних торгів арештованим майном» (СЕТАМ) провело перший у світі аукціон за допомогою технології блокчейн. Проте на даний момент в системі аукціонів фіксується інформація тільки про ставки, а в подальшому, за словами генерального директора СЕТАМ Віктора Вишньова, будуть фіксуватись заявки та вноситись вся інформація, яка може міститись у системі [5].

Також Державний земельний кадастр був оновлений за рахунок технології блокчейн. З розвитком технології громадяни зможуть отримувати свої «ключі», без яких ніхто не зможе внести зміни до запису про їх ділянки. Слід акцентувати увагу на тому, що в оновленого кадастру є як прихильники, так і противники. Безумовними перевагами є його прозорість та безпечність, захист від фальсифікації даних. Так, це дозволить державі скоротити видатки на обслуговування реєстру, зокрема, на штат і паперовий документообіг. Противники ж наголошують на тому, що підміна даних у реєстрі не така велика проблема, як внесення завідомо невірних даних. За словами головного виконавчого директора компанії Smart Farming Артема Беленкова: «Блокчейн не захищає від помилок та не захищає від зливу даних». Тому на даному етапі технологія блокчейн не вирішує головних проблем держави [4].

Можемо зробити висновок, що технологія блокчейн набирає активні обороти в Україні. В Україні є ще багато перспективних сфер, в яких можна застосувати дану технологію. Візьмемо для прикладу актуальну для нашої країни проблему проведення чесних виборів. Так, проведення цифрових виборів в Україні за допомогою технології блокчейн допоможе зменшити фальсифікації на останній стадії підрахунку голосів. Технічне рішення для реалізації такої моделі голосування Україні може надати блокчейн-компанія Bitfury [2].

Застосування технології блокчейн у сфері контролю за платниками податків матиме багатообіцяючі результати. Це буде сприяти захисту

державних інтересів, забезпеченню прозорості контролю сплати податків та виконанню Україною умов Меморандуму із МВФ, який передбачає запровадження більш ефективних механізмів адміністрування податків, детінізації економіки та підвищення контролю за готівковим обігом.

У сфері соціального страхування України також можна використати технологію блокчейн. Так, наприклад, уряд КНР застосовує блокчейн-технологію для управління пенсійними накопиченнями і виплатами з безробіття. На думку китайських чиновників, її використання дозволить усунути посередників, скоротити витрати, полегшити формування звітності і збільшити ефективність платіжної системи сфери соціального страхування [3].

Незважаючи на всі потенційні обмеження зародження блокчейн-економіки, немає сумнівів в тому, що блокчейн – потужна технологія, яка викличе потужні зміни. Для України ця технологія – це крок у надійне життя. Зрозуміло, що технологія блокчейн – це не ліки від усіх «хвороб» української держави, а лише спосіб більш надійного зберігання інформації, оскільки підвищує довіру до неї.

Список використаних джерел:

1. Архирейська Н.В. Блокчейн – інноваційна технологія постіндустріальної економіки. //БІЗНЕСІНФОРМ №7 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-7_0-pages-125_129.pdf
2. Вибори в Україні можуть провести за допомогою технології блокчейну.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://coinews.io/ua/category/1-kripto/article/1137-vibori-v-ukra%D1%97n%D1%96-mozhut%27-provesti-za-dopomogoju-tehnolog%D1%96%D1%97-blokcheyn>
3. Волосович С.В. Домінанти технологічних інновацій у фінансовій сфері.// Економічний вісник університету. Випуск №33/1, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvi_2017_33%281%29_4
4. Глуценко Ніна. Блокчейн в Україні: Що це за технологія і чим вона корисна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/blokchein-v-ukraini-shcho-tse-za-tekhnohohiia-i-chym-vona-korysna-417161.html>
5. Держпідприємство «СЕТАМ» провело перший у світі аукціон на технології блокчейн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/other/2119499-derjpidpriemstvo-setam-provelo-pershiy-u-sviti-auksion-na-tehnologiji-blokcheyn.html>
6. Pinna С.П. Блокчейн як методологія економіко-інформаційної безпеки криптовалюти.//Економіка природокористування: стан, проблеми, перспективи/ЕПК-2017, 13-20 березня 2017 р., УДФСУ, Ірпінь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/1168/1/1086_IR.pdf
7. Україна підписала меморандум щодо розвитку технології Blockchain. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2211640-ukraina-pidpisala-memorandum-sodo-rozvitku-tehnologii-blockchain-grojsman.html>

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ПОТРЕБУЄ НОВИХ ФАХІВЦІВ

Повсюдне впровадження цифрових технологій формує потребу в нових професіоналах. У світі зростає попит на фахівців в галузі нових інформаційних технологій, в першу чергу, програмістів. Стабільна затребуваність фахівців сфери ІТ спостерігається і в Україні. Таким чином, далеко не випадково професії сфери ІТ називають «професіями 21 століття» [1, с. 2].

На сьогодні, бізнес переходить в Інтернет, а тому йому потрібні фахівці, котрі будуть вибудовувати маркетинг, аналізувати дані і давати рекомендації з розвитку.

Можна виділити такі нові керівні посади:

- Digital Strategic Director (*цифровий стратегічний директор*): розуміється на бізнесі, людях, середовищі та комунікаціях, має широкий кругозір, володіє знаннями з маркетингу, логіки, психології тощо;
- Digital Art-Director (*арт-директор*): займається веб-дизайном, уміє вбудовувати його в структуру бізнесу клієнта, формувати комунікаційну модель для продукту й організовувати роботу своєї команди з клієнтами;
- Digital-аналітик: налаштовує систему аналітики на сайті, розуміється на міжнародних стандартах WEB-аналітики та використовує інструменти Google Analytics, Google Tag Manager, Optimize 360 тощо.

Фахівці рекрутингових компаній надають перелік 18 нових професій, які затребувані на ринку digital-індустрії. В першу чергу, це: менеджер проектів, менеджер продажів, керівник напрямку, арт-директор, UI / UX дизайнер, Frontend-розробник, Backend-розробник, копірайтер & контент-менеджер, інтернет-маркетолог, SEO-спеціаліст, SMM-ник, аккаунт-менеджер, стратег, інформаційний архітектор, проектувальник інтерфейсу, таргетолог, контекстолог, веб-аналітик тощо.

Попит на ІТ-фахівців на світовому ринку продовжує рости. Як повідомляє портал ІТ Outsourcing News, на сьогодні понад 100 тисяч українських програмістів працюють в різних компаніях, а кількість ІТ-спеціалістів з України – затребувані у Європі. Очікується, що до 2020 року кількість ІТ-фахівців у країні наблизиться до позначки 200 тисяч [2, с. 53].

В ІТ-середовищі з'являються нові користувачі, які хочуть задовольнити свої потреби. Тому тепер можна зустріти такі ІТ-професії, як: мережевий юрист; консультант з безпеки особистого профілю; модератор платформи спілкування з держорганами; віртуальний адвокат; соціальний працівник по адаптації людей з обмеженими можливостями через Інтернет; персональний бренд-менеджер; інфостиліст; цифровий лінгвіст; модератор спільнот користувачів; координатор освітньої онлайн-платформи; менеджер

краудфандінгових і краудінвестінгових платформ; тайм-брокер; розробник моделей Big Data; дизайнер інтерфейсів; ІТ-проповідник; трендвотчер / форсайтер.

Таким чином, традиційна підготовка ІТ-спеціалістів, орієнтована на формування знань, умінь і навичок тільки в предметній галузі, все більше відстає від євроінтеграційних вимог суспільства та роботодавців. На думку роботодавців (промислових підприємств та ІТ-компаній), підготовка таких фахівців повинна бути досить гнучкою й якісною, максимально адаптованою до сучасних вимог ІТ-індустрії, базуватися на гуманістично спрямованих та особистісно зорієнтованих наукових підходах [3].

Використання цифрових технологій в управлінні діяльністю економічних суб'єктів, без сумніву, призведе до трансформації багатьох управлінських професій. Цифровізація змінить не тільки умови роботи, але й вимагатиме відповідних компетентностей, зокрема, у бухгалтерів, аналітиків, аудиторів. Чим скоріше Україна долучиться до підготовки фахівців нового покоління, тим швидше зросте її економічний потенціал.

Список використаних джерел

1. *Современный рынок труда и перспективы его развития в области информационных технологий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – http://school18pnz.ucoz.com/it-school/professii_it.pdf.*
2. Турчин О.П. Аналіз ІТ-сегменту ринку праці / «Young Scientist» № 12.1 (40) , december, 2016.
3. Бєлікова В.В., Салтанова Т.Г. Професійна адаптація студентів ІТ-спеціальностей у вищому технічному навчальному закладі як педагогічна проблема / «Проблеми інженерно-педагогічної освіти», 2015, № 48-49.

Юрченко В.М.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

ОЗЕРА ДАНИХ (DATA LAKES): СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ

На сучасному етапі розвитку суспільства практично кожна компанія зіштовхується з таким явищем, коли потік вхідних даних перевищує її технічні можливості з обробки і підбору корисної інформації. В такому випадку, коли компанія володіє величезною кількістю даних, то у неї виникають певні проблеми, до яких слід віднести, в першу чергу, дуже високу вартість володіння інформацією при її вкрай низькій користі. Щоб надати інформацію споживачеві, необхідно спочатку її обробити, тобто забезпечити якість даних. Такі проекти вимагають космічних витрат, а користі від цих даних, як правило,

дуже мало. Фахівці пропонують докорінно змінити формування та використання великих, різноманітних за значенням даних. Саме тому все більшої актуальності для компаній набуває створення «озер даних».

Аналіз наукової літератури засвідчив, що, за всієї значущості, проблема зберігання та обробки великої кількості даних та відповідно створення «озер даних» залишається майже не дослідженою українськими вченими. Щодо зарубіжних вчених, перш за все, слід відзначити публікації К. Лінча, В. Майєр-Шенбергера та К. Кук'єра, які дослідили суть, типи та принципи великих даних, а також способи їх зберігання та обробки.

Вперше про «озера даних» заговорили не так давно – наприкінці 2013 року, коли стало остаточно зрозуміло, що система Apache Hadoop закріпила за собою лідерські позиції в галузі big data. Саме тоді аудиторії запам'ятався один цікавий термін, про який говорили всі: озера даних (data lakes) [1].

Концепція «озер даних» абсолютно нова. Цей термін було запропоновано технічним директором компанії Pentaho Джеймсом Діксоном. Чіткого визначення поняття «озера даних» немає – принаймні, покищо. Однак, під цим словосполученням розуміється репозиторій, в якому зберігається дуже велика кількість необроблених даних у їх первинному вигляді.

В «озерах даних» використовується пласка архітектура для зберігання. Кожному елементу в цьому сховищі присвоюється унікальний ідентифікатор, який доповнюється набором розширених метаданих. Коли у користувача є необхідність виконати запит, в «озері даних» запитуються релевантні дані, при цьому для відповіді на запитання може бути проаналізований менший набір інформації.

В глобальному сенсі «озеро даних» позиціонується на ринку як платформа для управління корпоративною інформацією, яка дозволяє аналізувати найрізноманітніші джерела даних у первинному форматі. Ідея досить проста: замість розміщення даних в спеціальному сховищі, вони переміщуються в «озеро даних» у своєму оригінальному форматі [2].

Зберіганням та адмініструванням озер даних сьогодні займаються спеціалізовані компанії: Teradata, Zoloni, HVR, Podium Data, Snowflake та інші. Важливо зазначити про те, що організації не обов'язково створювати і тримати таке «озеро» у себе, адже сьогодні вже існує практика їх аутсорсингу, і компанії пропонують відповідні інструменти для роботи з ними [3]. Виявлено, що компанії створюють «озера даних» з декількох причин, серед яких: необхідність мати всі матеріали у разі перевірки, потенційна цінність даних у майбутньому, вимоги закону та інші.

Можна сформулювати такі переваги «озер даних»: мінімальні витрати на зберігання даних, можливість зберігання необмеженої кількості даних при тих же низьких витратах, миттєвий доступ до будь-яких даних для всіх користувачів, можливість зберігання будь-яких видів інформації, у тому числі в аудіо- та відео- форматах. Проте, при всіх своїх перевагах, «озера даних» мають значні ризики. Найбільш важливі з них пов'язані з неможливістю визначити якість даних та їх походження. Інший ризик пов'язаний з безпекою та контролем доступу. Дані можна розмістити в «озері» без будь-якого контролю

контенту. Крім того, не можна забувати про аспекти продуктивності. Інформація в універсальному сховищі не може оброблятися з тією ж швидкістю і на тому ж рівні, що в спеціально оптимізованій інфраструктурі. Основна проблем «озер даних» пов'язана з тим, що вони вимагають високого рівня підготовки від користувача.

Відповідно до прогнозу Markets and Markets до 2021 року ринок «озер даних» зросте до \$ 8,81 млрд. з щорічним темпом зростання 28,3%. Щодо тенденцій розвитку світового ринку «озер даних», то виділяють такі базові регіони як: Північна Америка, Азіатсько-Тихоокеанський регіон (APAC), Європа, Близький Схід та Африка (MEA), а також Латинська Америка [4].

Очікується, що Північноамериканський регіон, а потім і Європа, стануть провідними регіонами, що створюють найбільшу кількість «озер даних» в найближчі п'ять років. Це головним чином тому, що в розвинутих економіках США та Канади особлива увага приділяється інноваціям, отриманим у результаті досліджень та розробок різноманітних технологій. Також дослідники прогнозують зростання Азіатсько-Тихоокеанського регіону на ринку «озер даних» з огляду на все більш широке застосування інтелектуальних технологій, а також наявності різноманітних урядових ініціатив.

За результатами досліджень виділено таких основних постачальників програмного забезпечення для «озер даних» в усьому світі: Microsoft Corporation (США), Informatica Corporation (США), Teradata (США), Capgemini (Франція), корпорація EMC (США), Oracle Corporation (США), SAP SE (Німеччина), Hitachi (Японія) та Інститут SAS (США).

Таким чином, в сучасних умовах все більшої актуальності для компаній набуває створення «озер даних», адже це рішення дозволить повністю розкрити потенціал даних, реалізовувати масштабні бізнес-стратегії та, як наслідок, вивести організацію на новий рівень. Також це дасть змогу зберігати та аналізувати необмежену кількість даних, реалізовувати з їх допомогою будь-які проекти і звичайно використовувати результати аналізу даних в операційній діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. *Big Data vs. the Data Warehouse [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <http://www.information-management.com/blogs/blog/big-data-vs-the-data-warehouse-10025458-1.html>.
2. *Сайт компанії Gartner. [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <https://www.gartner.com/it-glossary/data-lake>.
3. *Сайт компанії Markets and Markets. [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/data-lakes-market-213787749.html>.
4. *Сайт компанії Teradata. [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <http://www.teradata.ru/products-and-services/data-lakes-overview>.

РОЗДІЛ 7.

СИСТЕМА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Біланович М.С.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ОЦІНКИ СТАНУ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Напружена соціально-економічна ситуація, яка склалася в Україні останнім часом через кризові явища в усіх сферах господарювання, зумовлює необхідність впровадження нових методів управління підприємствами та оцінки ефективності реалізації їх стратегії. Тому головною місією діяльності будь-якого підприємства є стабільний розвиток та підвищення рівня безпеки його діяльності.

Одним із перспективних аналітичних інструментів на сучасному етапі розвитку стратегічного управління, вважається збалансована система показників.

Методологічні та практичні аспекти розробки і впровадження збалансованої системи показників діяльності підприємства до оцінки рівня стану безпеки суб'єктів господарювання були досліджені та поглиблені в працях таких науковців-економістів, як: Гребешкової О.М., Рухляди Н.О., Гнилицької Л.В., Терещенко О.О., Приступи Л.Ю. та ін.

Збалансована система показників має охоплювати всі основні процеси, що формують стан і тенденції розвитку підприємства в умовах ринкової економіки, підвищити практичну значимість та цінність планової інформації для управління та забезпечення безпечного розвитку підприємства та формування на їх основі узагальнюючого критерію оцінки рівня стану безпеки суб'єкта господарювання [1, с.265].

Збалансована система показників (Balanced Scorecard, BSC) передбачає чотири напрями оцінювання: фінанси, клієнти, бізнес-процеси, інфраструктура і персонал. Для забезпечення сталого розвитку підприємств на сучасному етапі, істотним і важливим є виділення крім чотирьох взаємопов'язаних аспектів діяльності, ще такі аспекти, як: екологічна безпека і соціальний розвиток.

У системі управління сталим розвитком можливе формування ієрархічної збалансованої системи показників за рівнями реалізації концепції сталого розвитку: національним, регіональним, галузевим, і рівнем суб'єктів господарювання. Завдання BSC полягає в тому, щоб трансформувати місію компанії в конкретні завдання і показники, які забезпечують баланс між

зовнішніми звітними даними для акціонерів і клієнтів і внутрішніми характеристиками найбільш значущих бізнес процесів.

Узгодженість між різними показниками визначається характером причинно-наслідкових зв'язків, досягається шляхом збалансованості та координації визначень і класифікацій, які слугують основою для їх розрахунку. Знання змісту показників і форм зв'язків між ними дозволять створити багатогранне відображення сукупності процесів, які плануються в господарській діяльності та забезпечення належного рівня безпеки суб'єкта господарювання.

Для безпечного розвитку підприємства та формування узагальнюючого критерію оцінки рівня економічної безпеки слід виокремити загальну сукупність індикаторів, що характеризують різні перспективи здійснення необхідних заходів.

Фінансові показники BSC оцінюють економічні наслідки діяльності і є індикаторами відповідності стратегії компанії загальному плану удосконалення підприємства. Досягнення таких цілей, як прибутковість зайнятого капіталу (ROCE), рентабельність інвестицій (ROI), і створення економічної доданої вартості (EVA) оцінюється загальними показниками успіху фінансової стратегії, а саме збільшенням прибутковості, скороченням витрат і розширенням використання активів [2]. Однак, не слід обмежуватися лише розрахунком об'єктивних показників (прибуток, отриманий за рахунок реалізації стратегії лідерства за витратами, частка ринку, частка якісної продукції у виготовленій тощо), а потрібно брати до уваги також і суб'єктивні показники (оцінка покупцями та співробітниками їх рівня задоволеності) [1, с.268].

Складова навчання і розвитку персоналу визначає інфраструктуру, яку необхідно створити, щоб забезпечити довготривале зростання та вдосконалення. Для оцінювання кадрової ситуації будь-якого підприємства зазвичай використовують три ключових показника: задоволеність працівника, збереження кадрової бази, ефективність працівника.

Завдяки досягненню стратегічних цілей в соціальній сфері можливе підвищення рівня задоволеності співробітників умовами праці та системою мотивації; підвищення ефективності матеріального стимулювання та створення умов для закріплення працівників, в екологічній сфері – екологічна безпека та надійність технологічних процесів; активізація екологічної діяльності з покращання стану довкілля; створення безпечних умов праці.

Отже, збалансована система показників вдало вбудовується в систему ризико-орієнтовного управління на підприємстві, оскільки всі чотири основні функції управління (планування, організація, мотивація і контроль) є необхідними у впровадженні і реалізації цієї системи.

Список використаних джерел

1. Гнилицька Л. В. Використання концептуальних основ збалансованої системи економічних показників для оцінки стану та рівня економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності / Л. В. Гнилицька // *Фінанси, облік і аудит*. - 2011. - Вип. 18. - С. 263-271. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2011_18_33

2. Приступа Л.Ю. Фінансовий контролінг як інструмент стратегічного управління фінансами підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=1068>.

Гергало А.М.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,

професор кафедри бухгалтерського обліку

ДИНАМІКА ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ ТА РИЗИКІВ ШАХРАЙСТВА НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Економічна злочинність не має меж. Вона впливає на організації в усьому світі, жодна компанія чи галузь економіки не може відчувати себе повністю захищеною від небажаних наслідків економічної злочинності. Крім того, за даними світових досліджень, ХХІ століття визнано століттям шахрайства у сфері економічної безпеки, адже цей вид злочину не є особливо тяжким, тому за нього суворо не карають, але він є дуже прибутковим і його важко виявити та довести.

Досліджують окремі аспекти економічної злочинності та шахрайства у своїх працях, зокрема, такі вчені як Сотникова Л.В., Мельничук Т.В., Бойко А.М., Попович В.М., Кальман О.Г., Москаленко Н.О. та інші.

Статистичний аналіз економічної злочинності полягає у визначенні її реального стану. Проте це складне питання, бо незважаючи на чітко налагоджений облік і звітність, зареєстрована злочинність не відображає реальної криміногенної ситуації [2, с.72].

Більше половини менеджерів компаній вважають, що корупція широко поширена в бізнес-середовищі їхньої країни, свідчать дані міжнародного дослідження Ernst & Young, присвяченого ризикам шахрайства в Європі, на Близькому Сході, в Індії та Африці (ЕМЕІА). У 2017 році серед 41 країни перше місце посідає Україна – 88% респондентів відповіли ствердно. Ще в 2015 році цей відсоток складав 80%. Хабарництво та корупція широко розповсюджені в нашій країні.

На кожному другому українському підприємстві керівництво виявляє економічні злочини. У той же час, коли в світі від них потерпає тільки кожна третя організація. Такі дані оприлюднила компанія Kreston GCG, яка у червні 2017 року провела дослідження «Шахрайство в українських компаніях». Учасниками проекту виступили ключові і керуючі особи (фінансові та генеральні директори, власники, представники внутрішньої служби безпеки)

130-ти українських компаній, що здійснюють свою діяльність в різних секторах і галузях економіки [3].

Згідно з даними дослідження, 60% українських компаній коли-небудь зіштовхувалися з фактами шахрайства, при цьому, майже 1/3 учасників проекту зіткнулася з ними протягом останніх 3-х років, а для 10% досвід виявлення шахрайських дій був ще більш «свіжим» — тут прояви шахрайства були зафіксовані протягом поточного року.

Серед лідерів, найбільш схильних до шахрайства в Україні, ті ж сектори, що входять до ТОП галузей, в яких фіксується шахрайство в світовій практиці: промислове виробництво – 80%, торгівля – 73-75%, харчова – 72-73%, сільське господарство – 70%, транспорт і логістика – 68-70%, технології – 52-53%.

За рівнем розповсюдження шахрайства показники зафіксовані в частині необґрунтованих витрат – 39,8%. Трохи більше чверті в частині саботажу і недбалісті – 28%, близько чверті корупція і хабарництво – 26,9%. Всі інші зазначені види шахрайства відзначили менше ніж чверть учасників: викрадення інформації – 22,6%, незаконне використання активів – 22,6%, незаконне отримання доходів – 18,3%, фальсифікація договорів і первинної бухгалтерії – 9,7%, шахрайство в фінансових звітах – 9,7%, кіберзлочини – 7,5%, заниження зобов'язань та доходів – 7,5%, завищення вартості активів – 5,4%, неправомірне визнання виручки – 2,2%.

Проте, незважаючи на те, що найбільше фактів шахрайства, згідно зі світовою статистикою, припадає на операції з активами, розтрату й інші протиправні дії, кожен з них приносить менше шкоди і втрат, ніж спотворення фінансової звітності. Цей вид шахрайства фіксується рідше в порівнянні з розкраданням активів, але втрати від нього обчислюються набагато більшими сумами [1, с. 146].

У цілому результати огляду демонструють, що за останній рік збільшилася не тільки кількість шахрайств «на робочому місці», але й значимість збитків від цього. І мова йде не про одиничні та дрібні втрати. Так, 60% опитаних компаній стверджують, що прямі збитки від такого шахрайства для них становили понад 100 тисяч доларів, для 18,5% – від \$100 тис. до \$5 млн., а понад 21% компаній взагалі не змогли оцінити свої втрати від дій співробітників-шахраїв.

Ефективні методи виявлення та боротьби з економічною злочинністю, безсумнівно, коштують не дешево. Можливо, саме тому процедури виявлення таких злочинів у нашій країні – тільки на етапі становлення.

Таким чином, за даними дослідження, протягом останнього року майже половина опитаних компаній впровадили додаткові процедури перевірки ідентифікаційної інформації клієнтів і постачальників, зміцнили службу внутрішнього аудиту, третина зробила акцент на дотриманні професійної етики, стільки ж впровадили додаткові процедури, пов'язані з набором і звільненням співробітників, а також переглянули політику в сфері протидії шахрайству. І не даремно: це своєрідна підготовка, адже українські респонденти очікують збільшення порушень інтелектуальної власності, податкового шахрайства та відмивання грошей.

Список використаних джерел

1. Мельничук Т.В. Кількісно-якісний аналіз економічної злочинності в Україні / Т.В. Мельничук // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. - 2016. - № 9. - С. 142-148.
2. Москаленко Н. О. Актуальні питання економічної безпеки організацій / Москаленко Н. О. // Економіка розвитку. - 2016. - № 1 (77). - С. 69-76.
3. Kreston GCG: Шахрайство в українських компаніях, [Електронний ресурс]. - http://kreston-gcg.com/wp-content/uploads/report_forensic_2017.pdf

Григор Л.І.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СПРАВЕДЛИВА ВАРТІСТЬ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Темпи економічного зростання дедалі більше залежать від продукування та практичного застосування нових ідей (знань, умінь). Для збереження конкурентних переваг та збільшення ринкової вартості у господарських засобах підприємства вагоме місце починають займати нематеріальні активи.

Проте існують проблеми визначення справедливої вартості нематеріальних активів при відображенні їх на рахунках бухгалтерського обліку як в Україні, так і у світі. Про це свідчать наукові праці дослідників, зокрема, М.І. Бондаря, Е. Брукінга, Ф.Ф. Бутинця, О.В. Вакун, С.Ф. Голова, А. Дамодарана, Л.Ю. Мельничук, М.С. Пушкар, М. Стенфілда, В.С. Шелест та інших.

Через складність оцінки нематеріальних активів порушується принцип «повного висвітлення» ринкової вартості у бухгалтерському обліку, оскільки велика їх частина не відображається у фінансовій звітності підприємства. Це може призводити до недобросовісної конкуренції на фондовому ринку (ринку цінних паперів).

Найповніше поняття «справедлива вартість» міститься в МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», де зазначається, що справедливою вартістю є ціна, яка була б отримана за продаж актива або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції на основному (або найсприятливішому) ринку на дату оцінки за поточних ринкових умов (тобто вихідна ціна), незалежно від того, чи спостерігається така ціна безпосередньо, чи оцінена за допомогою іншого методу оцінювання [2].

Таким чином, справедлива вартість формується між учасниками ринку і за ціною, яку готові заплатити покупці за нематеріальний актив, враховуючи при цьому економічні вигоди від використання такого активу [2].

На жаль, в Україні недостатньо розвинута нормативно-правова база, яка закріплювала б методологію оцінки нематеріальних активів за справедливою вартістю.

П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» визначає лише події у господарській діяльності підприємства у результаті яких має проводитися оцінка за справедливою вартістю [3]:

- у разі обміну на подібний об'єкт (лише, якщо залишкова вартість перевищує справедливу вартість);

- у разі обміну на неподібний актив (справедлива вартість переданого нематеріального активу, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну);

- безоплатне отримання;

- внесок до статутного капіталу;

- внаслідок об'єднання підприємств;

- переоцінка (якщо існує активний ринок для нематеріальних активів).

Згідно з американськими стандартами GAAP підходи до оцінки нематеріальних активів регулюються стандартами SFAS 142 «Гудвіл та інші нематеріальні активи» та SFAS 157 «Вимірювання на основі справедливої вартості». Проведений аналіз МСФЗ та американських стандартів GAAP дозволив виявити відмінності стосовно оцінки нематеріальних активів. Загалом в моделі GAAP можна прослідкувати чітку орієнтацію в оцінці нематеріальних активів на застосування справедливої вартості, для розрахунку якої запропонована відповідна ієрархія. В моделі МСФЗ у багатьох випадках використовується оцінка на основі розрахунку собівартості із зазначенням переліку витрат, які включаються або не включаються до її складу [1].

Наявність розбіжностей пояснюється тим, що для США характерна британсько-американська система обліку, базовими принципами якої є орієнтація обліку на інформаційний попит інвесторів та кредиторів. У МСФЗ використовується континентальна модель, основною ідеєю якої є орієнтація обліку на задоволення вимог уряду, особливо стосовно оподаткування [1].

Україні притаманна континентальна модель, тому для відображення нематеріальних активів за справедливою вартістю доцільно, на державному рівні, застосовувати МСФЗ.

Виходячи з викладеного, можна запропонувати шляхи вдосконалення обліку нематеріальних активів для України, які відображали б їх справедливу вартість:

1. Узгодження розбіжностей щодо груп нематеріальних активів, які виникають у національних та міжнародних стандартах. За основу взявши МСФЗ.

2. Створення нового Національного стандарту бухгалтерського обліку щодо оцінки активів та зобов'язань за справедливою вартістю. У цьому стандарті має бути розроблена методика оцінювання груп нематеріальних активів. Прикладом може бути стандарт SFAS 157 «Вимірювання на основі справедливої вартості».

Отже, нематеріальні активи оцінені за справедливою вартістю роблять фінансову звітність підприємства більш прозорою та інформативною, сприяють інвестиційній привабливості, яка слугує індикатором економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Диба В. М. *Облік та аналіз нематеріальних активів в умовах інституційних змін: теорія і методологія* : дис. докт. ек. наук : 08.00.09 / Диба В'ячеслав Михайлович – Київ, 2017. – 466 с.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 (МСФЗ 13). *Оцінка справедливої вартості* [Електронний ресурс] / IASB; Міжнародний документ від 01.01.2013. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_068
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України; Наказ від 18.10.1999 № 242 (із змінами). – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

Григорович Т.Ю.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ СТАНУ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Сучасні умови функціонування підприємств пов'язані з існуванням різного роду загроз, однією з яких є зростання дебіторської заборгованості в структурі активів підприємства.

Дебіторська заборгованість є передумовою чи наслідком розрахунків з контрагентами і чинить значний вплив на фінансово-майновий стан суб'єкта господарювання, використання його фінансових ресурсів та синхронізацію грошових потоків.

Склад дебіторської заборгованості впливає на фінансовий стан підприємства. Значне збільшення дебіторської заборгованості та її частки в оборотних активах може свідчити або про неефективну кредитну політику підприємства до покупців, або про збільшення обсягів реалізації, або про неплатоспроможність частини покупців. Зменшення заборгованості за рахунок скорочення періоду її погашення, а не за рахунок зменшення обсягів реалізації позитивно характеризує управління дебіторською заборгованістю.

Виникнення дебіторської заборгованості призводить до часткового вилучення оборотних засобів підприємства, що може зумовити їхню нестачу для подальшого ведення операційної діяльності — придбання матеріальних

ресурсів, виплати заробітної плати, сплати податків та здійснення інших обов'язкових платежів.

Дебіторська заборгованість може бути нормальною, сумнівною чи безнадійною. Під нормальною дебіторською заборгованістю (із високим рівнем імовірності погашення) розуміють продукцію відвантажену покупцям надані послуги та виконані роботи замовникам, термін оплати яких не настав або здійснена попередня оплата за постачання товарів (виконання робіт, надання послуг). Сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість має низький рівень імовірності погашення, а її значна питома вага призводить до зниження ліквідності, фінансової стійкості та підвищує ризик фінансових збитків підприємства, і як наслідок знижує рівень його економічної безпеки [1].

Це потребує цілеспрямованого, комплексного, систематичного проведення заходів щодо оптимізації обсягів дебіторської заборгованості та забезпечення своєчасної інкасації боргу, що досягається шляхом розробки ефективної кредитної політики, використання сучасних форм рефінансування, здійснення моніторингу за дебіторською і кредиторською заборгованостями, врахування впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, і спрямоване на максимізацію прибутку та підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.

Управління дебіторською заборгованістю є одним із завдань у сфері безпеки бізнесу. Велика частка дебіторської заборгованості у загальній структурі активів знижує ліквідність, фінансову стійкість та підвищує ризик фінансових збитків [2].

Одним із найбільш дієвих заходів щодо управління дебіторською заборгованістю є створення контролюючого органу за формуванням, рухом та стягненням дебіторської заборгованості, який крім того, відповідає за організацію процесу формування та функціонування організаційно-економічного механізму управління дебіторською заборгованістю для прийняття відповідних управлінських рішень.

Впровадження даного заходу щодо управління дебіторською заборгованістю підприємства повинно призвести до збільшення обсягів реалізації продукції, встановлення довготривалих господарських зв'язків, максимізації прибутку під час збереження ліквідності та платоспроможності підприємства, зниження рівня ризику і підвищення фінансової безпеки [3].

Таким чином, за умови впровадження ефективної системи управління дебіторською заборгованістю підприємство на основі якісно сформованої контролюючої системи спроможне досягти відповідного підвищення загальної ефективності господарювання та зростання прибутковості виробничо-господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість", затверджено наказом МФУ від 8.10.1999 р., № 237. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

2. Лігоненко Л.О., Новікова Н.М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства: Навч. посіб. / Київський національний торговельно-економічний ун-т. - К. : КНТЕУ, 2005. – 276 с.

3. Кузьмін О. Є., Волович О. Б. Система управління заборгованістю підприємства // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2013. - № 50. - С. 243–247.

Ничаюк М.О.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

МЕТОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ШАХРАЙСТВА З ПОКАЗНИКАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Завершальним етапом облікового процесу суб'єктів господарювання є складання фінансової звітності, яка відображає відомості про результати діяльності підприємства та дає можливість оцінити його фінансовий стан.

Однак, викривлення даних або помилки у фінансовій звітності можуть призвести до невідповідного визначення потреб підприємства у фінансових ресурсах, а зовнішні та внутрішні користувачі інформації не можуть визначити структуру капіталу підприємства, що призводить до помилкової оцінки ефективності його використання.

Проблемі запобіганні та протидії шахрайству з показниками фінансової звітності присвячено безліч як наукових досліджень, так і практичних розробок, серед яких варто виділити праці В. Андрієнка, Є. Гарнаги, Є. Гутцайта, І. Заєць, О. Макевої, Я. Петркова, В. Пічі, О. Чикунової, Дж. Іммордіно, Е. Кейна, Дж. Кохена, Ф. Фукуями та інших.

Через помилки у фінансових звітах неможливо прогнозувати фінансові результати підприємства, тому особливого значення набуває питання удосконалення методики виявлення та попередження ознак викривлень і помилок у фінансовій звітності підприємства [1].

Для того, щоб виправити викривлення або помилку, потрібно визначити причину її виникнення.

Згідно з п. Д1 МСА 450 викривлення можуть виникати внаслідок:

а) неточності в зборі чи обробці даних, на основі яких готується фінансова звітність;

б) пропуску суми або розкриття інформації;

в) правильної облікової оцінки через ігнорування або явного неправильного трактування фактів;

г) судження управлінського персоналу щодо облікових оцінок, які аудитор вважає неприйнятними, або вибір і застосування облікової політики, яку аудитор вважає неприйнятною [3].

Отже, викривлення, які виникають у звітності можуть бути наслідком як помилок, так і недобросовісних дій.

Також, існують передумови, через які на підприємствах можуть вчинятися економічні злочини, а саме:

1. Відсутня система внутрішнього контролю;
2. Персонал не несе матеріальної відповідальності за вчинені злочини;
3. Існує низький рівень бухгалтерського обліку.

Тому, необхідно виділити методи боротьби з шахрайством на підприємстві, а саме:

1. Бухгалтерська експертиза;
2. Зовнішній контроль;
3. Внутрішній контроль [2].

За допомогою бухгалтерської експертизи можна визначити як бухгалтерська служба контролює діяльність підприємства.

Важливу роль у запобігання шахрайству відіграють аудитори, оскільки вони володіють усім інструментарієм, який може зафіксувати факти шахрайства.

Внутрішній контроль може забезпечити досягнення відповідного рівня економічної безпеки і виявити факти шахрайства у фінансовій звітності підприємства.

Внутрішній контроль – це один з ефективних методів для профілактики шахрайським діям, які можуть вчиняти як працівники підприємства, так і його керівництво, а також, є обов'язковою умовою достовірності облікових даних та інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання.

Узагальнюючи отримані результати, можна зробити висновок, що проблема виявлення і запобігання помилок у фінансовій звітності досить активно розглядається як у наукових колах, так і практичній діяльності. Для того, щоб виправити викривлення, спочатку потрібно визначити сутність і тип помилки або перекручування. Також, щоб запобігти шахрайству з показниками фінансової звітності, необхідно запровадити раніше запропоновані методи боротьби з шахрайством.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. В. Удосконалення методики виявлення ознак викривлень і помилок у фінансовій звітності підприємства на основі аналітичних процедур / К. В. Безверхий // *Облік і фінанси*. — 2014. — № 4 (66). — С. 8-16.
2. Гарнага Є. Розробка комплексної програми дій для боротьби з шахрайством на підприємстві [Електронний ресурс] / Є. В. Гарнага // *Ефективна економіка*. — 2011. — № 8. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=8&y=2011>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 32 «Фінансові інструменти: подання» [Електронний ресурс] Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_029.

Онищенко Н.В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник –Гнилицька Л.В. –д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПРИРОДА ТА СУЧАСНІ ФОРМИ ПРОЯВУ ПРОФЕСІЙНОГО РИЗИКУ БУХГАЛТЕРІВ

Під професійним ризиком бухгалтера слід розуміти інформаційні ризики, пов'язані з викривленням облікових даних, які виникають у системі бухгалтерського обліку і є слідством дій або бездіяльності облікового персоналу. Ці ризики викликані порушенням правил ведення обліку, витоком конфіденційної інформації, низкою кваліфікацію облікових кадрів, викривленням облікової інформації.[2]

Питанням складових професійного ризику бухгалтера та причин його виникнення займалися такі вчені та науковці, як: Ф. Ф. Бутинець, А. П. Задков, А. Ш. Джангетов, І. В. Ссарева, Я. В. Соколов, А. С. Толстова, А. Є. Шевелєв, О. В. Шевелєва та ін. Проте незважаючи на значну кількість публікацій, залишаються невирішеними питання встановлення відповідальності за наслідки професійних ризиків бухгалтера, визначення організаційних заходів зниження ступеня такого ризику та відображення в бухгалтерському обліку інструментів управління та наслідків професійного ризику облікових працівників. [1]

Професійні ризики, пов'язані з організацією й функціонуванням системи бухгалтерського обліку на підприємстві, включають:

1. Ризики викривлення інформації.

У цю групу входять ризики порушення персоналом бухгалтерської служби законодавчих (нормативно-правових) актів, які регулюють фінансово господарську діяльність підприємства, яке веде викривленню вірогідності облікової інформації. Зазначені порушення можуть мати як ненавмисний (здійснені внаслідок некомпетентності персоналу), так і навмисний характер (здійснені з метою одержання незаконної вигоди). При виявленні фактів невірогідності (фальсифікації) інформації слідством можуть бути санкції з боку податкових і правоохоронних органів, втрата репутації покупців і, відповідно, зниження ефективності діяльності й економічної безпеки.

2. Ризики, пов'язані з порушенням методики ведення бухгалтерського обліку в результаті необґрунтованого вибору облікової політики.

Звичайно такі порушення приводять до того, що:

- облікова інформація позбавлена якостей, необхідних менеджменту для ефективного управління діяльністю підприємством;
- оприлюднена фінансова звітність спонукує зовнішніх користувачів до прийняття на її підставі рішень, не вигідних для підприємства;
- ведення обліку буде викликати ріст витрат, пов'язаних зі збільшенням трудомісткості облікових операцій.

Слідством зазначених ризиків є необґрунтована зміна вартісного оцінювання активів і капіталу підприємства, яка негативно відображається на його репутації.

3. Організаційні ризики, які пов'язані з тим, що структура бухгалтерської служби, організація облікової роботи, кваліфікація й інші професійні й особистісні характеристики працівників не будуть відповідати завданням, поставленим перед апаратом бухгалтерії. Це може привести до росту трудомісткості й зниженню оперативності облікової роботи, невиправданому збільшенню штату бухгалтерії й, відповідно, падіння ефективності системи бухгалтерського обліку. Крім того, до цієї групи ризиків доцільно віднести ризики втрати конфіденційної інформації внаслідок недбалості або злого наміру працівників бухгалтерії. [2]

У зв'язку з тим, що частота й періодичність виникнення подій, пов'язаних із професійними ризиками бухгалтера, слабо зазнає прогнозуванню, достовірне й об'єктивне оцінювання цих ризиків ускладнене. Одержують відображення лише сліdstва подібних ризиків, такі як штрафи, пені, неустойки за господарськими угодами або податковими платежами. Тому перед підприємствами стоїть нагальна потреба в розробці механізмів прогнозування, оцінювання й зниження професійних ризиків у бухгалтерському обліку.

Такі механізми треба покласти в основу економічної політики підприємства в частині мінімізації рівня впливу професійного ризику бухгалтера на стан його економічної безпеки, яка буде вимагати змін в організації бухгалтерського обліку. [3]

Для зменшення ризиків бухгалтерів потрібне підвищення і реформування професійної освіти згідно з Міжнародними стандартами бухгалтерської освіти; реформування інститутів післядипломної освіти з метою покращення перепідготовки бухгалтерів та вдосконалення професійних знань сучасності; дотримання Кодексу етики професійного бухгалтера. У ньому містяться наступні принципи: чесність; об'єктивність; професійна компетентність та належна ретельність; конфіденційність; професійна поведінка; відповідальність; суспільний інтерес.

Список використаних джерел

1. Вигівська І.М. Професійні ризики бухгалтера та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку / І.М. Вигівська // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки. – 2010. – № 4. – с. 331-338.
2. Жук В.М. Професійні аспекти підвищення кваліфікації бухгалтерів / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 4. – с. 176-180.
3. Шевелев А.Е., Шевелева Е.В. Риски в бухгалтерском учете. – М.: «КНОРУС», 2009. – 304с.

Петрученко Ю.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ДІЄВІСТЬ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

При наданні кредиту будь-яка фінансово-кредитна установа стикається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальника.

Кредитоспроможністю підприємства можна вважати потенційну спроможність підприємства в повному обсязі та наперед визначений термін розрахуватися за усіма борговими зобов'язаннями перед кредитором (кредиторами) грошовими коштами, що генеруються позичальником у результаті господарської діяльності [3].

Дослідженню моделей оцінювання кредитоспроможності підприємств приділяли увагу такі дослідники, як Мельник К.В., Джеджула В.В., Бордюг В.В., Малахова О.Л., Чайковський Я.І., проте й досі в теорії і практиці немає єдиного підходу до визначення системи показників, які комплексно характеризували б кредитоспроможність позичальника.

В країнах з розвинутою ринковою економікою для оцінки кредитоспроможності клієнтів застосовуються методики якісного аналізу, що базуються на агрегованих кількісних та якісних характеристиках позичальника. Причому кожна фінансово-кредитна установа розробляє власну методику оцінки фінансового стану потенційного позичальника з урахуванням конкретних умов договору.

В практиці банків США використовується модель «6 С», англійськими банками для аналізу кредитоспроможності клієнта широко використовуються принципи кредитування, визначених в моделях комплексного аналізу таких як CAMPARI, PARTS та PARSER. Також у світовій практиці досить широко застосовуються такі системи аналізу кредитоспроможності як MEMO RISK та система 4 FC.

Основними перевагами даних комплексних методик є використання рівною мірою кількісних та якісних характеристик позичальника; скорочення часу аналізу кредитних заявок і бізнес-планів та строків прийняття кредиторами рішення щодо надання кредиту. До головних недоліків цих методик можна віднести їх орієнтацію здебільшого на якісні чинники, а також суб'єктивний характер, оскільки моделі побудовані на основі експертних висновків [1].

Натомість вітчизняні методики здебільшого базуються на розрахунку фінансових показників, які розраховуються на підставі даних фінансової звітності за останній звітний період, в той час як використання якісних характеристик позичальника (ділова репутація, стан фінансової звітності, характеристика бізнесу, аналіз зовнішнього середовища) є другорядним.

Поряд з перевагами, до яких можна віднести простоту розрахунків, доступність аналітичної інформації, високу точність та об'єктивність отриманих результатів, використання методики оцінки кредитоспроможності позичальників, що базується на розрахунку фінансових показників має ряд недоліків:

- обмеження виключно фінансовими показниками та недооцінювання ролі якісних чинників кредитоспроможності і умов кредитування;
- статичність розрахованих коефіцієнтів, що розкривають поточний стан позичальника на момент отримання кредиту.
- відсутність інформації про динаміку зазначених показників діяльності підприємства, що підвищує ризик у процесі кредитування позичальника;
- висока чутливість до недостовірності вихідних даних.

Останнє є особливо актуальним, адже в умовах сьогодення інформація в звітах позичальників дуже часто не відображає реального стану справ конкретного підприємства. Багато з них для оптимізації оподаткування розробляють фінансові схеми таким чином, що реальна картина істотно відрізняється від офіційної звітності. Крім цього, часто підприємства для отримання кредиту використовують прийом «прикрашення» звітності, щоб створити видимість вищих показників [2].

Таким чином, наявні системи аналізу кредитоспроможності мають багато спільного, однак відрізняються кількістю показників що визначають загальний рейтинг позичальника. На думку багатьох вчених найбільш поширеним і методологічно проробленим є метод комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, не зважаючи на те, що він має низьку прогностичну здатність. Подальшої розробки, як в зарубіжних так і в вітчизняних методиках, потребує питання вдосконалення єдиної рейтингової системи та розробка комплексу заходів, які зможуть суттєво покращити рівень оцінки кредитоспроможності підприємств-позичальників, а завдяки цьому покращити процес кредитування, підвищити якість кредитного портфеля банку, вдосконалити принципи кредитної політики та методи формування резервів.

Список використаних джерел

1. Сучасні методичні підходи до оцінювання кредитоспроможності підприємства / Джеджула В. В., Цвек О.Г. // *Економіка та суспільство* – 2016. – №7. – С. 290-294.
2. Мельник К. В. *Проблемні аспекти оцінки кредитоспроможності позичальників.* // *Економіка і суспільство.* – 2016. – № 3. – С. 433-438.
3. *Порядок проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоопукності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара :* Наказ Міністерства фінансів від 14.07.2016 № 616 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16>.

Скрекотень І.В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне функціонування господарюючого суб'єкта в будь-якій сфері діяльності, залежить від якісно сформованої системи обліку. Ефективним інструментом інформаційної облікової системи, який може використовуватися в господарській діяльності з метою підвищення рівня економічної безпеки підприємства є облікова політика, яку розглядають як комплекс заходів, спрямованих на збереження майна та інформації підприємства відповідно до обраної стратегії та принципу безперервності діяльності.

Дослідженню питань з удосконалення облікової політики підприємства з орієнтацією на цілі забезпечення економічної безпеки присвячені наукові праці таких вчених, як Т.В. Барановська, Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Гудзенко, П.С.Житній, С.О. Левицька, О.І. Пилипенко, М.С. Пушкар, Т.М. Сугак, М.Т. Щирба.

Проте, не зважаючи на резерви та можливості облікової політики, більшість підприємств не використовують її як інструмент забезпечення економічної безпеки. Хоч саме облікова політика визначає та характеризує методи ведення обліку, які будуть застосовуватися в обліковому процесі, величину доходів та витрат, активів, зобов'язань та інших об'єктів, що впливають на рівень економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності [1; 2].

Процес розробки облікової політики як складової інформаційно-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки включає низку етапів: – визначення мети процесу, враховуючи зовнішні та внутрішні вимоги користувачів, а також специфіку господарської діяльності суб'єкта господарювання; – дослідження економічних, технічних, технологічних, соціальних, правових факторів безпеки та інших факторів впливу на господарську діяльність суб'єкта господарювання; – проведення аналізу взаємозв'язку цілей і завдань проекту облікової політики з цілями і завданнями управління; – узгодження проекту облікової політики з власником (керівником), враховуючи методичну, організаційну та розрахункову єдність по всім обліковим, звітним показникам [3].

Розроблена належним чином облікова політика з акцентом на проблему підтримання економічної безпеки уможливить вирішення наступних завдань:

- достовірного відображення інформації у фінансовій та інших видах звітності, що є необхідним для зовнішніх та внутрішніх груп користувачів;

- накопичення достатньої величини коштів для підтримання технічного стану підприємства на високому рівні шляхом вибору оптимальних для різних груп об'єктів необоротних активів методів нарахування амортизації;

- страхування підприємства від небезпек і загроз втрати значної суми коштів;

- оптимізації системи оподаткування, обраної підприємством, в тих випадках, де це можливо;

- орієнтацію на досягнення бажаних основних показників результативності за всіма основними напрямками діяльності, зокрема відносно фінансових показників, показників навколишнього середовища, стану ринку;

- рівномірного відображення в обліку доходів і витрат;

- оптимізації внутрішніх бізнес-процесів і використання всіх видів ресурсів, включаючи людські тощо [1].

Отже, узагальнюючи все вищевикладене, можна зробити висновок, що облікова політика підприємства є одним із важливих джерел обліково-аналітичної інформації, яка формує стабільний стан функціонування суб'єкта господарювання та забезпечує економічну безпеку підприємств різних форм власності. Під час розробки облікової політики підприємств мають бути обов'язково враховані стратегічні цілі та завдання економічного розвитку і, зокрема, завдання підтримання економічної безпеки. Процес розробки облікової політики повинен забезпечувати не тільки достовірне відображення інформації у звітності, необхідне для всіх груп користувачів, а й вирішення інших завдань, зокрема: страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати всіх видів ресурсів, накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства; оптимізації оподаткування тощо.

Список використаних джерел

1. Гудзенко Н.М. Роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємств / Н.М. Гудзенко, Т.Г. Китайчук // *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. – 2017. – №3. – С. 125-134.

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] / Закон України від 16.07.99р. №996-XIV – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14/>

3. Сугак Т. Удосконалення організації процесу бухгалтерського обліку у забезпеченні економічної безпеки підприємств – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/Nv_2016_1_13%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nv_2016_1_13%20(1).pdf).

Спекторовська К.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

*Більшість слабких організацій набули
функціональну сліпоту стосовно своїх
власних вад. Вони страждають не тому,
що не можуть вирішити свої проблеми,
а тому що не можуть їх побачити та оцінити...*

Джон Гарднер

АНАЛІТИЧНІ МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВИ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Фінансова стійкість – це ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Оцінювання фінансової стійкості підприємства у наш час є важливим підґрунтям для прийняття виважених управлінських рішень, що забезпечують економічну безпеку підприємства. Оцінити фінансову стійкість підприємства допомагають спеціально розроблені для цього аналітичні моделі.

Дослідженням аналітичних моделей оцінювання фінансової стійкості підприємства займалися такі, як: У. Бівер, О. О. Терещенко, Л. Ю. Філобокова, Р. Хіггінс, Г. Арнольд, Ю. Брігхем, С. Валдайцев, А. Долгоф та ін.

У процесі дослідження наукових публікацій різних вчених було встановлено, що всі методики оцінки фінансової стійкості підприємства можна поділити на декілька основних моделей.

Група моделей, що ґрунтується на коефіцієнтному аналізі. Порівнюючи точки зору різних вчених щодо оцінки рівня фінансової стійкості, можна прийти до висновку, що в системі економічної безпеки проводять 4 основні види коефіцієнтного аналізу: коефіцієнтний аналіз ліквідності; коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості; коефіцієнтний аналіз рентабельності та ділової активності.

Друга група моделей оцінки фінансової стійкості підприємства ґрунтується на виконанні відповідності ліквідності активів термінам погашення зобов'язань, тобто:

1) Найліквідніші активи (кошти і поточні фінансові інвестиції) мають перевищувати товарну та нетоварну кредиторську заборгованість (тобто найтерміновіші зобов'язання) або дорівнювати їй.

2) Швидкореалізовувані активи (дебіторська заборгованість та інші оборотні активи, необоротні активи, утримувані для продажу) мають перевищувати короткострокові пасиви (короткотермінові кредити) або дорівнювати їм.

3) Повільно реалізовані активи (запаси) мають дорівнювати або перевищувати довгострокові зобов'язання (кредити та інші зобов'язання).

4) Важкореалізовані активи (необоротні активи) мають бути нижчими за суму власного капіталу [2].

Найбільш показовим для оцінки поточної платоспроможності є порівняння підсумків за першими трьома групами. Порівняння третьої групи може свідчити про перспективну платоспроможність.

Третя група моделей передбачає оцінювання фінансової стійкості шляхом порівняння залежностей між вартістю запасів підприємства та джерелами їх формування. Відповідно до цього виділяють 4 рівні фінансової стійкості:

1) Абсолютна стійкість – для забезпечення запасів (З) достатньо власного оборотного капіталу (ВОК). У цьому випадку платоспроможність гарантована.

2) Нормальна стійкість – для забезпечення запасів, крім власного оборотного капіталу, залучаються довгострокові зобов'язання та забезпечення (ДЗЗ).

3) Нестійкий фінансовий стан – для забезпечення запасів, крім власного оборотного капіталу та довгострокових зобов'язань і забезпечень, залучаються короткострокові зобов'язання та забезпечення (КЗЗ). У цьому випадку платоспроможність порушена, але є можливість її відновити.

4) Кризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів не вистачає «нормальних» джерел їх формування, відтак підприємству загрожує банкрутство [1].

Остання група моделей передбачає оцінку фінансового стану підприємства через визначення рівня його рентабельності та ділової активності. Ділова активність підприємства виявляється в швидкості обороту його коштів, ефективності роботи підприємства відносно величини споживання грошових ресурсів в процесі виробництва.

Оцінку ділової активності підприємства доцільно проводити шляхом порівняння відповідності темпів зміни обсягів діяльності, чистого прибутку, активів підприємства. Задля цього необхідно зіставити темпи зміни основних показників на основі оцінки їхньої динаміки.

Аналіз рентабельності полягає в порівнянні значень фінансових коефіцієнтів за ряд звітних періодів. При цьому зазначені фінансові коефіцієнти повинні найбільш точно відображати залежності між прибутком та доходами, витратами і вартістю активів підприємства.

Причинами низького рівня ефективності діяльності на підприємствах найчастіше є:

- зниження обсягів реалізації;
- збільшення витрат на виробництво та реалізацію продукції;
- невинуватений приріст запасів[3].

Узагальнюючи, слід зазначити, що на сьогодні досі не існує єдиного підходу до оцінювання фінансової стійкості підприємства. Перспективи подальших наукових досліджень цього питання повинні бути направлені на розробку єдиного методичного підходу до оцінювання фінансової стійкості. Прямі кількісні методи встановлення фінансової стійкості підприємства

ґрунтуються переважно на показниках його внутрішнього потенціалу, хоча й показують певну ефективність застосування на практиці, проте потребують розширеної адаптації до зовнішніх умов сучасної економіки. У перспективі необхідно здійснювати подальші дослідження в напрямі визначення кращих методик оцінювання фінансової стійкості, які б дали змогу вчасно виявити причини фінансової дестабілізації та розробити ефективні заходи щодо їх усунення.

Список використаних джерел

1. Воробьев Ю.Н. *Сущность финансовой безопасности предприятия* / Ю.Н. Воробьев, О.Г. Блажевич // *Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції*. – 2013. – № 3(12). – С. 37 – 40.
2. Костирко Л.А. *Діагностика впливу потенціалу фінансової стійкості на фінансову безпеку підприємств* / Л.А. Костирко // *Часопис економічних реформ*. – 2011. – № 3. – С. 49 – 56.
3. *Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення* : монографія / Васильців Т.Г., Волошин В.І., Бойкевич О.Р., Каркавчук В.В. ;[за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів : Ліга-Прес, 2015. – 386 с.

Фидра І.О.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ОБСЯГІВ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТУВАННЯ

До показників обсягів діяльності відносяться: валова, товарна, реалізована продукція. Валова продукція – вся вироблена продукція та виконані роботи, включаючи залишки незавершеного виробництва. Товарна продукція – готова продукція, що пройшла всі стадії виробництва і здана на склад. Реалізована продукція – продукція, що відвантажена споживачам. В умовах скорочення ринків збуту важливого значення набуває досягнення планових показників обсягів діяльності. Традиційно планування здійснюють в системі бюджетування.

Бюджетування - це стандартизований процес визначення доходу і витрат, пов'язаних з діяльністю окремих структурних одиниць і підрозділів та забезпечення покриття цих витрат ресурсами підприємства. У процесі бюджетування уточнюють планові та розраховують допоміжні фінансові показники, а також визначають послідовність дій, спрямованих на їх досягнення, здійснюють координацію діяльності різних підрозділів підприємства і різних видів його виробничо-господарської діяльності.

Бюджетний обсяг реалізації формується на рівні планових даних наданих фахівцям відділу збуту з урахуванням ринкової потреби в окремих видів продукції при цьому для обґрунтування показників покладена відповідність між кривими попиту та пропозиції, що і являє собою ринковий підхід.

Відповідно до планових обсягів реалізації формують обсяги виробництва шляхом коригування планових обсягів продажу, використовуючи залишки готової продукції на складі на початок та кінець звітного періоду. Саме для прогнозування показників обсягів діяльності складають бюджет виробництва для якого необхідно скоригувати обсяг продажів на зміни у залишках нереалізованої продукції протягом періоду [1, с. 177]. Використовуючи таку формулу:

$$\text{Обсяг виробництва} = \text{Обсяг продажу} + \text{Залишки на кінець періоду} - \text{Залишки на початок періоду} \quad (1)$$

Бюджетування передбачає не лише складання системи бюджетів, а й здійснення постійного контролю за їх виконанням, аналіз у поточної ситуації та внесення коректив до бюджетів у ході їх виконання залежно від змін у діяльності підприємства та кон'юнктурі ринку. Однак, в умовах високого рівня невизначеності підприємство шукає альтернативні методи прогнозування обсягів діяльності. Встановлено, що до таких методик також відносять прогнозування на рівні показників SEP аналізу.

Наступним є підхід аналізу беззбитковості він передбачає порівняння різних комбінацій цін та обсягів продажу, у результаті чого обирається такий варіант, що дає змогу подолати рівень беззбитковості й отримати запланований прибуток. Рівень беззбитковості розраховується як критичний обсяг виробництва, при якому доходи від реалізації такого обсягу дорівнюють сукупні витрати на його виробництво.

Цей метод ціноутворення вимагає розгляду різних варіантів цін, їхній вплив на обсяг збуту, необхідного для подолання точки беззбитковості. Основний недолік цього методу в тому, що він не враховує попит, заявлений на даний вид продукції. Метод встановлення ціни на основі **аналізу беззбитковості та забезпечення цільового прибутку** використовують підприємства, діяльність яких щодо прибутку обмежується відповідними законодавчими актами, тому підприємства встановлюють цільовий відсоток прибутку.

Підхід встановлення цільової ціни - це такий рівень ціни, при якому підприємець не тільки покриває свої сукупні витрати, а й утримує запрограмований прибуток. Цільову ціну можливо визначити, якщо знати рівень інвестованого капіталу та прогноз відсотка прибутку:

$$\text{Цільова ціна} = \text{Питомі сукупні витрати} + (\% \text{прибутку} * \text{Інвестований капітал} \setminus \text{Обсяг збуту}) \quad (2)$$

Також існують методики оцінювання в умовах невизначеності: закрите обговорення поставлених проблем (метод Дельфі), відсутність будь-якого виду критики, що перешкоджає формулюванню ідеї (метод мозкового штурму). Метод полягає у винесенні вердикту по конкретній проблемі незалежними експертами. Мозковий штурм спрямований на одержання більшої кількості

ідей, у тому числі і від осіб, що, володіючи досить високим ступенем ерудиції, звичай утримуються від висловлень. Основним принципом даного методу є відділення процесу генерування ідей від їхнього наступного аналізу й оцінки. Як правило, експертна група формується з фахівців у різних галузях знань, що забезпечує генерування оригінальних ідей, більш об'ємний розгляд існуючої проблеми, поширення знань у різних областях діяльності [2, с. 116].

Отже, прогнозування показників є необхідною умовою забезпечення функціонування підприємства. Безумовно прогнози неможливо передбачити з повною гарантією досягнення мети, оскільки передбачення достовірності будь-якого показника може бути здійснено тільки за умов стабільності навколишнього середовища і то лише у майбутньому. Проте інформація, яка допомагає обґрунтувати характер економічних процесів щодо реалізації даних підходів прогнозування, має особливе значення для ефективного управління розвитком і дозволяє утримувати позиції на ринку.

Список використаних джерел

1. *Бюджетування: крок за кроком* / [Добровольський Є., Карабанов Б., Боровков та ін.]. - [2-ге вид.]. - СПб.: Пітер, 2014. - 510 с.
2. *Шомахал В.А. Впровадження бюджетування для підвищення ефективності фінансового планування на підприємстві // Регіональні перспективи. - 2012. - № 4. - С. 116-119.*

Чудінович О.І.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ CIV-АНАЛІЗУ В РИЗИК ОРІЄНТОВАНОМУ УПРАВЛІННІ

Сьогодні інтелектуальна діяльність людини в управлінні бізнес-процесами є одним із найважливіших засобів перетворення інтелектуальних ресурсів у капітал організації. Наявність нематеріальних активів у якості ресурсів підприємства сприяє збільшенню його ринкової вартості, підвищенню конкурентоспроможності та загалом впливає на поліпшення фінансових показників економічної діяльності підприємства.

За оцінками експертів розвинених країн, приріст ВВП за рахунок сучасних знань, інформації та технічних нововведень становить 50-70% [1].

Відтак необхідною умовою успішного функціонування будь-якого підприємства в ринковій економіці є ефективне використання його власних нематеріальних ресурсів.

Проблемами визначення структури й вартості інтелектуального капіталу займалися такі зарубіжні й вітчизняні вчені, як Андрюшкіна М.І., Бендіков М.А., Вовканич С.Й., Гапоненко А.Л., Лось В.О., Стюарт Т.А..

Однак питання, пов'язані зі структурою інтелектуального капіталу в сучасних організаціях не є повністю вирішеними та потребують подальшого вивчення.

Вважається, що близько 75% ринкової вартості компанії Coca-Cola визначається сукупною вартістю торговельних марок, які їй належать. Більше 20% сплаченої суми складає вартість бренду. Ринкова вартість українських брендів (ROSHEN, Nemiroff, Оболонь та ін.) оцінюється в мільярди доларів, але витрати на їх створення не капіталізуються і не визнаються нематеріальними активами [2, с. 187].

Світові тенденції засвідчують, що вартість нематеріальних активів в загальній вартості бізнесу становить від 40% до 90%, проте українські підприємства мають порівняно низький відсоток нематеріальних активів. Це пояснюється тим, що у вітчизняному бізнес-середовищі відсутнє розуміння важливості використання нематеріальних активів та об'єктів інтелектуальної власності [2, с. 126].

Т. А. Стюарт як приклад визначення грошової оцінки нематеріальної складової вартості підприємства наводить розрахункову вартість нематеріальних активів (CIV – calculated intangible value), що призначена для обґрунтування вигідності капіталовкладень у підприємство [3, с. 39].

CIV дозволяє порівняти підприємства по галузі, якщо їх нематеріальні надбудови схожі.

Основне припущення методу CIV-аналізу полягає в тому, що інвестиції у фізичний капітал можуть призвести лише до середньої дохідності, що склалася в галузі; все, що перевищує середню дохідність, пояснюється застосуванням інтелектуального капіталу.

За логікою CIV-аналізу можна розрахувати показник внутрішньої доданої вартості праці (IKVA – Internal Knowledge Value Added), що показує віддачу від використання працівників інтелектуальної сфери.

Для розрахунку IKVA знадобляться такі дані:

- оплата праці за групами посад: 1) управлінський персонал; 3) персонал відділу НДДКР; 4) планово-економічний відділ (бухгалтери, фінансисти, економісти); 5) IT-відділ;

- кількість працівників у кожній із виділених груп;

- ринкова вартість по кожній із груп посад на ринку праці, чистий прибуток за звітний період, вартість активів балансу, відсоток капіталізації, що відповідає вартості капіталу цього підприємства.

Основні переваги методу CIV полягають у простоті розрахунків і наявності необхідних даних:

- легкість отримання CIV-значень, оскільки дані, для їх розрахунку доступні у фінансовій звітності компанії;

- можливість проведення міжгалузевих порівнянь: значення для різних компаній можна порівняти один з одним принаймні в тій же галузі;

- значення CIV (відносне та абсолютне) сприяють ефективному прийняттю інвестиційних рішень;

- метод CIV може допомогти покращити розуміння інтелектуального капіталу та збільшити інтерес до оцінки інтелектуального капіталу компаній.

Однією з основних проблем методу CIV-аналізу є використання показника рентабельності активів (ROA), оскільки середні значення можуть призвести до надто високого або низького ROA для окремих компаній [3, с. 228].

Функціонування зарубіжних компаній сьогодні переконливо доводить виключну цінність нематеріальних ресурсів, які забезпечують стратегічні переваги в умовах зростаючої конкуренції в економіці. Фокусування уваги на потенціалі нематеріальних ресурсів утворило широкий пласт досліджень, пов'язаних із управлінням нематеріальними ресурсами підприємства та активне їх застосування у практичній діяльності.

Список використаних джерел

1. Андрюшкіна, М. І. Інтелектуальний капітал підприємства: питання обліку та оцінки [Електронний ресурс] / М. І. Андрюшкіна, Л. В. Семерунь. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=28180>

2. Зеліско, І. М. Управління інтелектуальним капіталом підприємств [текст]: монографія / І.М. Зеліско, Г.Ю. Пономаренко – Київ, 2015. – 280 с.

3. Стюарт, Т. А. Інтелектуальний капітал. Новий источник богатства организации / Стюарт Т. А. ; пер. с англ. В. Ноздриной. – М. : Поколение, 2007. – 368 с.

Шамборська М.А.,

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ НА РІВЕНЬ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Аграрне виробництво є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Ризиковість аграрного бізнесу визначають такі фактори, як сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту продукції та технології, тощо. Дане твердження справедливе для сільського господарства всіх країн, але особливо великих ризиків зазнає аграрне виробництво країн, економіки яких розвиваються або перебувають у процесі трансформації. Або ж знаходяться в кризовому стані, як в Україні.

У сучасному кліматі кризи підприємці прагнуть досягти високого рівня розвитку і прибутковості відповідно. Для цього потрібно зосередити більше уваги на вплив облікової політики на фінансові результати компанії. Застосування єдиної облікової політики на підприємстві дозволяє:

- гармонізувати взаємодію всіх підсистем обліку;
- створити ефективну систему обліку на підприємстві через вдосконалення облікових форм і реєстрів, поточних звітів відповідальних осіб, методичних засад складання звітності;
- мінімізувати трудові витрати на збір, узагальнення та обробку облікових даних.

Відтак, як зазначає В.М. Жук, доцільно говорити про два основних аспекти моделювання: облікової політики, щодо ведення фінансового обліку та дотримання норм економічної безпеки стосовно фінансового обліку та облікові моделі стосовно управлінського обліку. [2, с. 65]

Організація обліково-аналітичного процесу – це специфічний вид професійної діяльності в галузі безпеки, який безпосередньо впливає на її забезпечення і характеризується суб'єктами діяльності, формами та принципами її реалізації.

Головною метою здійснення обліково-аналітичної діяльності в системі економічної безпеки є максимально повне забезпечення своєчасною та достовірною інформацією керівників підприємства для прийняття ними управлінських рішень щодо недопущення (упередження) впливу зовнішніх та внутрішніх загроз на фінансовий стан підприємства. [1, с. 95]

Однак не достатньо дослідженим залишається питання формування складових облікової політики підприємств аграрного сектору економіки в контексті підвищення рівня економічної безпеки.

У сучасних умовах формування облікової політики для цілей бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах пов'язане з певними перешкодами, а саме: облікова політика підприємства в галузі сільського господарства не розглядається в теорії та практиці як інструмент управління економічним суб'єктом; недостатньо повно розкриваються організаційні, технічні та методичні аспекти облікової політики; під час формування та оформлення облікової політики не всіма сільськогосподарськими підприємствами враховуються галузеві особливості їх діяльності.

Отже, сучасна система обліково-аналітичного забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств потребує нового сутнісного наповнення як комплексу взаємодіючих та взаємопов'язаних методів, методик, процедур і моделей, призначених для обґрунтування прийняття управлінських рішень у сфері забезпечення фінансової безпеки підприємства. Вона має включати в себе усі без винятку інструменти обліку та аналізу з метою отримання синергетичного ефекту від їх системного застосування при забезпеченні стабільного та стійкого фінансового стану підприємства; збалансуванні фінансово-матеріальних потоків і розрахункових відносин; нейтралізації впливу внутрішніх та зовнішніх загроз на фінансово- господарський стан підприємства; зниженні рівня інформаційного та фінансового ризику тощо.

Загалом, обліково-аналітична інформація є інформаційним ресурсом управління системою безпеки підприємства, вона утворюється в процесі реалізації трьох функцій управління: обліку, аналізу та синтезу. При цьому

облік є базою для аналізу, а результати аналізу, у свою чергу, є підставою для проведення синтезу та надання відомостей потенційному користувачеві цієї інформації.

Отже, формування ефективної облікової політики аграрних підприємств, щодо підвищення рівня економічної безпеки, передбачає виконання комплексу завдань:

- достовірне та повне відображення в обліку та звітності даних, необхідних для оцінки стану та рівня фінансової безпеки підприємств;
- розробку критеріїв та порядку оцінки якості інформації, що створюється в системі обліку й аналізу для ідентифікації та оцінки ризиків і загроз;
- визначення індикаторів фінансової безпеки підприємств та розробку системи моніторингу фінансової безпеки;
- діагностику фінансового стану підприємств з метою упередження фінансових ризиків, ідентифікації небезпек і загроз;
- прийняття управлінських рішень щодо доцільності діяльності з урахуванням виявлених загроз і небезпек.

Список використаних джерел

1. Гнилицька Л.В. "Інформаційне забезпечення ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект." [Електронний ресурс] / Економічні інновації: Зб. наук. пр. – Одеса: ІПРЕД НАН України, 2014. – Вип. 57. – С. 88-100. – Бібліогр.: 17 назв. – укр. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/72406>

2. Smokvina, A. A. Influence elements in accounting policies on the financial results of the company [Електронний ресурс] / A. A. Smokvina, S. Yu. Kavierina, K. V. Lihanenko // Економіка: реалії часу. – 2016. – № 1 (23). – С. 61-71. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>

РОЗДІЛ 8. УПРАВЛІННЯ, ПРОЗОРИСТЬ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ: ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДЕНЦІ ТА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Андрущенко О., Бугасва Л.О.

Студентки ф-ту МЕІМ, 3 курсу, спеціальності 6503 «Міжнародна
економіка»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА (ЦІЛІ РОЗВИТКУ ТИСЯЧОЛІТТЯ, ДЕКЛАРАЦІЯ РІО- ДЕ-ЖАНЕЙРО ТОЩО) ТА СТАНДАРТИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ (СЕРІЯ ISO 14000)

Головною метою охорони навколишнього середовища є в кінцевому рахунку встановлення гармонії між розвитком людства і сприятливим станом навколишнього середовища. Але, проблеми, порушені екологами, спричинили потужний суспільний резонанс не лише серед громадськості, а й з-поміж державних діячів.

Досить швидко екологічна проблематика стала предметом внутрішньополітичних і міжнародних відносин, що спричинили скликання Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро у 1992 році з навколишнього середовища і розвитку, участь у якій взяли представники із 179 країн [1]. У ході цієї конференції було прийнято низку документів, основним з яких є:

Декларація Ріо-де-Жанейро, яка складалась зі 27 засад, які були спрямовані на визначення нового, справедливого, глобального партнерства завдяки створенню інших рівнів співробітництва між державами, ключовими секторами суспільства та громадянами [4]. Основними принципами декларації зазначалось: а) право на розвиток мало бути реалізоване з метою забезпечення справедливого задоволення потреб сучасного та майбутніх поколінь у сферах розвитку та охорони навколишнього середовища; б) захист навколишнього середовища є невід'ємною складовою процесу розвитку і не може розглядатися окремо від нього; в) всі держави і всі народи мають співпрацювати заради досягнення головного завдання – ліквідації злиднів як необхідної умови стійкого розвитку, щоб зменшити розрив у рівні життя та ефективніше задовольняти потреби більшості населення світу [2].

«Декларація тисячоліття» ООН, прийнята у 2000 році 189-ма країнами на Саміті тисячоліття ООН, визначила всеосяжні рамки цінностей, принципів і ключових чинників розвитку за трьома основними мандатами Організації Об'єднаних Націй: мир і безпека, розвиток і права людини. Дорожня карта до втілення «Декларації тисячоліття» запропонувала набір із восьми універсальних цілей з конкретними термінами і кількісними показниками, спрямованими на

ліквідацію всіх основних перешкод на шляху до гідного життя будь-якої людини в будь-якому суспільстві: викорінення голоду та крайньої бідності, забезпечення доступу до освіти, забезпечення гендерної рівності, скорочення материнської та дитячої смертності, зменшення масштабів ВІЛ/СНІДу та інших захворювань, забезпечення екологічної стійкості та гармонізація зовнішньої допомоги для країн, що розвиваються. Період 2000–2015 років було визначено в якості терміну реалізації восьми Цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ) відповідно до встановлених показників [3].

У 1993 р. Комітет з питань екологічного менеджменту розробив спеціальну серію міжнародних стандартів ISO 14000, що регламентує схеми екологічного менеджменту й аудиту. Офіційно стандарти ISO 14000 є добровільними. Вони не підміняють законодавчих вимог і служать своєрідним посібником дотримання установами зобов'язань у сфері природокористування [4].

Однак все більше компаній застосовують ці стандарти через ряд причин: а) по-перше, існує м'який натиск із боку міжнародних організацій (*наприклад, основні банки Швейцарії і Німеччини не виділяють кредитів без екологічного обґрунтування проєктів*); б) по-друге, впровадження системи екологічного менеджменту надає компаніям додаткової переваги, а саме: полегшується вирішення екологічних проблем, підвищується відповідальність, досягається чіткий поділ обов'язків; створюється можливість зменшення витрат унаслідок більш раціонального використання води, сировини, енергії, зменшення відходів; гарантується відповідність вимогам природоохоронного законодавства, мінімізується ризик залучення до судової відповідальності.

Україна приєдналася до «Декларації тисячоліття» ООН і взяла на себе зобов'язання досягти ЦРТ до 2015 року. Від 2004 року в Україні було розроблено три національні доповіді та низку щорічних моніторингових звітів, які надавали огляд тенденцій, аналіз причин успіхів та ускладнень на шляху виконання завдань ЦРТ [3]. Після приєднання до «Декларації Тисячоліття» ООН Україна започаткувала процес досягнення результатів в тих сферах, де нерівномірність глобального людського розвитку виявилася найгостріше. Але, як бачимо наглядно, цілі є, а дійсні результати у тій чи іншій сфері відсутні.

Забруднення атмосферного повітря залишається однією з найгостріших екологічних проблем України в той час, коли загальний обсяг викидів в Україні неухильно зростає разом із зростанням економічної активності, збільшуючись в середньому на 6,6 млн. т. на рік. Щодо соціальної сторони, то так само в занепаді знаходяться такі цілі, як подолання бідності, забезпечення гендерної рівності, та обмеження поширення ВІЛ – інфекції, СНІДу та туберкульозу. Все це підтверджує той факт, що стан досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття (ЦРТ) в Україні надалі залишається незадовільним, потрібні більш рішучі кроки вперед.

Список використаних джерел

1. *Rio Declaration on Environment and Development [Електронний ресурс]* – Режим доступу: <http://www.ramp-alberta.org/management/framework/treaties/rio.aspx>.

2. РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРСКАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ ПО ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЕ И РАЗВИТИЮ [Електронний ресурс]. – 1992. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_455.

3. Доповідь «Цілі розвитку тисячоліття Україна: 2000-2015 рр.» [Електронний ресурс]. - 2015. - Режим доступу: http://un.org.ua/images/stories/docs/2015_MDGs_Ukraine_Report_ukr.pdf.

4. Нелінович О. В. – Курс «Корпоративна соціальна відповідальність» [Електронний ресурс] / О. В. Нелінович, С. В. Безух – Режим доступу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k0812&T=intro&st=0&L=1/

Білик Я.В.

студентка Фін, 3 курсу, спец. 6508
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О.– к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІСЦЕ ТА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Глобалізація й інновація економіки та інформатизація суспільства торкаються усіх сфер життя та впливають на розвиток усіх галузей знань. Сказане є особливо актуальним для бухгалтерського обліку, який сам по собі є інформаційною моделлю економіки країни.

Сучасна система управління підприємством, організацією, фірмою – це складна інформаційна система, що пов'язана з обміном зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків, багатоваріантністю видів інформації, яка циркулює в системі управління. При цьому пріоритетна роль у даному процесі залишається за бухгалтерською інформаційною системою, що зумовлено формуванням саме в ній достовірної та повної інформації, як для облікових потреб, так і для аудиторів, аналітиків, економістів і менеджерів усіх рівнів.

Після епохи багатовікового панування національних бухгалтерських шкіл, їхнього розвитку та збагачення за рахунок взаємопроникнення прогресивних ідей наступила ера формування єдиного бухгалтерського інформаційного простору. В її основі лежить перехід від національних правил ведення обліку до обліку за міжнародними принципами, що складають методологічну базу Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Суттєвою проблемою сучасного етапу розвитку бухгалтерського обліку є недостатня відпрацьованість теоретичних аспектів облікової науки.

Темпи глобалізації виявились настільки значними, що теорія бухгалтерського обліку, як і його методологія, методика та організація, відстали і не відповідають економічним інтересам нових структур. Інструментарій сучасної теорії бухгалтерського обліку не в змозі пояснити нові об'єкти спостереження, нові технологічні можливості і нові відносини власності.

Питаннями впливу інновацій на місце та роль бухгалтерського обліку розглядали у своїх працях як іноземні, так і вітчизняні вчені, а саме: Білуха М. Т., Височан О. С., Завгородній В. П., Івахненко С. В., Кузьмінський А. Н., Кузьмінський Ю. А., Мних Є. В., та інші [1].

Занепокоєність як вітчизняних фахівців, так і науковців близького та далекого зарубіжжя свідчить про необхідність визначення місця та ролі обліку в умовах інноваційної економіки.

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна схарактеризувати як симбіоз адміністративних і ринкових концепцій, національних і міжнародних стандартів. В Україні відбуваються значні зміни в системі бухгалтерського обліку спрямовані на гармонізацію з міжнародними стандартами. Однак реформа бухгалтерського обліку не супроводжувалася необхідними змінами в чинному господарському та/або бухгалтерському, фінансовому законодавстві.

Негативними наслідками такої невідповідності є обмеженість бухгалтерського обліку (до якої можна віднести застосування подвійного запису; пасивне застосування принципу «професійного судження», пріоритетність податкових правил тощо), неефективність наукових досліджень (вони є і їх чимало, однак залишаються, на жаль, не запитуваними як для нормотворення, так і практики господарювання).

Як наслідок – некомплексне та непослідовне реформування. Фінансова звітність суб'єктів господарювання, незважаючи на вже тривалий період реформування та вдосконалення правового регулювання вітчизняного бухгалтерського обліку, все ще не відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Проблеми гармонізації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів в Україні полягають передусім у тому, що система обліку значною мірою підпорядкована податковому законодавству і тому не забезпечує користувачів (як зовнішніх, так і внутрішніх) необхідною інформацією для прийняття ефективних господарських (управлінських) рішень.

Нині одним з основних завдань системи обліку є забезпечення достовірною інформацією як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів, зацікавлених у діяльності господарюючого суб'єкта.

Необхідність оперативного реагування на складну кон'юнктуру ринку і швидко мінливу економічну ситуацію вимагає перебудови внутрішньої мікроекономіки підприємства, постановки управлінського обліку та наближення фінансового обліку до міжнародних стандартів, оптимізації процесів управління, які слід автоматизувати.

Автоматизація облікової діяльності підприємства містить у собі безмежні можливості не тільки в оперативному контролі фінансів, товарів та інших активів з пасивами, а й в області їх аналітики.

На основі отриманих даних у керівництва підприємства з'являється інструмент імітаційного моделювання, який дозволяє йому прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських кроків. У свою чергу, це призводить до зниження ступеня невизначеності в процесі аналізу, а також оперативного та стратегічного планування діяльності підприємства.

Таким чином, важко перебільшити значимість упровадження нових інформаційних технологій, що базуються на сучасних програмних продуктах бухгалтерського обліку.

Відповідно до цього автоматизована форма ведення обліку наразі стає найбільш ефективною й оптимальною порівняно з іншими, тому що не тільки відповідає вимогам бухгалтерського обліку, але й дозволяє вирішувати завдання, що стоять перед керівництвом компанії, її структурними підрозділами і співробітниками.

Список використаних джерел

1. Бруханський Р. Ф. /- Бухгалтерський облік : підруч. – Тернопіль : THEU, 2016. – 480 с.
2. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для вчз / Н. В. Гудзь, П.Н.Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.
3. Funkcjonowanie biura rachunkowego/ Zofia Sawicka-Kluźniak/-2011 / [Електронний ресурс]. Режим доступу : wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu.
4. Teoretyczne i praktyczne aspekty polityki rachunkowości/Ewa Walińska/- 2/2016 (80), cz.2/[Електронний ресурс]. Режим доступу : wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu/80-2016/FRFU-80-cz2.

Білоус О.О., Ференчак Я.І.,

Студентів ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СТАНДАРТИЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ

В останні роки в світі все більшого поширення одержують стандартизовані форми соціальної звітності підприємств. Фундаментальна особливість цих стандартів полягає в тому, що вони розробляються і вводяться не урядами і не державою, а створюються ініціативною групою або свого роду консорціумом, що може складатися з представників бізнесу (звичайно декількох великих компаній), спеціалізованих агентств (також приватний сектор) і представників громадських організацій [2].

Соціальна звітність – це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображають середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній, екологічній сфері життя суспільства [1].

Слід зазначити, що у вітчизняній науковій літературі дотепер немає певної завершеності ні в термінології, ні в методичних основах соціальної звітності, ні в конкретизації та уніфікації понять, що роз'яснюють відповідні положення і особливості їх застосування, а, отже, теоретичні розробки питань соціальної звітності мають великий практичний зміст [1].

Звітну інформацію соціального характеру у нашій країні донедавна розглядали як саморекламу. Водночас, західна практика підтверджує, що процес подання користувачам інформації в такому форматі слугує підвищенню ефективності корпоративного управління, стимулюючи розвиток таких властивостей бізнесу, як прозорість, планування і реалізація стратегії, іновативність, оптимізація витрат за рахунок удосконалення бізнесів-процесів [3].

Зміст стандартизованих звітів практично завжди зводиться до потрібної системи показників діяльності підприємства: економічних, екологічних і соціальних. Такий підхід одержав назву «потрійного підсумку» діяльності підприємства за звітний період.

Особливо не можуть ігнорувати процес подання такої звітності підприємства, акції яких обертаються на біржах, а також ті, чий успіх безпосередньо залежить від клієнтів [1].

У сучасній зарубіжній практиці соціальні звіти корпоративних структур створюються не по довільним формам, а у відповідності з міжнародними або національними стандартами, визначальними зміст звіту, його структуру, порядок збору даних і їх обробки [1].

Соціальний звіт служить додатком до бухгалтерського звіту підприємства і містить кілька розділів: про взаємодію підприємства з навколишнім середовищем і проведених заходах, спрямованих на охорону природи; про економічні взаємовідносини з суспільством (що включає дані про заробітну плату, продуктивності праці, створення робочих місць, розхожих на нові технології та наукові дослідження, а також про витрати на навчання) та про соціальні взаємини, що містять, наприклад, відомості про безпеку виробництва, умови праці, здоров'я персоналу, плинності кадрів, дотриманні трудового права, прав людини і т.п. Ці показники характеризують соціальну ефективність підприємства [3].

В даний час існує близько 20 різних стандартів нефінансової звітності. Найбільшого поширення набули чотири стандарти: ISO 14000, SA 8000, AA 1000 і GR1. ISO 14000 є стандартом заходів щодо охорони і раціонального використання навколишнього середовища; SA 8000 – всесвітній стандарт, який акцентував увагу на трудових відносинах з урахуванням встановлених норм відповідальності роботодавця в галузі умов праці; AA 1 000 спрямований на впорядкування соціальних ініціатив компанії і підвищення їх ефективності. [2]

Існують також форми звіту соціального аудиту та форми комплексного звіту за методом потрібного підсумку (Triple Bottom-Line), методу Лондонської групи порівняльного аналізу (London Benchmarking Group), методу групи корпоративного громадянства (Corporate Social Citizenship) та ін [2].

Але найпоширеніша – вільна форма, яку використовує більшість вітчизняних підприємств. Як правило, це барвисті буклети про благодійних заходах підприємства, підтримку ним освіти, охорони здоров'я, культури і спорту, а також глянцеві брошури про досягнення в галузі охорони навколишнього середовища, прав людини, філантропії, умов праці. Однак ця форма не гарантує достовірності даних звіту, не забезпечує їх порівняльності з

показниками інших підприємств, не визнається міжнародними організаціями [1].

Вітчизняне законодавство не встановлює форму подання соціального звіту. ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» введено в обіг визначення поняття «звіт про управління», за яким він стає невід'ємною частиною фінансової звітності та має подаватись разом з нею, в порядку та строки, встановлені Законом. У разі подання консолідованої фінансової звітності подається консолідований звіт про управління. Звіту про управління не подають мікропідприємства та малі підприємства. Середні підприємства, у звіті про управління, мають право не відображати нефінансову інформацію [4].

Видається, що в міру розвитку КСВ в перспективі постане питання про уніфікацію соціальної звітності і перехід на єдиний, обов'язковий стандарт звіту.

Список використаних джерел

1. Воробей В. *Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу* / В. Воробей, І. Журовська; Представництво ООН в Україні. - К. : Інжиніринг, 2010. - 82 с.
2. Гуняева Н. *Международные стандарты в области социальной ответственности* / Н. Гуняева // *Стандарты и качество*. - 2004.
3. *Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу*. – ФОП Костюченко О.М. – Київ, 2010. – 82 с.
4. ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-1>

Бованко М. Р.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6.030508 «Фінанси і кредит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

В умовах сучасних світових тенденцій і економічної кризи посилюється конкуренція у бізнес-середовищі, тому велика кількість підприємств повинна знаходити шляхи забезпечення довготривалого лояльного ставлення з боку не тільки клієнтів і співробітників, а й інших зацікавлених сторін суспільства.

Як наслідок, відбувається переорієнтація бізнесу з прибутковості на соціальну відповідальність. Важливим інструментом, що інформує зацікавлених сторін про вплив компанії на сталий розвиток суспільства та показує її прихильність до принципів соціальної відповідальності, є соціальна звітність. Вона розкриває економічні, екологічні та соціальні результати

діяльності фірми. Отож, виникає необхідність у використанні соціальної звітності суб'єктами господарської діяльності України.

Питання соціальної звітності стали об'єктом наукового дослідження низки вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема, серед вітчизняних вчених проблеми формування звітності сталого розвитку досліджували: В.В. Євдокимов, І.В. Жиглей, В.М. Жук, І.В. Замула, С.О. Левицька, Я.В. Олійник та інші.

Соціальна звітність (нефінансова звітність, звітність зі сталого розвитку) – це звітність, що охоплює одночасно економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємства.

Будь-яка звітність повинна йти в ногу з часом. Традиційна звітність була розроблена для індустріального світу. Хоча вона і продовжує відігравати значну роль для управління фінансовим капіталом, але вона торкається тільки вузького спектру фінансових показників роботи [1].

Саме через нестачу повноцінної інформації щодо впливу діяльності компаній не тільки на економіку, а й на суспільство та навколишнє середовище виникає потреба поширення звітності саме у такій формі.

Перші нефінансові звіти з'являються у Європі у 1970-х роках, зокрема у Великобританії, де відображається інформація про соціальну, екологічну, економічну діяльність компанії. А пізніше уже почали складати соціальну звітність американські корпорації. На перших етапах запровадження вона застосовувалась для інвесторів з метою створення іміджу та підвищення вартості компанії, вміння управляти ризиками.

У світовій практиці існує три форми складання нефінансової звітності: довільна; комплексні звіти; стандартизовані звіти.

Остання форма (стандартизовані звіти) має певні переваги над попередніми, адже полягає у можливості порівняння зі звітами інших компаній. Це дає можливість визначити соціальний рейтинг компанії та визнання її у міжнародній діловій спільноті. Найбільш розповсюдженими міжнародними стандартами звітності є: стандарти Саншайн; GRI; AA1000; SA8000 [3].

Одним з найпоширеніших форматів нефінансової звітності є Global Reporting Initiative, що був створений за підтримки Програми ООН з навколишнього середовища в 1997 році для соціального звітування. Сьогодні GRI є стандартом критеріїв підготовки нефінансової звітності.

У сучасних умовах господарювання для вітчизняних промислових підприємств раціональним є використання протоколів GRI, що дають можливість оцінити економічну, соціальну та екологічну результативність господарської діяльності й відповідно дозволяють формувати якісний інформаційний простір управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств.

При аналізі сучасного стану звітування за сталим розвитком в Україні, варто наголосити, що цей термін законодавчо не закріплено і він не є загальноприйнятим, не всі вітчизняні компанії використовують даний інструмент у повному обсязі й відповідно наведена інформація не завжди є адекватною та відповідає запитам користувачів. [3].

Нефінансова звітність в Україні значно відстає за своїм поширенням від інших країн і має значний потенціал для розвитку.

Зважаючи на недовгу історію нефінансового звітування українські компанії обережно підходять до розкриття інформації про нефінансові аспекти своєї діяльності. Звіти значно відрізняються як за обсягом наданої інформації, так і за глибиною розкриття інформації.

Найпоширенішими аспектами нефінансового звітування в Україні є: умови праці та розвиток людського капіталу, збереження і відтворення довкілля, доброчинність і благодійництво, співпраця з місцевими громадами.

Таким чином, підприємства в Україні починають впроваджувати механізм нефінансової звітності.

Отже, в Україні важливим кроком уперед у розвитку соціальної звітності може стати вдосконалення не тільки самої моделі нефінансових звітів, а також їх змісту та форми. Перш за все для цього потрібно вирішити ряд проблем щодо: інтеграції звітності; диференціації показників у звітності; законодавчого регулювання нефінансової звітності; прозорості інформації у звітності; верифікації нефінансового звіту.

Упровадження інтегрованої моделі дасть змогу усунути окремі відмінності між фінансовим та управлінським обліком в їх класичному розумінні: інтегрована звітність частково відкриває для всіх зацікавлених користувачів ту інформацію, яка традиційно вважалася внутрішньою.

Список використаних джерел

1. Свірко С. В., Баршнікова О. М. *Звітність сталого розвитку як засіб відображення стану економіко-екологічної безпеки підприємства* // Свірко, Баршнікова / *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* / Вип. 3 (33). – 2016.
2. Блакита А.В., Поляк Р.С. *Нефінансова звітність як інструмент оцінювання соціальної відповідальності бізнесу.* // Блакита, Поляк / *Науковий вісник Херсонського державного університету* / Вип. 15. – 2016.
3. Проданчук М.А. *Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінських рішень.* // Проданчук / *Таврійський державний агротехнологічний університет.* – 2017.

Боярчук М. І.,
Студентка факультету ЕтаУ, 3 курс, спец. 6504 «Економіка підприємств»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,
доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

У зв'язку з переходом світової економіки ХХІ століття на новий рівень взаємовідносин політики, бізнесу та суспільства, поєднання економічного зростання з питаннями сталого розвитку, до сучасного бізнесу ставлять нові вимоги та виклики. Компанії, які прагнуть гармонійної інтеграції у світове співтовариство повинні приділяти увагу стейкхолдерам, зважати на їх економічні, соціальні, культурні та екологічні запити.

На відповідь до цього у бізнес-середовищі було запроваджено поняття «соціальна відповідальність». Відповідно до ISO26000: «соціальна відповідальність (social responsibility) – це відповідальність організації за вплив її рішення та діяльності на суспільство і навколишнє середовище через прозору та етичну поведінку, яка узгоджується зі стійким розвитком і процвітанням суспільства: враховує очікування всіх зацікавлених сторін, відповідає законодавству певної країни, узгоджується з міжнародними нормами поведінки та впроваджена в усій організації» [4].

Підприємства висвітлюють аспекти «соціальної відповідальності» у нефінансових звітах. На цей час у світі склалися сталі підходи до висвітлення інформації про вплив підприємств на економіку та суспільство. Головними серед них є: метод Triple Bottom-Line, London Benchmarking Group, Corporate Social Citizenship, звіт про прогрес реалізації принципів Глобального договору (COP- Communication on Progress), звіт зі сталого розвитку, підготовлений за вимогами системи GRI (Глобальної ініціативи зі звітності), звіт зі стандартом AA1000 тощо. Найбільш поширеними серед них є звіт про прогрес та звіт про управління. Тому доцільним є порівняння принципів складання цих звітів через аналіз документів, що регулюють їх складання: Директиви 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради (Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council) [1] та принципів Глобального договору ООН [5].

Згідно Директиви 2013/34/ЄС вимоги якої поширюються на державичлени ЄС, для розкриття нефінансової інформації складається звіт про управління. Звіт про управління є обов'язковими для оприлюднення великим підприємствам (понад 500 осіб персоналу) та необов'язковими для малих підприємств [2].

У звіті про управління за Директивою 2013/34/ ЄС підприємства зобов'язані надати інформацію про достовірний огляд розвитку, ефективності діяльності та стану підприємств; опис основних ризиків та невизначеності; залежно від особливостей діяльності, висвітлювати фінансові та нефінансові показники ефективності; включати інформацію про екологічні та кадрові

питання, опираючись на суми у річній фінансовій звітності; очікуваний майбутній розвиток підприємства та його розробки; придбання власних акцій та які фінансові інструменти застосовує при оцінці активів; цілі та політику управління фінансовими ризиками [1].

Звіт про прогрес (COP – Communication on Progress) складається згідно принципів Глобального договору ООН. Вимоги його складання поширюються лише на компанії, а не країни. І відповідно його повинні оприлюднити всі компанії, що підписали Глобальний договір ООН, не залежно від їх розмірів.

Звітність COP ґрунтується на десятих принципах, які можна поділити на чотири групи. Перша група принципів стосується прав людини, де зазначається, що підприємства зобов'язані забезпечити і захищати права людини, що проголошені на міжнародному рівні та діяльність підприємств не повинна порушувати прав людини. Друга група принципів висуває вимоги щодо стандартів роботи: свобода та визнання колективних договорів, викорінення примусової та дитячої праці, відмова від дискримінації зайнятості та працевлаштування. До третьої групи принципів відносять екологічні фактори, а саме: запровадження екологічно чистих технологій, поширення екологічної відповідальності та підтримувати обережні підходи до екологічних проблем. І остання група принципів, яка доторкається економічних аспектів, є викорінення і протидіяти будь-яким формам корупції [3]. Отже, більшість принципів даного звіту зосереджуються на людиноцентризмі та екології.

Спільним для звіту про прогрес та звіту про управління є зосередження уваги на екологічних, кадрових та економічних питаннях. Проте відмінностей між звітом про управління та звітом про прогрес значно більше. Так, звітність COP зосередження на людині та середовищі її існування, висвітлені соціальної діяльності підприємства та встановленні взаємозв'язків із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами. Підприємства не опираються на дані фінансової звітності. Проте звіт про управління зосереджений в основному на економічній ретроспективі діяльності підприємства. Більшість інформації опирається на фінансові показники, можливі економічні вигоди та способи розвитку підприємства, опис бізнес-моделі та політики компанії. Мала частка інформації про соціальну діяльність (а в звітності деяких підприємств взагалі відсутня), лише великі підприємства в обов'язковому порядку повинні висвітлювати в управлінському звіті такі аспекти, як-от: екологічні, соціальні та питання зайнятості, питання щодо поваги прав людини й аспекти боротьби з корупцією.

Обидва види нефінансових звітів допомагають компанії звітуватися про свою участь в зеленому напрямі економіки та людиноцентризмі. Вважаємо, звітність про прогрес більшою мірою висвітлює питання соціальної відповідальності підприємств та заохочує їх розвиватися у цьому напрямку і надалі, запроваджувати позитивних досвід компаній-учасниць. Водночас звіт про управління поширює вищезазначені аспекти на великі та середні компанії, які представляють інтерес для суспільства, і дозволяється не формувати цей звіт малим підприємствам. Оскільки значна частка світового бізнес-середовища формується саме з малих та середніх підприємств, то уникнення складання

даної звітності не дає можливості схарактеризувати рівень соціальної відповідальності серед європейських компаній.

Список використаних джерел

1. *DIRECTIVE 2013/34/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Pa* [Електронний ресурс] // *Official Journal of the European Union*. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://www.corporategovernancecommittee.be/sites/default/files/generated/files/legal/2013_34_eng.pdf.
2. *Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups* / [Електронний ресурс]// Режим доступу до матеріалів: <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=EN>
3. *Global Compact Network Ukraine. Нефінансова звітність: інструменти соціально-відповідального бізнесу* [Електронний ресурс] / *Global Compact Network Ukraine*. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting_UA_.pdf.
4. *ISO 26000:2010* [Електронний ресурс] // *Online Browsing Platform (OBP)*. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en:sec:3>.
5. *United Nations Global Compact* [Електронний ресурс]. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission>.

Брайла Д.О., Здоренко Р.В.

студенти ФФ, 3 курсу, спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - Токарева Т.О - к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Соціально-економічний розвиток на даному етапі для бізнесу робить очевидним, що завоювання провідних позицій у національній економіці досягне виключно завдяки підвищенню рівня ефективності та посиленню конкурентоспроможності. Підвищення рівня добробуту населення, забезпечення стабільного розвитку соціуму та втілення соціальних програм розвитку економіки обумовлюють необхідність додаткових джерел фінансування. Поширення практики соціальної відповідальності у світі, інтеграція стандартизованих принципів, що стосуються прав і трудових позицій людини, а також стандартів охорони навколишнього середовища та методів протидії корупції в єдину соціально-економічну систему, створить умови для подальшого розширення кола суб'єктів соціальної відповідальності та сприятиме новим досягненням у соціальній сфері. Ефективними засобами управління соціальною відповідальністю, що підтверджує міжнародний досвід, є ведення соціального обліку. Крім того, виникає проблема розробки соціальної

облікової політики, яка має втілити методологію обліку, закріпити вимоги щодо призначення соціально важливої інформації та рівня її вірогідності [1].

Останнім часом в світі все частіше трапляються стандартизовані форми соціальної звітності підприємств. Головна особливість цих стандартів полягає в тому, що вони розробляються та впроваджуються не урядами і не державою, а створюються ініціативною групою або свого роду консорціумом, що може складатися з представників бізнесу, спеціалізованих і представників громадських організацій. Узагальненої думки щодо назви звітів про різні аспекти соціальної відповідальності бізнесу також не існує, тому кожна компанія інтерпретує це визначення по-різному. Тобто, соціальна звітність подається у форматі документального підтвердження соціальної політики, що відображає середовище її існування, яка проводиться бізнес-структурами відносно внутрішніх і зовнішніх груп зацікавлених осіб. На відміну від фінансової звітності, звітність соціальна не є обов'язковою. [3] На сьогодні, в Україні не існує єдиного нормативно-правового акту, який регулює ведення соціального обліку та формування відповідних показників нефінансової звітності, що містять дані про соціальну активність суб'єкта господарювання, тому українські компанії ведуть звітність відповідно до міжнародних стандартів і за власним досвідом. Недосконалість інструментарію в нашій країні є наслідком різноманітності видів звітів. Підприємства визначають формат соціальної звітності відповідно до своїх потреб. Найбільш поширені аспекти нефінансового звітування: умови праці та розвиток людського капіталу; доброчинність і благодійництво; співпраця з певними громадами та екологічні: збереження і відтворення довкілля та інше. Найпоширенішими стандартами є наступні види:

1. Звіт хід роботи - відображає ступінь дотримання принципів соціальної відповідальності та містить перспективні плани розвитку.

2. Звіт за GRI-стандартом (звіт про сталість), що містить чіткі показники діяльності компанії.

3. Звіт за стандартом AA1000 (Звіт із корпоративної – соціальної відповідальності, заснований на діалозі із стейкхолдерами. Популярним у країнах ЄС є також екологічний звіт (декларація), також містить систему показників.

Найбільшими перевагами нефінансового звітування для вітчизняних компаній є:

- розкриття впливу компанії на навколишнє середовище через ефективність соціальної й екологічної політики;
- покращення якості управління людськими ресурсами й ефективності призведе до опосередкованого зростання прибутків;
- висвітлення політики корпорації щодо проблем довкілля, економічного та соціального розвитку;
- покращення репутації компанії на ринку, підвищення вартості нематеріальних активів;[2]

Підсумовуючи вище викладене, можна стверджувати, що соціальна звітність – це складна система інформації, яка відображає підприємства в

частині трудових відносин, безпеки праці, охорони здоров'я персоналу, благодійності та виконання соціальних програм. Тобто, соціальна звітність, прийнята до реалізації більшістю великих міжнародних корпорацій і деякими, що діють у нашій країні, є багатофункціональним процесом. При цьому поняття звіту, в класичному тлумаченні, відображає тільки частину даного феномену. Звичайно, соціальний звіт містить у собі кількісні показники про благодійність і спонсорство. Проте специфіка соціального звіту полягає в тому, що при його аналізі має бути зрозуміло, чому саме даний соціальний проект підтримала корпорація, чим він пов'язаний із соціальною та загальною стратегіями підприємства, яким чином відбувався контроль фінансування. Інакше кажучи, соціальний звіт, виконаний відповідно до міжнародних стандартів, призначений для відображення зваженої та відповідальної стратегічної соціальної політики. Крім того, соціальна звітність є ефективним засобом підвищення якості управління компанією, дає змогу систематизувати реалізовані соціальні програми та визначити подальші напрями їх впровадження.

Список використаних джерел

1. Бержанір А. Л. Соціальна звітність як елемент системи соціальної відповідальності компаній [Електронний ресурс] / А. Л. Бержанір // Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Миколаїв : Миколаївський націон. ун-т ім. В. О. Сухомлинського, 2017]. – № 16. – С. 109–113. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017>.
2. Годнюк І. В. Соціальний облік та звітність, як інструменти соціальної відповідальності / І. В. Годнюк, Н. В. Семенишена // Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Економічні науки. - 2017. - Випуск 26. - С. 131-140.
3. Куцук П. Соціальна звітність підприємств: проблеми і перспективи [Електронний ресурс] / П. Куцук, Ю. Семенишена. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_11_25_lviv/sekcija_2_2014_11_25/socialna_zvtnist_pidpriemstv_problemi_i_perspektivi_rozvitku/68-1-0-1111

Бучинчик І. О., Федорова К. В.,

студенти МЕіМ, 3 курсу, спец. 6503 «Міжнародна економіка»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА СТАНДАРТИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Наслідком бурхливого розвитку економіки та сфери виробництва, зокрема, з кінця минулого століття виникла потреба врегулювання підприємницької діяльності з метою захисту навколишнього середовища. Дана проблема є актуальною не тільки на національному рівні, а й на глобальному.

Абсолютним інноватором у сфері створення документів, пов'язаних з охороною зовнішнього середовища, світового добробуту та екологічного виробництва є Організація Об'єднаних Націй. Її історія у розвитку цієї сфери офіційно розпочалась у далекому 1972 році із створення Програми з навколишнього середовища – ЮНЕП (у перекладі з англійської UNEP- United Nations Environment Programme). Ця програма орієнтована на вирішення сучасних проблем екології та забезпечення міжнародного співробітництва задля покращення становища навколишнього середовища. Головними аспектами її роботи є дослідження стану навколишнього середовища, розробка документів з екологічної політики та винайдення нових методів, що застосовуються як індивідуально, так і в глобальних масштабах (наприклад, у різних галузях промисловості).

Одним із ґрунтовних документів вважається «Цілі розвитку тисячоліття». Вони складаються з 7 цілей, 15 завдань та 33 показників, які мають бути досягнуті в період з 2000 до 2015 року. В 2017 році ООН представила нову програму «Цілі сталого розвитку», в якій описані і адаптовані нові цілі сталого розвитку 2016-2030 рр..

Станом на 2017 рік можна помітити певні зміни в структурі цілей глобального розвитку, запропонованих ООН. Варто зазначити, що було створено більше цілей, пов'язаних з покращенням стану навколишнього середовища: сталий розвиток, відповідальне споживання та виробництво, збереження морських ресурсів, захист та відновлення екосистем суші та морських ресурсів. Для досягнення цих цілей Міністерство економічного розвитку і торгівлі України зазначає важливість впровадження наступних кроків: обмеження використання небезпечних хімічних речовин і їх потрапляння в довкілля, запровадження моделі циркулярної економіки, орієнтація на енергозбереження, чисте виробництво та споживання [1].

Першим стандартом щодо екологічного менеджменту прийнято вважати стандарт BS 7750. Передумовою його створення була потреба впровадження жорсткої системи екологічного законодавства та контролю над його виконанням. Стандарт BS 7750 був сформований в 1992 р.. Даний стандарт містить рекомендації, корисні для формування ефективної системи екологічного менеджменту для розвитку екологічного аудиту, що в майбутньому може покращити екологічні характеристики діяльності організації. Пізніше до Великобританії приєдналися інші країни, а сам стандарт BS 7750 став основою для розробки нових міжнародних документів [2].

На сьогодні, для вирішення екологічних проблем на підприємстві найбільш доцільно використовувати міжнародні стандарти серії ISO (International Standard Organization). Найбільш використовуваним вважається стандарт ISO 14001 з системи стандартів ISO 14000. Система стандартів має включати наступні блоки: управління Системою екологічного менеджменту, рекомендації з проведення аудиту, принципи екологічного маркування, принципи оцінки показників навколишнього середовища [3].

Стандарти серії ISO 14000 орієнтовані на покращення екологічних характеристик діяльності підприємства і містять ряд пропозицій

рекомендаційного характеру для покращення системи екологічного менеджменту.

В основі стандарту ISO 14001 лежить методологія PDCA. Її можна охарактеризувати наступним чином: Р – планування: розробка цілей і процесів у відповідності з екологічною політикою організації; D – виконання, тобто реалізація своїх цілей; C – перевірка: моніторинг і контроль процесів відносно екологічної політики; A – вжиття заходів: постійна робота для покращення характеристик системи екологічного менеджменту [4].

Стандарт ISO 14001 може застосовуватись будь-якою організацією незалежно від її розміру, типу, виду діяльності. Дана стандартизація допомагає досягнути поставлених завдань щодо системи екологічного менеджменту підприємства, що створює цінність для самої компанії, споживачів та навколишнього середовища. У перспективі компанія зможе не тільки зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, а й знизити відходи, використання енергії та витрати на ведення бізнесу.

Отже, впровадження міжнародної документації та стандартів екологічного менеджменту є надзвичайно важливою складовою в політиці будь-якої держави на шляху до досягнення світового добробуту та сталого економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Sustainable Development Goals. 17 Goals to Transform our World. [Електронний ресурс] // United Nations. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.
2. Струкова М. Н. Экологический менеджмент и аудит [Електронний ресурс] / М. Н. Струкова, Л. В. Струкова // Екатеринбург Издательство Уральского университета. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/40632/1/978-5-7996-1749-3_2016.pdf.
3. Карпова К. В. Система стандартів екологічного менеджменту [Електронний ресурс] / К. В. Карпова, В. С. Столяров // НТУУ «КПІ», м. Київ – Режим доступу до ресурсу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/26664/1/Karpova.pdf>.
4. Environmental management systems — Requirements with guidance for use [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14001:ed-3:v1:en>.

Вікторова В.В., Набієва У.Н.,

студентки факультету фінансів, 3 курсу, спец.6508 «Фінанси»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

На різних етапах розвитку суспільства бухгалтерський облік має враховувати його особливості та відповідати управлінським запитам, що формує його мету і завдання. При розбудові економіки України на ринкових засадах домінуючою функцією бухгалтерського обліку є інформаційна, а

основною метою його ведення є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Забезпечення обміну інформацією між елементами системи управління та зовнішнім середовищем створюється інформаційною системою, якою є облік, з огляду на забезпечення потреб користувачів, що приймають рішення на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях управління. Значну увагу проблематиці формування облікової інформаційної системи приділяли такі вчені як Кушніренко Д.І. [1], Корягін М.В., Куцик П.О. [2], Пальчук О.В., Савченко В.М., Рузмайкіна І.В., Давидов Г.М. [3] та ряд інших науковців.

Бухгалтерський облік, як система, що здійснює інформаційне забезпечення управління, найбільш тісно пов'язана з прийняттям стратегічних, тактичних та оперативних рішень. Стратегічні рішення визначають основні напрями розвитку підприємства, вони приймаються вищою ланкою управління, а тактичні – способи їх виконання. Оперативні рішення забезпечують вирішення проблем сьогодення. Різні типи рішень мають різну ступінь невизначеності середовища, в умовах якого вони приймаються: - оперативні - незначний ступінь; - тактичні – середній ступінь; - стратегічні – високий ступінь. Відповідно ці рішення потребують різної інформації, що формується у системі бухгалтерського обліку. Основним завданням бухгалтерського обліку у цьому зв'язку, як частини інформаційної системи підприємства, є зниження рівня невизначеності для кожного типу управлінських рішень: - від невизначеності до максимально можливого її зниження для стратегічних рішень (зменшення рівня невизначеності); - від більшого до меншого ступеня невизначеності для тактичних рішень (зменшення рівня ризику); - мінімізація для оперативних рішень (нівелювання ризику).

Система бухгалтерського обліку здатна забезпечити процес управління інформацією не тільки оперативного і тактичного характеру, а й стратегічного. Забезпечуючи різні ієрархічні рівні управління відповідною інформацією, бухгалтерський облік сприяє раціоналізації процесу управління взагалі. Сьогодні система бухгалтерського обліку недостатньою мірою продукує інформацію для стратегічного менеджменту. Існує необхідність вдосконалення системи бухгалтерського обліку в напрямку забезпечення інформацією всіх рівнів управління для прийняття відповідних рішень.

Враховуючи зростаючу роль системи стратегічного управління в діяльності підприємств, сьогодні одним із найбільш перспективних інструментів інформаційної підтримки менеджменту є система стратегічної звітності. Необхідність її практичного застосування обґрунтовується наявністю значної кількості теоретико-методологічних розробок у даній сфері та можливістю її безперешкодного впровадження в сучасні облікові інформаційно-комп'ютерні системи в якості надбудови до традиційної системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

Ефективність функціонування системи бухгалтерського обліку забезпечується шляхом налагодження інформаційних зв'язків між підсистемами та рівнями управління та виражається у задоволенні

інформаційних запитів управлінського персоналу. Зважаючи на різні інформаційні запити, зокрема, зовнішніх та внутрішніх користувачів, у системі бухгалтерського обліку виділяються дві складові: система фінансового обліку та система управлінського обліку. Формування та надання інформації для прийняття ефективних управлінських рішень є пріоритетом управлінського обліку.

Проте на сьогодні можна спостерігати, що функція інформаційного забезпечення управління більшою мірою на вітчизняних підприємствах реалізується безпосередньо в системі фінансового обліку з певною поглибленою аналітикою за умови не організації виокремленого управлінського обліку, а функціонування єдиних обліково-аналітичних служб. Таким чином, система бухгалтерського обліку в системі управління підприємством недостатньо виконує функцію забезпечення управлінського персоналу усіх рівнів управління аналітичною та узагальненою інформацією, необхідною для поточного та стратегічного планування, аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень з метою досягнення визначених цілей господарської діяльності підприємства.

До складу основних проблем розвитку бухгалтерської звітності, які мають бути вирішені з метою забезпечення подальшого розвитку облікової системи, варто віднести: розробку стандартизованих форм та форматів внутрішньої звітності; визначення суб'єктів, відповідальних за процес складання і подачі управлінської звітності; налагодження взаємозв'язку системи внутрішньої звітності із аналітичною системою підприємства.

На сучасному етапі розвитку обліково-аналітичних систем інформаційної підтримки прийняття рішень подальшими напрямками удосконалення системи бухгалтерської звітності підприємства є: розробка внутрішньої звітності про екологічну та соціальну діяльність підприємства; розробка управлінської звітності про стратегічно важливі аспекти діяльності підприємства, що має формуватись в розрізі стратегічних бізнес-одиниць; трансформація системи бухгалтерської звітності у відповідності до сучасних систем управління підприємством (Balance Scorecard, теорія заощадливості, концепція управління ефективністю бізнесу (CPM), ТОС-управлінський облік або теорія проходу та ін.)

Крім того, впровадження стратегічної звітності в обліково-аналітичну систему підприємства і використання її в якості засобу інформаційної підтримки системи стратегічного менеджменту дозволить не лише підвищити ефективність функціонування останньої, а в цілому підвищити релевантність облікової системи підприємства при вирішенні ключових управлінських проблем на сучасному етапі розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Кушніренко Д.І. Місце бухгалтерського обліку в інформаційній системі підприємства / Дмитро Кушніренко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2012. [Електронний ресурс]. – Режим 187 доступу: <http://economic-vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=1280>

2. Корягін М.В., Куцик П.О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності [Текст] : монографія / М.В. Корягін, П.О. Куцик. – Київ : Інтерсервіс, 2016. – 276 с.

3. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства : монографія / О.В. Пальчук, В.М. Савченко, І.В. Рузмайкіна та ін; за ред. Г.М. Давидова. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. – 248 с.

Гаврилюк Д. В.,
студентка Фін, 3 курсу, спец. 6508
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О.– к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УКРАЇНІ: ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Інформація бухгалтерського обліку є основною базою, яку використовують для управління діяльністю підприємств усіх форм власності. Діюча практика сьогодення показує, що суттєвим недоліком вітчизняної системи обліку є те, що він не забезпечує достатньої, до того ж оперативної інформації для управлінців різного ієрархічного рівня, яка потрібна, як правило, негайно, оскільки конкретні управлінські рішення щодо економічного регулювання виробництва не можуть прийматися з відстроченням, до моменту появи необхідних даних. Виникає протиріччя між можливостями традиційної системи обліку та потребами користувачів у тій інформації, яка потрібна для виконання їх функцій. Також на практиці існує така тенденція, коли підприємство, по фінансовій звітності, має позитивні результати, а насправді «йде в мінус» чи перебуває на грані банкрутства.

На даний час система управління, як і система бухгалтерського обліку, знаходяться під впливом оточуючого середовища, включаючи політичні, економічні, екологічні та соціальні умови. Оскільки Україна активно інтегрує у світову економіку, задля успішного економічного і соціального розвитку нашої держави необхідне проведення реорганізації механізму господарювання, удосконалення системи управління та використання міжнародних стандартів, зрозумілих для іноземних партнерів [1].

Вагомий внесок у процесі дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку бухгалтерського обліку в Україні внесли такі авторитетні вітчизняні вчені, як М. Т. Білуха, В. І. Валуєв, З. В. Гуцайлюк, З. В. Задорожний, Я. Д. Крупка, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко, В. О. Шевчук, С. І. Шкарабан та ін.

Зовсім нещодавно (5 жовтня 2017 р.), аби привести норми вітчизняного бухгалтерського законодавства у відповідність до положень законів Євросоюзу було внесено зміни до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Дані зміни відбулися відповідно до Четвертої Директиви 78/660 Європейської Економічної Спільноти.

З 2018 року всі українські підприємства повинні вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність із урахуванням європейських правил. В першу чергу, зміни стосувалися класифікації підприємств. Відтепер, вони поділяються на мікропідприємства, малі, середні та великі підприємства [2].

Важливо зазначити, що з 2018 року великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, і середні підприємства зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, наступного за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на власній веб-сторінці (в повному обсязі). Крім держорганів, підприємства зобов'язані надавати фінансову звітність за вимогою трудовому колективу, а за запитами фізичних та юридичних осіб - копії такої звітності. Оскільки фінансова звітність, хоч і складається на основі бухгалтерської звітності, вона не відображає рух грошей в компанії і не є комерційною таємницею - це прямо вказано в прийнятому законопроекті. Дана поправка повинна внести позитивні зміни, адже спрямована на забезпечення прозорості ведення бухгалтерського обліку підприємством.

На сьогоднішній день факт здійснення господарських операцій вже не залежить від способу відображення/невідображення її у первинних документах. Такі зміни фактично перекреслюють багаторічну практику податківців про невизнання господарських операцій через незначні помилки в оформленні первинних документів, що полегшує роботу бухгалтера.

Згідно нововведень для підприємств, що становлять суспільний інтерес, передбачено обов'язкове створення бухгалтерської служби. Всі інші компанії можуть і надалі користуватися аутсорсинговими послугами аудиторських фірм.

Як відомо, всі вимірювання й узагальнення господарських операцій в звітності підприємства ведеться в гривні. Однак, на вимогу користувачів, звітність додатково може бути перерахована в іноземну валюту, що є одним із негативних аспектів. Адже зараз в період інфляції усі показники будуть значно нижчими.

Також з'явилися деякі нові терміни в українському законодавстві одним із таких є «таксономія фінансової звітності». Дане поняття визначає ряд показників, які підлягають розкриттю, тобто подаються і систематизуються в електронному вигляді. Крім того, з переліку принципів, що містяться в ст. 4 Закону про бухгалтерський облік, зникли принципи обачності, історичної собівартості та періодичності [3].

Отже, впровадження в українське законодавство міжнародних фінансових стандартів зарубіжних країн з урахуванням національних особливостей сприятимуть на практиці ефективному веденню бухгалтерського обліку. Зникнуть проблеми щодо несвоєчасності подання інформації як внутрішнім, так і зовнішнім її користувачам; забезпечить докладний і повний облік усіх операцій, а також єдиний підхід до ведення бухгалтерського обліку. Також надасть можливість залучити іноземних інвесторів, розширити експортні можливості нашої держави, що сприятиме зниженню безробіття, виходу з кризи та майбутньому процвітанню економіки.

Список використаних джерел

1. Корягін М.В., Куцук П.О. *Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності* [Текст]: монографія / М. В. Корягін, П. О. Куцук. – Київ: Інтерсервіс, 2016.
2. *Для бизнеса в Украине вводятся новые требования по бухгалтерии* [Електронний ресурс] // Журнал «Сегодня». - 2017.
3. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (щодо удосконалення деяких положень)" // Відомості Верховної Ради України. - 2017.

Гибало М.В., Поночовна А.О.,
студенти ф-ту ЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СУТНІСТЬ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ

Основним для бухгалтерського обліку є надання інформації про діяльність і результативність підприємства, що можна відобразити у формі фінансової звітності, однак фінансова звітність більше не забезпечує користувачів (стейкхолдерів) повною необхідною інформацією. Як вирішенням цієї проблеми був створений такий вид звітності як Нефінансова звітність, що забезпечує інформацію щодо управління діяльністю підприємства.

Нефінансова звітність – це якісна і кількісна інформація, яка розкриває діяльність підприємства у соціальній, екологічній та економічній сферах та інтегрована для стейкхолдерів [1, с. 24].

Нефінансова звітність на практиці відображається у трьох формах: довільній (призначена для зовнішніх стейкхолдерів і не потребує проведення перевірки соціальних даних), комплексний звіт (застосовується метод Triple Bottom-Line – відображення економічних результатів, соціальних та екологічних результатів) і стандартизовані звіти (стандарти Саншайн; GRI; AA1000; SA8000, даний вид звітності допомагає порівняти результати компанії із конкурентами). Стандарт GRI є доволі поширеним, що відображає усі аспекти нефінансової звітності, та має визначені критерії складання звітності. Першим в Україні даний стандарт засовував «Надра Банк» [5, с. 205-206]. Стандарт AA1000 заснований на взаємодії зі стейкхолдерами. Даний стандарт підходить підприємствам, чия діяльність має вплив на суспільство [2, с. 40]. Щодо звіту за стандартом ISO 14000, то він орієнтований на екологічний аспект соціальної відповідальності. ISO-26000 – стандарт звітності, за яким основна увага приділяється впливу діяльності організації на суспільство (соціальний аспект). Особливістю стандарту AS 8000 є орієнтація на трудове законодавство і контроль методів управління [5, с. 207].

До останнього часу в Україні підприємства формували свої нефінансові звіти у довільній формі (звіт про корпоративну соціальну відповідальність та звіт з прогресу). Відрізняються дані два види звітності тим, що перший є

простіший у створенні, а також не потребує проходження аудиту на відміну від іншого [5, с. 208].

У 2017 році було внесено зміни до діючого законодавства. Тепер середні та великі підприємства зобов'язані надати до фінансової звітності також звітність нефінансового характеру — звіт про управління, що включає характеристику бізнес-моделі підприємства, застосування дью-дилідженс та опис політики організації, результати у соціальній, економічній та екологічних сферах.

Зазвичай, базовими елементами, що формують структуру соціальної звітності є масштаб звіту, опис компанії, діяльність компанії, питання особливого інтересу стейкхолдерів, опис діяльності компанії з вирішення питань корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), політика й підходи компанії, показники результативності КСВ, майбутні цілі та завдання [3, с. 250]. Нижче наведемо коротку характеристику найважливіших елементів нефінансової звітності.

Так, важливим елементом соціальної звітності, який варто виокремити, є сукупність показників результативності КСВ. Так, дані показники являють собою якісну та кількісну інформацію про результати або наслідки діяльності підприємства та відображає зміни результативності підприємства за певний період. Показники результативності КСВ відображають співставну інформацію про економічні, екологічні та соціальні результати діяльності компаній [4, с. 61-62].

Також, варто звернути увагу на елемент опису діяльності компанії з вирішення питань КСВ, що включає звітування про впровадження проєктів та змін в таких питаннях, як екологічна безпека, умови праці, соціальні інвестиції, економічний вплив тощо.

Важливе місце в звітності займають майбутні цілі та завдання, що являють собою генеральну стратегію, що орієнтована на досягнення встановленої мети. Так, політика та підходи компанії направлені саме на досягнення майбутніх цілей.

Отже, нефінансова звітність виконує важливу інформаційну роль, а саме публічно засвідчує проведення політики сталого розвитку на підприємстві. Завдяки цій інформації компанія може оптимізувати процеси управління, покращити ефективність проведення соціальних заходів, покращувати комунікації та враховувати потреби і очікування зацікавлених сторін.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. В. Економічна сутність поняття “нефінансова звітність” / К. В. Безверхий. // Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2017. – С. 23–34.
2. Герасименко О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності / О. Герасименко. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – С. 40–43.
3. Мартиненко І.О. Шляхи удосконалення корпоративної соціальної відповідальності в галузі лісового господарства України / Мартиненко І.О.. // Траектория науки. – 2016. – №2. – С. 246–256.

4. Петрашко Л. Результативність бізнес-практик корпоративної соціальної відповідальності / Петрашко Л. // *Економічні інновації*. – 2016. – №1. – С. 61–65.

5. Проданчук М. А. Нефінансова звітність — ефективний інструмент в реалізації управлінських рішень / М. А. Проданчук. // *Таврійський державний агротехнологічний університет*. – 2013. – С. 203–214.

Гончаренко В.В.,
студент ФФ, 3 курсу, спец. 6508 «Фінанси та кредит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Охромович О.Р. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МСФЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Глобалізація економіки зумовила необхідність єдиного набору стандартів, уніфікації бухгалтерського обліку та фінансової звітності на міжнародному рівні. Визнаючи ступінь взаємозалежності міжнародних ринків капіталу, Форум Фінансової Стабільності Financial Stability Forum ідентифікував МСФЗ як один з важливих наборів глобальних стандартів для функціонування глобальної економіки.

В Україні затверджена Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, її завданням є трансформація системи бухгалтерського обліку з метою приведення у відповідність до МСФЗ.

Міжнародні стандарти фінансової звітності — це сукупність інформації бухгалтерського обліку призначена для підприємств та осіб, які зацікавлені в результатах діяльності та фінансовим станом звітності. Вони представляють ефективний інструмент підвищення прозорості та зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює базу для визначення доходів і витрат. До складу МСФЗ входять:

- Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS);
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS);
- Роз'яснення, підготовлені Комітетом з інтерпретацій МСФЗ (IFRIC).

Дослідження щодо трансформації національної системи бухгалтерського обліку у відповідності до вимог МСФЗ зробили вчені: Бутинець Ф.Ф., Ловінська Л.Г., Литвин Н.Б., Лучко М.Р., Мельник Т.Г., Милявська Е.П., Михайлов М.Г., Моторина Т.М., Полятикіна Л.І., Свидерський, Є.І., Славкова О.П. та інші.

Україна обрала шлях розробки національних Положень бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які ґрунтуються на основних концепціях МСФЗ.

Процес трансформації національної облікової системи у відповідності до вимог МСФЗ триває і досі. В Україні існують суб'єкти господарювання для яких складання фінансової звітності з дотриманням міжнародних стандартів

вже є обов'язковим. Згідно з презентацією Мінфіну України, до таких належать:

- з 2012 р. - ПАТ, банківські установи, страхові компанії;
- з 2013 р. - підприємства, що надають фінансові послуги, крім страхування та пенсійного забезпечення, здійснюють недержавне пенсійне забезпечення;
- з 2014 р. – підприємства - у сферах фінансових послуг, страхування;
- з 2018 р. – на міжнародні стандарти фінансової звітності перейдуть банки.

Обов'язковість впровадження МСФЗ в Україні обумовлена рядом причин: вимога іноземних інвесторів, доступ до міжнародних банківських ресурсів; інформація про фінансове положення компанії, яку національна система не дає.

Переваги від впровадження МСФЗ як на макро-, так і на мікрорівні.

Можна виокремити такі мікроекономічні переваги:

- зростання ринкової капіталізації;
- вихід на міжнародні ринки капіталу та зниження ціни залученого капіталу;
- ефективність використання інформації для прийняття управлінських рішень.

До головних макроекономічних переваг належать:

- надходження іноземних інвестицій в економіку країни;
- прозорість звітності вітчизняних компаній, покращення іміджу за кордоном;
- глибша інтеграція національної економіки у світову господарську систему;
- підвищення якості статистичної інформації і можливість її порівняння.

На рівні окремого суб'єкта господарювання, МСФЗ мають ряд переваг, а саме: об'єктивність і відповідність потребам користувачів фінансових звітів; задоволення потреб користувачів фінансової звітності; полегшення процесу гармонізації стандартів шляхом зіставності, прозорості; сприяння підвищенню довіри та зрозумілості серед іноземних користувачів; доступ до міжнародних ринків капіталу.

Серед проблем переходу суб'єктів господарської діяльності в Україні на МСФЗ слід виділити:

- відсутність вимоги обов'язковості застосування МСФЗ на підприємствах і повного тлумачення стосовно заповнення форм звітності;
- недостатня кількість кваліфікаційних кадрів, складність окремих стандартів;
- П(С)БО не відображають усіх підходів до обліку, які містять МСФЗ
- необхідність впровадження нової нормативної бази на національному рівні;
- прагнення бухгалтерів застосовувати підходи податкового законодавства.
- значні додаткові витрати на придбання нового програмного забезпечення;
- висока вартість підготовки кадрів: приблизно від 800\$ до 6\$ тис.

- проблема для вітчизняних аудиторів: звітність МСФЗ передбачає отримання аудиторського висновку, що спричиняє збільшення витрат підприємства;

- МСФЗ не регулюють складання звітності громадськими, бюджетними, благодійними організаціями, підприємствами малого та середнього бізнесу, вони орієнтовані тільки на комерційні підприємства через високі витрати на складання звітності, що значно звужує коло його розповсюдження.

Отже, остаточний перехід на МСФЗ в Україні можливий при вирішенні наступних питань: створення координаційного органу, реформування освіти, перекваліфікація бухгалтерів, міжнародна підтримка, моніторинг, коригування процесу введення МСФЗ, надання дотацій з боку держави на приведення у відповідність обліку на підприємствах і залучення значних ресурсів: фінансових, кадрових, консалтингових, що дозволить реформувати облік в Україні та розпочати якісно новий етап економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Картузова Т.В. *Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності* / Т.В. Картузова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.9.4.
2. Палій В. Ф. *Актуальні питання бухгалтерського обліку* / Бухгалтерський облік – 2015.
3. Піддубна К.С. *Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні*. Режим доступу до ресурсу http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76294.doc.htm
4. Петрук О.М. *Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: Монографія* / О.М.Петрук. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с.

Дворников Д.О., Демчук В.О.

студенти ф-ту МЕІМ, 3 курсу, спец. 6503 «Міжнародна економіка і менеджмент»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

Екологічна відповідальність з'явилась в 70-х роках минулого століття, як необхідність, яка була зумовлена станом навколишнього середовища, що постійно погіршувався. Саме екологічна відповідальність поклала початок корпоративній соціальній відповідальності. Розростанню екологічній відповідальності сприяли як економічні, так і моральні фактори [2].

На сьогоднішній день, конвергенцію економіки та екології розглядаються як в класичних, так і неокласичних теоріях економічної думки. Обидві теорії висвітлювали питання підвищення соціально-екологічної відповідальності, проте відносилися до теми по різному. Так, представники класичної теорії

вважали, що підвищення рівня екологічної відповідальності підприємств залежить від законодавства, а неокласики наголошували на суттєвій ролі моралі підприємців. Поєднати думки цих течій вченим вдалося у концепції сталого розвитку. Впровадивши цю концепцію, ООН поставила нову задачу перед людством – задовольняти свої потреби, не створюючи екологічних проблем майбутнім поколінням. У подальшому це проявилось у різноманітних формах екологічної відповідальності підприємств по всьому світу [2].

Зараз більшість країн приєднується до міжнародного стандарту ISO, який висуває чіткі вимоги до кожної країни-члена щодо екологічної безпеки. Підприємства на цій території не можуть вести ніяку діяльність не пройшовши екологічну сертифікацію ISO. Вона представлена серією стандартів ISO 14000, в якому прописуються корисні, придатні до використання, економічно-вигідні, систематизовані та гнучкі інструменти покращення екологічного менеджменту організацій. По всій території ЄС діють Схеми екологічного менеджменту та аудиту Європейського союзу (EMAS), які у порівнянні зі стандартами ISO, є більш жорсткими [3,5].

Окрім міжнародних стандартів, питання екологічної безпеки регулюється на державному рівні. Найбільш розповсюдженими та ефективними інструментами на даному рівні є:

- оцінка впливу на навколишнє середовище (включаючи стратегічну екологічну оцінку) при розробці стратегій та планів економічного розвитку;
- екологічний аудит, що дозволяє на ранньому етапі виявляти природоохоронні порушення;
- екологічне страхування, яке передбачає відшкодування шкоди навколишньому середовищу;
- впровадження концепції технологічного нормування на основі найкращих доступних технологій;
- соціальна звітність, яка містить екологічний компонент [5].

Державний апарат України впливає на рівень екологічної безпеки як за допомогою впровадження міжнародних стандартів, підприємства України вже пройшли сертифікацію ISO 14000, так і за допомогою фіскальної політики. На прикладі підприємства харчової промисловості «Рошен», можна прослідкувати динаміку змін витрат пов'язаних з екологічною безпекою за останні роки. Збільшивши їх у 2012 - 2015 рр., Київська філія «Рошен» досягла значного зниження екологічного податку, який повинні сплачувати підприємства у державний бюджет. Отже, податкова політика держави підштовхує організації зводити до мінімуму негативний вплив на навколишнє середовище [1,3].

Не дивлячись на теперішні успіхи у захисті навколишнього середовища, щоб досягти синергії з провідними країнами ЄС, на нашу думку, Україні треба пристосовуватися до більш жорстких стандартів EMAS. Для цього потрібно, як вносити нові законодавчі проекти, відносно захисту екології, так і проводити широкомасштабні роботи з підвищення рівня соціальної відповідальності кожного українця.

Список використаних джерел

1. Демяненко К. А. Аналіз екологічних витрат підприємств кондитерської галузі / К. А. Демяненко. // Проблеми системного підходу в економіці. – 2017. – №2.
2. Грішнова О. Впровадження екологічної відповідальності в практику менеджменту вітчизняних підприємств / О. Грішнова, О. Брінцева. // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013.
3. Черних О. В. Принципи екологічної відповідальності підприємств в сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. В. Черних – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_NNP_2010/Economics/70606.doc.htm.
4. Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів : Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів. 20-21 квітня 2017 р. – Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – 549 с.
5. Экологическая ответственность и выживание планеты: две стороны одной медали [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://csrjournal.com/11571-ekologicheskaya-otvetstvennost-i-vyzhivanie-planety-dve-storony-odnoj-medali.html>

Дучко С.В.,
студентка ФЕФ, 3 курсу, спец. 6.030508 «Фінанси і кредит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управління будь-яким підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизуються у звітність.

Така звітність має велике значення, оскільки використовується не тільки для економічного аналізу діяльності окремого підприємства з метою одержання інформації, необхідної для управління, а й для узагальнення результатів у масштабі галузей і народного господарства в цілому [1, с. 10–12].

Сьогодні Україна йде шляхом євроінтеграції, тому зростає роль і значення бухгалтерського обліку, адже збільшується потреба управління економічною діяльністю на всіх рівнях. Інформація стає продуктом обліку, який необхідний для прийняття управлінських рішень. Звідси виходить, що бухгалтерський облік є засобом і функцією управління підприємством [3, с. 30–31].

Ефективне управління припускає дві складові – точну оцінку ситуації, що склалася, і вибір можливих і найбільш ефективних комбінацій управлінських рішень. Подібна робота може припускати проходження трьох етапів:

1. Оцінка поточного стану господарства та його зміни в порівнянні з попереднім періодом. Власні спостереження керівника (наприклад, дефіцит

грошових коштів відчувається без коефіцієнтів) доповнюються розрахунком фінансових коефіцієнтів.

2. Визначення причин, які привели до зміни фінансового стану підприємства. Необхідно встановити не тільки причини проблем, але і причини успіхів.

3. Розробка програми дій на майбутнє. У період спаду прибутковості особливо значущим стає контроль управління оборотним капіталом – об'ємів запасів, що купуються, своєчасність поставок. Скорочення оборотних активів може створити додатковий резерв коштів для фінансування [2].

Бухгалтерський облік як важлива складова управління підприємством виконує такі функції, як: інформаційна, контрольна, оціночна, аналітична, соціальна.

Інформаційна функція полягає в тому, що бухгалтерський облік за допомогою власних прийомів формує та передає інформацію про наявність та рух господарських засобів, джерела їх утворення, а також господарські процеси та результати діяльності підприємства. За допомогою бухгалтерських звітів передається облікова інформація.

Сутністю контрольної функції є застосування способів документування, інвентаризації та поточної облікової реєстрації господарських операцій бухгалтером у процесі підписання документів, що можуть дозволяти чи забороняти здійснення певних операцій, контролювати ефективність використання ресурсів, виконання завдань бізнес-плану, кошторисів, нормативів і вимог підписаних контрактів.

Оціночна функція допомагає здійснювати вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, що сприяє визначенню фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Суть аналітичної функції полягає в тому, що здійснюється економічний аналіз відхилень від планових завдань, попередніх періодів чи середньостатистичних даних по галузі за допомогою облікових даних з метою виявлення причин певного становища підприємства та розробки заходів щодо виправлення можливих негативних тенденцій.

Соціальна функція бухгалтерського обліку спрямована на вирішення глобальних проблем розвитку суспільства. Вона проявляється тоді, коли належним чином побудований облік є рушійною силою ефективного функціонування підприємства, а в кінцевому результаті економічне зростання внутрішнього виробника сприяє вирішенню соціальних проблем [3, с.30-32].

Також слід зазначити, що в сучасній нестабільній економічній ситуації в Україні, кожен підприємець прагне втриматися на ринку. І саме уміння користуватися інформацією як про свій бізнес, яку надає бухгалтерський облік, так і про зовнішні фактори, що мають певний вплив, є одним з важливих факторів, що впливає на утримання підприємства на ринку та можливого його подальшого розширення [1, с.91].

Отже, метою управління є підвищення ефективності господарських процесів. Бухгалтерські дані дозволяють виявляти проблеми управління, а баланс в цьому випадку є звітом, який оцінює ефективність управління.

Усвідомлення цих підходів призведе до трансформації бухгалтерського обліку з пасивного нагляду в інструмент активного впливу на господарські процеси. Тому бухгалтер повинен не лише отримувати дані про факти господарського життя, а брати лише ті, які потрібні для вирішення конкретних завдань.

Бухгалтерський облік є надійною інформаційною базою для управління діяльністю підприємства та сприяє прийняттю оперативних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Васюта-Беркут О. І. *Теорія бухгалтерського обліку: навч. по-сіб.* / О. І. Васюта-Беркут, Г. Ф. Шепітко, Н. О. Ромашевська; за заг. ред. В. Б. Захожся. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 176 с.
2. Гаркуша С.А. Роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством [Електронний ресурс] /Гаркуша С.А.// Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NITSB_2013/Economics/7_130302.doc.htm
3. Садовська І.Б. *Бухгалтерський облік: навч. посіб.* / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

Зань В.В., Поповкіна Я.В.,
студентів ф-ту ЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ

За сучасних умов глобалізації та постійних змін в різних сферах набуває поширення концепція корпоративної соціальної відповідальності (КВС). КВС – це концепція, що відображає добровільне рішення компаній брати участь у поліпшенні рівня життя суспільства і захисту навколишнього середовища [1]. Саме соціальна відповідальність стає однією із ключових складових успішної стратегії, що забезпечить компанії репутацію та імідж, а це у свою чергу приваблює нових клієнтів та утримує найкращих працівників. КВС має прояв як у внутрішньому середовищі компанії, через запровадження додаткового медичного та соціального страхування робітників, рівня соціального забезпечення, безпеки праці, надання робітникам допомоги у критичних ситуаціях, так і у зовнішньому середовищі: спонсорство і кооперативна благодійність, сприяння охороні навколишнього середовища, відповідальність перед споживачами за якість вироблених товарів або наданих послуг.

Варто зазначити, що інструментом розвитку корпоративно-соціальної відповідальності є саме соціальна звітність. Соціальна звітність – це звіти компаній, що включають інформацію не тільки про результати фінансово-

економічної діяльності (прибуток, дивіденди, інвестиції, компенсації співробітникам, репутація), але і соціальні (охорона здоров'я та безпека, трудові відносини, етика бізнесу, взаємовідносини з корінними народами тощо) та екологічні (використовувана енергія, викиди вуглецю, використання землі й екосистем, техногенні аварії, відповідність/невідповідність екологічному законодавству і т.д.) показники [2]. Дана інформація є публічною та використовується для інформативності зацікавлених сторін. У звіті прописуються інформація про діяльність підприємства, стратегічні плани, цілі організації з економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності.

Перевагами складання саме соціальної звітності для підприємства насамперед є:

- оптимізація прийнятих рішень, компанія має можливість аналізувати власну стратегію, об'єктивно оцінити нефінансові ризики, вплив компанії на суспільство, поліпшити власну репутацію.
- можливість налагодити зв'язки із зацікавленими сторонами на корпоративному та міжкорпоративному рівнях
- для співробітників нефінансова звітність є стимулом, адже в ній пояснюється соціальна роль роботи. Зацікавлені сторони формують своє враження про компанію з урахуванням наявності соціальної звітності.
- наявність нефінансової звітності підвищує ефективність управління компанією, робота стає прозорою, інноваційною [2].
- здійснюється оптимізація витрат за рахунок удосконалення бізнес-процесів.

Використання соціальної звітності у світі розпочалось у 70-х роках ХХ століття. В Україні перший звіт із корпоративної соціальної відповідальності був опублікований у 2005 році компанією «Систем Капітал Менеджмент». Також складають соціальну звітність підприємства: ПАТ «Оболонь», «Нібулон», «Артеріум», «ТетраПак», "Lifecell", «Київстар» та інші. Підготовлена звітність допомагає підприємству виявити проблеми і ризики компанії, а також можливості розвитку.

До останнього держава не зобов'язувала вітчизняні підприємства надавати соціальну звітність, усе відбувалось у добровільному порядку. Написання звітів здійснювалось за міжнародними ініціативами з питань сталого розвитку та КСВ. Результатом було те, що в Україні підготовка нефінансових звітів переважно була прерогативою великих національних компаній та представництв міжнародних корпорацій.

Але в Україні помітна позитивна динаміка. У 2017 були внесені зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», за якими підприємства зобов'язуються подавати соціальний звіт – звіт про управління разом із фінансовою та консолідованою звітністю в порядку та строки, встановлені законом. Звіт про управління – це документ, що містить фінансову та не фінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства [3].

Отже, запровадження соціальної звітності підвищує корпоративну соціальну відповідальність компанії, адже у звіті окрім фінансових розкриваються нефінансові показники: охорона здоров'я та безпека, трудові відносини, етика бізнесу, задоволеність роботою співробітників та ще низка факторів. За результатами такого звіту, зацікавлені користувачі можуть оцінити вплив діяльності підприємства на суспільство.

Список використаних джерел

1. *Corporate social responsibility [Electronic resource] : [about] // As You Sow : organization's website. – Available from: <http://www.asyousow.org/about-us/theory-of-change/corporate-social-responsibility>. – Viewed 01.02.2016. – Title from screen*
2. *Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник. – К. : Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480 с.*
3. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/996-14>*

Заруднєва Н.Д., Булах О.В.

Студенти ф-ту МЕіМ, 3 курсу, спец. 6503 «Міжнародна економіка»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ЕТИКА ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ

Головний бухгалтер і працівники бухгалтерії мають постійні взаємини не тільки з керівництвом і співробітниками адміністрації господарюючого суб'єкта, а й з іншими працівниками суб'єкта, зокрема, з представниками інших господарюючих суб'єктів, податкових органів, банківських установ, органів державної влади та іншими. Тому можна з упевненістю стверджувати, що бухгалтерія є одним з найбільш відвідуваним підрозділом господарюючого суб'єкта, якщо до цього додати, що контролюючі органи (податкові інспекції, всілякі наглядові організації аж до екологічних і пожежних), як правило, в першу чергу відвідують бухгалтерію, то стає зрозумілим, що бухгалтери мають справу з великою кількістю відвідувачів. І з кожним з них потрібно розглянути (вислухати, пояснити, при необхідності - обґрунтувати) і вирішити по суті підняті питання.

В ринкових умовах розробка етичних норм поведінки бухгалтерів стала об'єктивною необхідністю. Для досягнення цілей бухгалтерської професії і підтримання престижу і авторитету серед працівників господарюючого суб'єкта, власників, інвесторів, контролюючих органів і в суспільстві в цілій представляється доцільному дотримання ряду вихідних умов і фундаментальних принципів. До них слід віднести чесність, об'єктивність, професійну компетентність і належну ретельність, сумлінність в роботі, конфіденційність, професійної поведінку, доброякісне використання

законодавства та нормативно-правових актів, що регламентують методику і методологію бухгалтерського обліку та інших суміжних дисциплін.

Проте як свідчить практика, у будь-якої людини існує спокуса до шахрайства, якщо її не контролювати належним чином. Через відсутність певного контролю бухгалтерів може похитнутися етика та виникати так звані бухгалтерські скандали, що виникають внаслідок навмисного маніпулювання фінансовими звітами. Такі помилки, як правило, включають складні методи для зловживання або неправильного спрямування коштів, завищення надходжень, заниження витрат, переоцінка вартості корпоративних активів або недостатнє повідомлення про існування зобов'язань.

Зазвичай порушується етика професіоналізму бухгалтера через такі два види шахрайства, як незаконне використання активів (відбувається тоді, коли працівник краде майно компанії, незалежно від того, чи є ці активи грошовими або фізичними. Як правило, вкрадені активи - це грошові кошти або їх еквіваленти, а також дані компанії чи інтелектуальна власність) та шахрайська фінансова звітність [2] (у цьому контексті керівництво навмисно маніпулює звітною політикою або бухгалтерськими оцінками для покращення фінансової звітності).

Для того, щоб усунути порушення етичних норм в бухгалтерії, необхідно прибрати так званий трикутник шахрайства, який складається з трьох компонентів, які разом призводять до шахрайської поведінки: стимули/тиск: керівництво або інші працівники мають стимули чи тиск на здійснення шахрайства; можливості: обставини надають можливість керівництву або працівникам здійснювати шахрайство; позиції/раціоналізація: існує ставлення, характер або сукупність етичних цінностей, що дозволяє керівництву чи працівникам здійснювати нечесний вчинок або вони знаходяться в середовищі, що накладає достатній тиск, який змушує їх раціоналізувати вчинення нечесного вчинку.

У світовій практиці такі випадки не рідкість. Одним з недавніх прикладів є завищення прибутків компанією «Тошіба» яке було виявлене в 2015 році. Починаючи з 2008 року компанія вела бухгалтерію неправильно під тиском вищого керівництва. Частиною корпоративної культури компанії було повне погодження з вимогами топ-менеджменту, який ставив завищені цілі. Щоб їх досягти керівникам відділів доводилося підробляти звітність, зокрема завищення прибутків та їх передчасне відображення у звітності або відображення збитків «заднім числом». Такі заходи часто приводили до встановлення ще вищих цілей на наступні періоди, створюючи ефект сніжної кулі. Апогей обсягів шахрайства настав у 2011 році через страх менеджменту перед спадом ринку ядерної енергетики, як результат аварії на атомній станції «Фукусіма». У підсумку операційний прибуток компанії був завищений на 1,22 мільярда доларів США [3].

Головним способом запобігання порушення бухгалтерської етики є внутрішній аудит. Він дозволяє запобігати появі порушень, на відміну від покарань з боку державних регуляторів які діють постфактум [4]. Внутрішній аудит допомагає організації досягти поставлених цілей, використовуючи

систематизований і послідовний підхід до оцінки і підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління.

Список використаних джерел

1. Чижевська Л. В. *Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку*. / Л. В. Чижевська; ДАСОА. - К., 2007. - 39 с.
2. Редько О.Ю. *Методологія та організація професійного аудиту в Україні. Стан та перспективи розвитку* / О. Ю. Редько; ДАСОА. - К., 2009. - 44 с.
3. Ritsuko Ando: *Toshiba inflated profits by \$1.2 billion with top execs' knowledge: investigation* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/https://www.reuters.com](https://www.reuters.com)
4. *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals* / Michael J. Jones/ 2011/ ISBN: 978-0-470-05765-0

Захарченко О.А., Спінко М.О.

Студенти ф-ту МЕіМ, 3 курсу, спец. 6503 «Міжнародна економіка»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Відповідальне ведення бізнесу передбачає необхідність звіту перед суспільством про наслідки його ділової активності. Соціальна звітність передбачає розкриття інформації як про позитивні, так і негативні результати економічної, екологічної, соціальної діяльності організації.

Соціальна (нефінансова) звітність стає невід’ємним елементом корпоративної культури, а управління програмами корпоративної соціальної відповідальності в комерційних організаціях, орієнтованих на сталий розвиток, забезпечує збалансований економічний, соціальний та екологічний розвиток суспільства. Разом із тим досі не створено систему державного регулювання та єдиної концепції формування соціальної звітності. Під час її формування бізнесові структури найчастіше використовують відповідні міжнародні стандарти у цій галузі. Здебільшого в соціальних звітах подається зайва інформація, яка не відповідає інтересам і потребам стейкхолдерів. Усе це визначає актуальність подальшого розроблення та вдосконалення методології і методики складання соціальної звітності з урахуванням специфіки вітчизняного законодавства і особливостей ведення бізнесу [3].

Потужним осередком упровадження соціальної відповідальності задля системних і якісних змін в Україні є заснована в 2008 р. експертна організація «Центр «Розвиток КСВ». Він не тільки сприяє розширенню практик соціально відповідального бізнесу, але й проводить теоретичний аналіз, досліджує закономірності та тенденції його функціонування, у тому числі і у сфері соціальної звітності підприємств, фірм, корпорацій.

Публікація соціальної звітності дає компанії багато переваг: формування позитивного іміджу перед своїми клієнтами, що підтримує лояльність існуючих та заохочує потенційних клієнтів; забезпечення корисною інформацією кредиторів та інвесторів (а також інших осіб, які можуть бути в цьому зацікавлені); підтримка соціальної стабільності в регіонах та в державі загалом; перспектива довгострокового підвищення капіталізації компанії за рахунок формування довіри інвесторів; оцінка соціальних ризиків і перспектив, виявлення соціальних проблем.

Найпоширенішими аспектами нефінансового звітування в Україні є:

- умови праці та розвиток людського капіталу;
- збереження і відтворення довкілля;
- доброчинність і благодійництво;
- співпраця з місцевими громадами

Доброчинні акції та проекти залишаються домінантою українських нефінансових звітів. Компанії подають докладну інформацію про надання допомоги та проведення соціальних акцій загального спрямування щодо запобігання поширення хвороб, допомоги дітям в інтернатах тощо [2].

Чисельність компаній, які розміщують на сайтах свої КСВ-звіти, сьогодні зменшується порівняно з минулими роками. Так, в 2013 цей показник становив 13 компаній, в 2014 - 14, в 2015 - 17, а в 2016 році впав до 11. Це можна пояснити тим, що частина компаній, які готують звіти, не увійшла до топ-100 найбільших компаній в 2016 році, тому звіти вони не підготували [1].

Перший в Україні звіт із корпоративної соціальної відповідальності підготовлений та опублікований у 2005 році компанією “Систем Кепітал Менеджмент”. Це допомогло компанії посісти одне з ключових місць у сфері соціальної відповідальності бізнесу.

Сьогодні стандартом рамкових критеріїв підготовки нефінансової звітності є система Глобальної ініціативи зі звітності (GRI). Перший звіт відповідно до системи GRI (Global Reporting Initiative) в Україні оприлюднив Надра Банк [2].

Більшість компаній, які звітують за нефінансовими аспектами своєї діяльності, мають український капітал або працюють лише в Україні. Проте у країнах Східної Європи, наприклад, більшу частку компаній, які готують нефінансові звіти, складають національні підрозділи міжнародних компаній.

Слід врахувати також, що країни ЄС у 2017 році почали виконувати положення Директив 2013/34/ЄС та 2014/95/ЄС, які зобов'язують великі компанії з персоналом понад 500 осіб надавати нефінансові звіти, розкриваючи екологічні, соціальні та управлінські ризики. Ці тенденції свідчать про поширення вимог не тільки щодо впровадження КСВ-політики в компанії, а і висвітлення цієї політики [2].

Отже, варто зазначити, що нефінансова звітність є важливим показником діяльності компаній у всьому світі. Українські фірми повинні звернути на це увагу та оформлювати соціальну звітність за прикладом інших держав. Окрім цього, звітність повинна бути прозорою та реально відображати досягнення компанії, а не приховувати її недоліки та прорахунки.

Список використаних джерел

1. Індекс прозорості сайтів українських компаній-2016 / Центр Розвитку КСВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2017/05/Transparency-Index-2016_final.doc
2. Написання звіту з КСВ / Центр Розвитку КСВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org/training/>
3. Любязцева О. Три «П» звітності зі сталого розвитку: проблеми, перспективи, переваги / О. Любязцева, О. Суценко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/488-tri-p-zvitnosti-zi-stalogorozvitku-problemi-perspektivi-perevagi>

Згоран Ю.В.,

студентка ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец.6504 «Економіка підприємства»

ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,

професор кафедри бухгалтерського обліку

ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Питання екологічної відповідальності з кожним роком все більше потребує уваги у зв'язку зі зростанням техногенних та екологічних катастроф, а також останнім часом з підсиленням інтересом до здорового способу життя.

Вирішення таких проблем можливе тільки шляхом об'єднання зусиль бізнесу, держави та громадян для розробки спільної концепції ведення підприємницької діяльності, головною умовою якої є усвідомлення унікальності й вичерпності природного багатства, розуміння складності взаємозв'язків між економічними й неекономічними ресурсами.

Екологічна компонента являє собою усвідомлену участь бізнесу у різноманітних заходах, спрямованих на попередження та мінімізацію негативних впливів на навколишнє середовище, раціональне природокористування, економію сировинних і енергетичних ресурсів у процесі господарської діяльності, залучення відходів в господарський оборот, підтримку заходів з охорони здоров'я тощо. Наприклад, такі всесвітньо відомі корпорації, як "Walmart" та "Target" впровадили у свою діяльність еко-орієнтовані процеси, як компостування та утилізація, зміна маршрутів транспортування задля економії палива, зменшення витрат на пакувальні матеріали, зростання питомої ваги екологічної продукції в продажах. За останні 5 років ці зміни позитивно вплинули на репутацію компаній, що дозволило збільшити обсяги продажів приблизно на 20%. [3]

Розглядаючи діяльність компаній в аспекті екологічної компоненти КСВ, необхідно зазначити, що всі компанії, які займаються вирішенням екологічних проблем, можна розділити на дві групи [5]:

- підприємства , які при вирішенні екологічних проблем отримують реальну економічну вигоду, наприклад, впроваджуючи ресурсозберігаючі технології і тим самим зменшуючи собівартість продукції;

- підприємства , які займаються вирішенням екологічних проблем задля створення позитивного іміджу, вважаючи, що основна мета їхньої діяльності – отримання прибутку. (частка 67% від усіх компаній)

Інструментом, що дозволяє здійснити порівняльний аналіз результатів впровадження екологічної компоненти корпоративної соціальної відповідальності у діяльність підприємств, є соціальна звітність. Найпоширенішим стандартом нефінансової звітності є стандарт G4 некомерційної організації «Global Reporting Initiative» (GRI), де екологічна компонента виділяється в окрему категорію, яка характеризує вплив організації на системи природи.

Концепцію екологічної відповідальності поділяють на дві складові: корпоративну та індивідуальну [4].

Корпоративна екологічна відповідальність орієнтує бізнес структури на те, що повинна існувати глобальна відповідальність перед екологічною системою планети. Концепція індивідуальної екологічної відповідальності, коли людей щоразу більше цікавить, як вплине несприятлива екологічна ситуація на їхнє життя.

До основних елементів екологічної корпоративної відповідальності відносяться :

1. Запровадження корпоративної екологічної політики , а саме екологічні принципи і стандарти та екологічне законодавство .

2.Екологічний аудит , мета якого полягає у визначенні ключових ресурсів та їх обсягів , необхідних для функціонування.

3. Залучення працівників до екологічних ініціатив.

4. «Зелене постачання» ,коли постачальники надають товари та послуги, які є менш шкідливими для навколишнього середовища.

5.Виробництво «зелених» товарів.

6. Система екологічного управління (Environmental Management System), розроблена Міжнародною організацією стандартизації [1].

У 2016 році із 180 досліджуваних країн за Індексом екологічної ефективності (The Environmental Performance Index 2016) лідером визнано Фінляндію [6]. Україна в рейтингу посіла 44 позицію, покращивши за 10 років свої результати на 25%.

Хоча до Глобального договору ООН приєдналися 177 українських компаній, з них активно просувають екологічні мотиви тільки 2 невеликі компанії – ТОВ «Союз-Континент» та корпорація «Сонячний альянс». Щодо решти вітчизняних підприємств, то навіть лідери соціально відповідального бізнесу не можуть похвалитися наявністю стратегії розвитку екологічної компоненти КСВ. Хоча такі компанії, як «Оболонь», «Platinum Bank», «Carlsberg», «METRO» регулярно звітують за результатами КСВ, проте інформація про конкретні цілі еко-орієнтованої діяльності в нефінансовій звітності не представлена.

Шляхи посилення екологічної відповідальності:

1) *Законодавче регламентування екологічної відповідальності*. Сьогодні відсутній єдиний документ, який би визначав концепцію сталого розвитку і межі екологічної відповідальності.

2) *Екологічна освіта*. Потрібно інформувати громадян про можливість участі в екологічних проектах, які проходять на різних рівнях. Необхідно зменшити випуск друкованої продукції та віддання переваги розміщенню електронних варіантів публікацій на сайтах.

3) *Система екологічної сертифікації*. Відповідність продукції екологічним стандартам засвідчують екологічним маркуванням. Так, у Скандинавії, Голландії та Швейцарії для позначення таких товарів користуються символом «Скандинавський лебідь», у Євросоюзі знаком є інтернаціональна «квітка». В Україні використовують еко-знак «Екологічно чисто та безпечно», емблемою якого став «Зелений журавель». Усі перелічені системи входять до міжнародної системи еко-маркування Global Ecolabelling Network (GEN) [2].

Отже, екологічна компонента КСВ на українських підприємствах впроваджується недостатньо активно, заходи екологізації виробництва здійснюються неефективно та в недостатніх масштабах для подолання негативного впливу на довкілля. Відсутність у найбільших промислових підприємств нефінансової звітності не дозволяє прослідкувати послідовність та оцінити ефективність здійснених заходів. До пріоритетних подальших цілей можна віднести мінімізацію екологічного навантаження на навколишнє середовище шляхом утвердження в суспільстві свідомості цінностей екокультури і зміни траєкторії руху технологічного процесу в бік орієнтації на екологічний розвиток.

Список використаних джерел

1. Огородник В.В. Вплив екологічного компонента соціальної відповідальності на економіку країни / В.В. Огородник // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – Випуск 7. – С. 612–616.
2. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 111-112 с.
3. Звіти // Спільнота соціально відповідального бізнесу // www.svb.org.ua
4. Смоленнікова Д.О. Роль екологічної відповідальності бізнесу на шляху до сталого розвитку // Вісник СумДУ. – Серія: Економіка. – 2013. – №4. – С. 35–39.
5. Грішнова О. Впровадження екологічної відповідальності в практику менеджменту вітчизняних підприємств / О. Грішнова, О. Брінцева // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. – 2013. – № 10 (151). – С. 12–18.
6. Environmental Performance Index 2016. EPI Rankings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epi.yale.edu/epi/country-rankings>.

СТЕЙКХОЛДЕРИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ

Одним з принципів соціально відповідального бізнесу є підзвітність. Кращим інструментом, який інформує зацікавлені сторони про вплив діяльності компанії на сталий розвиток суспільства та демонструє її прихильність принципам соціальної відповідальності, є соціальна звітність.

Соціальна звітність є публічною і вона розглядається як інструмент інформування різних стейкхолдерів компанії (акціонерів, інвестори, співробітників, партнерів, клієнтів і суспільства) про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності.

На відміну від фінансової звітності, звітність соціальна довгий час була не обов'язковою, її законодавча база лише формується. При цьому кожна з зацікавлених сторін (стейкхолдерів), має свою мотивацію до користування матеріалами соціальної звітності. Зацікавлені сторони поділяються на первинні – ті які мають прямий вплив на бізнес (власники, бізнес-партнери, співробітники) і вторинні – це ті, які опосередковано впливають на бізнес (влада, конкуренти, інвестори, ЗМІ) [2]. Втім, переважне значення мають ті зацікавлені сторони, які реально впливають на благополуччя фірми, і відповідно фірма може змінити свою поведінку, а саме інвестори, керівництво, співробітники, партнери та державні органи.

На підставі інформації, відображеної в соціальних звітах, задовольняються окремі інтереси різних груп зацікавлених осіб.

Інвестори зацікавлені в соціальній звітності через те, що можуть за допомогою неї аналізувати ризики та визначати можливості інвестування в підприємство та його проекти. Їх цікавить стабільний розвиток, позитивний імідж компанії.

Керівництво компанії та акціонери теж є стейкхолдерами соціальної звітності. Для них ця звітність дає можливість мати якнайдокладнішу інформацію про економічні, екологічні, соціальні аспекти діяльності, суспільне визнання та суспільний вплив компанії. Матеріали соціальної звітності – це нові можливості самоаналізу та крок на шляху дальшого стійкого розвитку. Наявність цієї інформації дає можливість виявляти ризики та відкривати нові можливості для розвитку бізнесу[3].

Щодо співробітників то, вони одержують докладну інформації про дії та плани компанії щодо реалізації соціальних програм, реструктуризації бізнесу, поліпшення умов праці, створення нових робочих місць.

Вони зацікавлені в формування робочої атмосфери, зростання продуктивності, в стабільних доходах підприємства, розвитку соціальних програм для

працівників, покращенні умов праці, безпеки та здоров'я, а також в особистому розвитку

Споживачі одержують інформацію щодо якості та цін на товари і послуги, змін у товарній політиці на перспективу, екологічної результативності компанії, дотримання соціально-трудова норм на виробництві. З огляду на соціальну звітність формується довіра до компанії.

Органи державної влади зацікавлені у дотриманнях норм законодавства, сплати податків. Одержана інформація з соціальної звітності підприємства, необхідна для розроблення програм соціально-економічного розвитку та охорони навколишнього середовища в країні, регіоні, іншій територіальній одиниці[3].

Партнери - мають можливість з'ясувати, чи є їхній партнер надійною організацією, чи дотримується остання етичних принципів ведення бізнесу, чи не порушує прав людини у сфері безпосереднього докладання праці, чи дотримується міжнародно-правових норм, чи є ризик втратити імідж через співробітництво з цією організацією.

Отже, усіх стейкхолдерів можна розглядати як складну систему, що знаходиться в стані динамічної рівноваги з середовищем, яка визначається організаціями, з якими стейкхолдери мають стійкі відносини. Ефективна взаємодія із зацікавленими сторонами на системній основі допоможе організації:

- зрозуміти, які очікування є у зацікавлених сторін щодо діяльності організації;
- отримати від стейкхолдерів інформацію, яка допоможе підвищити ефективність діяльності;
- виявити приховані проблеми та загрози для організації;
- подолати недовіру до організації та її діяльності з боку держави, ЗМІ, бізнесу та населення;
- виявити і залучити потенційних партнерів, добровольців та донорів;
- визначити нові можливості для досягнення своєї місії та цілей.

Список використаних джерел

1. Воробей, В. Соціальна звітність : стан та перспективи [Тест] / В.Воробей // *Матеріали Зборів мережі Глобального Договору ООН (16 грудня 2009 р.)*. – К.: 2009. – 11 с.
2. Буковинська М. П. Соціальна звітність і соціальний аудит: інструменти управління корпораціями [Електронний ресурс] / М.П. Буковинська. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_4_1/110-114.pdf
3. Колот А. М. Соціально-трудова сфера : стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку : [монографія] / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2010. – 251 с.

Калашник Д.І.
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6508 «Фінанси і страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ: ПРИЗНАЧЕННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Останнім часом в Україні та світі все більшого поширення набувають стандартизовані форми соціальної звітності підприємств. Що таке соціальна звітність і для чого потрібна? Цікаве і неоднозначне питання. Оскільки стандарти соціальної звітності розробляються і вводяться не урядами, і не державою, а створюються ініціативною групою або свого роду консорціумом, що може складатися з представників бізнесу, спеціалізованих агентств і представників громадських організацій.

«Соціальна звітність» поняття відносно нове. Досліджували це питання у своїх працях як українські, так і зарубіжні вчені, такі як А. Андрюшенко, О. Балакірева, М. Буковинська, Р. Ватьє, В. Воробей, О. Касперович, О. Мітрофанов, Н. Семенишена, Ю. Попов, П. Шлендер, О. Шулус, та інші.

Варто зазначити, що у вітчизняній літературі і до цього часу немає однозначної термінології трактування поняття «соціальна звітність». Для позначення звітності, що містить соціальні показники, використовуються різні терміни: «нефінансова звітність», «звітність про соціальну відповідальність», «соціальна звітність», «звітність в області сталого розвитку». Це означає, що існує необхідність дослідження даного поняття.

Карагод В.С. [5, с. 34] визначив загальну мету впровадження соціальної корпоративної звітності – забезпечення держави, інвесторів та інших зацікавлених сторін тією інформацією, яка їм необхідна для прийняття рішень у різних сферах діяльності.

Український науковець Буковинська М.П. [2, с. 111] стверджує, що соціальний звіт (GRI-стандарт) повинен віддзеркалювати економічну, соціальну й екологічну політику корпорації і виконувати функцію інструмента управління діяльністю з корпоративною соціальною відповідальністю (КСВ).

Алігаджієва Є.М. [1, с.20] вважає, що цілі соціальної звітності – це декларування відданості принципам сталого розвитку, залучення нових інвестицій, лобювання корпоративних інтересів, поліпшення взаєморозуміння з місцевими громадами і релігійною владою.

Публікація корпораціями соціальної звітності надає їм сприятливі можливості для досягнення важливих цілей:

забезпечення формування позитивного іміджу, зміцнення суспільної довіри і лояльності до компанії;

створення сприятливого соціального середовища в регіонах діяльності, підтримка соціальної стабільності;

підвищення капіталізації компанії в довгостроковій перспективі, зміцнення довіри інвесторів через зниження нефінансових ризиків;

удосконалення корпоративного управління, виявлення соціальних проблем та оцінка ризиків, підвищення ефективності корпоративних комунікацій.

Соціальна звітність дає конкретизоване та структуроване уявлення про соціально відповідальну діяльність бізнесу, включаючи і ті його види, які не піддаються кількісному виміру. Підготовка та публікація соціальної звітності корпорацій свідчить про те, що це не просто технічні звіти про виконану соціальну роботу та здійснені витрати на благодійність. Одночасно зі складанням звіту проводиться значна робота з коригування соціальної діяльності підприємств на основі врахування очікувань громадян.

Значна перевага такого звіту корпорацій полягає в тому, що він передбачає як обов'язкову процедуру діалог її керівників із представниками зацікавлених у співпраці з бізнесом сторін (передусім владних структур). Це дає бізнесу змогу одержувати достатньо точну інформацію про соціальні очікування груп суспільства.

В Україні міжнародний стандарт соціальної звітності GRI [6] починає впроваджуватися під впливом виходу українських компаній на міжнародний ринок. Для сучасного вітчизняного бізнесу публікація соціальних звітів за міжнародними стандартами не є обов'язковою. Однак, протягом останніх років, поступово, збільшується кількість звітів, оприлюднених найбільшими корпораціями.

Отже, публікуючи соціальні звіти, компанії забезпечують прозорість діяльності, а це, в свою чергу, виступає одним із чинників їх конкурентних переваг. До речі, статистично доведено, що більш прозорі компанії привертають більшу увагу інвесторів і мають вищий рівень капіталізації.

Підсумовуючи вище зазначене, можна сказати, що соціальний звіт, виконаний відповідно до міжнародних стандартів, призначений для відображення зваженої та відповідальної стратегічної соціальної політики й являється ефективним засобом підвищення якості управління компанією, дає змогу систематизувати реалізовані соціальні програми та визначити напрями їх подальшого впровадження.

Для України, щодо запровадження соціальної звітності, необхідно: опрацювати та дати точне трактування терміну «соціальна звітність»; розробити та впроваджувати свої стандарти соціальної звітності, які будуть також перевірятися та прийматися до уваги під час процесу внутрішнього інвестування. Запровадження соціальної звітності – шлях до створення сприятливих умов для реалізації довгострокових стратегій розвитку бізнесу на основі дотримання балансу інтересів зацікавлених сторін. У цьому суть соціально відповідального ведення бізнесу як основи стабільного розвитку корпорацій.

Список використаних джерел

1. Алігаджієва Є.М. Характеристики и взаимосвязи социального учета в системе видов учета / Е.М. Алигаджиева // Международный бухгалтерский учет. – 2008. – № 5. – С. 20–24.
2. Буковинська М.П. Соціальна звітність і соціальний аудит: інструменти управління корпораціями / М.П. Буковинська // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 4. – С. 110–114.
3. Годнюк І.В. «Соціальний облік та звітність, як інструменти соціальної відповідальності» [Електронний ресурс] / Годнюк І.В. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://188.190.33.56:7980/jspui/bitstream/123456789/307/1/PB-26-40.pdf>
4. Давидюк Т.В. Конвергенція бухгалтерської та соціальної звітності в частині людського капіталу: розвиток існуючих підходів // Економіка: реалії часу: електрон. журн. 2012. – № 2. – С. 123–129. ИЛБ: <http://oaji.net/articles/2015/2071-1433756097.pdf>
5. Карагод В.С. Основные способы стандартизации корпоративной социальной отчетности / В.С. Карагод // Финансы и кредит. – 2006. – № 14. – С. 34–38.
6. Baker Tilly. Нефінансова звітність за стандартом GRI у світі та Україні [Електронний ресурс] / Baker Tilly. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bakertilly.ua/news/id1129>.

Карнасюк А. В., Подоляк Н. О.

студенти ф-ту ЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАПРОВАДЖЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Економічні та фінансові кризи, соціальна напруженість, погіршення стану навколишнього середовища обумовлюють необхідність впровадження та розвитку системи соціальної відповідальності в країні. Розуміння моделі соціальної відповідальності як частини міжнародної репутації країни спонукає до активної участі в її формуванні на державному рівні.

Під впливом історичних, політичних, культурних та соціальних чинників прояви соціальної відповідальності трансформуються в особливу модель соціальної відповідальності. Така модель є різною в різних країнах, але водночас має схожі фактори впливу держави на формування системи соціальної відповідальності.

Моделі соціальної відповідальності різняться за такими ознаками, як роль держави, законодавчі обмеження, ключові учасники соціальної відповідальності, механізм взаємодії між учасниками моделі. На основі зазначених відмінностей прийнято виділяти такі моделі соціальної відповідальності, як американська, європейська, японська та британська [6, с. 459].

Американська модель соціальної відповідальності ґрунтується на ініціативі компаній та їх самостійності у визначенні свого суспільного внеску у

розв'язання соціальних проблем. Держава реалізовує свою другорядну роль в розвитку соціальної відповідальності через просвітництво і систему стимулів, котра передбачає надання субсидій та податкових пільг. Компанії у своїй соціальній діяльності основний акцент роблять на розбудові позитивних відносин підприємства з регіональною та місцевою громадою, на охороні навколишнього середовища і відповідній поведінці корпорацій на ринку.

В європейській моделі соціальної відповідальності держава виступає в ролі інституту, який визначає правила поведінки і стежить за їх дотриманням. Європейські держави виокремлюють соціальну відповідальність як складову стратегії розвитку всієї держави, тип самим демонструючи правильний приклад для підприємств. Характерною рисою європейської моделі є економічне обґрунтування ефективності соціальних заходів та високий рівень уваги до соціальної діяльності з боку громадськості. Наявність високого рівня податків і відсутність пільг та стимулів зумовлюють відсутність благодійних заходів в європейській моделі.

Активна участь держави в запровадженні соціальної відповідальності прослідковується в японській моделі. Культурні традиції країни стали своєрідною базою для поглиблення соціальної згуртованості, закріплення колективного прийняття рішень, відповідальності перед працівниками та соціальної відповідальності керівництва. Формування системи соціальної відповідальності в Японії базується на значній увазі до людських ресурсів, а тому і на постійному покращенні умов їх використання. Японські компанії більшою мірою зосереджуються саме на внутрішніх програмах [3, с.110].

Різні вчені й дослідники виділяють також такі моделі соціальної відповідальності, як латиноамериканська, африканська, британська. Проте варто наголосити, що ідеальної моделі соціальної відповідальності не існує, так як кожна з них має певні переваги і недоліки, що формуються під впливом соціально-економічних умов, культурних традицій і особливостей національного менталітету.

Соціальна відповідальність безпосередньо базується на усуненні соціально-економічних протиріч з боку держави, які до свого складу включають такі категорії як безробіття, забруднення навколишнього середовища, бідність та ін.

Отже, соціальна відповідальність у сучасному суспільстві функціонує за багатьма моделями, основними з яких є: американська, європейська, японська та британська.

Наслідком цілеспрямованої політики держави, яка, безпосередньо, направлена на формування уявлення в підприємців своєї ролі в соціально-економічному розвитку суспільства є досить високий рівень соціальної відповідальності бізнесу в Європейських країнах, США та Японії. Соціальну відповідальність можна розглядати як новітній рівень ведення бізнесу, який стрімко розвивається та впливає на соціально-економічний розвиток держави, знижує конфронтацію між соціальними партнерами, та сприяє сталому розвитку економіки.

Також варто зазначити, що соціальна відповідальність за своєю основою є певним новим поглядом на відносини між державою та економічними суб'єктами й соціальними колами суспільства, і саме ці відносини потребують чіткого управління для забезпечення стійкості впродовж довгого часу.

Список використаних джерел

1. Бульба В. Г. *Зарубіжний досвід державного регулювання соціальної відповідальності бізнесу* / В. Г. Бульба, М. В. Третяк. // *Теорія та практика державного управління*. – 2013. – №3. – С. 1–8.
2. Волинець У. *Моделі соціальної відповідальності* / У. Волинець // *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія «Економіка АПК»*. – 2013. – № 20(1). – С. 117–122.
3. Коваленко Є.В. *Зарубіжний досвід формування національних моделей корпоративної соціальної відповідальності* / Коваленко Є.В. // *Механізм регулювання економіки*. – 2016. – С. 106–112.
4. Колосок А. *Зарубіжний досвід соціальної відповідальності бізнесу та перспективи його застосування в Україні* / Андрій Колосок. // *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. – 2015. – №1. – С. 15–19.

Кириченко К.М., Мадіна А.В.,
студенти ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЧИННИКИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах ключовим напрямком розвитку економіки України є євроінтеграція. Однією з основних європейських концепцій, яка потребує впровадження і якісного удосконалення, є зростання підконтрольності та прозорості діяльності компаній через запровадження соціальної звітності.

Соціальна або нефінансова звітність – це звіти компаній, що містять не тільки інформацію про результати економічної діяльності, а й соціальні та екологічні показники. Вона є публічною і розглядається як інструмент інформування стейкхолдерів компанії про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені у своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності [1].

На сучасному етапі розвитку більшість великих компаній акцентують увагу на соціальній звітності, що передбачає формування стійкого бізнес-іміджу, а також підкреслює прозорість та інвестиційну привабливість фірми. Нефінансова звітність надає компанії ряд переваг, зокрема це стосується більш поглибленого усвідомлення ризиків і можливостей в перспективі сталого розвитку; реалізації та поширення соціальних програм; завоювання прихильності споживачів і, як наслідок, зростання обсягів реалізації продукції.

Тому вивчення досвіду поширення нефінансової звітності в світі та питання адаптації національного законодавства до європейського є актуальним.

Однією з Цілей сталого розвитку, ухвалених ООН у 2015 р., є Ціль 12 «Відповідальне споживання та виробництво», котра спонукає бізнес-спільноти стати до 2030 р. на шлях енерго- та екологічного розвитку, що базується на звітності зі сталого розвитку. Стан поширення нефінансової звітності в Україні є значно нижчим ніж в інших країнах, а тому така форма звітності має перспективу розвитку. Так, в 2016 році кількість інтегрованої звітності, що повністю або частково відповідала Міжнародним основам інтегрованої звітності в Японії становила 19,92%, в Нідерландах 7,42%; тоді як в Україні даний показник становив 0,39% [3].

Потужним важелем в розвитку корпоративної соціальної звітності та звітності зі сталого розвитку стала Ініціатива з глобальної звітності (GRI), на основі якої більше 1 500 відомих компаній світу випускають нефінансові звіти. В Україні лише 5 компаній («СКМ», «Оболонь», «Ernst&Young», «Арселор Міттал Кривий Ріг», «Platinum Bank») готують звіти за комплексною системою GRI_v3, інші компанії використовують такі форми, як звіт з прогресу, соціальний звіт, звіт про корпоративну відповідальність, екологічний звіт [3].

Тому доцільним є розроблення інструментарію формування нефінансової звітності з врахуванням і визначення особливостей різних видів звітів.

У 2017 році Верховна Рада України прийняла у другому читанні та в цілому зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Зміни відбулись щодо удосконалення деяких положень в законі. По-перше, треба звернути увагу на введення нового терміну, що раніше не застосовувався - «звіт про управління». У даному законі зазначено, що звіт про управління – це документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [5]. Загальними вимогами до звіту про управління є:

- звіт про управління повинен подаватися разом з консолідованою фінансовою звітністю та фінансовою звітністю в порядку та строки, які встановлені законом;
- у випадку подання підприємством консолідованої фінансової звітності подається подається консолідований звіт про управління;
- мікропідприємства та малі підприємства звільняються від подання звіту про управління;
- середні підприємства мають право не відображати у звіті про управління нефінансову інформацію [5].

Отже, запровадження нефінансової звітності в Україні перебуває на стадії активного становлення. Це складний період, проте в результаті вітчизняні підприємства мають нагоду вийти на інноваційний шлях соціального та економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. В. Економічна сутність поняття «нефінансова звітність» / К. В. Безверхий. – 2017. – №1. – С. 25–34.
2. Безверхий К. В. Генезис інтегрованої звітності у світі / К. В. Безверхий. // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2017. – №3. – С. 87–93.
3. Костирко Р. О. Інтегрована звітність у забезпеченні корпоративної соціальної відповідальності компаній / Р. О. Костирко. // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2015. – С. 305–310.
4. Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо удосконалення деяких положень [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.

Лазор М.В., Горшкова О.О.

студентки ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Глобальна нестабільність у світі супроводжується загостренням соціальних проблем, успішне вирішення яких залежить від економічної і політичної діяльності світової спільноти, розуміння кожною людиною своєї соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність – це кодекс ділової етики і добровільний вклад бізнесу в людський капітал, охорону довкілля і соціально-орієнтовані програми понад той мінімум, який передбачений державою.

Виділяють дві головні моделі соціальної відповідальності – американську та європейську. В науковій літературі можна зустріти й інші моделі, наприклад, японську, британську, англо-саксонську, континентальну, які є похідними від зазначених двох моделей та базуються на них.

Довгий час існувала думка про те, що соціальна відповідальність є суто американським явищем. І справді, традиції філантропії та добровільної допомоги бізнесу іншим верствам суспільства були широко поширені в США ще в XIX столітті.

Головними особливостями американської моделі соціальної відповідальності підприємств можна вважати мінімальне пряме втручання держави в їхню діяльність, регулювання на основі економічних стимулів. У той же час аналіз початкових умов формування американської моделі соціальної відповідальності показав, що спочатку сформувалася закрита модель, яка характеризувалася активною роллю держави в реалізації соціально

відповідальної поведінки підприємств (початок XX століття), яка потім еволюціонувала у відкриту модель.

Отже, можна назвати такі пріоритетні напрями соціальної відповідальності американських компаній: відповідальність за продукти компанії (їх безпеку, глобальне ліцензування продуктів, відповідність стандартам), захист довкілля («зелений рух», відновлювані джерела енергії, використання екологічно чистих продуктів під час виробництва товарів компанії), захист співробітників (програми навчання, виплати бонусів) [4].

Європейська модель соціальної відповідальності кардинально відрізняється від попередньої. Основними особливостями європейської моделі є пильна увага держави до соціальних проектів підприємства, його ініціативність у створенні соціальних проектів, а також активна участь держави в розвитку соціальної відповідальності. Проте необхідно відмітити поступову зміну європейської моделі соціальної відповідальності у бік відкритої моделі і її все більше наближення до неї.

Якщо порівнювати її з американською моделлю, можна виявити, що основною метою першої є прибутковість, а європейської - відповідальність перед працівниками. Це означає, що соціальна відповідальність поширюється на умови праці, заробітну плату, випуск якісної продукції та надання послуг, охорону навколишнього середовища, зайнятість у конкретному регіоні, реалізацію соціальних ініціатив населення. Також європейській моделі притаманний високий рівень оподаткування діяльності підприємств, що призводить до їх відходу з національних ринків у «тінь».

За європейською моделлю соціальної відповідальності держава є суб'єктом, який визначає правила поведінки і стежить за їх виконанням. Характерним є високий рівень інтеграції соціальної діяльності в основній стратегії розвитку компанії, існує високий рівень уваги з боку громадськості. У європейській моделі благодійні заходи не є поширеними, що зумовлено високим рівнем податків, відсутністю пільг та інших стимулів.

Звітність із соціальної відповідальності – це інститут публічного прилюдного інформування про благочинну діяльність та результативність функціонування суб'єкта ринку з урахуванням визнаних критеріїв. Успішна реалізація проекту корпорації із КСВ передбачає виконання комплексу заходів з управління. Спеціально утворена служба корпорації збирає інформацію про соціальну, екологічну діяльність та управління персоналом, основу якої містять внутрішні звіти підрозділів корпорації про виконання запланованих заходів та витрачання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів. Складання внутрішніх звітів підпорядковане вимогам надання інформації службою корпорації про виконання запланованих соціальних заходів. Розробляється механізм збирання даних, складаються плани та графіки підготовки та подання звітів. Для цього використовуються як дані бухгалтерського обліку (збільшення (зменшення) виручки від реалізації, утворення резервів, забезпечень, оплата матеріалів, товарів, оплата праці робітників, оплата послуг зовнішніх компаній тощо), так й дані за результатами опитувань, анкетування. Звітність сприяє

вдосконаленню інформаційного забезпечення розробці та реалізації управлінських, соціальних, екологічних та трудових програм.

Як бачимо, ці моделі мають як спільні риси, так і ряд відмінностей, зокрема, якщо соціальні програми американського бізнесу реалізуються через благодійні фонди, філантропію, значення обліку та звітності регулюється GAAP USA, у Європі – через соціальні програми та бізнес-проекти. В ЄС соціальна звітність регулюється Директивою 34/13/ЄС; крім того, методи інформаційного супроводження заходів КСВ в США більш різносторонні; якщо у Європі популярний принцип колективної солідарності, то у США – індивідуалізм. Спільне: обидві моделі розвиваються в напрямку розширення соціальних програм; розміщення виробництва у країнах, що розвиваються; необхідність зниження податків, що буде додатковим фактором для культивування соціальної відповідальності серед представників бізнес-спільнот.

Список використаних джерел

1. Кравцова Е. Модели социальной ответственности бизнеса в мировой экономике / Е. Кравцова, В. Матвеева // Экономика, предпринимательство и право. – 2016. – № 6 (1). – С. 81–98.
2. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження. [Електронний ре- сурс]. – Доступний з http://www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf. – Загол. з екрану.
3. Социальная ответственность как инструмент взаимодействия бизнеса и общества. [Электронный ресурс]. – Доступный http://www.socreklama.ru/sr_article.php&arti_id=165].
4. Кузнецова Н. Модели корпоративной социальной ответственности / Н. Кузнецова, Е. Маслова // Вестник Томского государственного университета. Экономика. – 2013. – № 4 (24). – С. 22–36.
5. «Соціальна відповідальність» : теорія і практика розвитку / за наук. ред. проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012 – 500 с.

Манич А.С., Кондратова А.Л.,
студентки ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Концепції соціальної відповідальності бізнесу вже більше ніж півсторіччя – вона виникла у 50-і роки ХХ ст. та еволюціонувала у часі в міру того, як суспільство почало усвідомлювати суттєвий вплив господарської діяльності на суспільство та навколишнє середовище. Соціальна відповідальність бізнесу

(СВБ) – це концепція залучення соціальних і екологічних аспектів у діяльність бізнесу на засадах добровільності та взаємодії між різними зацікавленими сторонами [1].

Як правило, виділяють американську, британську, європейську, японську та пострадянську моделі СВБ [2]. Серед зазначених моделей цікавою є японська модель СВБ яка сформована історичними та соціокультурними традиціями. Найхарактернішою рисою моделі є активна роль держави. Держава тривалий час брала участь у стратегічному плануванні бізнесу, тому частково підхід до СВБ за японської моделі нагадує європейський. Водночас японський бізнес більше, ніж європейський, зосереджується на внутрішніх програмах, завдяки яким компанія стає для працівника сім'єю [3].

Соціальна відповідальність корпорації в Японії активно підтримується культурними традиціями країни. Японська модель відповідальності передбачає соціальну згуртованість на рівні компанії і ділову згуртованість на рівні індустріальної групи. Управління бізнесом орієнтоване не лише на отримання прибутку, воно також повинно базуватися на правильному сприйнятті буття, суспільства і навколишнього світу, усвідомленні своєї відповідальності перед суспільством і прагненні до прогресу цивілізації взагалі [2].

Основні риси японської системи соціальної відповідальності визначає низка концепцій, яких немає в інших моделях. Найважливішими з них є:

- колективне прийняття рішень;
- відповідальність перед працівниками;
- соціальна відповідальність керівництва [3].

Японія першою у світі стала розвивати так званий менеджмент із «людським обличчям». У бідній на природні ресурси країні традиційно культивується принцип «Наше багатство – людські ресурси», відповідно до якого створюються умови для найбільш ефективного їх використання [4]. До найбільш поширених напрямів соціальної відповідальності перед працівниками належать такі, як система довічного найму, допомога в придбанні житла, стимулювання сімейних династій, навчання спеціалістів, фінансова допомога при народженні дітей, а потім їх навчанні, щедрі вихідні допомоги, корпоративні пенсії.

Протягом останніх років соціальна відповідальність бізнесу в Японії набирає обертів, охоплює всю структуру управління в компанії, не обмежуючись внутрішнім спрямуванням [3]. Підприємства реорганізують свої структури через заснування офісу соціальної відповідальності бізнесу, що їх традиційно контролювали відповідні відділи, такі як відділ інвестицій та відділ управління навколишнього середовища. Певна кількість японських корпорацій заснували департаменти соціальної відповідальності бізнесу, які розповсюджують інформацію про соціальну відповідальність, приділяючи значну увагу зацікавленим партнерам та публікуючи звіти [4].

Отже, у просуванні соціальної відповідальності японський бізнес більшою мірою зосереджується на внутрішніх програмах. В японській моделі соціальної відповідальності значним є вплив держави, розповсюджена практика володіння об'єктами соціальної інфраструктури, забезпечення соціально-побутових благ

на колективній основі та поширеність соціально-побутових ініціатив, що спрямовані на задоволення потреб працівників.

Список використаних джерел

1. Бегма Ю. К. *Якісне дослідження методів впровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні та світі* [Електронний ресурс] / Ю. К. Бегма, О. Ю. Вінніков, О. І. Редько. — Режим доступу : <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/>
2. Комарницький І. Ф. *Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент управління сучасним підприємством* [Електронний ресурс] / І. Ф. Комарницький, З. І. Галушка. — Режим доступу : http://bukuniver.cv.ua/Applications/zbirnik/n6/7_Social.pdf.
3. *Research on the Impact of CSR on Sustainability* [Electronic resource] / Rhetoric And Realities: Analysing Corporate Social Responsibility in Japan. — Access : <http://www.rare-eu.net/>.
4. Градюк Н.М. *Сучасні моделі соціальної відповідальності підприємств* [Електронний ресурс]. — Реж. доступу: http://www.rusnauka.com/22_PNR_2011/Economics/10_90610.doc.htm.

Михайлов М.М., Шпачук М.С.

студенти ФФ, 3 курсу, спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - Токарева Т.О - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ І ЗВІТНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

За останні 10 років, основною тенденцією в управлінні колективом підприємства стало використання цифрових технологій. Все частіше на фірмах створюється корпоративна пошта, що дозволяє оперативно вирішувати будь-які питання не відриваючись від робочого процесу. Така пошта може слугувати для розсилки наказів керівництва, повідомлень, робочих інструкцій або навіть новин, якщо ми говоримо про дуже великі підприємства.

Все легшою стає комунікація між робітниками за допомогою Інтернет: зараз майже всі мають доступ в мережу та використовують месенджери. І хоча корпоративна пошта все ще є ефективним засобом комунікації, сучасні месенджери дозволяють досягти ефекту живого спілкування, коли можна миттєво відповісти записавши коротке відео- або аудіоповідомлення.

Важливою тенденцією в управлінні є аутсорсинг – залучення до роботи працівників, що вже працюють на іншому робочому місці. З таким працівником, як і з будь-яким іншим, потрібно заключати договір найму та дотримуватися всіх законодавчих вимог [1].

Аутсорсинг може передбачати як найм на постійній основі, так і тимчасове залучення до роботи. Наприклад, певна компанія може найняти на деякий час більш досвідченого та професійного менеджера, що дозволить їй на невеликий строк підвищити ефективність роботи. Роль бухгалтерського обліку в даному

випадку – показати, наскільки зміняться фінансові показники підприємства при використанні послуг аутсорсингу [2].

Важливо відмітити, що представники малого бізнесу зараз активно користуються послугами бухгалтерів, що не працюють у компанії весь день. У випадку, коли фінансово неефективно тримати на повній зарплаті бухгалтера, при умові якщо колектив налічує декілька осіб, підприємці можуть платити за 2-3 дні у місяць, не втрачаючи на ефективності, але виграючи у витратах на оплату праці.

Звичайно, аутсорсинг має певний ряд недоліків для працівників, серед яких [3]:

- 1) для працівника, взятого в аутсорсинг немає гарантій постійної зайнятості на цьому самому робочому місці;
- 2) так як праця має тимчасовий характер, запозичені працівники можуть бути позбавлені багатьох винагород, наприклад, виплат за стаж;
- 3) працівники найняті за договором аутсорсингу не можуть вступити до профспілки та позбавлені колективного захисту своїх трудових прав.

Світова практика також свідчить про те, що стара фінансова звітність перестає задовольняти інтереси користувачів звітності. Тепер вони потребують отримання звітів про сталий розвиток компанії, її репутацію, про результати екологічної та соціальної діяльності. Таку звітність в силу її нефінансової спрямованості можна назвати нефінансовою звітністю. Серед нефінансової звітності головним чином виділяється соціальна звітність – систематизована інформація про благодійні та спонсорські заходи підприємства, що так чи інакше позитивно впливають на суспільство, акціонерів підприємства або споживачів продукції [4].

Тому доречним було б розробити в Україні єдину платформу для реєстрації такого роду звітності. На цій платформі слід розмістити інформацію щодо потрібних показників і методів їх розрахунку, а також зразки самої нефінансової звітності. Підприємство буде мати можливість створити там власний аккаунт і публікувати всю свою нефінансову звітність. Така звітність буде знаходитися у публічному доступі та будь-яка особа, в тому числі інвестор, зможе переглянути дані, зробивши відповідні висновки. Для підприємства - це лише плюс, адже, таким чином буде підвищуватися його репутація як суб'єкта господарювання, що дбає про соціальну або екологічну сферу.

Для потенційних інвесторів, а також зовнішніх користувачів, що хочуть отримати інформацію з приводу тієї чи іншої установи/компанії будуть представлені інтегровані звіти, що покликані розкривати характер впливу управління на шість видів капіталу: фінансового, виробничого, людського, інтелектуального, природного та соціального, від ефективної взаємодії яких залежать майбутні грошові потоки організації. Така звітність повинна бути орієнтована на стратегічні цілі організації, для прийняття на її основі зважених управлінських рішень при створенні стратегії компанії. Наявність інтегрованої звітності зможе істотно підвищити інвестиційну привабливість компанії, так як потенційні інвестори зацікавлені в отриманні прозорої інформації, яка б

розкривала поточні та майбутні ризики компанії не тільки у фінансовій, а й у соціальній та екологічній сферах [5].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 р. № 5067-VI
2. Одегов, Ю. Г. Аутсорсинг в управленні персоналом : учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / Ю. Г. Одегов, Ю. В. Долженкова, С. В. Малинин. — М. : Издательство Юрайт, 2015. — 389 с. — (Серия : Бакалавр и магистр. Академический курс).
3. Кохан В.П. Нестандартна зайнятість в Україні: виклики часу / В.П. Кохан // Актуальні питання інноваційного розвитку: Науково-практичний журнал. — Х.: ФІНН, 2012. — № 3. — С. 79-84.
4. Экономика предприятия: Учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / Под ред. Горфинкель В.Я., - 6-е изд., перераб. и доп. - М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2015. - 663 с.
5. Воронченко, Т. В. Основы бухгалтерского учета : учебник и практикум для СПО / Т. В. Воронченко. — М. : Издательство Юрайт, 2016. — 276 с. — (Серия : Профессиональное образование).

Міджак О.М., Борисенко К. М.,

студенти ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец.6504 «Економіка підприємства»

ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - Олійник Я.В.-д.е.н.,

професор кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Соціальна відповідальність підприємництва сьогодні слід розглядати не лише як спосіб «поліпшення іміджу компанії, спеціальний маркетинговий хід покликаний зацікавити і залучити споживачів, партнерів, інвесторів, державу», а й інструмент соціальної стабілізації, інструмент зменшення гостроти протистояння між соціально нерівними прошарками суспільства.

Поширеним є підхід розглядати під соціальною відповідальністю підприємництва слід розуміти певну лінію поведінки підприємців, що є наслідком їх бажання залученості до вирішення соціальних проблем та, одночасно, мотивує економічні інтереси підприємців в напрямку підвищення рівня життя в країні. Однією з умов виконання концепції людського розвитку та людського капіталу виступає впровадження та дотримання основ соціальної відповідальності бізнесу (СВБ), як великого, так і малого та середнього.

Вдосконалення змісту фінансової звітності підприємств через включення до неї показників, що відображують соціально відповідальну поведінку, стає особливо актуальним для галузей, які попри ринкові механізми функціонування, мають потужну суспільно - гуманістичну орієнтацію своєї діяльності, що вимагає особливої уваги до формування саме соціального

характеру інформації для прийняття управлінських рішень, робить визначальним системний моніторинг соціально відповідальної поведінки [1].

Варто зазначити, що в українських реаліях неможливо запровадити одну із зарубіжних моделей соціальної відповідальності бізнесу в такій мірі, як вона функціонує за кордоном. Оскільки Україна – це держава з притаманною лише їй специфікою економіки, менталітетом суспільства, має різні можливості й наявними матеріальними ресурсами, то потрібно формувати власну модель соціальної відповідальності бізнесу, ураховуючи помилки та здобутки зарубіжних колег.

Ситуація із соціальною відповідальністю після подій, що сталися в Україні після 2013 року, спонукали великий бізнес відкорегувати КСВ-стратегії, а безліч малих та середніх підприємств – інтегрувати суспільно-відповідальні дії у власну модель життєдіяльності, допомагаючи армії чи вимушеним переселенцям. Українські практики суспільної відповідальності бізнесу воєнних часів здатні збагатити платформу В4Р (бізнес заради миру), що була започаткована в 2013 році в рамках Глобального договору ООН. В4Р – це форум, площадка, де компанії можуть здобувати знання, проводити обговорення, обмінюватися інформацією щодо дій бізнесу в регіонах, що постраждали від конфліктів. Серед найбільш затребуваних орієнтирів КСВ періоду 2014–2016 слід назвати такі [2]:

- трудові практики (релокація співробітників та їх сімей на безпечні території, збереження робочого місця за мобілізованими співробітниками, збір коштів для придбання необхідного військового спорядження для мобілізованих, допомога пораненим співробітникам, сім'ям загиблих, організація заходів, спрямованих на боротьбу зі стресом);

- інвестиції у території присутності компаній (відновлення інфраструктури звільнених населених пунктів, гуманітарна допомога цивільному населенню, освітні проекти для дітей, допомога вимушеним переселенцям, допомога сім'ям загиблих, психологічна реабілітація військових);

- інвестиції у обороноздатність країни (допомога армії, інформаційна робота);

- інтелектуальні інвестиції в ході реформування країни (консультування органів влади, надання органам влади результатів власних досліджень) [5].

Як висновок можна сказати, що на формування СВБ впливають чисельні вітчизняні та міжнародні нормативні документи. Проте українське законодавство фактично робить рівень соціальної відповідальності мінімальним. Виконання вимог нормативних документів рекомендаційного характеру свідчить про вищий рівень соціальної відповідальності, що у нашій країні майже відсутнє. Майбутнє КСВ в Україні залежить від важливості та нагальності соціальних питань для підприємств. Моральні переконання власників підприємств, тиск з боку груп впливу, необхідність сертифікації для освоєння інших ринків – всі ці фактори спричиняють визначення власної,

української сутності КСВ та індивідуальних стратегій для окремих підприємств. Значним поштовхом запровадження КСВ в Україні є прийнято Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 05.10.2017 р. №2164-VIII, яким передбачено складання великими та середніми підприємствами нефінансового звіту про управління. [4]

Це призведе до приєднання вітчизняних підприємств до європейських та національних програм розвитку КСВ. Підприємства, через новачії законодавства та необхідність виходу на міжнародні ринки, імплементуватимуть кращі практики ведення бізнесу на засадах КСВ.

Список використаних джерел

1. Березіна О.Ю. Теоретичні підходи до визначення поняття «корпоративна соціальна відповідальність» / О.Ю. Березіна // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – Вип. 3. – Ч. 1. – С. 223–225.
2. Юхалин Э. Ради бизнеса или ради блага всех? Финский подход к корпоративной социальной ответственности / Э. Юхалин // Журнал исследований социальной политики. – 2005. – № 3. – С. 379–396.
3. Петрашко Л. Корпоративна соціальна відповідальність в українській бізнес-практиці / Л. Петрашко // Міжнародна економічна політика. – 2011. – Вип. 1-2. – С. 115–141.
4. Романуха О. М. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу: визначення, критерії та регулювання.- Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, - 2016. – с. 58-61.
5. <https://www.cocacolaukraine.com/content/dam/journey/ua/uk/private/2017/12/Coca-Cola-CSR-2017-UA-preview-07.pdf>

Немировська А.О.

студентка ФФ-9 групи, 3 курсу, спец. 6508 «Фінанси і страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Про необхідність більш детального вивчення та відображення в обліку витрат і результатів ризикових операцій говорять багато сучасних видатних економістів. Важлива і відповідальна роль саме облікових працівників, які визначають нормативи витрат за кожною статтею калькуляції робіт чи продукції і відображають їх в обліку та здійснюють аналіз їх доцільності і економічної обґрунтованості. Ризики, щодо яких у підприємства є сумніви і в результаті дії яких може статися зменшення вартості активів, виникнення невиправданих зобов'язань, погіршення загальних фінансових результатів, повинні бути враховані при складанні бухгалтерського звіту [1].

Та інформація, що буде сформована в бухгалтерському обліку, повинна бути надійною, повною, достовірною, тобто не містити істотних помилок і упереджених оцінок [3]. Щоб бути надійною, інформація повинна об'єктивно відображати факти господарської діяльності.

Тому, й таким важливим елементом процедури управління ризиками є збір інформації про можливі види ризику, характер їх прояву на певному підприємстві або на інших аналогічних підприємствах та в аналогічних умовах [2].

Факти господарської діяльності повинні відображатися в бухгалтерському обліку на засадах чинного законодавства.

До основних джерел загроз підприємству, що формуються в системі її бухгалтерського обліку, можна віднести [4]:

- порядок внутрішнього регулювання бухгалтерського обліку на підприємстві (регулюють Положення про бухгалтерську службу, облікову політику для цілей фінансового, управлінського і податкового обліку, форма бухгалтерського обліку);
- функціонування облікової системи (саме збір первинних облікових даних, формування облікових регістрів, зберігання і захист бухгалтерської інформації, формування та подання бухгалтерської звітності);
- порушення вимог законодавства України;
- персонал підприємства (керівництво, персонал бухгалтерської служби, інший персонал)

Такі ризики в бухгалтерському обліку підлягають управлінню, тобто підготовці та реалізації таких заходів, що зможуть знизити небезпеку помилкового рішення і зменшити можливі негативні проблем. З метою організованого і вдалого користування інформацією, потрібно дотримуватися певних заходів:

- провести аналіз облікових систем організації та розробити заходи щодо їх вдосконалення та розвитку;
- призначити відповідальних осіб за контролем руху внутрішньої документації;
- оперативно ознайомлювати співробітників з інформацією, що надходить;
- довести до всіх співробітників інструкції по зберіганню інформації та отримати від них розписки про нерозголошення таємниці;
- забезпечити знищення документів і записів, що не використовуються.

Тільки підприємство є власником бухгалтерської інформації, яка містить комерційну таємницю, тому воно може визначити перелік осіб, які будуть володіти, розпоряджатися, визначити правила обробки, а також внести інші умови для збереження комерційної таємниці [5].

Також, на думку автора, бухгалтерський облік має включати принципи, щоб попередити всі вище описані проблеми. Наприклад, такі як: безпеки та контролю бухгалтерських даних, комплексності, розподілу обов'язків бухгалтерів відповідно до вирішуваних завдань, що дасть можливість впровадження комплексної системи заходів організації бухгалтерського обліку, метою якого буде посилення функції збереження власності і забезпечення

безперервності діяльності підприємства, і звичайно, кожен співробітник підприємства, незалежно від його посади повинен володіти тільки тією інформацією, яка йому необхідна для роботи.

Служби безпеки на підприємствах – є гарантами стабільного функціонування бізнесу підприємства в умовах конкурентної боротьби, адже вони забезпечують виконання заходів щодо захисту облікової інформації [4].

На підставі цього, можна зробити висновок, що ризики – це невід’ємна складова підприємницької діяльності в ринкових умовах і їх неможливо повністю уникнути, але їх можна прогнозувати і на цій підставі передбачати заходи для зменшення їх негативного впливу на результати діяльності. До того ж, раціональний збір і накопичення інформації про можливі ризики дозволить виявити проблеми і скорегувати їх, щоб ці проблеми не переросли в кризу. Тому, необхідність впровадження комплексної системи заходів організації бухгалтерського обліку гарантує його ефективне функціонування та значний потенціал розвитку в майбутньому. А якщо вже ці ризики виявлені, то підприємству слід використати такі методи, для їх нейтралізації: комерційне страхування ризиків, самострахування шляхом створення страхових резервів для покриття потенційних збитків, диверсифікація і хеджування ризиків, розвиток системи бухгалтерського аутсорсингу.

Список використаних джерел

1. Васильків Т.Г. Економічна безпека підприємництва в Україні: стратегія та механізми зміцнення: [монографія] / Т.Г. Васильків; Національний інститут стратегічних досліджень. – Львів : Арал, 2016. – 384 с.
2. Раков К.Т. Економічна безпека держави в умовах глобальної конкуренції / К.Т.Раков. – Київ : Центр Європи, 2016. – 225 с.
3. Діденко Є.О. Управління економічною безпекою підприємства: автореферат дис. канд. екон. наук: 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами діяльності): захищена 14.02.2012 / Є.О. Діденко; КНУТД. – К. : КНУТД, 2012. – 20 с.
4. Вигівська І.М. Бухгалтерський облік діяльності підприємств в умовах ризику: організація та методика: автореф. дис. ... канд. екон. наук / І.М. Вигівська // Житомир: ЖДТУ, 2010. – 21 с.
5. Вигівська І.М. Місце бухгалтерського обліку в управлінні підприємницькими ризиками [Електронний ресурс] / І.М. Вигівська. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SND_2013/Economics/40407.doc.htm

УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЕКТАМИ

Управління бізнес-проектами, в свою чергу обумовлюють необхідність наукового пошуку нових механізмів і методів стратегічного управління. Управління бізнес-проектами – це так званий складний економічний процес, який розглядається, як реалізація циклу керування, що містить операції синтезу, аналізу та оцінювання. Важлива роль бізнес-проектів визначається тим, що в них є чітка орієнтація на результативність конкретних заходів та необхідність їх досягнення. Характерними рисами управління бізнес-проектами є чітко визначена кількість ресурсів і конкретні встановлені терміни виконання. Варто зазначити, що не менш важливим в управлінні бізнес-проектами є управління елементами, такими, як:

- інвестиційні проекти;
- бізнес-планування.

Бізнес-планування – є самодостатнім інструментом внутрішнього планування та результатом дослідження і обґрунтування конкретного напрямку стратегічного розвитку підприємства та його діяльності в цілому. Необхідність цього елемента, пояснюється тим, що значна кількість підприємств (новостворених) не приділивши значну увагу цьому елементові, особливо в перші роки після заснування мають високий ризик оголосити себе – банкрутом (самоліквідуватися). У ньому міститься оцінка теперішнього моменту, сильних і слабких сторін проекту, аналіз ринку й інформація про споживачів продукції або послуг.

Бізнес-план дає можливість визначити життєздатність проекту в умовах конкуренції, містить орієнтир розвитку проекту (підприємства, організації) та служить важливим інструментом отримання фінансової підтримки від зовнішніх інвесторів [1].

Бізнес-планування слід розглядати як механізм інтеграції управлінських функцій з метою створення стратегічно керованого підприємства, що, в свою чергу, вимагає тісного взаємозв'язку стратегічного й оперативного планування. В межах підприємства бізнес- планування реалізує елементи стратегічного планування (формулювання цілей і вибір стратегій, визначення політики підприємства) та оперативного планування (визначення конкретних дій для досягнення поставлених цілей). Загальновизнаним документом процесу бізнес-планування є бізнес-план, який використовується як засіб управління.

Не менш важливим є елемент – інвестиційні проекти, які дають можливість залучити додаткові кошти для створення та управління бізнес-проектами. В даному випадку важливу роль відіграє – інформаційне поле, яке дає можливість ознайомити підприємців, економістів про наявність таких

інвестиційних проектів. Недостатня кількість інформації про наявність інвестиційних проектів являється основною проблемою в Україні для підприємців чи для будь-яких інших закладів і установ, які могли б шляхом управління бізнес-проектами залучити додаткові інвестиції для розвитку підприємництва, оновлення матеріально-технічної бази чи спрямувати їх на соціальний розвиток та інфраструктуру господарства [2].

Вітчизняний досвід вирішення проблеми щодо розвитку підприємств виділяє набір базових стратегій, таких як: стратегічне планування, оперативне планування, прогнозування, бізнес-проекування. Саме розробці і управлінню бізнес-проектами в даному випадку не приділяється достатньо уваги. Залучивши зарубіжний досвід провідних країн світу, успішних компаній, господарств де управлінню бізнес-проектами приділяється висока увага, без яких неможливе функціонування підприємства, дозволить вирішити дану проблему.

Отже, на відміну від внутрішньовиробничих планів, бізнес-план спрямований на розробку та детальний опис процесу виконання проекту підприємства, а не на встановлення планових показників роботи самого підприємства. Тому підприємство може мати в розробленні та виконанні одночасно декілька бізнес-планів (залежно від кількості бізнес-проектів) або один бізнес-план може належати декільком підприємствам (якщо проект об'єднує діяльність декількох підприємств). Крім того, мета складання бізнес-плану може бути різною: проектне планування майбутньої діяльності, отримання фінансування для здійснення проекту, координація роботи підприємств у спільному проекті та ін.[3].

Бізнес-план в системі менеджменту підприємства виконує дві основні функції:

- зовнішню, яка полягає в необхідності ознайомлення зацікавлених суб'єктів зовнішнього середовища (фінансово-кредитних установ, інвесторів, засновників, партнерів по бізнесу та ін.) із сутністю та основними аспектами певного підприємницького проекту;
- внутрішню, яка полягає в моделюванні системи управління реалізацією бізнес- проекту підприємства.

Також у процесі управління підприємницькою діяльністю іноді виникають завдання, успішно вирішити які можливо лише при наявності спеціального підготовленого бізнес-плану для прийняття разових управлінських рішень (планування разових фінансових операцій з купівлі-продажу бізнесу або його частини, планування фінансового оздоровлення підприємства, обґрунтування диверсифікації діяльності підприємства, планування процесів реорганізації підприємства, планування інноваційного розвитку (проекту), здійснення великих комерційних угод та ін.) [4].

Тенденції сучасного розвитку економічної ситуації в Україні характеризується високим динамізмом, активізацією структурних зрушень на користь сфери послуг та загостренням конкурентної боротьби. Усі ці процеси, що відбуваються в зовнішньому середовищі підприємства набувають ознак комплекності, взаємодоповнюваності, ці явища та процеси обумовлюють

необхідність пошуку нових методів управління, яким є і бізнес-проектування [5].

Глобалізація і прискорений інформаційний потік спричиняють необхідність постійних змін в організації і вимагають, щоб управлінські рішення були частішими і швидшими. Емпіричні факти показують, що компанії досягають значно кращих результатів через проектний підхід, ніж через традиційні методи. Управління бізнес-проектами перетворюється на конкурентну перевагу організації.

Список використаних джерел

1. Кохан В.П. *Нестандартна зайнятість в Україні: виклики часу* / В.П. Кохан // *Актуальні питання інноваційного розвитку: Науково-практичний журнал*. — Х.: ФІНН, 2012. — № 3. — С. 79-84.
2. Ноздріна Л.В., Яцук В.І., Полотай О.І. *Управління проектами: Підручник/За аг. ред. Л.В. Ноздріної*. — К.: Центр учбової літератури, 2015.
3. Сурмин Ю. П. *Теория социальных технологий : учеб. пособие* / Ю. П. Сурмин, Н. В. Туленков. — К. : МАУП, 2014. — 608 с.
4. Федичин Б. *Розвиток підприємств на основі проектного менеджменту [Електронний ресурс]* / Б. Федичин, П. Євтух // *Соціально-економічні проблеми і держава*. — 2012. — Вип. 2 (7). — С. 272–276. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12fbporm.pdf>.
5. *Экономика предприятия: Учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям* / Под ред. Горфинкель В.Я., - 6-е изд., перераб. и доп. - М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2015. - 663 с.

Остапова С.О., Куліш Ю.О.

Студентки факультету ЕтаУ, 3 курс, спец. 6504 «Економіка підприємств»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,

доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПУБЛІКАЦІЇ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

В світовій практиці оприлюднення нефінансової звітності не є обов'язковою вимогою для підприємств. Діючі міжнародні ініціативи з питань сталого розвитку мають загальний характер і кожне підприємство залежно від розміру, структури, напрямів та обсягів діяльності може самостійно визначати конкретні форми їх втілення.

Проте інформація, яка має бути оприлюднена в нефінансовому звіті, є корисною та важливою. Вона може посприяти інвестиційній активності підприємства через розкриття своїх цінностей для потенційних зацікавлених сторін. Якщо людина знає, що підприємство робить корисні речі для суспільства, вона зацікавлена придбати товар у цієї компанії, ніж у тої, про яку нічого не знає. Отже, соціальна звітність – візитна картка для підприємства.

На жаль, в Україні практика оприлюднення такої звітності не популярна. Навіть не існує єдиної платформи для цього. Тому в ході дослідження авторами було вивчено досвід іноземних компаній щодо оприлюднення нефінансової звітності. Такий досвід був би корисний для підприємств України.

Базою дослідження було обрано сайт Міжнародної корпоративної екологічної звітності Нідерландів [1]. Цей сайт був створений у 1997 році Фолкертом ван дер Моленом (Environmental Internet Services Van der Molen). Звіт про навколишнє середовище набув значного впливу у всьому світі, поки не було встановлено звітність щодо сталого розвитку. Цей веб-сайт приніс світу перші фактичні новини та дав посилання на численні джерела, посібники тощо. Наприкінці 90-х років тенденція розвитку звітування з питань сталого розвитку призвела до поширення складання звітів про сталий розвиток (зокрема за вимогою Глобальної ініціативи звітності (GRI) [5]. Платформа, що досліджувалася також зазнала впливу нових подій. На сайті були представлені як голландські, так і міжнародні новини. Веб-сайт користувався величезним міжнародним інтересом.

У березні 2015 р. база даних новин веб-сайту www.enviroreporting.com була перенесена на два інші веб-сайти екологічної Інтернет-служби Van der Molen (цей веб-сайт включає міжнародні новини) [2] та сайт Голландських новини [4]. Ці веб-сайти були створені як портали для річних звітів. База даних з більш ніж 1250 новинами містить всю історію екологічної та соціальної звітності за 20 років (1997-2017 рр.).

Зараз існує багато міжнародних баз даних з нефінансової звітності, зокрема:

- GRI - міжнародна незалежна організація, яка допомагає діловим організаціям, урядам та іншим організаціям розуміти та співставляти вплив бізнесу на критичні проблеми сталого розвитку, такі як зміна клімату, права людини, корупція та багато інших [5].

- Міжнародна інтегрована звітна рада (IIRC) є глобальною коаліцією регулюючих органів, інвесторів, компаній, розробників стандартів, бухгалтерів та НУО. Коаліція просуває комунікацію про створення цінності як наступний крок у розвитку корпоративної звітності. Місія IIRC полягає в створенні інтегрованої звітності та формування мислення в рамках основної ділової практики як норми в державному і приватному секторах [6].

- Стандартна дошка стійкого облік (SASB) пропонує середовище, в якому спільне розуміння ефективності корпоративної стійкості дозволяє компаніям і інвесторам приймати обґрунтовані рішення, які підвищують цінність і поліпшують результати сталого розвитку[7].

На прикладі сайту Міжнародної корпоративної екологічної звітності можемо бачити, що компанії Нідерландів найактивніше публікують свою звітність, але також на ньому оприлюднюють звіти компанії Німеччини, Швеції, Франції, Сполучених Штатів та Великобританії. Більшість компаній, які публікуються, займаються виробництвом непродовольчих товарів, їжі та напоїв, сфера будівництва та архітектури, сільської промисловості та фінансів, але багато підприємств інших галузей також приймають участь.

Отже, поки нефінансова звітність немає загальних на міждержавному рівні правил та форм оприлюднення, але підприємства, які відкриті перед своїми споживачами, завжди мають змогу оприлюднити свою соціальну звітність та подібних сайтах. Україна також може створити свою внутрішню єдину базу, де підприємства зможуть оприлюднювати свої данні, або додати таку можливість у вже існуючі платформи, зокрема <https://smida.gov.ua>.

Список використаних джерел

1. *Історія створення сайту Міжнародної екологічної звітності [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sustainability-reports.com/history/>*
2. *Річні звіти підприємств на сайті Міжнародної екологічної звітності – [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sustainability-reports.com/annual-reports/>*
3. *Перелік організацій, сфера діяльності яких належить до звітності зі стійкості [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sustainability-reports.com/organizations/>*
4. *Global Reporting Initiative (Міжнародна організація ініціативи звітності) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.globalreporting.org/>*
5. *International Integrated Reporting Council (Міжнародна інтегрована звітна рада) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://integratedreporting.org/>*
6. *Sustainability Accounting Standards Board (Стандартної дошка стійкого обліку) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.sasb.org>*

Павлов Н.Ю. , Столяр І. С.,

студенти ф-ту МЕіМ, 3 курсу, спец. 6503 «Міжнародна економіка»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ

Сьогодні суспільні очікування від підприємств є досить високими і продовжують зростати. Досить важливе значення є прозорість, відповідальність організацій перед зацікавленими суб'єктами, що в свою чергу підвищує його репутацію. Саме тому, велике число компаній у всьому світі поряд з річними звітами публікують нефінансові звіти, в яких міститься інформація про екологічні і соціальні аспекти діяльності організації. Для виходу та підтримки конкурентоспроможності на міжнародному ринку було створено міжнародні стандарти соціальної звітності організацій.

Проблемі соціальної звітності та соціального аудиту присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: Г. Потопальська, О. Балакірева, О. Іщенко, О. Касперович, О. Шулус, Ю. Попов, Ю. Одегов, К. Абдурахманов, О. Мітрофанов, Р. Ват'є, П. Шлендер, Є. Сірій, А. Андрющенко, С. Волков. Тим не менш, не зважаючи на достатню кількість досліджень в даній області, практичні аспекти соціальної звітності все ж потребують покращень.

Метою роботи є розкриття сутності, визначення структури, вимог та дослідження особливостей міжнародних стандартів соціальної звітності.

Ідея складання соціальної звітності виникла відносно недавно, на початку 80-х років минулого століття. Причиною цього стало відслідковування, фондами соціальних інвестицій у Великій Британії та США, соціальних аспектів діяльності компаній та етики бізнесу загалом. Від великих підприємств, які виходять на світовий ринок, доцільно вимагати стандартизований звіт, зокрема дотримання міжнародних стандартів соціальної звітності. Перевагами таких звітів є можливість порівнювати їх з іншими звітами, підготовлених за подібною технологією, визнання в міжнародній діловій діяльності та врахування в процесі створення соціального рейтингу. Загалом структура міжнародного стандарту соціальної звітності складається з таких розділів: 1 – вступ; 2 – сфера застосування; 3-нормативні посилання; 4 – терміни та визначення; 5 – контекст соціальної відповідальності; 6 – принципи соціальної відповідальності застосовані до організації; 7 – керівництво з ключових об'єктів-питань; 8 – керівництво з практичної реалізації соціальної відповідальності в організаціях [2]. Виділяють три основні серії міжнародних стандартів:

1 - ISO (Міжнародна Організація Стандартизації) – зобов'язання бізнесу систематично дотримуватися екологічних показників;

2 – GRI (Глобальна Ініціатива Звітування) – формування соціально-економічних та екологічних напрямків діяльності організації;

3 – SA (Social Accountability International) – покращення умов праці на основі добровільного їх моніторингу, сертифікації та оцінювання.

Стандарт GRI був запроваджений 2000 року некомерційною організацією «Глобальна ініціатива зі звітності». Він відображає економічні, соціальні та екологічні досягнення, має чіткі критерії, яких компанії повинна дотримуватись. За дотримання компанією кількості критеріїв у звіті, вона отримує рейтинг А, В, С [1]. Рекомендації цього стандарту сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства в діючій галузі, залученню інвестицій та участі в міжнародних тендерах.

Міжнародні стандарти ISO були запроваджені Міжнародною організацією із стандартизації. Підґрунтям для виникнення даного стандарту стало визнання ролі соціальної відповідальності на всесвітніх самітах з навколишнього середовища. ISO-9000 стосуються управління якістю продукції. Існує також серія ISO-14000 (14010,14011,14012), ISO-2600 та інші. Перша стосується вимог щодо системи екологічного менеджменту, остання охоплює розширене поняття «соціальна відповідальність» [3].

Для детального аналізу дотримання підприємством трудового законодавства, прав людини в кадровій політиці компаній використовується звіт за стандартом SA-8000. Він заснований на етичних принципах Конвенцій МОП, Всесвітньої Декларації прав людини та інших документах з прав людини. Він дає можливість компанії розробляти і реалізувати політику й методи управління, які можна контролювати або на них впливати. У світовій практиці є випадки, коли компанії використовують кілька стандартів одночасно.

Таким чином, на сучасному етапі економічного розвитку даний вид звітності є невід'ємною частиною функціонування підприємств. Розробка форм

звітності про соціальну та екологічну відповідальність, які дозволять проводити ґрунтовний контроль та аналіз діяльності підприємства в сфері охорони навколишнього середовища та соціального забезпечення. Це дозволить встановити напрями відповідальності за достовірністю показників звітності про соціальну та екологічну відповідальність, приймати ефективні рішення в даній сфері всіма учасниками господарських відносин, а також визначити місце окремого суб'єкта господарювання в соціальному та екологічному розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Колот А. М. *Соціально-трудова сфера : стан відносин, новиклики, тенденції розвитку* : [монографія] / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2010. – 251 с.
2. Гозуля О.П. *Соціальна відповідальність бізнесу* / О.П. Гозуля, І.П. Кудінова. – К. : В-во Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2008. – 79 с.
3. Зайцева О. І. *Корпоративна соціальна відповідальність: стратегічні напрямки розвитку самоорганізованих кампаній* / О. І. Зайцева // *Економічні інновації*. 2011. – № 45. – С. 88–93.

Падалка М.Л.

студент ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Практику складання соціальної звітності в порівнянні з фінансовою в світі почали застосовувати нещодавно. Соціальна звітність – це сукупність даних компанії, організації, що відображає середовище існування її, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства [5]. Складання соціальної звітності підприємствами тісно пов'язане з питанням соціальної відповідальності бізнесу. Широке долучення підприємств до практики соціального звітування почалося з 1997 роком, коли “CERES” за підтримки Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP) створили GRI (Global Reporting Initiative) для розробки керівництва зі звітування щодо економічної, екологічної та соціальної діяльності підприємств. З роками тенденція стосовно соціального звітування серед світових компаній лише зростала.

У вітчизняних реаліях перший звіт соціальної відповідальності був опублікований у 2005 році компанією «Систем Кепітал Менеджмент» (СКМ). За останні два десятиліття число організацій, що прагнуть до політики сталого розвитку, значно зросло. Це зростання пов'язане з певними факторами, серед яких: більш широке розуміння взаємозв'язку між економічною активністю і питаннями сталого розвитку; визнання ролі ризик-менеджменту та

усвідомлення економічної вигоди, яку організації можуть отримати при інтеграції політики сталого розвитку в їх стратегії; вимоги до компаній, що представляються зацікавленими сторонами (включаючи інвесторів, працівників, клієнтів тощо) надавати максимально прозору звітність [2].

Складання соціальної звітності в Україні має свої особливості, які продиктовані політикою та роками сформованою специфікою ведення бізнесу. В Україні лише 10% компаній зі 100 найбільших оприлюднюють нефінансові звіти, у розвинених країнах – 80%. Та і ті що оприлюднюють більшість своєї уваги звертають на людський капітал. Організації намагаються згадати про участь персоналу в тренінгах, конференціях, програмах підвищення кваліфікації, згадують про прогресивні методи мотивації та гідні умови праці. Показники, що зараз надаються в соціальній звітності українськими підприємства, переважно є несистемними і не відповідають всім критеріям, встановленим міжнародним стандартам, таким як GRI.

3 квітня 2014 року Директивою Єврокомісії було прийнято змістовні зміни у законодавство ЄС щодо звітності [1], згідно яким великі європейські підприємства повинні звітувати про екологічні, соціальні питання, а також показники по співробітникам, корупції, хабарів та прав людини тощо. Відтепер це обов'язкова норма. Ці зміни, внесені до європейського законодавства, мають прямий вплив на бізнес в Україні. З огляду на необхідність запровадження Директиви ЄС в 2017 році в Україні внесені зміни до національного законодавства, за якими великі та середні підприємства мають складати звіт про управління.

Через недовгу історію існування нефінансової звітності в Україні, компанії обережно підходять до публікування нефінансових аспектів своєї діяльності. Соціальна звітність має більше описовий характер і відсутнє широке підкріплення кількісними показниками, які так цікавлять інвесторів та поширені в звітах міжнародних компаній. Але зважаючи на євроінтеграційний курс та новації до законодавства щодо запровадження звіту про управління, питання складання соціальної звітності отримають серйозніше сприйняття представниками українського бізнесу.

Список використаних джерел

1. *Европейський парламент прийняв директиву о нефинансовой отчетности для крупных компаний.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csr-review.net/index/evropeyskiy--prinyal-----.html>. – Заголовок з екрану.
2. Москалюк Г.О. Нефінансова звітність у реалізації концепції сталого розвитку в Україні / Г.О. Москалюк//Вісник Одеського національного економічного університету. – 2014 р.
3. Олійник Я. В. Інституціональні чинники запровадження нефінансової звітності / Я. В. Олійник // Фінанси України. - 2017. - № 9. - С. 112-128.
4. Офіційний сайт GRI/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx>
5. Проданчук М.А. Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінського рішення/ М.А. Проданчук// Таврійський державний агротехнологічний університет. – 2013 р. – С. 202-214;

6. Шигун М.М. Давидюк Т.В. Корпоративна соціальна звітність як перспектива інформування про людський капітал вітчизняних компаній/ М.М. Шигун Т.В. Давидюк//Вісник Запорізького національного університету. – 2011 р. - №1(9). - С. 173 – 178.

Пастушок С.О.,
студентка ФФ, 3 курс 6508 спец,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Пустовіт Г.В. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансова звітність це основне джерело інформації про фінансовий, майновий стан підприємства та фінансові результати виробничо-господарської діяльності за звітний період, а також структура господарських засобів, джерел їх утворення, результатів фінансово-господарської діяльності. В різних країнах світу існує своя особливність ведення фінансової звітності. Важливо визначити ці відмінності, для того, щоб мати можливість порівняти фінансові звіти підприємств різних країн світу [1].

За системою ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності країни можна розділити на 3 системи:

- Англо-американська характеризується фінансовою основою обліку. Країни даної системи не мають закріпленої форми балансу. (США, Канада, Кіпр, Мексика, Нідерланди, тощо) [2];
- Континентальна характеризується високою залежністю від банківської системи та держави(Японія, Франція Німеччина, Єгипет, Швеція) [2];
- Південно-американська характеризується жорстким регулюванням державою ведення фінансової звітності(Аргентина, Бразилія, Перу) [2].

Головною відмінністю у побудові бухгалтерського балансу є форма розташування активу та пасиву: вертикальна (Україні, Франції, Бельгії, Німеччині, Росії, Португалії, США, Італії) чи горизонтальна (Велика Британія).

Також, можливе законодавче закріплення обох варіантів, а використання на практиці одного, наприклад в Нідерландах законодавчо закріплено використання і вертикальної і горизонтальної форми.

Варто розглянути особливості ведення фінансової звітності в таких країнах як США, Німеччина, Польща, Швеція та Нідерланди, це допоможе продемонструвати яскраву відмінність фінансової звітності та ще раз підкреслить важливість розуміння таких нюансів.

У США створено спеціальний орган який контролює формування фінансової звітності Generally Accepted Accounting Principles. Також у США створено 7 основних типів рахунків, які поділяють на три категорії: постійні рахунки, тимчасові рахунки та транзитні рахунки. Сама ж звітність побудована

таким чином, що спочатку користувач повинен побачити, які ж існують зобов'язання в підприємстві, а потім активи. На психологічному рівні це відіграє важливу роль, адже кредитор відразу бачить ризики і налаштовується на детальну перевірку активів, для того, щоб виявити рівень надійності підприємства [4].

Хоча в Німеччині відрізняється від США номенклатура рахунків (складається з 10 розділів, 10 груп за кожним розділом, 10 субрахунків за кожним рахунком) існує схожий основний підхід до ведення обліку та складання звітності – обережність і орієнтованість на користувачів фінансової звітності, тому активи оцінюються скоріше за найменшою з можливих оцінок, а зобов'язання – за найбільшою[3]. Знову ж таки, такий принцип орієнтований перш за все на кредиторів.

У бухгалтерському обліку Польщі використовують Промислову номенклатуру рахунків, затверджену законодавством. Законом також передбачено створення власного додаткового плану рахунків будь-яким підприємством, що ще більше ускладнює порівняння фінансової звітності не лише з підприємствами інших країн, а й з вітчизняними.

Відсутня загальноприйнята форма балансу у Нідерландах та у Швейцарії. Так, оборотні засоби і поточна кредиторська заборгованість можуть бути подані як до, так і після основних засобів і капіталу. Проте законом визначено загальну структуру балансу. Кодекс зобов'язань виділяє основні чотири розділи: основні та оборотні засоби, кредиторську заборгованість та капітал [2].

В Україні фінансова звітність має єдиний стандарт для всіх підприємств, єдиним нюансом є різні форми для великих та малих підприємств, проте, хоча формами й різні статті, коди рядків залишаються ті ж.

З 2018 року всі українські підприємства, за виключенням малих та мікро підприємств, повинні вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність з урахуванням європейських правил.

Відповідні зміни до закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» були прийняті Верховною Радою в жовтні 2017 року [5, п.6].

Документ направлений на зближення українського національного законодавства з законодавством ЄС, включаючи правила ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Ці зобов'язання виходять з Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка почала діяти з 1 вересня 2017 року".

Отже, кожна країна має свої особливості у складанні фінансової звітності та балансу зокрема. Така ситуація ускладнює можливість порівняти підприємства різних країн між собою.

Список використаних джерел

1. Андрієнко В. С. *Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку* / В. С. Андрієнко // *Наука молода*. – 2008. – № 9. – С. 153–157.
2. *Облік у зарубіжних країнах [Текст] : конспект лекцій для студентів напрямку підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»* / Уклад.: Скоробогатова Н.С. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 133 с.

3. Особливості облікових систем в країнах Європи – Німеччина [Електронний ресурс] / Назва з титульного екрану – Режим доступу: <http://www.dsbrickworks.com/mzhnarodnij-oblk-ta-audit/169-osoblivost-oblkovix-sistem-v-krainax-vropi-nimechchina.html>

4. Особливості облікових систем в США [Електронний ресурс] / Назва з титульного екрану – Режим доступу: <http://www.dsbrickworks.com/mzhnarodnij-oblk-ta-audit/175-osoblivost-oblkovix-sistem-v-ssha.html>

5. ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

Пономаренко Д.Ю.

студентка факультету МЕІМ, 3 курсу, спец.6503

«Міжнародна економіка», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник – Бондар Т.А. – кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Однією з головних тенденцій соціально-економічного розвитку в останні роки є соціалізація бізнесу, яка набула поширення з початку 90-х рр. 20-го століття. Соціальна відповідальність бізнесу являє собою концепцію, відповідно до якої організації надають великого значення інтересам суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на стейкхолдерів, навколишнє середовище та завдяки інноваціям змінюють світ на краще. Відповідальне ведення бізнесу передбачає необхідність звіту перед суспільством про наслідки своєї ділової активності [2]. Завдяки нефінансовій звітності бізнес має можливість ведення багатовекторного діалогу з суспільним середовищем, який значно сприяє його консолідації та стійкому розвитку [1].

Метою даного дослідження є встановлення взаємозв'язку між соціальною звітністю та конкурентоспроможністю корпорацій.

Соціальна відповідальність бізнесу, що є передумовою виникнення та впровадження нефінансової звітності займає центральне місце в наукових дослідженнях В. Воробей, І. Журовської, А. Бержанір, С. Король та інших.

Компанія, яка виходить на міжнародну арену та прагне стати високоефективним підприємством і лідером своєї галузі, повинна опиратись на найкращі міжнародні стандарти. Одним з таких стандартів сьогодні є відкритість, прозорість і звітність перед громадськістю стосовно того, що робить компанія на шляху до стійкого розвитку. І саме соціальний звіт за міжнародним стандартом надає таку можливість. Соціальна звітність передбачає розкриття інформації як про позитивні, так і негативні результати економічної, екологічної, соціальної діяльності організації, дозволяє стати сполучною ланкою в ланцюзі «бізнес-держава».

Основною інформаційною базою для нефінансового звіту є бухгалтерський облік [3]. Нефінансова звітність допомагає компанії:

1) розбудувати процес управління СВБ - проаналізувати власну стратегію, провести об'єктивну оцінку нефінансових ризиків, визначити роль та оцінку впливу компанії на суспільство;

2) викликає довіру до компанії з боку різних груп впливу (в першу чергу – держави), наявність нефінансової звітності підвищує шанси компанії стати партнером міжнародних інституцій;

3) підвищує прозорість компанії - дозволяє стейкхолдерам отримувати інформацію про соціальні та екологічні аспекти діяльності компанії в комплексі з інформацією про економічні результати, що сприяє залученню більш дешевих і "довгих" позик (наприклад, отримання кредитів від банків за принципом «Екватора» неможливо без оцінки рівня екологічної відповідальності);

4) підвищує готовність компанії до роботи на інших ринках - позитивний маркер, що додає ваги під час виходу на IPO (зокрема в деяких країнах ЄС нефінансова звітність є обов'язковою [5]);

5) додатковий PR для компанії, зміцнення репутації.

6) інструмент ефективних комунікацій: зацікавлені сторони отримали ще одне джерело важливої інформації про компанію, а сама компанія змогла краще зрозуміти інтереси і вимоги стейкхолдерів.

В результаті компанія стає більш інвестиційно привабливою конкурентоздатною на внутрішньому і зовнішньому ринках та отримує можливість стійкого довгострокового розвитку.

Українські компанії, які працюють з нефінансовою звітністю лише починають інтегруватись у світову фахову спільноту. На сьогодні вітчизняні підприємства складають наступні види нефінансової звітності [4]: звіт про сталий розвиток (GRI - «Оболонь», «ДТЕК», «Київстар», «Укрсоцбанк», «МТС Україна», «Метінвест», «КСМ», «Нова Пошта», компанія Воля); звіт про сталий розвиток (AA1000, Глобальний Договір ООН - «Бритіш Американ Табакко Україна», Knaufinsulation, МЕТРО Кеш енд Кері Україна); звіт з прогресу (Галнафтогаз, Фокстрот); звіт про соціальну відповідальність (Київстар, «Астеліт», «Кока-кола Україна»); екологічний звіт (Nemiroff Україна). Всі компанії, які складають соціальний звіт займають лідерські позиції у сферах бізнесу, швидко розвиваються, створюють конкурентні продукти, підвищують рівень задоволеності клієнтів, мають чесні та відкриті взаємовідносини з партнерами. І це дозволяє їм підвищувати свої позиції як на вітчизняному, так і на світовому ринках.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження було підтверджено, що соціальна звітність є інструментом соціальної відповідальності бізнесу та джерелом конкурентної переваги.

Список використаних джерел

1. Воробей В. Нефінансова звітність : інструмент соціально відповідального бізнесу/ В. Воробей, І. Журовська. – К.: Ініціатива Глобального договору в Україні, 2010. – 82 с.

2. Бержанір, А. Л. Соціальна звітність як елемент системи соціальної відповідальності компаній / А. Л. Бержанір // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 109-113.

3. Король С. Нефінансова звітність підприємства / С. Король // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 6. – С. 102–113.
4. Романчук А. Нефінансова (соціальна) звітність: сучасне розуміння та вітчизняна практика впровадження /Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту – 2016 – вип. 3/4 – С. 299-309
5. Non-financial reporting | European Commission Режим доступу: <https://ec.europa.eu/...reporting...reporting/non-financial-rep>.

Приймак Н.В.,
студентка ФФ, 3 курсу,
спец.6508 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ АУТСОРСИНГУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах інтенсивної конкуренції підприємства щоразу змушені ставати все більш гнучкими, сприяти мінімізації ризиків і зростанню ефективності використання власних ресурсів. Саме тому аутсорсинг різноманітних проектів і процесів у бізнесі, в тому числі й аутсорсинг бухгалтерського обліку, набуває такої популярності [1].

Аутсорсинг бухгалтерського обліку – це засіб забезпечення функціонування компанії, при якому право ведення бухгалтерського обліку передається іншій компанії, яка має на це повноваження. До бухгалтерського аутсорсингу відносять також: послуги, що стосуються поновлення та ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності, оптимізації податкових відрахувань та інше. Звідси виходить, що бухгалтерський аутсорсинг – це процес комплексного забезпечення підприємства фахівцями спеціалізованої сторонньої організації.

Варто відзначити, що у 2017 році майже 28% усіх компаній світу використовували послуги аутсорсингу бухгалтерського обліку. На даний момент 80% усіх американських фірм використовують послуги аутсорсингу бухгалтерського обліку. В той же час, переважна більшість європейських компаній взагалі відмовилася від такої штатної одиниці, як бухгалтер [2].

Отже, у розвинених країнах світу підприємства вже зрозуміли, що з використанням аутсорсингу бухгалтерського обліку з'являються перспективи оптимізації витрат діяльності, а це, в свою чергу, дає можливість зробити бізнес більш гнучким і рентабельним. Що ж відбувається в Україні?

Незважаючи на зростаючу популярність бухгалтерського аутсорсингу в світі, в нашій країні ринок аутсорсингу, в тому числі й у сфері бухгалтерського обліку, ще тільки починає формуватись.

В законодавстві України передбачено право підприємств «передавати на договірній основі ведення бухгалтерського обліку спеціалізованій організації

чи бухгалтерові-спеціалісту». Однак, українські фірми, все ж таки, приділяють значно більшу увагу штатним бухгалтерам.

В нашій країні можна простежити таку тенденцію, коли послуги бухгалтерського аутсорсингу переважно використовуються приватними підприємствами, малими та новоствореними фірмами (на них припадає близько 42% усіх фірм) і тільки 7% великих компаній. Проте останніми роками привабливість аутсорсингових послуг в Україні суттєво зростає. Це можна пояснити кризовими явищами в економіці, які в свою чергу, спонукають підприємства до знаходження більш радикальних рішень при організації власної діяльності. Саме тому бухгалтерський аутсорсинг набуває все більшої актуальності та відкриває нові перспективи для вітчизняних підприємств.

Існує досить багато вітчизняних компаній, які надають широкий спектр послуг бухгалтерського аутсорсингу. Багато економістів взагалі стверджують, що аутсорсинг бухгалтерських послуг є майбутнім бухгалтерської професії, і з цим важко не погодитись. Як уже було зазначено, послуги бухгалтерського аутсорсингу використовує незначна кількість українських компаній. Постає питання: чому ж частка аутсорсингу настільки мала? Відповідь на це запитання криється в наступному: основною причиною невикористання аутсорсингових послуг середнім і великим бізнесом в нашій країні є ризик «витоку» комерційної інформації. Саме тому послуги бухгалтерського аутсорсингу замовляють тільки малі фірми з невеликим обсягом доходу та малою чисельністю персоналу.

Говорячи про ситуацію, що спостерігається в Україні, можна стверджувати: є прагнення змінити економічну систему, посилити ефективність ведення обліку на фірмах та, водночас, непристосованість до змін та нездатність суб'єктів господарювання працювати по-новому стає перепорою на шляху вітчизняних підприємств [4]. Якщо взяти, для прикладу, питання економічної безпеки: фінансова інформація – це найважливіші дані підприємства про грошові потоки, їхні джерела, клієнтську базу та інше. Звісно, що в разі розголошення такої інформації, можна зруйнувати діловий імідж, відносини з партнерами, фінансову безпеку та й взагалі довести підприємство до банкрутства, проте можна віднайти порятунок. В такій ситуації потрібно детально аналізувати відгуки замовників і на основі цього зробити висновки про професійну компетентність і етичні сторони роботи контрагента, також, як варіант, скласти додаткові умови про нерозголошення аутсорсером комерційних таємниць, визначити процедуру доступу аутсорсера до конфіденційної інформації та встановити відповідальність у разі порушень.

Мислення «бухгалтер завжди повинен бути поруч» - це одна з найбільших перешкод щодо використання аутсорсингу на вітчизняному ринку. Якщо цього не усвідомлювати та тримати провайдера у чітких межах, то в реальності цим самим тільки обмежуватимуться його можливості, що призведе до зниження якості роботи [3].

Зрозуміло, що не можливо повністю запобігти всім недолікам аутсорсингу, але можна мінімізувати ризики, що пов'язані з послугами аутсорсингу. Варто відзначити також те, що важливою проблемою постає ведення подвійної

бухгалтерії. Досить велика частка підприємств не просто турбуються про конфіденційність, а взагалі не є зацікавленими в будь-якій відкритості. І ще однією вагомою проблемою, що суперечить поширенню фінансового аутсорсингу є те, що в нашій країні немає наразі чіткої та зрозумілої законодавчої бази з питань аутсорсингу.

Використовувати аутсорсинг чи ні? – є справою кожного з власників і керівників. Проте, застосування бухгалтерського аутсорсингу – зростання продуктивності та ефективності діяльності фірми, а задля цього все таки варто відкинути стереотипні думки в плані організації системи обліку, і сприймати аутсорсера, не як «економічного розвідника», а як висококваліфікованого фахівця-партнера, який справді допоможе посилити конкурентоспроможність компанії на ринку.

Підсумовуючи, можна з впевненістю сказати, що використання бухгалтерського аутсорсингу сприятиме зростанню основних показників діяльності підприємства, суттєвому зниженню ризиків спотворення звітності, а також надасть можливість сконцентрувати увагу на основоположних функціях підприємства. Бухгалтерський аутсорсинг, безумовно, є перспективним напрямом для компаній, які хочуть досягнути найвищої ефективності, особливо в умовах загострення конкурентної боротьби.

Список використаних джерел

1. Гуральська С. Переваги бухгалтерського аутсорсингу [Електронний ресурс] / Світлана Гуральська. 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://rosco.su/press/preimushchestva_buhgalterskogo_autsorsinga/.
2. Have you ever outsourced a back-office process in your finance and accounting department? [Електронний ресурс] // The Statistics Portal Statista. – 2016.
3. Косінова К.С. Аутсорсинг як засіб розвитку та зміцнення національної економіки України / стаття «Економічна теорія та право» № 2 (29) 2017
4. Щербаченко В. «Віддам бухгалтерію в хороші руки: український досвід» [Електронний ресурс] / Валентина Щербаченко // UBR. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://ubr.ua/business-practice/own-business/otdam-buhgalteriu-v-horoshie-ruki-ili-buhgalterskii-autsorsing-ukrainskii-opyt-155611>.

Сафронova Н.В.,

Студентка факультету ЕтаУ, 3 курс, спец. 6504 «Економіка підприємств»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ ТА ЇЇ КОМПОНЕНТИ

Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) є основою формування сталого розвитку економіки, суспільства, підвищення рівня якості життя. Соціальну відповідальність бізнесу слід розуміти як відповідальність підприємства за вплив рішень та дій на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорості та етичної поведінки, яка: сприяє сталому розвитку, у т.ч. здоров'ю та

добробуту суспільства; враховує очікування зацікавлених сторін; відповідає чинному законодавству та міжнародним нормам поведінки.

Більшість вітчизняних підприємств не реалізують стратегію сталого розвитку та не запровадили в практику принципи СВБ. Водночас необхідно відзначити, що окремі підприємства мають потенціал для досягнення високого рівня економічної, екологічної та соціальної результативності, впроваджуючи соціальні та природоохоронні проекти.

В ситуації неготовності підприємств оприлюднити результати своєї діяльності в економічній, екологічній та соціальній сферах, перешкодою для цього є також: відсутність загальнонаціональної концепції розвитку бізнесу на засадах соціальної відповідальності, досвіду здійснення відповідного моніторингу, складання звітності та запровадження СВБ в галузях економіки [3]. Тому на даному етапі більш прийнятним для підприємств є запровадження системи внутрішнього моніторингу соціальної відповідальності бізнесу.

Під моніторингом діяльності підприємства у сфері СВБ слід розуміти процес поточного спостереження, контролю, оцінювання, аналізу та прогнозування економічної, екологічної та соціальної результативності та ефективності для задоволення потреб різних груп користувачів [2].

Метою моніторингу у сфері СВБ доцільно вважати одержання інформації про рівень ефективності та результативності в екологічній, економічній і соціальній сферах на основі якісного та кількісного аналізу й оцінювання відповідних показників для розробки і ухвалення рішень в системі управління сталим розвитком, прогнозування стану об'єкта моніторингу та інформування зацікавлених сторін.

Об'єктами моніторингу СВБ на підприємстві можуть бути: політика у сфері управління екологічними ризиками; політика у взаємовідносинах зі стейкхолдерами; політика у сфері охорони праці та її безпеки, гарантії та соціальний пакет для працівників; економічна політика, а саме – виробництво продукції та задоволення потреб споживачів, стимулювання праці, сплата податків, інвестиції в розвиток інфраструктури та благодійна діяльність.

Як компоненти побудови системи моніторингу соціальних проектів виокремлюють такі кроки [3]:

1. Визначити мету та завдання моніторингу (завдання будь-якого моніторингу повинне бути визначене так, щоб давати підстави для розробки конкретних рекомендацій щодо удосконалення проекту, уточнення чи розширення його);
2. Визначити показники, за якими можна буде відстежувати хід проекту;
3. Визначити джерела інформації для проведення моніторингу (керівники організацій (наприклад, директори загальноосвітніх закладів), представники цільових груп (наприклад, учні, педагоги), документація проекту або окремих складових проекту, матеріали заходів проекту тощо);
4. Визначити методи збору інформації;
5. Визначити частоту та графік збору інформації;
6. Визначити відповідальних за збір інформації;

7. Визначити методику обробки та аналізу інформації;
8. Спланувати, як і кому будуть презентовані результати моніторингу, хто і як може ними скористатися;

9. Врахувати у бюджеті проекту витрати, необхідні для проведення формулюванні/перегляді цілей; своєчасного реагування на певні відхилення від плану, які виникають під час реалізації наміченого; покращення системи самого моніторингу.

Моніторинг надає необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що потребує організації на підприємстві відповідної служби.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки залишаються невизначеними питання, пов'язані з побудовою ефективного механізму соціально відповідального управління промисловими підприємствами; підвищенням їх соціальної активності на основі узгодження економічних та соціальних інтересів усіх зацікавлених сторін; розробкою та застосуванням результативних соціально-економічних технологій, взаємодії та розподілу соціальних функцій між державою, некомерційними організаціями та підприємствами. Це свідчить про наявність суттєвих проблем у сфері запровадження СВБ та необхідність їхнього негайного вирішення. Організація системи моніторингу у сфері СВБ є одним з ефективних інструментів поточного спостереження, контролю, оцінювання, аналізу та прогнозування впливу діяльності підприємства для задоволення потреб зацікавлених користувачів.

Список використаних джерел

1. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.]; за наук. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012. – 501 с.
2. Методичні рекомендації щодо формування та впровадження в Україні системи соціальної відповідальності бізнесу (виробничий рівень) [Електронний ресурс] / [розроб. Мельник С.В., Чумаков Д.Д., Ушакова Н.М. та ін.]. – Луганськ : ДУ НДІ соціально-трудових відносин ; Українська асоціація з розвитку менеджменту, 2013. – 24 с. – Режим доступу: http://www.lir.lg.ua/docs/publikacii/m_svb.pdf
3. Показники моніторингу впровадження та сертифікації систем управління за даними Реєстру Системи сертифікації УкрСЕПРО [Електронний ресурс] / ДП «УкрНДЦ». – Режим доступу: http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=865&Itemid=70

Стужук Д. В.,

студент ф-ту ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6504 "Економіка підприємства",
ДВНЗ "КНЕУ імені Вадима Гетьмана",
Науковий керівник - Олійник Я. В. - д. е. н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ: ЗНАЧЕННЯ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД СКЛАДАННЯ

Основна функція бухгалтерського обліку - забезпечення необхідною інформацією зацікавлені сторони для прийняття управлінських рішень. Це

досягається через систему звітності, яка формується у відповідності до запитів менеджменту.

Сучасні вимоги до інформаційної бази управління підприємством виходять за межі фінансових звітів і потребують даних про соціальні та екологічні аспекти діяльності. За твердженням міжнародних експертів, саме звіт із соціальної відповідальності бізнесу є ефективним інструментом внутрішньої та зовнішньої діагностики результатів діяльності підприємств, установ і організацій, основою для розробки та впровадження ними довгострокових проектів і короткострокових програм.

Принесення зарубіжного досвіду у вітчизняну практику пов'язано з проблемами євроінтеграції, адаптації законодавства ЄС до українського законодавства та забезпечення довіри до діяльності вітчизняних підприємств. Саме це і зумовлює актуальність дослідження звітності про соціальну відповідальність бізнесу, зокрема кращих практик регулювання складання нефінансової звітності та переваг її впровадження в Україні.

Оскільки відповідальне ставлення підприємств, організацій і установ до своїх обов'язків перед стейкхолдерами називають як соціальною, так і корпоративною відповідальністю, застосування терміна «звіт із соціальної відповідальності» для позначення всієї сукупності таких звітів є некоректним. У зарубіжній та вітчизняній практиці найчастіше використовують термін «нефінансовий звіт».

Вектори нефінансової звітності в країні були окреслені групою підприємств-лідерів, якими визначено «умови праці та розвиток людського капіталу; збереження і відтворення навколишнього середовища; доброчинність; співпраця з місцевими громадами» [2].

В світі найбільш поширені такі нефінансові звіти: звіт із прогресу; звіт за GRI-стандартом (звіт зі сталого розвитку); звіт за стандартом.

Звіт із прогресу (про виконання принципів Глобального Договору ООН) - складається лише підприємствами – членами Глобального Договору ООН, у звіті відображається стан виконання принципів соціальної відповідальності та плани на майбутнє (не проходить аудит).

Звіт за GRI-стандартом (звіт зі сталого розвитку) - містить чіткі індикатори щодо діяльності компанії (можливий аудит).

Звіт за стандартом AA1000 - заснований на діалозі із стейкхолдерами (фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність), структурно відповідає їх інформаційним запитам (можливий аудит).

Основні етапи підготовки соціального звіту включають: створення міжфункціональної команди для роботи над звітом, залучення груп впливу до процесу підготовки звіту (наскрізний етап), збір даних, безпосереднє написання звіту, верифікація звіту.

Проведене в Україні дослідження практики опублікування нефінансових звітів за 2005-2010 рр. показало, що частка звітів із прогресу складає 91,5 % і

лише 8.5 % – звітів за GRI-стандартом" [1]. Тобто перевага надається звітам, які не проходять аудит.

За рівнем інтеграції можна виокремити два підходи до складання нефінансових звітів: у вигляді окремого документа, що описує діяльність підприємства в соціальній та екологічній сферах; у вигляді тематичного розділу річної звітності підприємства.

Згідно із дослідженням, проведеним компанією KPMG (International Survey of Corporate Social Responsibility Reporting), у світі серед компаній, які публікують нефінансові звіти, 4% інтегрують інформацію про соціальну відповідальність бізнесу до своєї щорічної звітності [1].

Отже, в Україні відбуваються активні процеси професійного діалогу на тему соціальної відповідальності бізнесу, формується законодавча база складання нефінансової звітності, планово збільшується кількість наданої інформації. Це свідчить про приєднання до глобального руху удосконалення каналів і методів розповсюдження звітів, що інтенсифікують роботу з групами впливу і активізують ефективний зворотний зв'язок бізнесу та громадськості.

Список використаних джерел

1. Інтернет-ресурс "Всі підручники" [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://allbooks.com.ua>
2. Навчальні матеріали онлайн "Підручники" [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://pidruchniki.com>
3. Соціальний звіт КПМГ в Україні за 2016 рік [Електронний ресурс] // KPMG. – 2016. – Режим доступу: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2017/05/KPMG-Ukraine-UN-GC-Communication-on-Progress-2016-online.pdf>.

Терещенко А.В. , Морозюк О.О.,

Студентки ф-ту МЕіМ, 3 курсу, спец. 6503 “Міжнародна економіка”,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т. А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ

В своєму формуванні і розвитку соціальна відповідальність в кожному регіоні має свої відмінності. Сьогодні існує три основні моделі соціальної відповідальності: американська, європейська та японська. Однак, в науковій літературі можуть фігурувати й інші моделі, наприклад, російська, британська, канадська та інші. Характеристики тієї чи іншої моделі залежать від таких факторів як роль держави, державні пріоритети, законодавча база, основні учасники соціальної відповідальності, механізм взаємодії між ними тощо.

Американська модель соціальної відповідальності є найбільш поширеною та історично першою. Вона розповсюджена в США, Канаді, країнах Латинської Америки, а також англомовних країнах Африки. Мінімальне державне

регулювання соціальної відповідальності є характерною особливістю цієї моделі. Компаніям надається максимальна самостійність у визначенні необхідності та ступені впливу на вирішення суспільних проблем. Американські корпорації орієнтовані на фінансування різних проектів і програм, благодійність, волонтерство, меценатство, спонсорство та ін. Така діяльність заохочується встановленими на законодавчому рівні податковими пільгами та іншими стимулами [2].

На території України прикладом імплементації американської моделі соціальної відповідальності може бути соціальна політика таких банків як Uni Credit Bank та Райффайзен Банк Аваль. Певна частина їх прибутку виділяється на підтримку дитячих будинків, центрів мистецтв України та спортивної діяльності [3].

Існують певні позитивні аспекти американської моделі щодо впровадження її українськими підприємствами. По-перше, фірма, яка націлена на розв'язок проблем суспільства, викликає симпатію та довіру у населення. По-друге, якщо підприємство отримує достатній прибуток не лише для власного розвитку, а й ділиться ним з іншими, інвестуючи в різні соціальні програми та проекти, є фінансово надійною і привабливою для потенційного інвестора.

Другою моделлю соціальної відповідальності є європейська модель. Для цієї моделі характерне значне втручання держави в соціально-економічні процеси: економіку, зайнятість, екологію. Відповідно, державний вплив поширюється на умови та охорону праці, рівень заробітної плати, обсяги випуску продукції й надання послуг, екологію, зайнятість, соціальні гарантії. Ще однією важливою рисою європейської моделі соціальної відповідальності є перерозподіл обсягів валового внутрішнього продукту через державний бюджет.

Європейська модель у кожній країні Європи має свої особливості та відмінності. Це зумовлено тим, що у кожній країні є свої пріоритети та цінності, відповідно до яких працює бізнес. Можна виділити три групи країн: 1) Австрія, Німеччина, Франція. Для цих країн характерне значне втручання держави в соціально-трудові відносини, але підприємці та профспілки мають автономність. 2) Бельгія, Норвегія, Швеція. Особливістю цієї групи країн є активна участь держави у регулюванні соціально-трудових відносин на усіх трьох рівнях. 3) Великобританія та частково Ірландія. Ці країни поєднують в собі елементи американської та континентальної моделей.

Беручи до уваги основні принципи Європейської моделі в Україні необхідно покращити захист соціально-трудових відносин та захист прав споживачів, дотримуватися сучасних стандартів безпеки праці та розвитку людини, використовувати більше екологічних технологій [2].

Дослідники особливо виділяють Японську модель соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність Японії підтримується культурними традиціями даної країни. Модель характеризується вирішальною роллю держави, передбачає здійснення політики вирівнювання доходів, систему довічного найму, присутній колективізм у розв'язанні соціально-

економічних проблем. У Японській моделі соціальної відповідальності отримання доходу є другорядним завданням, а на першому місці знаходяться колективне прийняття рішень, соціальна згуртованість, шанобливе ставлення до працівників.

Українські компанії, спираючись на основні принципи Японської моделі, можуть ставити перед собою такі цілі, як забезпечення першого робочого місця для молодих спеціалістів, створення умов для проходження практики студентами навчальних закладів, забезпечення підвищення кваліфікації працівників [3].

Загалом можна сказати, що основними чинниками, які впливають на формування моделі соціальної відповідальності є взаємовідносини держави та бізнесу. Держава впроваджує різні законодавчі обмеження та стимули для бізнесу. Відповідно, бізнес-структури впроваджують програми із соціальної відповідальності, які містяться в національному антимонопольному, податковому та екологічному законодавстві. Оскільки України тримає курс на євроінтеграцію, то пріоритетним напрямом розвитку соціальної відповідальності є орієнтація на Європейську модель. Але це все неможливо без активної підтримки держави та впровадження відповідного законодавства, удосконалення існуючих та розвитку нових програм соціальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Сабецька Т. І. *Розвиток американської моделі соціальної відповідальності бізнесу* / Т. І. Сабецька, С. Ф. Григорів, І. Я. Юрчишин. // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2016. – №3. – С. 81–85.
2. Волинець У. *Моделі соціальної відповідальності* / У. Волинець. // Інститут регіональних досліджень НАН України. – 2013.
3. Гітіс Т. П. *Дослідження зарубіжного досвіду соціальної відповідальності бізнесу і можливості його адаптації до вітчизняних умов* / Т. П. Гітіс, А. Г. Собчук. // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – №3. – С. 70–74.

Ускова Д.С.

студентка ф-ту МЕiМ, 3 курсу,
спец 6503 «Міжнародна економіка і менеджмент»,
ВІНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ

Соціалізація бізнесу - об'єктивна закономірність розвитку суспільства в умовах ринкової трансформації економіки. Її неможливо уникнути, тому слід використовувати як інструмент досягнення цілей підприємства.

Соціальні обов'язки компанії різнобічні: як юридична особа вона повинна дотримуватися законів, норм економіки; як виробник – виробляти надійні та

безпечні товари, встановлювати на них справедливі ціни відповідно їх якості; як роботодавець – піклуватися про працівників; як суб'єкт управління ресурсами – використовувати ресурси ефективно й опікуватися земельною ділянкою, на якій розташоване підприємство; як об'єкт інвестування – захищати інтереси інвесторів та надавати достовірну інформацію про стан та положення підприємства; як учасник соціального розвитку – підтримувати всі можливі інновації і визнавати відповідальність за вплив на якість життя людей; а як конкурент – компанія не повинна приймати участь у нечесній конкуренції.

Концепція корпоративної соціальної діяльності запропонована вченим Кітом Девісом у 1975 р., охоплює п'ять ключових положень: суспільна влада має сприяти виникненню, створювати умови розвитку та показувати приклади соціальної відповідальності; бізнес має діяти як двостороння відкрита система: враховувати ринкові сигнали, вплив суспільства, та бути відкритим та чесним з громадою; соціальні витрати мають бути обчисленими та розглянутими з огляду правомірності їх віднесення до собівартості виготовлення товару, надання послуг; соціальні витрати, що розподіляються за кожним продуктом, послугою в кінцевому результаті оплачуються споживачем; ділові організації залучаються до відповідальності за рішення соціальних проблем, які перебувають за межами звичайних сфер їх діяльності [1].

Соціально відповідальна стратегія та заходи будуть корисні бізнесу. Впроваджуючи їх, бізнес буде мати переваги: сформує привабливий образ в суспільстві; підвищить рівень довіри; збільшить кількість клієнтів, товарообіг і т. д.; отримає можливість більш вигідних замовлень; матиме змогу проводити більш активну, ефективну політику в суспільстві завдяки новому поважному авторитету; розширить діяльність, ринки збуту; отримає зниження місцевих податків та ін.

Переваги також включають: зменшення рівня відходів, покращення відносин з регулювальними органами, зниження ризику, створення брендів та їх підтримка, покращення людських відносин та продуктивності працівників, зниження вартості капіталу. Як зазначили автори книги «Соціальний капітал підприємства: методи виміру» Ф. Євдокимов та М. Губська: «...до ключових факторів соціально відповідальності, направлених на економічний розвиток підприємства, можуть бути внесені фактори, що слугують збереженню та розвитку людських ресурсів, забезпечуючи перехід до виробництва наукомісткої продукції, продукції високих технологій» [2].

Англійський економіст Д. Грейсон узагальнив досвід та визначив кроки перетворення соціальної відповідальності на соціальну вигоду підприємства: визначити фактори, що можуть призвести до змін та вплинути на компанію та бізнес в цілому; наповнити змістом та провести оцінку впливу факторів на стратегії ведення бізнесу та покращити ці стратегії; визначити умови доцільності, зважаючи на організаційну структуру, мету ведення бізнесу та інших організаційних питань; зобов'язання до дій: визначити співвідношення із структурою управління, стилем лідерства та цінностями організації; інтеграція пошуку ресурсів, операційні вимоги (спосіб ведення бізнесу), що випливають із попередніх років; залучення груп впливу до визначення та впровадження

покращених стратегій ведення справ; вимірювання прогресу та звітування по етапах у процесі впровадження визначених стратегій [3].

Усвідомлення вказаних кроків може стати стимулом до здійснення соціальних заходів, котрі позитивно вплинуть на функціонування бізнесу.

На жаль, в Україні ще не сформована національна модель соціальної відповідальності бізнесу в кінцевому її вигляді, однак є чотири найважливіші аспекти: відносини бізнесу з місцевими органами, трудові відносини з працівниками, вплив на навколишнє середовище та управління соціальними процесами у колективі як елемент корпоративного управління.

Підсумовуючи вищевказане, можна стверджувати, що соціальна відповідальність бізнесу - об'єктивна потреба як суспільства, так і підприємств, які прагнуть мати місце в конкурентному середовищі споживача, зацікавити національних та іноземних партнерів до співпраці, залучити висококваліфікованих співробітників. В умовах трансформаційних процесів та посилення глобалізаційних процесів для вітчизняної економіки на перший план виходить формування ефективної системи управління. Ситуація у вітчизняній економіці окреслює ряд нагальних проблем, розв'язання яких може забезпечити розуміння та впровадження принципів соціально-відповідального ведення бізнесу. Серед яких є удосконалення якісної структури персоналу, підвищення добробуту населення, адаптація вітчизняних підприємств до сучасних умов конкурентної боротьби.

Список використаних джерел

1. Турчак В. В. Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності України: проблеми та перспективи / Інноваційна економіка – 2013 – № 1 – с. 52–56.
2. Євдокимов Ф.І. Соціальний капітал підприємства: методи виміру – 2006. – № 1 (13) – с. 9
3. Колот А. М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / А. М. Колот та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота; К.: КНЕУ, 2012. – с. 501.

Шапран О. А., Гавриленко О. І.

Студенти ФЕтаУ III-курс «Економіка підприємства»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Криштопа І.І. – д.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ

В сучасних умовах господарювання, які характеризуються посиленням впливу глобалізаційних чинників, перед переважною більшістю компаній постає питання необхідності формування та надання відповідним внутрішнім та зовнішнім користувачам комплексної, зрозумілої, взаємопов'язаної, достовірної та орієнтованої на майбутнє інформації фінансового та нефінансового характеру з метою прийняття ними ефективних управлінських рішень.

Відповіддю на означений виклик стала поява інтегрованої звітності та її широка імплементація у практику роботи як зарубіжних, так і окремих вітчизняних компаній, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Вивчення спеціалізованої літератури дозволило виявити існування значної кількості поглядів на історичний аспект розвитку інтегрованої звітності, однак, на нашу думку, найбільш доцільним буде виділення наступних етапів її появи та розвитку: зародження, впровадження, розвиток.

Розглянемо запропоновані нами етапи більш детально. Зокрема, етап зародження, на наш погляд, припадає на 1991-2010 рр. Слід відмітити, що в економічній літературі поява інтегрованої звітності пов'язується з початком XXI століття, а саме з появою у 2007 році номінації «Інтегрована звітність» на Міжнародному конкурсі по річній звітності Corporate Register. Однак, на наш погляд, зародження інтегрованої звітності відбулося ще до XXI століття, оскільки розвиток нефінансової звітності супроводжував створення інтегрованої звітності. Найбільш наближеною датою розвитку і створення компаніями нефінансової звітності наближеної до інтегрованої можна вважати 1991 рік, оскільки тоді, згідно з даними Реєстру нефінансових звітів, понад 11000 компаніями було підготовлено 55000 звітів, що можна віднести до категорії інтегрованих. [7]

Середину 2009 року супроводжувалася запуском мікросайту Connected Reporting, а вже в 2010 році був створений комітет з Інтегрованої звітності (IRC), завданням якого була розробка керівництва по інтегрованій звітності [4]. Також, була створена Міжнародна Рада по інтегрованої звітності, яка зосередилася на розробці міжнародного стандарту по інтегрованій звітності.

Етап впровадження припадає на 2010-2016 рр. Зокрема, у 2011 році Радою з інтегрованої звітності (IIRC, MCMO) випущено документ «На один крок ближче до інтегрованої звітності», в якому визначено підхід до інтегрованого формату звіту [1]. В 2012 році на міждержавній зустрічі делегати від урядів 196 країн, а також ООН, висловили підтримку концепції інтеграції корпоративної звітності, яка була включена в Підсумковий документ - набір угод високого рівня, досягнутих на міждержавній зустрічі.

В свою чергу, часовий проміжок етапу розвитку можна виокремити як 2016 р. - теперішній час. Даний етап передбачає собою якісно новий вид поширення інтегрованої звітності серед багатьох країн світу, а також безпосередньо в Україні. Інвестори прагнуть бачити дедалі більше нефінансових даних, тому інтерес до фінансової звітності все більше зростає. У глобальному масштабі налічується майже 2000 учасників мереж, об'єднаних спільним інтересом до інтегрованої звітності [6].

Отже, очікується, що з плином часу інтегрований звіт стане нормою корпоративної звітності. Компанія більше не буде надавати численні незв'язані статичні дані. Означене буде досягатися за рахунок інтегрованого мислення і застосування таких принципів, як зв'язність інформації. Також, щодо подальшого розвитку інтегрованої звітності слід зазначити, що ми погоджуємось з думкою М. Кінга, голови Міжнародної комісії з інтегрованої звітності: «У всьому світі говорять про те, що корпоративна звітність в тому

вигляді, в якому ми її знали протягом десятиліть, не відповідає потребам ХХІ століття. Ми живемо в епоху Інтернету, радикальної прозорості, виснаження природних ресурсів, глобального потепління, фінансової кризи і як ніколи зростаючих очікувань зацікавлених сторін. Не можна продовжувати готувати таку звітність, яку читає лише 1 % користувачів, а розуміє 0,05%» [5].

Список використаних джерел

1. Будущее корпоративной отчетности [Электронный ресурс]. – KPMG, 2013. – Режим доступа: www.kpmg.com/RU/ru/IssuesAndInsights/.../Documents/S.CG_6_rus.pdf
2. Інтегрована звітність підприємства: економічна сутність поняття/ К. В. Безверхий //Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2016. - № 4. - С. 43-58. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
3. Львова И.Н. Идеи интеграции отчетности: исторический аспект / И.Н. Львова // Вестник. – СПб : ГЭУ, 2014. – Вып. 1 (68). – С. 177–182.
4. Міжнародна федерація бухгалтерів підтримує інтегровану звітність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.org.ru/>
5. На один шаг ближе к интегрированной отчетности. Новый поход в 21 веке / IIRC – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.theiirc.org
6. Проект міжнародного формату інтегрованої звітності <IR>. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bdo.com.ua/integrirovannaja_otchetnost.
7. INTEGRATED REPORTING: FINANCIAL ANALYSTS' PERCEPTION – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2016/02/Integrated-Reporting-Financial-Analysts-Perception.pdf>

Шитова Є.С., Драч С.І.,

студенти ф-ту економіки та управління,
3 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Соціальна відповідальність бізнесу в Україні тільки набирає обертів, але неодмінно є важливою складовою підприємницької діяльності сучасних компаній. Вперше тенденції за соціальну відповідальність виникли в Сполучених Штатах Америки в середині минулого століття, щоб захистити вільний ринок від комуністичної ідеології. На сьогодні тільки в США і Європі інвестиції в цій сфері сягають понад \$2 трлн. Вирішальну роль в розвитку руху соціальної відповідальності відіграють транснаціональні компанії, які виступають в авангарді глобальних змін. Варто зазначити, що зараз українські компанії активно долучаються до глобального руху впровадження КСВ, що ґрунтуються на принципах Цілей Сталого Розвитку ООН.

Яку цінність може мати корпоративно-соціальна відповідальність для великого українського бізнесу? Безперечно, що сьогодні він відчуває проблему

недовіри населення. Наприклад, як показують дослідження Інституту Соціології, лише 19% українців підтримують приватизацію державних підприємств [1]. І це зовсім не дивно, переважна кількість населення - люди зрілого віку, що виховувались радянською ідеологією, і уявлення, що бізнес – джерело нерівності, несправедливості та експлуатації – міцно закорінилось в ментальності українців.

Сучасні медіа часто великий український бізнес називають «вихідцями з 90-х», піддаючи сумніву легітимність накопичення капіталу і здатність бути конкурентними без доступів до державних ресурсів. У таких умовах низької довіри до бізнесу з боку українського населення годі очікувати його підтримки в питаннях податкової, валютної, регуляторної та іншої лібералізації економіки.

Починаючи з 2016 року світові компанії переорієнтовують стратегії своїх КСВ відповідно до цільових показників майбутнього міжнародного розвитку, що були ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році - відомих також як Глобальні цілі сталого розвитку[2]. Не винятком став і український бізнес. Вже дев'ятий рік в Україні працює незалежна експертна організація Центр «Розвиток КСВ», що займається розвитком і моніторингом корпоративно-соціальної відповідальності [3]. Компанії з кращими кейсами КСВ беруть участь в національному конкурсі, який організовує Центр.

За цей час Конкурс перетворився в єдину національну премію відзначення проектів соціальної відповідальності компаній. Зібрано більше 250 кейсів, кейси оцінювали 30 міжнародних експертів, підготовлено 7 публікацій.

У 2016 році вперше компанії в Україні отримали відзнаки за просування Цілей сталого розвитку. Потрібно відмітити, що подібні конкурси з відзначення внеску компаній у Цілі сталого розвитку ще тільки набирають обертів у світі, тому Україна знову стала однією з перших в цьому напрямку, завдяки конкурсу кейсів з КСВ.

У 2016 році представлені практики компаній України в рамках 9-ти Цілей Сталого Розвитку, що стосуються охорони здоров'я (Ціль 3), якісної освіти (Ціль 4), гендерної рівності (Ціль 5), гідної роботи (Ціль 8), зменшення нерівності (Ціль 10), сталості міст (Ціль 11), сталого споживання (Ціль 12), зміни клімату (Ціль 13), розвитку миру (Ціль 16).

Аналізуючи кейси компаній за 2017 рік, бачимо, що найбільше кейсів КСВ було подано у відповідності до Цілі 8 “Гідна праця і економічне зростання”, друга за популярністю Ціль 11 “Сталий розвиток міст та спільнот”. Цікаво, що вперше було подано багато кейсів за Ціллю 10 «Зменшення нерівності»: компанії просували інклюзивність (Ашан, Кока-Кола Беверіджіз Україна) і боролися з бідністю (Концерн “Гаонафтогаз”).

Прикладами кращих кейсів можна відмітити, наприклад, кращий кейс з впровадження Цілі 3 «Міцне здоров'я»: WATSONS УКРАЇНА за проект закупівлі окклюдерів для дитячих сердець, кейс з впровадження Цілі 4 «Якісна освіта»: ELEKS за проект просвіти дітей, які не бачать, і ЕНЕРГОАТОМ за програму роботи зі школярами і студентами, кейс з впровадження Цілі 16 «Мир та справедливість»: ПРИКАРПАТТЯОБЛЕНЕРГО за роботу зі співробітниками, які повернулись із АТО, і ПРАВОВИЙ АЛЬЯНС за

вшанування пам'яті загиблих в АТО, кейс з впровадження Цілі 5 «Гендерна рівність»: L'ORÉAL TALENT за проект, спрямований на навчання жінок, які постраждали від домашнього насильства, новій професії перукаря і надання їм економічних повноважень.

До речі, ЕНЕРГОАТОМ – є однією з кількох державних компаній, що входять в ТОП-10 підприємств по Індексу прозорості і КСВ. Варто відмітити, що державні підприємства вперше з'явилися у рейтингу у 2016 році, що свідчить про готовність змінюватися [4].

Отже, український бізнес долучається до кращих практик по впровадженню корпоративно-соціальної відповідальності відповідно до Цілей сталого розвитку ООН. Успіх компанії не залежить лише від фінансових показників її діяльності. Велику роль грає здатність бізнесу брати активну участь у розвитку країни та вирішенні її нагальних проблем. Іншими словами, від корпоративної соціальної політики, що є глобальним трендом сьогодення.

Список використаних джерел

1. Корпоративна соціальна відповідальність в дії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/graphs/2016/07/26/7113539/>.
2. Цілі сталого розвитку: Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia>.
3. Практики КСВ в Україні 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://csr-ukraine.org/library/praktyky-ksv-v-ukrayini-2016/>.
4. ЭНЕРГОАТОМ ВОШЕЛ В ТОП-10 УКРАИНСКИХ КОМПАНИЙ ПО ИНДЕКСУ ПРОЗРАЧНОСТИ И КСО [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.energoatom.kiev.ua/ru/press/nngc/46779-energoatom_voshel_v_top_ukrainskih_kompaniyi_po_indeksu_prozrachnosti_i_kso/.

Шпак А.О.,

Студент ф-ту ФЕтаУ, 3 курс, спец 6504 «Економіка та управління»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПРАКТИКА РОЗКРИТТЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВПЛИВ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОНОМІКУ, НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА СУСПІЛЬСТВО

Створення сприятливих умов з боку держави для запровадження підходів відповідального ведення бізнесу забезпечує відповідність розвитку національної системи бухгалтерського обліку сучасним тенденціям світового досвіду цій сфері. Євроінтеграція обумовлює врахування в цьому процесі кращих практик складання соціальної звітності. З цією метою було проаналізовано соціальну звітність лідерів вітчизняного бізнесу, що долучилися до тенденції розкриття нефінансової інформації про результати та ризики їх діяльності.

Однією із перших компаній, що почали оприлюднювати соціальні звіти, була KPMG - міжнародна мережа незалежних фірм, які надають аудиторські, консультативні та податкові послуги. З 2011 року компанія КПМГ входить до мережі Глобального Договору ООН і у своїй діяльності дотримується 10 Глобальних принципів ООН. Стратегія корпоративної соціальної відповідальності охоплює 3 сфери: “Освіта протягом життя”, “Допомога місцевим громадам” та “Захист довкілля”. Соціальний звіт компанії за 2016 рік демонструє позитивні зрушення для захисту довкілля, демонструючи зменшення споживання електроенергії з 2010 по 2016 рік скоротилося на 92,933КВт/г, але на жаль, зі збільшенням кількості співробітників та масштабів ділових заходів в офісі KPMG також збільшилось і споживання води на 843,218л, порівнюючи 2015 та 2016 роки. Також, компанія веде активну соціальну політику, приймаючи участь у благодійних подіях, таких як донорство крові та благодійних спортивних заходах. КПМГ ставить собі за мету, будучи однією з провідних міжнародних компаній у сфері професійних послуг, бути найперспективнішим роботодавцем. Компанія надає рівні можливості для своїх робітників, незалежно від гендерної приналежності та національності [1].

Цікавий досвід соціального звітування належить Монделіс Україна. Це українське підприємство, яке належить до Mondelēz International, – найбільшого у світі виробника шоколадної продукції, печива, цукерок та жувальної гумки. Соціальний звіт за 2014 рік відзначає дві стратегічні цілі компанії: досягти найкращих фінансових показників та стати найкращим місцем роботи. Компанія Монделіс Україна виробляє свою продукцію за міжнародними стандартами ISO9001:2008; ISO14001:2004; OHSAS18001:2007; FSSC. Позитивними аспектами роботи компанії є зниження споживання енергії на 56% з 2010 по 2012 роки при виробництві кави; на виробництво чіпсів споживання води зменшилось на 39% у період з 2007 по 2013 роки, а споживання енергії на 12%, кількість відходів зменшилась на 52%. Також компанія веде активну участь у соціальній сфері. У звіті представлений підрозділ «Підтримка фермерів», у якому йдеться про програму «Життя Какао». Ця програма за 10 років має допомогти підвищити рівень врожайності, що у свою чергу призведе до збільшення прибутків фермерів і покращення рівня їхнього життя, а також до збільшення привабливості цієї професії у майбутньому. Також передбачається забезпечення гендерної рівності та боротьба із використанням дитячої праці. При цьому, природа у місцях вирощування какао також буде захищена. Працівники Монделіс Україна у 99% відзначають, що компанія є одним із кращих працедавців. У 2013 році компанією було інвестовано 3,5 млн. грн. у розвиток працівників [2].

Американська харчова компанія і найбільший виробник безалкогольних напоїв у світі Coca-cola Ukraine. Також представляє звіт соціальної відповідальності. За 2017 рік він складений за новою стратегією «Наш шлях уперед». Незмінною частиною стратегії залишається підтримка принципів сталого розвитку. Відповідно до соціального звіту компанії за 2017 рік, сталий розвиток направлений на права людини та охорону праці: у компанії працює

понад 1600 працівників; переробку упаковку та зменшення у ній кількості пластмаси: завдяки скороченню використання пакувальних матеріалів упаковка та її переробка скоротилися на 16%; інвестиції у суспільство і гендерну рівність: 97% грантів Фондації Coca-cola направлені на відновлення води, посилення ролі жінок у суспільстві та добробуті громадян; а також на запобігання зміні клімату і відновленні води: у 2016-2017 роках завдяки співпраці з проектами та громадами у різних куточках України було відновлено 740 млн м³ води, та на 18% знижено інтенсивність використання води, а викиди вуглекислого газу у атмосферу скоротилися на 43%, що позитивно впливає на запобігання змінам клімату; інтенсивність споживання енергії знижено на 33%, а 35% всієї енергії отримано з чистих джерел. Компанія піклується про добробут громадян: у проектах «Olympic moves» і «Освіторія» сумарно прийняло участь близько 275 тис. учнів. Coca-cola Ukraine входить у топ 10 провідних компаній роботодавців і піклується про права людини [3].

Отже, соціальні звіти зазначених компаній відповідають міжнародним вимогам і свідчать, що компанії намагаються дотримуватися не тільки стабільного економічного положення, а також враховують екологічну та соціальну складові, впроваджуючи у своїй діяльності проекти направлені на допомогу суспільству та захисту довколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Соціальний звіт КПМГ в Україні за 2016 рік [Електронний ресурс] // KPMG. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2017/05/KPMG-Ukraine-UN-GC-Communication-on-Progress-2016-online.pdf>.
2. Звіт про соціальну відповідальність "Монделіс Україна" [Електронний ресурс] // Монделіс Україна. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://ua.mondelezinternational.com/~media/MondelezCorporate/ua/uploads/Doc-files/2014/3/Mondelez_Ukraine_Impact_Report_July_2014.
3. Звіт соціальної відповідальності Україна [Електронний ресурс] // Coca-cola. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.coca-colaukraine.com/content/dam/journey/ua/uk/private/2017/12/Coca-Cola-CSR-2017-UA-preview-07.pdf>.

РОЗДІЛ 9

ОБЛІК В АГРОБІЗНЕСІ

Казарян В. А.,
студент ФЕУ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «СНУ ім. Лесі Українки»,
Науковий керівник – Кулинич М.Б. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

В сучасній економіці України земля – один із найважливіших природних ресурсів, що забезпечує різні галузі виробництва сировинними ресурсами. Зокрема, для сільського господарства забезпеченість земельними ресурсами та вміле їх використання – запорука сталого розвитку.

Осучаснення сільського господарства, нераціональне використання земельних ресурсів, недосконалість технології обробітку землі призводить до виснаження земель.

Рациональне та ефективне використання земельних ресурсів становить основу для продовольчої безпеки країни та є пріоритетним напрямом для розвитку сільського господарства.

Проблемам використання земель сільськогосподарського призначення присвячено роботи таких науковців, як В. Горлачук, Б. Данилишин, Д. Добряк, С. Дорогунцов, С. Кваша, В. Месель-Веселяк, П. Саблук, А. Третьак, М. Хвесик та ін. Однак ці проблеми залишаються актуальними, потребують подальших досліджень і розробки рекомендацій для забезпечення ефективного розвитку землекористування.

Висвітлення методики ефективного використання земельних ресурсів. Визначення основних напрямків оцінки земельних ресурсів та методів їх ефективного використання.

Повне задоволення потреб населення в продуктах харчування, галузей легкої промисловості в сільськогосподарській сировині вимагає збільшення виробництва сільськогосподарської продукції на основі раціонального та ефективного використання землі. Практика господарювання в ринкових умовах підтверджує ту незаперечну істину, що результативність та ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств передусім залежить від ефективного використання землі.[4]

Економічна ефективність використання земельних ресурсів характеризується системою натуральних і вартісних показників, які відображають співвідношення окремих кінцевих результатів і величини рівня використання земельних ресурсів.

До натуральних показників відносять:

- урожайність сільськогосподарських культур;

- виробництво окремих видів на 100 гектарів відповідних земельних угідь.

До вартісних відносять:

- виробництво валової продукції в постійних цінах;
- виробництво товарної продукції в поточних цінах реалізації;
- чистої продукції і прибутку з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь. [1]

Аналіз певних факторів, що впливають на ефективність використання земельних угідь, дає змогу виділити наступні види ефективного землекористування: екологічний, технологічний, соціальний та економічний.

Економічна ефективність характеризується отриманням максимального можливого ефекту від використання земельних угідь. Показником економічної оцінки землекористування є вартість, яка обумовлена цінністю для суспільства та виражена показником загальної економічної цінності або іншими показниками, що формують загальну економічну цінність. Да таких показників відносять [2]:

- вартість використання;
- вартість невикористання;
- вартість відкладеної альтернативи;
- вартість існування та успадкування.

Технологічна ефективність вимірюють натуральними показниками: урожайністю, виходом окремих видів продукції рослинництва і тваринництва на одиницю площі відповідних угідь (виробництво молока, м'яса всіх видів на 100 га с.-г. угідь; виробництво зерна, свинини на 100 га ріллі), виробництвом кормів (у центнерах кормових одиниць) на 100 га сільськогосподарських угідь.

Основним натуральним показником, що характеризує ефективність використання землі в рослинництві, є урожайність, яка визначається за формулою:

$$Y = \frac{B_n}{S_n} \quad (1)$$

де, B_n – обсяг одержаної продукції, ц; S_n – площа посіву певної культури, га.

Виробництво продукції тваринництва на 100 гектарів сільськогосподарських угідь – віднесення виробництва продукції до площі сільськогосподарських угідь помножене на 100. Визначається за формулою:

$$B = \frac{Q}{S_{сгу}} * 100 \quad (2)$$

де, Q – виробництво продукції, ц; $S_{сгу}$ - площа сільськогосподарських угідь, га.

Соціальна ефективність землекористування характеризується розподілом між суспільством і державою земельної ренти, а також тим, як впливають на соціальну стабільність суспільства проблеми земельних відносин. Висока соціальна стабільність землекористування тісно пов'язана справедливим вирішенням земельних в інтересах більшої частини суспільства. [5]

Екологічна ефективність використання землі проявляється у виробництві екологічно чистої продукції, динаміці вмісту шкідливих речовин у ґрунті, недопущенні ерозійних процесів, темпах відновлення природної родючості ґрунту. Відстежуючи відповідні показники, роблять висновки про дотримання підприємством вимог еколого безпечного землекористування.[4]

Значний вплив на визначення ефективності мають фактори забрудненості середовища, тому потребує уваги і подальшого дослідження методика розрахунку ефективності використання земельних угідь враховуючи екологічні фактори: викиди в атмосферне повітря та скиди стічних вод у водойми.

Проведення аналізу ефективності використання земель за наведеними показниками є основою для вироблення та прийняття управлінських рішень щодо використання земельних ресурсів.

Отже, проводити оцінку ефективності землекористування необхідно комплексно, враховуючи наступні фактори: економічний, соціальний, екологічний та технологічний. Всі ці фактори мають між собою ланцюговий вплив на кінцевий результат діяльності сільськогосподарських підприємств. Збільшення виробництва сільськогосподарської продукції може бути успішно здійснено тільки за умови значного підвищення ефективності використання земельних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Кошкалда І.В. Ефективність використання сільськогосподарських земель у контексті сучасного господарювання / І.В. Кошкалда // *АгроІнКом*. – 2011. – № 10 – С. 38-43.
2. Медведева О.Е. Методические рекомендации по оценке стоимости земли. Торгово-промышленная палата Российской Федерации. АНО «Союзэкспертиза» / О.Е. Медведева. – М., 2004. – 67 с.
3. Оценка эффективности использования земель сельскохозяйственного назначения / В.И. Савкин, В.И. Савкин // *ВестникОрГАУ*, 2011. С. 27–33.
4. Рогач С. М., Гуцул Т.А., Ткачук В.А., Балан О.Д. та ін.. Економіка і підприємництво, менеджмент – К. : «ЦП «КОМПРИНТ»», 2015. - 726с.
5. Социально - экономическая эффективность реализации потенциала сельских территорий / Н.И. Прока, А.В. Деулина // *ВестникОрГАУ* 2011. С. 22– 27.

ЗМІСТ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ЗА НАПРЯМАМИ

РОЗДІЛ 1.

Актуальні проблеми інноваційного розвитку бухгалтерського обліку

Бабій О.Ю., Стрілець А.О.

Недоліки обліку витрат на інноваційну діяльність на вітчизняних підприємствах. 3

Гижко С.А., Мартиненко В.В.

ABC- калькулювання. 5

Гордієнко О.С.

Удосконалення методики складання та аналізу Звіту про рух грошових коштів 7

Гордієнко У.С.

Удосконалення обліку та аналізу основних засобів. 9

Грищенко Ю.С., Шинкар Ю.С.

Використання теорії обмежень в управлінському обліку 11

Губарева В.Г.

Переоцінка основних засобів: проводити чи ні? 13

Давидкова К.М.

Економіка змінюється, інтелектуальний капітал залишається 15

Дудлів Н. О.

Резерв сумнівних боргів: вибір найкращого методу нарахування 17

Заїчко А.С.

Міжнародний досвід обліку витрат та можливість його впровадження у вітчизняну науку і практику в умовах інноваційного розвитку.. 19

Мельничук В.М.

Проблеми обліку дебіторської заборгованості підприємств в сучасних ринкових умовах. 21

Несен О.В.

Порівняльні аспекти обліку доходів туроператора і турагента 23

Прокопенко А.О.

Забезпечення майбутніх витрат і платежів в обліковій політиці підприємства. 25

Сазонова М.Г.

Концепція «кайдзен» - сучасна практика в стратегічному управлінському обліку 28

Цірук К.А.

Ключові особливості аналітичного обліку доходів у роздрібній торгівлі. . . 30

Швейбиш К.Ю.

Розвиток обліку людського капіталу в Україні. 32

РОЗДІЛ 2.

Податковий менеджмент в системі бухгалтерського обліку підприємства

Бабчанік Ю.В.

Актуальні проблеми справляння ПДВ в Україні. 36

Бриль І.О.

Актуальність та проблеми акцизного податку. 38

Козій Ю.Г.

Проблеми та перспективи удосконалення механізму сплати податку на доходи фізичних осіб. 40

Мороз Р.М.

Особливості оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності – платників єдиного податку. 42

Мукалов М.С.

Облікове забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності. 45

Мухомор Г.В.

Проблеми відшкодування ПДВ та можливості висвітлення інформації у фінансовій звітності. 47

Халізева О.Г.

Сучасний стан спрощеної системи оподаткування.	50
--	----

РОЗДІЛ 3.

Стан і сучасні тенденції розвитку теорії та практики аудиту

Бадьїна А. В., Галата А. О.

Зовнішній та внутрішньофірмовий контроль якості роботи аудиторів: виклики сьогодення	53
---	----

Білашук Ю. Л.

Податковий аудит трансфертного ціноутворення з урахуванням законодавчих змін у 2017 році	55
---	----

Демко Р. О.

Монополізація ринку аудиторських послуг	57
---	----

Захарова Г. Е.

Професійна етика аудиторів: суть та проблеми дотримання в Україні	59
---	----

Михайлова А. М.

Внутрішній аудит як інструмент підвищення ефективності діяльності корпорацій	61
---	----

Шевчук Г. В.

Особливості аудиту фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва	63
---	----

РОЗДІЛ 4.

Інноваційні напрями теоретичних і практичних досліджень обліку в кредитних і бюджетних установах

Каландирець О.В., Прилуцька А.В.

Трансформація системи бухгалтерського обліку в державному секторі	66
---	----

Насильнева І.В.

Особливості контролю та аналізу виконання бюджетів	68
--	----

РОЗДІЛ 5.

Інноваційний розвиток аналізу діяльності суб'єктів господарювання

Буравченко А.М.

Функціонально-вартісний аналіз як інструмент управління асортиментом . 71

Невінська А.В., Воротникова А.С.

SWOT-аналіз як інструмент розуміння середовища суб'єкта господарювання 73

Якимчук А.Р.

Комп'ютеризація аналізу господарської діяльності підприємств. 75

РОЗДІЛ 6.

Розвиток інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту в умовах цифрової адженди України

Алістратова М. С.

Облік запасів та аналіз ефективності їх використання: перспективи використання диджитал-технологій 77

Амезиан Н.М., Чайка Г.А.

Влияние современных ИТ-технологий на ведение управленческого учета. . 79

Безбах Д.В.

Штучний інтелект: переваги та загрози розвитку економічної діяльності. . 81

Буравченко А.М., Мілевська А.Ю.

Тенденції розвитку е-бізнесу в контексті цифровізації суспільства. 84

Власенко І.А., Васик М.С.

Розвиток інформаційних технологій та систем обліку в державному управлінні оподаткуванням України 85

Дядюк К.С.

Впровадження інформаційних систем та технологій у діяльності банківських установ. 87

Коцюбинська К. В.

Особливості впливу цифрової реклами на ефективність маркетингу 90

Макашева Н. А.

Удосконалення процесу аудиторської перевірки витрат виробництва з використанням інформаційних технологій 92

Мартиненко В.В., Гижко С.А.

Цифровий маркетинг як складова процесу управління підприємством 94

Міхновець В.М.

Вплив інформаційних технологій на процес діагностики банкрутства підприємства. 96

Moseichuk A.L., Kobzieva A.R.

Moving west: can ms dynamics appear at the Ukrainian market?. 98

Пацьора А.В.

Тенденції використання інноваційних інформаційних технологій в обліку витрат підприємств 100

Сеник К.С.

Технологія блокчейн в Україні: перспективи розвитку. 102

Сівта І.М.

Цифрова економіка потребує нових фахівців. 105

Юрченко В.М.

Озера даних (DATA LAKES): становлення та розвиток технології. 106

РОЗДІЛ 7.

Система управлінського обліку і контролю як інформаційна основа безпеки бізнесу

Біланович М.С.

Використання концепції збалансованої системи показників для оцінки стану безпеки суб'єктів господарювання. 109

Гергало А.М.

Динаміка економічних злочинів та ризиків шахрайства на підприємствах України. 111

Григор Л.І.

Справедлива вартість нематеріальних активів як інструмент підтримання економічної безпеки підприємства. 113

Григорович Т.Ю.

Управління дебіторською заборгованістю в контексті підвищення стану безпеки бізнесу. 115

Ничаюк М.О.

Методи попередження шахрайства з показниками фінансової звітності. . . 117

Онищенко Н.В.

Природа та сучасні форми прояву професійного ризику бухгалтерів. . . . 119

Петрученко Ю.О.

Дієвість сучасних моделей оцінювання кредитоспроможності підприємства. 121

Скрекотень І.В.

Удосконалення облікової політики підприємства для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. 123

Спекторовська К.О.

Аналітичні моделі оцінювання фінансової стійкості підприємства як основи його економічної безпеки 125

Фидра І.О.

Альтернативні підходи до прогнозування показників обсягів діяльності в системі бюджетування. 127

Чудінович О.І.

Використання концепції CIV-аналізу в ризик орієнтованому управлінні. . 129

Шамборська М.А.

Вплив облікової політики підприємств аграрного бізнесу на рівень їх економічної безпеки. 131

РОЗДІЛ 8.

Управління, прозорість та підзвітність: глобальні тенденції та роль бухгалтерського обліку

Андрущенко О., Бугаєва Л.О.

Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (цілі розвитку тисячоліття, декларація Ріо-де-жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія iso 14000) 134

Білик Я.В.

Місце та роль бухгалтерського обліку в умовах інноваційної економіки . . 136

Білоус О.О., Ференчак Я.І.

Стандартизація складання соціальної звітності 138

Бованко М.Р.

Соціальна звітність як інструмент реалізації концепції сталого розвитку в Україні. 140

Боярчук М.І.

Запровадження нефінансової звітності: світовий досвід. 143

Брайла Д. О., Здоренко Р.В.

Соціальна звітність: сучасний стан і перспективи 145

Бучинчик. І. О., Федорова К. В.

Міжнародні документи щодо навколишнього середовища та стандарти екологічного менеджменту. 147

Вікторова В.В., Набієва У.Н.

Стан і перспективи розвитку інформаційного забезпечення управління на основі бухгалтерської звітності. 149

Гаврилюк Д.В.

Бухгалтерський облік в Україні: впровадження європейських стандартів 152

Гибало М.В. Поночовна А.О.

Сутність нефінансової звітності та її елементи 154

Гончаренко В.В.

МСФЗ як інструмент глобалізації економіки: особливості впровадження в Україні	156
--	-----

Дворников Д.О., Демчук В.О.

Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.	158
--	-----

Дучко С.В.

Роль бухгалтерського обліку в системі управління підприємством.	160
---	-----

Зань В.В., Поповкіна Я.В.

Перспективи підвищення соціальної відповідальності підприємств в Україні через запровадження соціальної звітності	162
--	-----

Заруднєва Н.Д., Булах О.В.

Етика професійних бухгалтерів	164
---	-----

Захарченко О.А., Спінко М.О.

Соціальна звітність у системі соціальної відповідальності компаній України	167
---	-----

Згоран Ю.В.

Екологічна компонента корпоративної соціальної відповідальності.	168
--	-----

Єрмак Д.М.

Стейкхолдери соціальної звітності	171
---	-----

Калашник Д.І.

Соціальна звітність: призначення та необхідність запровадження в Україні	173
---	-----

Карнасюк А. В., Подоляк Н. О.

Роль держави у запровадженні соціальної відповідальності: світовий досвід.	175
---	-----

Кириченко К.М., Мадіна А.В.

Інституціональні чинники запровадження нефінансової звітності в Україні	177
--	-----

Лазор М.В., Горшкова О.О.

Порівняльний аналіз європейської та американської моделей соціальної відповідальності. 179

Манич А.С., Кондратова А.Л.

Особливості японської моделі соціальної відповідальності 181

Михайлов М.М., Шпачук М.С.

Новітні тенденції в управлінні персоналом і звітністю підприємства 183

Міджак О.М., Борисенко К. М.

Особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях 185

Немировська А.О.

Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємництва 187

Олійник Ю.Є., Якубовська Є.Г.

Управління бізнес-проектами. 190

Остапова С.О., Куліш Ю.О.

Міжнародний досвід публікації нефінансової звітності 192

Павлов Н.Ю., Столяр І.С.

Особливості міжнародних стандартів соціальної звітності. 194

Падалка М.Л.

Особливості соціальної звітності компаній в Україні 196

Пастушок С.О.

Міжнародний досвід складання фінансової звітності підприємств 198

Пономаренко Д.Ю.

Соціальна звітність як чинник підвищення конкурентоспроможності 200

Приймак Н.В.

Особливості аутсорсингу бухгалтерського обліку в Україні 202

Сафронова Н.В.

Запровадження системи моніторингу соціальної відповідальності бізнесу та її компоненти	204
--	-----

Стужук Д.В.

Соціальна звітність: значення та світовий досвід складання	206
--	-----

Терещенко А.В., Морозюк О.О.

Моделі соціальної відповідальності та їх імплементація з метою активізації соціальної відповідальності українського бізнесу	208
---	-----

Ускова Д.С.

Соціальна відповідальність як чинник конкурентоспроможності українського бізнесу	210
--	-----

Шапран О.А., Гавриленко О. І.

Інтегрована звітність: історичний аспект розвитку	212
---	-----

Шитова Є.С., Драч С.І.

Особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях	214
---	-----

Шпак А.О.

Практика розкриття вітчизняними підприємствами інформації про вплив їх діяльності на економіку, навколишнє середовище та суспільство	216
--	-----

РОЗДІЛ 9.

Облік в агробізнесі

Казарян В.А.

Удосконалення методики оцінки ефективності використання земельних ресурсів	219
--	-----

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

*IV Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції*

**ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ:
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ**

**19 квітня 2018 року
м. Київ**

Українською мовою

Редакційна колегія

**Бондар М.І., Кіндрацька Л.М., Коцупатрий М.М.,
Кузьмінський Ю.А., Петрик О.А.,
Шигун М.М., Олійник Я.В.**

Комп'ютерна верстка та дизайн Л. Школяренко

Підп. до друку 08.06.2018. Зам. № 18-0806
Формат 60х84/32. Папір офсет. № 1.
Гарн. Times New Roman. Друк цифровий
Наклад 150 прим.

Друк: Командитне Товариство «Забеліна-Фільковська Т. С.
і компанія Київська нотна фабрика»
м. Київ, вул. Кирилівська, 51-А